

bilişim

BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ - ÜÇ AYDA BİR YAYIMLANIR

TEKNOLOJİ ÜRETEN TÜRKİYE

Türkiye Bilişim Derneği 50. Yılını Kutluyor!

> TBD YÖNETİM KURULU

- Rahmi AKTEPE, Genel Başkan
- Mehmet Ali YAZICI, 2. Başkan
- Lütfi ÖZBİLEN, Genel Yazman
- Nuray BAŞAR, Sayman
- Ahmet TOSUNOĞLU, Veznedar
- Levent BERKMAN, Üye
- Dr. Atilla AYDIN, Üye
- Dr. Şeyda ERTEKİN, Üye
- Ceyda SÜER, Üye
- Prof. Dr. Adem ŞAHİN, Üye
- Prof. Dr. Fatoş VURAL YARMAN, Üye
- Anıl YILMAZ, Üye
- İlyas YILMAZYILDIZ, Üye

> YAYININ ADI: Bilişim Dergisi

> YAYININ TÜRÜ: Yaygın Süreli Yayın

> YAYIN ŞEKLİ: 3 Aylık-Türkçe

> YAYIN SAHİBİ: Türkiye Bilişim Derneği adına
Rahmi AKTEPE

> SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ: Ahmet PEKEL

> BİLİŞİM DERGİSİ YAZI KURULU

- Ahmet PEKEL, Başkan
- Koray ÖZER, Başkan Yardımcısı
- Serap BİLGİÇ AKTEPE, Metin Düzenleme
- Emeritüs Prof. Dr. Tuncer ÖREN, Üye
- Sedef ÖZKAN, Üye
- İ. İlker TABAK, Üye
- Ersin TAŞÇI, Üye
- Utkucan YAZICI, Üye

> GÖRSEL TASARIM

- Mehmet PEKTAŞ

> BASIM YERİ ANKARA

BİLİŞİM DERGİSİ'NDE YAYINLANAN YAZILARDAN YAZARLARI SORUMLUDUR.

YAYINLANAN YAZILAR KAYNAK GÖSTERİLMEKSİZİN BAŞKA BİR YERDE YAYINLANAMAZ.

Geleneksel Sayı: 184, Deneyim Yılı: 49

> YAYININ İDARE ADRESİ: Ceyhun Atuf Kansu Caddesi 1246.

Sokak 4/17 Balgat/ Ankara

Telefon: +90 (312) 473 8215 (pbx)

Faks: +90 (312) 473 8216

E-posta: tbd-merkez@tbd.org.tr

Dergi İletişim: bilisim.dergisi@tbd.org.tr

Bilgiği Sayfası: <https://www.tbd.org.tr/>

KURONAVİRUS SONRASI YENİ DÜNYA DÜZENİ

“Dijital Dönüşüm Ekosistem Buluşmaları”

Kobi20

Pandemi Süreci ve Sonrası

3. İSTANBUL KOBİLER VE BİLİŞİM KONGRESİ
26/30 Mayıs 2020
Webinar

İÇİNDEKİLER

Sunuş	6
Başyazı	8
Özenli Türkçe: Hepimize Yaraşır!	10
TBD Başkanlarıyla Düünden Bugüne	14
TBD'nin DÜNÜ, BUGÜNÜ, YARINI	40
Türkiye Bilişim Derneği 50. Yıl Marşı	43
"TBD - TÜBİSAD Yaşam Boyu Hizmet Ödülü" sahiplerini buldu	44
TBD Şube Başkanlarından Geleceğe Bakış	50
TBD Kadın Çalışma Grubu Faaliyetlerine Hız Kesmeden Devam Ediyor	72
TBD Merkez İcra Kurulu Çalışmaları	76
Bilişim Seferberliğinde TBD Genç'in Üzerine Büyük Sorumluluk Düşüyor	78
TBD 50. Yıl Şiiri	83
TBD, Avrupa Bilişim Dernekleri Konseyi Çalışmalarına Etkin Katılım Sağlıyor	84
Kamu Bilgi İşlem Birimleri ve Kamu Bilişim Çalışanlarının Özlük Haklarının İyileştirilmesine Yönelik Tespit ve Öneriler	88
Bilişim Haberleri	
Yazılım ve Donanım Endüstrileri Başkanlığı kuruluyor	90
Ankara, Covid-19 ile mücadelede dünya başkentlerinin merkezi	94
Getir, milyarlık yenilikçi girişim oldu	96
Türkiye'nin ilk 'Milli Uzak Programı' açıklandı	98
Bilişimin gücünü kullanan kadınlar buluştu!	102
Türkiye'nin yapay zekâda ön sıralarda olması stratejik öneme sahip	104
TBD, Toplum 6.0 yolculuğuna katkı vermeyi amaçlıyor	106
WhatsApp'ın Sözleşme Değişikliği Koşulları Ne Anlama Geliyor?	110
Uzaktan Eğitim mi?	116
"Dönüşüm" Muhteşem Olacak... ..	118
Siber Güvenlik: "Bir Tedarik Zinciri Saldırısı" ve Çıkarılan Dersler	120
Savunma Sanayiinde Yapay Zekâ Uygulamaları	124
Blok Zinciri Teknolojileri ve Kripto Varlıklar	130
Singapur Siber Güvenlik Ekosistemi	134
Bilişimle Engelleri Kaldırmak Mümkün Mü? Neden Engelsiz Bilişim?	142
Zor Zaman Liderleri, Kalpten Bağlı Çalışanlar ve Ş.İ.İ.R Yaklaşımı	146
Hastaneler Sağlıkhaneye Dönüşür mü?	150
Geçerken Uğradım	154
Bilimkurgu Öyküsü: Duvardaki Gözcü	158
Bilişim Terimleri: Nesneağı veya Nesnelerin İnterneti Nedir?	162
Yayınlar ve Yorumlar	164
TBD 50. Yıl Bilişim Terimleri Bulmacası	165
Yayın Kurulundan	166

Ahmet PEKEL

Türkiye Bilişim Derneği
Yayın Kurulu Başkanı

Sayfalarını çevirmekte olduğunuz Bilişim Dergisini yeniden yayımlamanın coşkusu içindeyiz. Aynı tarihte, Türkiye Bilişim Derneği'nin 50. Yılı'nı kutluyor olmamız, coşkimuzu daha da artırmakta. Dergimizin yeniden yayımlanmasına öncülük eden TBD Merkez Yönetimi'ne ve destek olan tüm dostlara ayrı ayrı teşekkür ederim.

Bir sivil toplum kuruluşunun varlığını 50 yıl boyunca sürdürebilmesi sıkça karşılaştığımız bir durum değil; bu bir başarıdır... Kuruluşundan bugüne, bu derneğe katkı veren tüm bilişim gönüllülerine teşekkürü bir borç bilirim. İleride bayrağı devralacak genç kuşakların da aynı inançla, Derneğimizi ileriye taşıyacaklarına yürekten inanıyorum.

“Bilişim Teknikbilimini kalkınmanın aracı” olarak benimsemiş olan Türkiye Bilişim Derneği, neredeyse başka hiçbir uğraş alanında olmadığı kadar çok sık ve hızlı değişen ve gelişen bilişim alanını, güncelden kopmaksızın izlemiş, dersler çıkarmış, bu alanda yönlendirici olmuş; öncü görevini yerine getirmiştir. İlk kez 1972 yılında yayımlanmaya başlayan Bilişim Dergisi, Türkiye Bilişim Derneği'nin bilişim alanındaki gelişmelere verdiği katkılara her zaman tanıklık etmiş, belge niteliğindeki çok değerli bilgileri bugüne aktarmış, bilinçlendirici ve eğitici görevini başarıyla yerine getirmiştir.

Bilişim Dergisi'nin bugüne değin yayımlanmış olan sayılarına baktığımda, düşünceleri söze döküp bunları somut hale getirmenin ve aktarmanın yolu olan “yazı” yardımıyla zaman içinde oluşmuş bir bilgi ve deneyim birikimine ulaşmış olduğumuzu görmekteyim. Bunu kaldığı yerden sürdürecektir bir çalışmanın içinde olmaktan da ayrıca onur duymaktayım.

Türkiye Bilişim Derneği'nin, kuruluşundan bu yana çok önem verdiği bir konu var: Türkçenin özenli kullanımı. Bugün, toplumumuzda, dile özen gösterilmeyen kullanımlar ve örneklerle karşılaştığımızda, dilimizdeki yabancılaşmayla ilgili kaygı duyuyoruz.

Derneğimizin kurucusu ve Onursal Başkanı Prof. Dr. Aydın KÖKSAL'ın isim babası olduğu “bilgisayar”, “yazılım”, “iletişim” ve daha pek çok sözcüğü kullanmaktayız; hem de diğer pek çok ülkede bu terimlerin kendi dillerinde karşılığı yokken ve kullanılmazken. Bilişim gibi hızlı ve sıkça değişen bir alan için bugün de çok sayıda yabancı kökenli terimle karşılaşmaktayız. Bunları, “TBD Bilişimde Özenli Türkçe Çalışma Topluluğu”muzda, Türkçemizin yeteneklerini kullanarak Türkçeleştirmeyi sürdürmekteyiz. İstiyoruz ki, Bilişim Dergisi'nde yayımlanan yazılarda da bu özen sürdürülsün ve toplumumuza örnek olsun. Bilişimin yaşamımızın önemli bir parçası durumuna gelmesiyle o denli yoğun bir şekilde yabancı terimle karşılaşmaya başladık ki, terimlerin Türkçeleştirilmesi ve toplumca benimsenmesi sürecinin zaman alabileceğini öngörebiliyoruz. Ancak biz, Türkiye Bilişim Derneği olarak, dergimiz aracılığıyla da söz konusu “dilde yabancılaşma” sorununa karşı bilinç oluşturunca çabalarımızı yılmadan sürdüreceğiz.

Şu anda, küresel boyutta yaşamakta olduğumuz salgın hastalık nedeniyle önemli bir dönüm noktasındayız. Bilişim, bugün her dönem olduğundan daha çok gereksinim duyulan yaşamsal bir alana dönüştü. Ülke olarak bu süreçte doğru konumlanabilmek çok önemli. Öyle görünüyor ki, bundan sonraki süreçte ülkelerin eğitim, sağlık, savunma ve iletişim gibi pek çok alanda elde edecekleri başarılar, bilişim alanında elde edebildikleri başarılarla doğru orantılı olacak. Derneğimizin, bu konuda vereceği katkılar, dergimiz aracılığıyla elbet geleceğe aktarılacaktır. Derneğimizin, nice kuruluş yıldönümlerini aynı özgüvenle kutlaması dileğiyle...

Rahmi AKTEPE

Türkiye Bilişim Derneği
Genel Başkanı

Türkiye Bilişim Derneği'nin kuruluşundan bir yıl sonra 1972 Nisan ayında "Türkiye Bilişim Derneği Haberleri" nin ilk sayısı yayımlanıyor. Dergi, gerçek bir belge niteliğiyle, TBD'nin planlı ve hızlı başlangıcını, gündemini, etkinliklerini yansıtmayı amaçlamış ve 8. sayıda "**Bilişim**" başlığı benimsenmiştir.

Bu adım, Türkiye'yi gelişime ve geleceğe yönlendirecek uzun bir yolculuğun başlangıcı olmuştur. "**Bilişim Dergisi**" de bilişim uygulamalarının Türkiye'de belirmeye başlaması ve örgütlenip genişlemesinin tanığıdır.

"**Bilişim Kültürü Dergisi**" alt başlığıyla Türkiye'nin bilişim çağına ayak uydurma çabalarıyla birlikte öne çıkan dergimiz, bilişim teknik biliminin Türkiye'deki sözcüsü ve TBD'nin üstlendiği endüstriyel, toplumsal ve iletişimsel görevlerin tamamlayıcı bir unsuru olarak da görülmelidir.

Bilişim teknolojilerinin ekonomik hayatta öneminin anlaşılması ve kullanımının yaygınlaşması amacıyla "**Bilişim Kültürü Dergisi**" alt kimliği ile yalnızca bilişim alanının değil, bilişim hizmetlerinden yararlanan ve bu konuya ilgi duyan herkese ve genel kamuoyuna seslenen nitelikli bir süreli yayın olmuştur.

Sivil Toplum Kuruluşlarının bir ülkenin kalkınmasında çok geniş bir alanda sorumlulukları vardır. STK'lar çözüm ortağı olarak ülke politikalarına model oluşturmakla birlikte toplum yararını en üst düzeye taşıyan ortamlar yaratırlar. Bilişim dergisi de bir STK ürünü olarak bağımsızlıkçı, ulusalcı ve barışçı TBD çizgisinde Türkiye'yi bilişim toplumuna dönüştürme amacına uygun bir şekilde "e-dönüşüm Türkiye" tasarısı için toplumsal alt yapıya bilişim kültürünü yaymaya çalışmıştır.

"Bilişim dergisi" daha ilk sayısından başlayarak Türkçenin zengin anlatım olanaklarından ve geliştirdiğimiz Türkçe bilişim terimlerinden yararlanarak çok özenilmiş gelişkin bir Türkçenin en güzel örneklerini sergilemiş, bu dikkatli çabasını daima sürdürmüştür.

Gönüllü çabalarla ve olağanüstü fedakârlıklarla amatörce çıkarılan bir yayında üst düzey profesyonel çizgiyi yakalamak TBD gönüllülerinin mükemmeliyetçi niteliğinden kaynaklanmıştır. Başka bir deyişle "Bilişim dergisi" yalnızca uygarlığın yeni bir aşamasına ayak uydurmak üzere Türk toplumuna bilişim devrimini duyurmayı amaçlayan içeriğiyle değil, aynı zamanda yayın ilkeleri, anlatımı, tasarımı ve biçimiyle o yıllarda Türkiye'de henüz örneği görülmemiş bir özen ve toplumsal iletişim çabasının "nitelik örneği" olma çabasının öncülüğünü yapmıştır. Zaman zaman maddi kaynak sorunları nedeniyle oluşan mütevazı görünüşüne karşın, içeriğinin etki ve zenginliği hiçbir zaman kaybolmamıştır.

Sivil toplum kuruluşlarının görevi, dünyadaki hızlı gelişmelere uyum sağlayarak değişime öncülük etmektedir. Bunun için de gerektiğinde toplumun duyarlılığını dile getirir, gerektiğinde de toplumsal ya da sektörel bir mücadelenin içinde olurlar. Bu özellikleriyle STK'lar, gelişmiş ülkelerde bir sektör haline dönüşmüştür. Ülkemizde de kamu ve özel sektörün arkasından, etkin 3. sektör olarak kabul edilmektedir. Paydaşlarının güçlü ve zayıf yönlerini, önündeki fırsatları ve sektörü tehdit eden unsurları belirleyerek, sektörün kalkınma stratejisinin belirlenmesi açısından STK'lar önemli oluşumlardır. Paydaşların standartları yakalaması için yapılan çalışmalar da ancak sektörel dernek çatısı altında toplanan ve mesleki sorunlarına ortak çözüm üreten sektör mensupları tarafından yapılmaktadır.

Bilişim kültürünü yaymayı hedefleyen TBD de, bu niteliğe sahip olarak, kurulduğu 1971'den beri bilişim bilincine varmış insanları aynı şemsiye altında bir araya getirip çağdaş, kültürel değişimi sağlama uzgörüsüyle çalışmalarını sürdürüyor. Ülkemizin bilişim tarihinde dergi, seminer, eğitim kursu, ulusal bilişim kurultayları ve bilişim şuraları gibi pek çok "ilk"te imzası bulunan TBD; kadınları, gençleri, çocukları, başka bir deyişle toplumun her ferdini hedef aldı ve aynı zamanda sektörel-mesleki olarak "entelektüel lider" ve birleştirici rolünü etkin bir biçimde üstlendi. TBD, ürettiği rapor, öneri ve bağımsız söylemleriyle toplumun her kesimi tarafından dikkate alınan öncü bir sivil toplum hareketine dönüştü.

Kurulduğundan bu yana bilişim teknolojilerinin yaşamdaki yeri ve yasalardaki düzenlemeleriyle ilgili öngörü ve önerilerde bulunan TBD'nin, 50 yılı geride bırakırken arzusu bugüne kadar yapabildiklerini, bugünden sonra etki ve katkı olarak birkaç katına çıkarabilmektir.

Bir Sivil Toplum Kuruluşu için paydaşların kalkınması ve gelişmesi, hedeflediği sektörün de kalkınması demektir. Bu doğrultuda paydaşlar, birleşerek güçlenen, ortak yatırımla gelişen, verimliliğini artıran ve hizmet anlayışını değiştiren bir yapıya dönüşmelidir. Kendini yenileyen, değişime ayak uyduran ve fark yaratan çabalarımızın artmasıyla, sektörün büyüme gücü her geçen gün artarak devam edecektir.

Bilişim Dergisinin yayınlanmaya ve yaşamaya devam etmesi TBD'nin her bir gönüllüsünün yüreğinde olan bir dilektir. Bugün bu dileği yine en iyi şekilde gerçekleştirmekten büyük mutluluk duymaktayız. Elli yıllık bir yolu başı yukarıda yürümüş olan TBD'nin her ferdine ve tüm paydaşlarımıza gönülden sevgilerimle. Nice 50 yıllara...

Özenli Türkçe: Hepimize Yaraşır!

Konuya açıklık getirmesi amacıyla, Türkçeye özen göstermekten ne anladığımı örneklerle anlatmam yararlı olabilir. Hepimiz birey olarak şunları yapabiliriz diye düşünüyorum:

Türkçesi olan sözcük veya terimlerin Türkçelerini kullanabiliriz

“Aşağıdaki ‘link’i tıkladığınızda” sıkça rastladığımız bir kullanım. “Link” yerine aynı kavramı gösteren “bağlantı” sözcüğünü kullanabiliriz. “Online” yerine “çevrimiçi” kullanılsa, örneğin “online ödeme” yerine “çevrimiçi ödeme” dense “online”yi anlayan (hatta anlamayan) “çevrimiçi”ni anlayamaz mı? “Laptop” (Lap: İngilizce kucak) sözcüğünü

anlayan “dizüstü”nü niçin anlayamasın? Türkçe konuşur veya yazarken Türkçesi olan terimi yeğlemek hepimize yaraşır diye düşünüyorum. Bu görüşü paylaşmaz mısınız?

Gündelik konuşma ya da yazışmalarda Türkçelerinin yerine başka dilden olan sözcük veya terimlerin kullanılması epey yaygın. Örneğin, “ayrıntı” yerine “detay,” “kavram” yerine “konsept” (İngilizcesi concept), “katı disk” yerine “hard disk,” “yaygın” yerine “viral” sık görülen örneklerden. Bu ve benzeri pek çok yabancı terimi bilmek, Türkçe karşılıklarını kullanmamak için neden olmamalı diye düşünenlerdenim.

Başka bir örnek olarak, giysi boylarını gösteren terimlerin Türkçeleri nedense kullanılmıyor. Örneğin, “Çok Büyük” yerine XL (İngilizce Extra Large) “Çok küçük” yerine XS (İngilizcesi Extra Small) kullanılıyor. Bu kullanışın kendi dilimizi ve kültürümüzü küçümsemek anlamına geldiğini düşünürsek, belki önlem alırız. Bu bilgilerin evrensel olmasını düşündüğümüzde daha olumlu örneklerin de olduğunu anımsamak yararlı olabilir. Örneğin, iki dili (İngilizce ve Fransızca) resmi dil olarak kabullenmiş Kanada’da bu tür bilgiler iki dilde gösterilir: “Çok Büyük” yerine TG/XL (Fransızca Très (çok) Grand (büyük)). Benzer şekilde, Türkçemizde

“Çok Büyük” için (ÇB/XL) rahatlıkla kullanılamaz mı?

“Teknolojiyi yaratanlar terimleri de yaratır, bize de o terimleri kullanmak düşer” diye düşünenlerimiz de var. Böyle düşünenler, iki konuyu anımsadıklarında, görüşlerini değiştirebilirler:

1. Denizaltı, uçak, bilgisayar ve cep telefonunu Türk olarak biz yapmamışız; ama bu sözcükler size bir şey anlatamıyor mu? Özellikle “submarine,” “airplane,” “computer,” “cellular phone” dememiz mi gerekir, anlaşılabilmemiz için?
2. Giysinin çok küçük olmasının (XS) diye gösterilmesi de mi başka ulusların teknoloji yaratmalarına dayanıyor?

İngilizce terimlerin Türkçe karşılıklarını doğru olarak kullanabiliriz

Pek çok dilde bir sözcük birden fazla anlama gelir ve tümce içinde hangi anlama geldiği anlaşılır. Örneğin İngilizce “run” sözcüğü. Sesli sözlük “run” sözcüğü için 70 anlamı açıklamakta ve ayrıca “run” ile ilgili 150 terimin Türkçelerini vermekte. Tureng sözlüğü “run” için 164 Türkçe karşılık vermekte ve ayrıca “run” ile ilgili 500 terimin Türkçe karşılıklarını vermekte. Türkçe düşündüğümüzde, çoğunlukla “run” sözcüğünün karşılığı olarak “koşmak” kavramı düşünülür. Dolayısıyla diğer anlamları irdilemeden İngilizce “running a program”ı “program koşturmak”

diye çevirmek yanlıştır. Bir saat de çalışır (run) ama saat koşmaz. Benzer şekilde “running a program”ın Türkçesi “program çalıştırmak”tır, “program koşturmak” değil.

Kullandığımız terimlerin anlaşılır olmasına özen gösterebiliriz

Pandemi (İngilizcesi pandemic) terimi Türkçe karşılığı olmasına karşın (yaygın hastalık) yaygın olarak kullanıldı ve büyük bir çoğunluk -anlamak zorunda olmadıkları bu sözcüğü-anlamadıkları için gereken önlemi almadı ve ne yazık ki yaşamını yitirdi. Özenli Türkçe Çalışma Grubumuzun başkanı İlker Tabak’ın bir söyleşimizdeki konuşmasında kullandığı “yaygın hastalık” teriminden esinlenen sayın Fusun S. Nebil’in bu konudaki yazısı konunun önemini vurgulamakta [1]. Bu konuda daha ayrıntılı bir çalışma “Korona Günlerinde Türkçe” adıyla yayımlanmıştı [2].

Benzer şekilde “özürlü Türkçede” yaratılmış olan “viral olmak” Türkçede “yaygınlaşmak” demektir. Hepimizin rahatlıkla anlayabileceği “yaygınlaşmak” sözcüğü yerine “viral olmak” teriminin niçin yeğlendiğini anlayabilmek epey güç.

Bilgili olup bilgiyi yerinde kullanabiliriz

Bilgili olmak, kuşkusuz bilgisiz olmaktan çok daha iyidir. Ancak Türkçemizde “bilgiç” sözcüğü de vardır, “Bilgisiz olduğu halde bilgili görünmek isteyen, bilgili geçinen kimse” anlamında kullanılan

Tuncer ÖREN

Bilgisayar Bilimi Emeritüs Profesörü
Ottawa Üniversitesi, Kanada
<https://www.site.uottawa.ca/~oren/>

(Dil Derneği'nin sözlüğü). Bazen “bilgili” kişiler de gereği yokken yabancı bir sözcüğü kullanarak bilgiçlik taslıyor durumuna düşebilir. Yıllar önce, iyi Fransızca bilen bir tanıdığımın içeceği için “bir tranş (Fransızcası “dilim” anlamında tranche) limon istemesine tanık olmuştum. Günümüzde çoğu İngilizce bilen kişilerin “Plaza Türkçesi” denen “özürlü Türkçe” kullanmaları gibi.

Türkçe dilbilgisi kurallarına uyabiliriz

En basitinden, yazılım imlerini doğru kullanabiliriz [3].

Biraz dikkat edildiğinde kolaylıkla önlenebilecek, ama ne yazık ki en yaygın yapılan hatalardan bazıları de/da, mi, mı, mü ve mu'nun bitişik ya da ayrı yazılmaları.

De/da: Tümce içinde “de/da” söylenmediğinde (yazılmadığında) anlam değişmezse, “de ya da da” ayrı yazılır. Örneğin: Ben de geleceğim. Ama “kitabın bende kalmış.” Bu ikinci örnekte “de” söylenmezse yani “kitabın ben kalmış” denirse anlam tamamen değişiyor. Bu nedenle “kitabın bende kalmış” kullanılışı doğru olanı.

Mi, mı, mü, mu: Soru bildirmek amacıyla kullanıldıklarında ayrı yazılırlar: “Gelecek mi?” “Soru ekinden sonra gelen ekler bu eke bitişik olarak yazılır: “Gelecek miydi? gibi” [4].

İnceltme ya da uzatma iminin “^” kullanılmasına özen gösterebiliriz

“Hâlâ halanıza yazmadınız mı?” demek için “Hala halanıza yazmadınız mı?” demek yeterli olamıyor. Başka örnekler de var: Telefonda: “Ben Kazım” diyen kişi, şayet “Kâzım Bey'se,” “Ben Kâzım” demesi yanlış anlamayı da önler.

İnternet Türkçesi kullanmamaya özen gösterebiliriz

Bilgisayar ayarlarını gerektiği gibi yap(a)

mayanlar “İnternet Türkçesi” de denen garip bir yazışmayı kabullenebilmekte. Böylece İngilizcede olmayan “ç, Ç, ğ, Ğ, ş, Ş, ı, İ, ö, Ö, ü ve Ü” gibi Türkçe harflerimiz bilgisayarlarda doğru gösterilememekte. Örneğin “ödün vermem” demek isteyen “odun vermem” demek zorunda kalıyor. Oysa bilgisayarların çok fazla sayıda abecenin harflerini ve özel damgalarını gösterme yeteneği var; bilgisayarımızın ayarını gerektiği gibi yapabilir ya da yaptırabiliriz. Böylece Türkçemizi “ödün vermeden” ve bozmadan kullanabiliriz. Unutmayalım ki bir Fransız, e-posta yazdığında beş ayrı “e” harfi kullanabilir: e, é, è, ê ve ë. Üstelik, bu yeteneği kullanmamak gibi sözcükleri bozarak kullanma Fransızcada barbarlık (Fransızcası barbarisme) olarak nitelendirilir.

Türkçemizi bozarak kullanmayız

Türk olarak kıvrak bir zekâmız olduğu bilinir. “Leb demeden leblebiyi anlamak” deyimi, anlayışlı olmayı belirtir. Buna bir de Türkçemizin esnekliği katılınca özürlü Türkçe denebilecek epey uygulama ortaya çıkabiliyor. En kolayından Türkçe bir harf yerine İngilizce birkaç harf kullanılabiliyor: “Vishne”nin “vişne” yerine kullanıldığı gibi. Lokum'un “k” harfi yerine “q” hatta bazen “qh” kullanıldığında “Türk olarak, lokum demek istendiğini anlıyoruz.

Bazen de İngilizce ve Türkçe karıştırılarak kullanıldığında, İngilizce bilen bir Türkün zekâsı ne dendiğini rahatlıkla anlayabiliyor. Ama “Çay ‘free’ (İngilizcesi bedava)” veya “Fresh (İngilizcesi taze) portakal suyu” Türklere de turistlere de kolaylık değil. Üstelik asıl bize yakışanın Türkçemizi bozmadan kullanmak olduğunu, umarım sizler de uygun görürsünüz.

Değişik görünmek için Türkçemizi bozmadan başka yöntemler bulunabilir diye düşünüyorum.

Başka dillere gösterdiğimiz esnekliği Türkçemizden esirgemeyiz

Sözcüklere yeni anlamlar yüklenebiliyor.

Buna anlam genişlemesi denmekte. Örneğin, “şemsiye” sözcüğü güneş anlamına gelen Arapça “şems” sözcüğünden türetilmiş; ama “Yağmur yağıyor; şemsiyeni almayı unutma” tümcesini hiç yadırgamayız. Oysa Fransızcada “parasoleil” ve “parapluie” gibi iki sözcük var güneşe ya da yağmura karşı kullanma için.

Benzer şekilde “asansör ile aşağı inmek” hiç yadırganmadan kullanılır; oysa Fransızcada “ascension” “yukarı çıkmak” anlamındadır.

Başka dillerde ayrımında bile olmadığımız esnekliği Türkçemize de gösterebiliriz.

Bilmediklerimizi yokmuş gibi varsaymak yerine öğrenme yeteneğimizi kullanabiliriz

Türkçemizde 70'ten fazla bilişim terimi sözlüğü [5] ve 1000 kadar değişik konuda sözlük var [6]. Bunların uygun gördüklerimizden yararlanabiliriz.

Türkçemizi özensiz ve hatta özentili kullananları uyabiliriz.

Umarım sizler de güzel Türkçemizi bozarak özürlü Türkçe kullananları uyarılardan olmayı yeğlersiniz.

TBD olarak biz ne yapıyoruz?

Dernek olarak 1971'de kuruluşumuzdan beri süregelen Türkçemizi özenle kullanma etkinliklerimiz, ilkin 2013 yılında kurmuş olduğumuz iki Çalışma Grubu ile süregitmekte: Bilişimde Özenli Türkçe Çalışma Grubu'muz [7] ve Özenli Türkçe Çalışma Grubu'muz [8]. Sitelerimize göz atarsanız ve görüşlerinizi paylaşırsanız seviniriz; iletişim adresimiz bilgi@ozenliturkce.org.tr . Özellikle her hafta yaptığımız çevrimiçi toplantılarımızla çağdaş bilişim terimlerinin Türkçe karşılıklarını önerdiğimiz sözlüğümüz şimdiden 10500 terimi içermekte [9].

Sonsöz

Özenli Türkçe konulu ilk yazımı 1998'de yazmıştım [10]. O yazımın sonunda yazmış olduklarımı sizlerle paylaşmak isterim:

“Kendi kültürlerine saygı duymayanlar başkalarından saygı beklemek haklarını yitirmiş olurlar. Dilimize özen, benliğimize duyduğumuz saygının bir göstergesidir. 21. yüzyılın ilk çeyreğinde bilişim dilimizin zengin bir Türkçe olmasını istiyorsak, şimdiden özenli bir Türkçe kullanmaya başlamalıyız. Bilişimci olabilecek kadar yetenekli olan kişilerin bu özeni gösterebileceklerine inanıyorum.”

Üstelik, yaşamın her yönünü etkileyen bir konuda çalışa(bile)n bilişimcilerimiz, Türkçemize gereken özeni göstererek, başka konularda da iyi örnek olabilirler.

Kaynak

- [1] <https://turk-internet.com/pandemi-nedir-kremali-tatli-mi/>
- [2] <https://www.ozenliturkce.org.tr/docs/ctd/CTD-388.pdf>
- [3] <https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar/>
- [4] <https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/soru-eki-mi-mi-mu-munun-yazilisi/>
- [5] <http://bilisimde.ozenliturkce.org.tr/tr-bilisim-sozlukleri/>
- [6] <http://bilisimde.ozenliturkce.org.tr/turkce-sozlukleri/>
- [7] <http://bilisimde.ozenliturkce.org.tr/>
- [8] <http://www.ozenliturkce.org.tr/>
- [9] <http://bilisimde.ozenliturkce.org.tr/onerilen-tum-terimler-ingilizce-turkce/>
- [10] <https://www.site.uottawa.ca/~oren/pubs/pubs-1998/pubs-1998-03-BOT.pdf>

Türkiye Bilişim Derneği Başkanlarıyla Derneğin Dünü, Bugünü ve Yarını Konuşuldu

Rahmi AKTEPE

Size teşekkür ediyorum. 50 yıllık bir çınarı beraber yarattık ve sadece tabii ki başkanlarla sınırlı değil bu. Özellikle aktif çalışan üye sayıları biz hep övünmüştüzdür, yönetimde görev alsın ya da almasın, her zaman TBD'nin etrafında bulunan çok değerli arkadaşlarımız bu süreçte önemli katkılarda bulundular. Sayısı ile her zaman asıl övündüğümüz, aktif çalışanlarımız olmuştur. Onların hepsine tek tek teşekkür ediyorum. Ahmet Pekel Bey bizim yayın kurulu başkanımız. Dergiye tekrardan canlandırıp, belli periyotlarda çıkarma arzusu içindeyiz. Yine aynı şekilde 50. Yıl dergisini hazırlıyoruz. Ben şimdi toplantıyı yönetmek üzere sözü Ahmet beye veriyorum.

Ahmet PEKEL

Sağ olun Sayın Başkan. Değerli Başkanlar, öncelikle zamanınızı ayırdığınız için, burada birlikte olduğumuz için sizlere Dergimiz adına teşekkür ediyorum. Rahmi başkanımızın daveti üzerine 2021 yılı şubat ayı itibarıyla çalışmalarına başladık ve en kısa zamanda da dergimizi çıkartmak için yoğun bir şekilde çalışıyoruz. Yayın kurulu toplantılarımızdan birinde İlker Tabak başkanın önerisiyle önceki başkanlarımızla bir araya gelmemiz, bunun kaydını oluşturmamız, kaydı çözümlememiz ve daha sonra buradaki mesajları dergiye aktarmamız konusunda fikir birliği yaptık. Aynı uygulamayı şube başkanlarımızla da yaptık. Onlardan çalışmalarını, geleceğe yönelik görüşleriyle ve öngörülerine ilgili bilgiler aldık. Görüşme kayıtlarımızı çözümledikten sonra dergimizde yayınlacağız. Bu kayıtlar gelecek kuşaklara aktaracağımız bir belge niteliğinde olacak. Bizden sonraki kuşaklar

dönüp baktıklarında, TBD'nin tarihinde o dönemki başkanlar neler söylemişler öğrenecekler; bunlardan belki bir deneyim olarak yararlanacaklar.

Bu toplantımızda da böyle bir yöntem izlersek sanıyorum zamanımızı verimli kullanmış oluruz. Öncelikle söz verdiğimiz başkanlarımız kendilerinden kısaca bahsedip, dönemleriyle ilgili bilgi verdikten sonra bilişimle ilgili öngörülerini aktarırlarsa ve bu anlamda bilişimle ilgili meydana gelebilecek gelişmelerde ülkemiz ve derneğimiz nasıl konumlanmalı konusunda bize yol gösterici olurlarsa, bu bizim açımızdan çok faydalı bir toplantı olur. Şimdiden size teşekkür ediyorum. Tabii ki sırasıyla gitmek isterim; umarım o anlamda yanlış yapmam. Beşer dakikalık ön görüşme yaptıktan sonra bu konularda yine genel değerlendirmeler yapmak üzere ikinci sözlerimizi alabiliriz diye düşünüyorum, siz de uygun görürseniz. İlk sözü kurucumuz Aydın hocamıza vermek istiyorum. Aydın hocam buyrun.

Aydın KÖKSAL

Merhaba, tekrar teşekkür ediyorum. Ahmet Pekel arkadaşımız, son dönemde Türkçenin ilerlemesine ilişkin gözlemlerini de aktarmaya başladı; kamuoyuna yayınlar yapıyor. Burada da yayın kolumuzun ayakta kalması için, daha ileriye gitmesi için yardımını esirgemediğini duyunca şimdi iyice önemsiyorum bu yaklaşımını. Teşekkür ediyorum kendisine. Bir şey dikkatimi çekti, yeni bir dergi, 50. yıl dergisi değil de, 50. yıl özel sayısı.

atılımın, hem de takım halinde yürütülen bir toplu çalışmanın sürdürülebilmesi tek başına bir kişinin eylemi olsa bile yaşam boyu sürdürülebilmesi çok zordur. Bunu yapabilen uluslar genellikle kendi toplumsal ekinlerini ileriye götürüp temelin üzerine yeni katlar çıkma başarısı kazandıklarından, yani yıkmadan eski yapıları hiç bozmadan üstüne yeni kat çıkmak yönünden bir uygarlıktan bahsediyoruz. Uygarlık, yıkmayı içermeyen bir süreç bence. Yenilikçilerin yıkım yapıp, ondan sonra yenilerini yapma önerilerini ben kötü bir şaka gibi algılıyorum.

Aman ikinci başka bir dergiye çıkarmaya kalkmayalım. Geçmişte iletişim, haberleşme diye derlemeler yapıldı. Aynı ad altında, aynı standartta götürebilmek daha zor bir iş. Üç aylık zaman dilimi bence oldukça hızlı. Ben teşekkür ediyorum. Kurmak daha kolay gelir Türklere de sonunu getirmek daha zordur diye gözlemlemekteyim. Bir

Büyük bunalım çağında, kölelik çağından yurttaşlık, eşit yurttaşlar, özgür yurttaşlar çağına geçildiğinde belki eskiyi yıkmak gerekiyor olabilir ama olayın ince ince nasıl oluştuğunu gözlediğimizde yıkım hiçbir zaman olmamalı. İstanbul bir milyon nüfustan bugün on altı buçuk milyona, Kocaeli'ni, Sakarya'yı, Yalova'yı, Bursa'yı da dahil ederek düşünürseniz, Doğu Marmara'ya,

Aydın KÖKSAL

koca kente bakarsak, 22 milyon nüfusumuz var şu anda, anakent bu.

Tabii her yer beton oldu, toprak yok, yıkmak demek; toprak hiç olmasa da oluru göze almak demektir; ama 10 bin yıldır toprağı kullanıp, yaşamını sürdürmüş insan uygarlığı ki bu da 10 bin yıl boyunca Anadolu'da başlayıp dünyaya yayıldı, tarım devrimi. Görüyoruz ki, bizim orta yaşlarımızı bile geçtiğimiz dönemlere kadar halen yeryüzünün yedi ülkesinden, kendine yeterliyken bu yıl her şeyi dışarıdan alan ve bütün tohumlarını kaybetmiş bir ülkeye doğru gidiyoruz. Biz ille en zengin olmak zorunda değiliz, hiçbir şekilde. İlle hemen en fazla, dünyada benim dediğim olacak diyen bir baskıcı, bir nasıl diyeyim en öne çıkmaya iyice istekli yeminli unsur olmamız gerekmiyor. Biz uyum göstererek doğal koşullara ve başlangıçlara, barışı sevip, barış yolunda ilerlediğimizde, dediğim gibi hiç kimseye hükmetmeden ama gönül rızasıyla ve isteğiyle çok mutlu, hiç savaşırsız bir dünya yaratabiliriz.

Şimdi arkadaşlar ben tarihsel süreç içerisinde değerlendirmeyi umuyorum. Hep yeni hedefler saptamayıp var olan dergilerimizi hareketli kılalım. Örneğin, Cumhuriyetimizin dört tane temelini bir daha değiştirmeyelim. Onu değiştirdiğiniz zaman zaten yok olursunuz. Bunları sindirmesi lazım Türkiye'nin. Bir, yazılım; aklınıza gelecek her türlü kurguya izin veren, tamamen duygusal yani düşsel bir yapıdır. Doğal dil 10 bin yılda yavaş yavaş gelişen bir şey olduğu için doğal süreci yansıtır. Oysa, bir programlama dili ya da yazılım üretme platformu tümüyle devrildiği için yepyeni bir yola sapabilir. Çünkü tamamen kurgusaldır. Bilimkurgu gibi bir şeydir. Dolayısıyla çok yüksek değişkenliği vardır yazılımın. Bu sebeple de yazılım insan uygarlığının kalıcı bir parçası olamayabilir.

Bilimkurgu filmlerinde bazen robotların nasıl bize egemen olup, herkesi öldüreceğini karikatürize edenler de çıkmıştır. Bu tabii böyle olmayacaktır ama öyle hayalperest insanlar olabilir ki yoldan şaşar ve tam bir faşist, tam bir tek kişi egemenliği gibi

bütün dünyayı haraca kesebilir. Kıtalarından birinden çıkan birisi yazılım gücünü de elde ederek bütün alt yapıyı da ele geçirerek ve bir savaşla insan türünün sonunu görürüz, biteriz, biteriz. O zaman geri kalan bitkiler ve hayvanlar yeniden canlanacak, dünya ekolojisi içinde tekrar rahat yaşarlar, savaşlar biter, insanoğlu sadece 10 bin yılda başlamış bitmiş bir şekilde hakikaten parantez içi olarak silinir gider. Ondan sonra kuşlar, gergedanlar, filler hepsi mutlu yaşarlar, aslan, kaplan. Çünkü onlar savaşmak için avlamıyor avını, sadece beslenmesi için avlıyor. Bir tek insanların gözü aç. Şimdi biz yazılımcı olmakla böyle bir tuzağa da boynunu uzatmış oluyoruz. Bu kötü tarafı.

İyi tarafı da ne? Sonsuz bir düşsellik ve kurgusallıkla öyle ufuklar açabiliriz ki doğrudan bilinçli davranıp asla savaşa girmeden, asla rakibinizi yok etmeden, asla onları ezmeyi planlamadan, hepsini ben yöneteceğim demeden yaklaştığınızda çok sayıda insan topluluğu ya da ulus olmadığından yeryüzünde en güçlü ulus bizimki olur. Bunun gerekçeleri de şunlardır benim gözümde: bir, dünyada eşi olmayan bir dile sahibiz, her şey kural, her şey matematiksel yalınlık içinde geliyor, hiçbir aykırılık, kuralı bozacak tek bir örnek göze çarpmıyor. Böyle bir dil başka dil ailelerinde yok. Hatta Türk dili gibi bitişken diller arasında da en çok bu özelliğe sahip olan öbürlerinin önünde geçen Türkçe. Yani Macarca veya başka bitişken dil hangisidir, Moğolcadır, Japoncadır, Korecedir. Onların da önlerinde bir tutarlılığı var Türkçenin. Dil, ama dilden ibaret değil. Bir ucu Pasifik'te bir ucu Atlas Okyanusu'nda bir varoluş döneminde kervanlar, kervansaraylar, ticaret, develerle, oranın ipeğini ve kâğıdını buranın saatiiyle, makinesiyle değiş tokuş edip gerçekten hatırlanan en eski çağdan beri insanlığı tek bir uygarlık biçiminde buluşturan dilimizin sağlamlığını bizim büyük ulusumuz sağlamıştır.

Herkesin bildiği bir doğru olduğunu iyice anladıktan sonra bunları yazıya da döküyorum. 60 yaşından sonra daha çok kitap yazmaya başladım. 28 yaşında başlamıştım, işte tam kitap

haline getirip, iyice geliştirmem 30 yaşında oldu, 40 yaşında biliyorsunuz ödül aldım. Bir de bilişim terimleri sözlüğü yazdım, onunla girdim 60 yaşına ama iki de çeviri yaptım gençlik yıllarımda. Birisi kalkınmada bilgisayar teknik bilimi, iki numaralı, iki sayılı kitap yayınıdır Bilişim Derneğimizin; birincisi Ataman Yunusoğlu'nun Sayısal Çözümleme kitabıdır.

İkincisi de bilişimi kurduktan sonra devlet planlama örgütümüzün iş olarak bize verdiği ama zaten çeviriyi de yapmış olduğumuz bir kitaptır. Doğmakta Olan Bir Endüstri: Yazılım başlıklı, OECD tarafından yayınlanmış, dört başı mamur diyebileceğim çok oturaklı bir yapıtı da Türkçeye çevirdik ve DPT yayını olarak yayınlandı. 500 adet filan basıldı. Ben de bir örneği var sadece ama kitap o zaman yazılmış en iyilerden biridir, tıpkı birinci Birleşmiş Milletler kitabı gibi 74 yılında yayınlanmıştı. Şimdi dolayısıyla kitaplar azdı bu 60 yaşına kadar ama toplam ikisi çeviri, 18 kitabım oldu, 60 yaşından sonra. Dördüncü, 'Yaşamın Gizi' başlıklı kitapla başlayan dört ciltlik yapıtımın son cildi olan 'Tutku' başlıklı cilt şu anda masamın üzerinde; sanıyorum bir aya kalmadan elinizde olacak. 20 yaşında yaptığım planlarımı gerçekleştirdim. Nasıl gerçekleştirebilirim diye Kaya (Kılan) arkadaşımın burada kulakları çınlasın demiyorum, gözleri parlıyor görüyorum, onun da hep böyle amaçları vardır; hiç vazgeçmedi. İkimiz de birbirimize benziyoruz değil mi Kaya, ben de vazgeçmiyorum. Bir de sadece yedi tanesi makaleler biçiminde 300 kadar makale kitaplara dönüşmek için bekliyor. Dokuz bin sayfa yayın yapmışım yazılımla, yani basılmış.

Büyük bir toplantı bu. Hepsini anlattık mı? Hayır. Bu yavaş bir süreç; asıl söyleyeceğim, yazılım da öyle hemen yozlaşmaya yüz tutuyor. Çok dikkatli olmak gerekiyor. Bu 'Yaşamın 'Gizi' kitabı tam 15 yılını aldı arkadaşlar. Her bir cildi çok ciddi biçimde gözden geçirip, ayıkladım. Örneğin "Dört Mevsim" adlı bir dergi çıkarıyoruz, dokuzuncu sayısı yazıldı, ben de kurucu olduğumdan dolayı bir iki sayfalık giriş yazıları yazdım. İletişim üzerine çıkarmayı düşündüm. Eser Baransel arkadaşımız editörümüz

katkılarını sürdürüyor. İletişim üzerine yazdığım yazıda üç maymunu bilir misiniz bilmiyorum; üç maymun gibi davranmak. Konfüçyüs'ten gelen bir gelenek olduğu anlaşılıyor ve bizde hiç kafanı yorma, bırak yapsınlar, yani vurdumduymazlık gibi anlaşılıyor. Yaptığım araştırmada bu bir tek sayfalık küçük yazıyı yazarken farkına vardım ki bütün batı dünyası öyle anlıyormuş, bizim gibi. Bir tek Çin ve Japonya, uzak doğu doğrusunu biliyor. Gözünü kapatmak demek görme, yani boş ver, bakma anlamına gelmiyor. Kötü olanı görme, yoldan sen çıkmayasın diye gözünü kapat diyor. Kötü söz söylemeye ağzını açma diyor.

Bir Kırşehir özdeyişini duymuştum. Çok yer etti bende. Ağız bir tencere, sözü iyice pişirmeden söylememek gerekir. Bakın, en önemli bir öğüdü uzak doğunun bütün insanlara kulak verilmesini sağlayacak kadar önemli bir öğüdü nasıl batılılar ve Türkler de dahil, nasıl ters anlayabiliyoruz? Bunun örneklerini çoğaltabilirim. Son günlerde bu yazıyı yazarken öğrendiğimi size aktarmayı tercih ettim. Bana söz verdiniz, bu buluşma benim için büyük bir mutluluk. İnci hanım ilk tanıştığımızda bir genç kızdı, şimdi de öyle gözüküyor dikkatli bakınca. Delikanlıydı Kaya Kılan, benden dört yaş büyüktür.

Altı yaş ağabeyim olur kendisi, bana dedi ki ben yüz yaşına da gelsem kendi isteğimle üniversitede ders vermekten çekinmeyeceğim. "Sana artık ihtiyaç duymuyoruz, sen evinde otur, istemiyoruz" dediklerinde ahdedti. Kaya teşekkür ediyorum sana. Rahmi bey başkanımız olarak, İlker beye ondan önceki olarak, ondan sonra yedi buçuk yıl bu işi sürdüren Ersin Töreci'ye, Ali Arifoğlu'na, Nezih Kuleyin'e herkese, aramıza yetişemeyen arkadaşımız Ümit Karakaş'a ve rahmetli olan arkadaşlarımızın özellikle adlarını saymak gerekir ki, Necdet Bulut, Güney Gönenç. Ondan sonra kimler yok kimler, bu arkadaşlarımızı kaybettik. Bülent Dikman arkadaşım var diye kurulabildi biraz da dernek.

Ben biliyor musunuz araba almayı düşünmüyordum. Param da yoktu ama almak

Aydın KÖKSAL

zorunda kaldım, derneği kurduğumuz yere gitmek için, çabuk gitmek için, taksiyle yetişemiyorum, arkadaşlarımın da arabası yok, hemen taksitle araba alıp, sürdük, valla boş yollarda 140'ı bulduğumu biliyorum, yetişeyim diye uçaklara. Yanımda hep Bülent Dikman oldu. Kurucumuz olan Coşkun Arslan'la beraber Ersay bey. Şimdi Atalay Yunusoğlu olmasaydı olabilir miydi bu işler? Çok emek verildi, çok koşturuldu, müthiş iş bölümü yapıldı ve kucaklaşma yapıldı. Kimlerle kucaklaştık biliyor musunuz? Bütün bizim meslektaşlarımızla ve siz hasta mısınız bu bilgisayar ne biçim şey yahu, amma hayalperestsin diyen insanlarla da kucaklaştık. Şimdi gene böyle yaparak ulusal birliğimizi koruyacağız.

Düşünürken ne buldum biliyor musunuz; nasyon lafının nereden türediğini buldum. Nas kökü doğum demek, doğurmak demek Neo nato yeni doğmuş demek Latince de tıp terimi olarak kullanılır bilirsiniz. Nato beşinci doğmuş kız, kız adı olarak kullanılır. Cedi, Osmanlıca yedi demek, yedinci çocuğu ailenin de onun için cedi olarak

kalmış. Şimdi arkadaşlar neyin farkına vardım? Nat kökünden natura doğmak fiilinden yapılmış, Latince ne demek, doğadan doğmak demek. Bizde ne diyoruz, doğmaktan doğa. Doğuş desek olur muydu, o da olurdu. Doğma desek olur muydu, o da olurdu. Nat yapıyor, doğa dedik biz bir ekimizle çok ek var Türkçede, bir tanesini kullandık yakıştı. Deyi gibi, yeti gibi, duyu gibi tek harflik ek var orada, doğa. Nasyon ne demek, nat ekiyle siyon o da eylem, eylem yapma eki, nasyon da aynı şey, doğuş.

Peki ulus adı nereden geliyor, ulus adı Moğolcada ulus hatta haritalarda uluslararası haritalarda Mongol Ulus yazar. Uluş ne demek biliyor musunuz, öbür Orta Asya dilinin birçoğunda oluş demek. O'lar böyle yer değiştirir. Ş'yi de s ile söyler Orta Asya'daki Türkler. Örneğin şihis derler, çıkış yerine. Dilimize yaslanıp doğamızın bize getirdiği bir bağımsız ülkenin yurttaşları olarak ulusal varlığımızı tıpkı doğamıza sahip olmak çabası gibi çok ciddi koruduğumuzda bu barış sever kimliğimizle şüphesiz ki çok büyük başarılarla imza atacak bir ulusuz. Arkadaşlar çok teşekkür ediyorum.

Ahmet PEKEL

Sağ olun. Birazdan devam edeceğiz. Evet, Kaya hocamızla devam edelim. Kaya hocam, siz neler söylersiniz?

Kaya KILAN

Efendim sizin söyleşinizin başındaki gündem açısından dergi konusu ortaya çıkmıştı. Ben de aşağı yukarı bir yıla yakın zamandır TBD "Bilişim Dergisini" niye çıkarmaz diye kafamda problemi çözme yolları arıyordum, size teklif etmek için. Çok üzülüm tabii ki yayınına son verilmesine. Hâlbuki derginin çıkarılması

fiziki ve mali açıdan eskiden olduğundan daha kolay. Derginin yeniden canlandırılma çabasına çok sevindim. Yalnız bir iki sene evvel internetten dergi yayınlanmasının son günlerinde birkaç yazı okudum orada. O yazılar beni o kadar müteessir etti ki. Bütün sözcüklerin yüzde 50'si ne diyeyim sana, Türkçe kökenli olmayan sözcüklerden oluşuyordu. İngilizce, Farsça, Arapça kökenli sözcükler o makalenin alanı, dil yapısı içinde görünüyordu ve

üstünde de TBD Bilişim Dergisi yazıyordu, o beni çok üzdü. Bunu tenkit edecek bir yazı kaleme aldım o zaman. Sonra düşündüm ki acele mi ediyorum, birden mi hırslandım, o yazıyı göndermedim. Ahmet gibi bir arkadaşımızın böyle bir dergi yayınının başında olması beni çok mutlu etti. Ben Ahmet'ten de yazı kurulundan da rica ederim ki dergide yayınlanacak yazılar mutlaka ve mutlaka Türk dili ve bilişim dili açısından ciddi bir süzgeçten geçirilsin. Ve bunun için belirli kurallar da dergide yayınlanabilir. O süzgeçlerden geçmeyen yazılar, ben içeriğini hiç söylemiyorum, dil bakımından söylemek istiyorum, yayınlanmasın. Bunlarda da birinci etken Türkiye bilişim terimleri, Türkçe. Bunu yeni yayıncılar gözetirse, beni ve benim gibi düşünenleri mutlu edecekleri muhakkak.

Bilişim derneğinin son yıllarda ve özellikle Rahmi arkadaşımızın, üç sene oldu mu Rahmi, iki senedir ki yönetimini takdirle karşıladım. Genel görevleri açısından bu son iki yılda hakikaten başarılı adımlar atıldılar. Onun için ben başta Rahmi olmak üzere katkı veren, çaba veren tüm yönetim kurulundaki arkadaşları kutlarım, teşekkür ederim. Türkiye Bilişim Derneği'nin böyle bir mecrada yürümeye devam etmesi bizim için büyük mutluluk olacaktır. Ve bunun kaybolmadan devam ettirilmesini dilerim.

Türkiye'de bilişim konusunun eğitim bacağı beni yıllardır üzüyor. Sanıyorum 185 üniversitenin 180'inde bilişim mühendisliği dalları açıldı. Fakat nitelik bakımından, nicelik bakımından beklenen düzeyde bir eğitim sağlanıyor mu, sağlanmıyor mu? Denetimi ne YÖK tarafından, ne de başka kurumlar tarafından yapılıyor. Birçoklarıyla, öğrenciler dolayısıyla bilgi alıyorum, kendi yaşadıkları şehirlerdeki üniversitelerden bazı iletişimlerini oluyor o gençlerin, ne yapıyorlar, ne ediyorlar, ne eksikleri var vesaire diye bunu günden güne geriye doğru giden bir çizgide görmek beni üzüyor. Sanıyorum Almanya aşağı yukarı 85 milyon nüfuslu, Türkiye kadar bir ülke, Almanya'daki üniversite sayısı 82, bizdeki 182. Nüfusumuz aşağı yukarı aynı fakat bizdeki üniversite sayısı Almanya'daki üniversite sayısından 100'den daha fazla. Teknolojik ve yenilikçi çalışmalarımızı mukayese ederseniz bu kadar üniversite nasıl olur bilemiyorum. Orda üniversite sayısındaki çokluk özellikle

bilişim konusundaki, eğitimdeki eksiklikler, genel eksiklikler, beni çok üzüyor.

Hâlbuki, Türkiye'de bilişimin 70 küsur yılındayız. 70 yılda beklediğimiz, dilediğimiz yolun yarısına varamadığımızı düşünüyorum. Aydın bey söyledi ya yazılımın altından çok değerli olduğunu. Gençlerin yeteneklerini yeterli kullanacak ortamlarda yeşerdiğini görüyoruz. Gençlere o olanaklar yaratılırsa gıpta ettiğimiz ülkelerdeki çağdaşlıkla yarış edecek düzeyde olgunlaşması çok mümkün. Biz niye Steve Jobs, Bill Gates gibi bilişimciler yetiştiremiyoruz. Niye? Ne eksiklerimiz var onlardan? Niçin yetiştiremiyoruz? diye sormuştuk. Ben de söyleyecek cevap bulamayıp, şöyle demiştim; bizim garajları kapıcı dairesi yapıyorlar veya kiraya veriyorlar, çocuklar da garaj bulamadıklarından bir şey yapamıyorlar, çocukların kabahati yok, kabahat bizde.

Bilişimi gerçekte bundan 30-40 yıl önce kalkınma aracı diye tanımlamıştık bir yönü ile. 60'lardan yukarı doğru giderken hep bilişimi genele, devlet yöneticilerine, kalkınma aracıdır diyorduk ama bilgisayar dediğimizin arkasında yazılım vardı. Yazılımla kalkınacağız diye ümit ettik. Fakat işte bu 50-60 yılda yazılımdan kalkınacak kadar yararlanamadık. O da üzüntü verici bir olay. Belki yazılımı pazarlamada veya pazarlamanın dünya boyutundaki yararlanma çapını kullanabiliyoruz ama kalkınma için kullanamıyoruz. O da insanı üzüyor. 50 yıl bilgisayarın gelişinden 63-65 yıl Türkiye'deki bilişimin kalkınmaya katkısı neler olmuştur diye bir eğri çizmek istersek, o eğrinin paralel bile gideceği söylenemez. O bakımdan üzgünüm.

Fakat ülkemizde her beş yılda bir yeni bir şekil, yeni bir yenileşme süreci yaşanıyor. Önümüzdeki değişim süreçleri içinde de inşallah yeni gelecekler bu özlemlerimizi de gerçekleştirecek olanağı yaratabilirler. Evet, şimdilik aklıma gelenler böyle. Ahmet daha sonra tekrar söz verirse veya diğer arkadaşlar soru-cevap şeklinde bir şeyler isterlerse yanıtlamaya çalışırım. Hepinizi gördüğüm için çok mutlu oldum.

Teşekkürler şimdilik Ahmet.

Ahmet PEKEL

Biz de teşekkür ediyoruz hocam. Kaya hocam bu dergiyle ilgili Türkçe konusunda söylediklerinizle ilgili küçük bir şey söylemek isterim. Bundan emin olabilirsiniz, bizim özenli Türkçe çalışmalarımıza siz de katılıyorsunuz, biliyorsunuz, o çalışmaların içerisinde hem İlker (Tabak) bey hem Koray (Özer) bey ve ben aynı zamanda yayın kurulu üyeleri. O nedenle de yazıları gözden geçirirken ayrı bir duyarlılığımız olacaktır. Diğer yayın kurulu üyeleri de aynı bilinçler, onu da görüyorum; ondan da emin olabilirsiniz. Sağ olun.

Rahmi AKTEPE

Ahmet beyin görev nedeni de bu özelliğinden kaynaklanıyor. Hatta daha dün Ahmet beyle şunu konuştuk. Bilgisayar kelimesinin hayata geçmesi, toplumda yaygın olarak kullanılması çok da kolay olmadı. Bildirilerde, dergilerde bunlar kullanılmadığı zaman kitleler tarafından kullanılması yaygınlaşmıyordu. Bundan sonra bizim de bunu yapmamız lazım. Yani bunlar üzerinde duruldukça, mücadele edildikçe ancak sağlanabiliyor.

Ahmet PEKEL

Ersin hocam sizinle devam edebilir miyiz? Sizin de görüşlerinizi alabilir miyiz?

Ersin TÖRECİ

Çok teşekkürler Ahmet Bey, Rahmi sana da teşekkür ederim, böyle bir toplantı düzenlediniz. Türkiye Bilişim Derneği 50. yılına geldi, sohbetlerimiz sırasında da bunu konuştuk. Bana sorarsanız bundan sonra neredeyse hep sürebilecek tek sivil toplum kuruluşu gibi görüyorum ben derneğimizi. Çünkü günümüzde de zaten olan bitene bakacak olursak endüstri devriminden sonra toplumu çok kısa bir zaman içinde çok fazla değiştiren, geliştiren ve kendi içinde belki birtakım sakıncalar da taşıyan bir teknoloji gibi geliyor diyelim. Dolayısıyla çok önem vermemiz gereken bir sivil toplum kuruluşu olarak biz istesek de istemesek de devam edecektir;

zaman zaman tabii ki sıkıntılar olabilir. Şimdi eğer bu biçimde görüyorsak, yani derneğin geleceğinde buna uygun olarak da birtakım etkinlikler yapmak gerekebilir diye düşünüyorum; yani karşımıza çıkan fırsatları sadece değerlendirerek, bir anlamda sadece kapılarak gitmek yerine, bu çok güç ama, bilişim her şeyi büyük ölçüde kapsıyor.

Şimdi günümüzde aslında çok daha dar alanlarda bu teknolojiyle ilgili doğrudan görebileceğimiz, toplumsal açıdan ses getirebilecek çok etkili çalışmalar da yapılıyor. Bir örnek; bana yakın zamanda başvurdukları için biliyorum. Türkiye'de de Gelecek Araştırmaları Enstitüsü diye bir sivil toplum kuruluşu var; böyle adlandırmışlar kendilerini; gelişmeler ne yönde,

nasıl gidiyor, toplum bundan nasıl etkileniyor? Bunu görüp anlamaya, yorumlamaya, gerekiyorsa toplumsal yararın daha çok sağlanabilmesi, en azından aykırılıkların giderilebilmesi açısından ne yapılacağını görmeye çalışıyorlar. Böyle bakınca, bunun dünya genelinde de çok yaygın olduğunu görüyoruz. Az önce yazılımdan bahsettik; bunun büyük ölçüde önemini ortaya koyduk; zaten bilgisayar ortaya çıktığı zaman Türkiye Bilişim Derneği'nin kurulması da bilgisayar gibi insanoğlunun şimdiye kadar hangi amaç için kullanacaksa hep o amaç için geliştirilmişken bilgisayar genel amaçlı bir araçtı. Yani üretilirken akılda bile olmayan işlere koşulabiliyordu ve bunu programlama sağlıyordu; ve yazılım sağlıyordu.

Günümüzde esas etkisini yapay zekâ gibi yani insan düşüncesinin daha çok yerini alabilecek bir biçimde gösteriyor. Programlamayı biz daha çok kendi yaptığımız bir işi, biz olmasak da yapılabilmesini sağlamak üzere ya da istediğimiz kadar yerde bunu tekrar edebilmek için yapıyorduk ve bu yüzden de matbaa ortadan kalktı diyelim. Matbaadan çok daha fazla yeteneği olan yazılımlar ortaya çıktı değil mi? Word'ü hepimiz kullanıyoruz. Belki bize sağladığı olanakların onda birini kullanamıyoruz diyelim, ama geçmişteki matbaalarda Word'ün içerdiği olanakların yüzde 1'ini ancak karşılayarak o kadar yazılı metin oluşmasını sağladılar ve bilgi toplumu oluştu diyelim.

Şimdi bilişim toplumlarında çok farklı bir yöne doğru gidildiğini görüyorum. Bu yapay zekânın da yazılım dediğimiz şeyin başka bir boyut kazanmasıyla insan düşüncesinin daha başka türlü, insana da neredeyse pek fazla yer bırakmayacak gibi bir gelişme gösterdiğini

görüyoruz ve günümüzde aslında cep telefonu diye kullanıyoruz. Adına telefon diyoruz ama ben onları bizim kullandığımız bilgisayarların çok daha ötesinde özellikleri olan daha gelişmiş bilgisayarlar olarak görüyorum. Onlara bizim için iletişim olanakları da eklenmiş. Şimdi dolayısıyla Bilişim derneğinin de bu yeni gelişime uygun olacak bir biçimde ayak uydurabilmesi gerekir.

Kanada'da da yine bir sivil toplum kuruluşu gibi oluşmuş bir enstitü var. Sadece yapay zekânın etik yanını incelemeye çalışıyorlar. Her yıl bu konuda yapılanların ne kadar toplumsal açıdan aykırılıklarını düşünüp tabii bir zarar getirmemek açısından neler yapıldığını, ne yöne doğru gidilebileceğini, neler getirirken toplum yaşantısına ne olumsuzlukları da olabileceğini görmeye çalışıyorlar. Çünkü günümüzde şunu da görüyoruz ki bilişim teknolojisinde ya da bunun da çevresinde olan biten her şey aslında insanları sadece işsiz bırakmıyor, işlevsizleştiriyor da. Bunun getirdiği toplumsal, bireysel, mutlaka birtakım olumsuzluklar olacaktır diye düşünmek zorundayız ve bu konularda ne yapılabileceğini düşünmenin belki faydası olabilir diye düşünüyorum. Türkiye Bilişim Derneğinin bu 50. yılını, bu kadar devam ederek, başarılı bir şekilde geçirmiş olması tabii ki çok önemliydi. Ben bu derneğin başkanı olmaktan çok onur duydum. Hepinizin de öyle olduğuna inanıyorum ve biz başkanlar olarak ama bütün yönetim kurulunda olan herkesin katkılarıyla bir şeyler yapmaya çalışıp durduk. Belki açılımlarımızı gelişmelere daha uygun, yani çağa daha uygun hale getirebiliriz diye de biraz düşünmekte fayda var.

Çok teşekkür ediyorum.

Ahmet PEKEL

Çok teşekkür ederiz, sağ olun Ersin hocam. Ali hocam sizinle devam edebilir miyiz?

Ali ARİFOĞLU

Türkiye Bilişim Derneği'nin 50. Yılı'nı, öncelikle bugünlere gelmesine neden olan herkese teşekkür ederek kutluyorum. Ayrıca böyle bir toplantıyı düzenlediğiniz için de sizleri kutluyorum; çünkü bu benim hatırlayabildiğim bütün başkanların bir araya geldiği şu ana kadar Türkiye Bilişim Derneği tarihindeki ilk toplantı gibi, yani daha önce

bütün başkanların bir araya gelip de bu şekilde değerlendirme yaptığı bir toplantıyı açıkçası hatırlamıyorum. Bu anlamda dilerim ilki olur, öncü olur ve benzeri toplantılara izleyen yıllarda Türkiye Bilişim Derneği devam eder. Şimdi Ahmet'in sorusuna dönecek olursak soru gelecekte Türkiye Bilişim Derneği'nden beklentilerdi diye algılıyorum.

Ahmet PEKEL

Bilişime yönelik öngörüler ve gelişmeler çerçevesinde derneğimiz nasıl konumlanmalı şeklindeydi sorumuz.

Ali ARİFOĞLU

Şimdi derneğin konumlanması konusunda iki nokta var. Bir tanesi dernek kendi içerisindeki organizasyonunu nasıl yapacak? İç konumlanması, şu ana kadarki kurumsal yapısıyla ilgili ne tür öneriler olabilir? Birincisi bu, ikincisi de dışarıda olup bitenlere karşı, dışa yönelik olarak dernek neler yapacak şeklinde düşünerek konuyu ikiye ayırmak istiyorum.

Şimdi önce içe gelelim. Derneğin sağlıklı hizmet verebilmesi ve başarılı olabilmesi için kendi iç yapısının, kendi iç dinamiklerinin etkin olarak çalışıyor olması gerekiyor. Sonuçta derneğin başarılı etkinlikler yapmasının yolunun büyük etmenlerinden bir tanesi finans. Yani, Türkiye Bilişim Derneği bugüne kadar sürekli bir ekonomi modelini oluşturamadı diye düşünüyorum. Bu konuda biraz kafa yorup sürekli gelir sağlayıcı, geliri bir şirket anlamında kâr edip, zenginleştirme anlamında değil, daha iyi etkinlikler yapabilmek, daha iyi etkinliklerde harcaılabilmek adına söylüyorum. Bu konuyu nasıl Türkçeleştireceğimi bilmiyorum, Aydın bey yardımcı olabilir. Think

Tank deniyor, düşünce tankı diyemeyeceğim ama Düşünce Odası gibi bir yapı oluşturup, en azından bu konuya yönelik bir çalışma yapılması, fikir oluşturulması gerekiyor; yoksa derneğin finansal bekâsı, dernek başkanları ve dernek yönetimleriyle sınırlı.

Ben özellikle Rahmi Aktepe döneminin finansal konulardaki başarısını daha önceki dönemlerle kıyaslamam bile, o açıdan derneği çok başarılı buluyorum ama Rahmi Aktepe dönemi gibi dönemler sona erdikten sonra sürekli finansın nasıl sağlanacağı konusunda açıkçası endişelerim var; o yüzden bu konuya el atılması gerekiyor diye düşünüyorum. Dediğim gibi bir şirket gibi zenginleşelim anlamında değil, daha iyi etkinlikler yapalım, kendimizi daha iyi duyuralım diye.

İkincisi yine kendi iç yapılanmamıza hem kendi kurumsal benliğimizin oluşması hem de yaptığımız çalışmaların sonradan izlenmesi ve sürekli gündemde tutulması gibi bir yapılanmaya ihtiyaç duyulduğu görülüyor. Çünkü günümüzde bizim alanda, benim gözlediğim birtakım moda sözcükler ya da moda deyimler oluşuyor. Bir ara,

bir dönem herkes o deyimlerin peşinden koşuyor. Aradan bir süre geçiyor, kimse o deyimleri bile hatırlamaz oluyor. Örnek vermem gerekirse bir dönem herkes e-devlet uzmanı kesilmişti. Çünkü e-devlet konusu çok sıcak bir konuydu ve e-devlet uzmanlığından söz ediliyordu. Bu üç sene evvelin konusu veya 5-6 sene evvelin konusu. Bugüne geldiğinizde e-devlet sözü artık kullanılmıyor.

Benzer şekilde, şu aralar Endüstri 4.0 gibi şeyler var. Dolayısıyla bunların takip edilmesi gerekiyor. Türkiye Bilişim Derneği'nin şu ana kadar yaptığı çalışmaları bizler çok iyi biliyoruz. Ben 75'ten beri Türkiye Bilişim Derneğinin içindeyim. Yani burada gördüğüm insanların hepsi benzer şekilde derneğin içerisinde. Dolayısıyla ne tür katkılar verdik ülkeye diye baktığınızda bunu herkes çok rahat söyleyebilir ama bunu yeterince duyurabildik mi topluma? O konuda çalışmamız var mı? Onu düşünmek gerekiyor. Çünkü biz yaptığımızı çok iyi duyurmasını veya yaptığımız işin çok iyi duyurulması konusunda işi yaparken gösterdiğimiz kadar özenli değiliz. Dolayısıyla yaptığımızı anlatıyor olmamız gerekiyor.

Dil konusunda Kaya hocanın söylediklerine katılıyorum ama gerçekten Ahmet'i kutluyorum; dil konusundaki çalışmalarından dolayı. Yalnız burada da zorluklar var. Bir takım yeni terimler çıkıyor ve insanlar o yeni terimleri Türkçeleştiremiyorlar. Türkçeleştirme konusunda sıkıntılar var. Dolayısıyla bazen yazılı metinlere bakıyorsunuz. Yazılı metinlerde birçok yabancı kökenli kelimenin Türkçeye birlikte kullanıldığını görüyorsunuz. Rahmi'nin söylediği gibi bazı terimler tutuyor, bazı terimler tutmuyor. Bizim o konuda Aydın beyin zamanında üretilmiş olan sözcük sayısından çok daha fazla sayıya ulaştığımızı biliyorum ama

yetmediğini de düşünüyorum bir yandan. Bunlar kendi içimize yönelik çalışmalar.

Şimdi önerilerim, dışarıya yönelik olarak da önce şu çizgiyi koymak lazım: Biz sivil toplum örgütü müyüz, meslek örgütü müyüz? Değişik zamanlarda gelen değişik yönetimlerin bir kısmı Türkiye Bilişim Derneği'ni sivil toplum örgütü olarak gördü ve çalışmalarını ona göre yönlendirdi. Bir kısmı da tamamıyla meslek örgütü olarak gördü. Ona göre yönlendirdi. Aslında biz her ikisiyiz. Dolayısıyla dışa yönelik çalışmalarımızı planlarken benim önerim, bir işin Ersin (Töreci) hocanın söylediği gibi sosyal boyutunu dikkate almak, yani normal vatandaşlara bilişim, bilişimci tanımı olarak "yolu bilgiden geçen herkes bilişimcidir" diyordu İlker. Bilişimci tanımına uyan herkese yönelik birtakım çalışmalarımız olacak.

Bir de mesleğimizde çalışanlara, mesleğimize yönelik çalışmalarımız olacak. İşin asıl zorluğu burada. Mesleğe yönelik çalışmalarda teknoloji çok hızla geliştiği için teknolojiyi izleme, zorluğu var. Bu Türkiye Bilişim Derneği'nin önünde olan bir zorluk. O anlamda yapılanmasını oluşturması gerekiyor diye düşünüyorum. Ama teknolojiyi üniversitelerin dahi, en iyi üniversitelerin dahi hakkıyla takip edebildiklerini de düşünmüyorum bu arada. Benim şu anki önerilerim kısaca bunlar. Birtakım notlar aldım. Son olarak bir şey daha söyleyeyim, dışa yönelik olarak Türkiye Bilişim Derneği'nin şemsiye görevi var; o şemsiye görevini şu ana kadar, topluma hissettirecek, devlete hissettirecek çalışmaları da sürdürmesini istiyorum. Bu konuda derneği başarısız değil, başarılı buluyorum tersine. Konuyu önemseyeceğim için bu konunun ilerde tekrar ele alınmasını önermek istiyorum.

Ahmet PEKEL

Çok sağ olun Ali hocam. Nezih hocam sizinle devam edebilir miyiz?

Nezih KULEYİN

Ben önce merhaba diyorum, Rahmi'ye teşekkür ediyorum; böyle güzel bir toplantıyı düzenlediği için. Türkiye Bilişim Derneği'nin geleceği açısından çok önemli bir adım olduğunun farkındayım. Süreklilik konusunda çok sık olmamakla birlikte bu toplantıların yapılmasında yarar görüyorum. Elimizden geldiğince katkı vermemiz gerektiğine de inanıyorum.

Ben bundan önce çok ayrıntılı konuşulduğu için kısa birtakım şeyler söylemek istiyorum. İki olayla karşı karşıyayız. Bir tanesi derginin ortaya çıkması, derginin üç ayda bir çıkartılması. Acaba derginin hakemli bir dergi tarafı da olsa mı, olmasa mı diye bir sorgu içerisindeyim. Çünkü bilişim sektöründe bir hakemli dergi ihtiyacı olduğu kanısını da taşıyorum. Böyle bir kısmı da olabilir derginin ya da olmayabilir; ama böyle bir şeyi de göz önüne almamız gerektiğini düşünüyorum. Çünkü şu anda Kaya hocamın dediği gibi 180 üniversitede bilgisayar mühendisliği bölümü var ama biz burada yapılan bilimsel çalışmaların düzeyi konusunda çok bilgili değiliz. Halbuki Türkiye Bilişim Derneği tarafından bu bilginin bilinebiliyor olması, bir teknik kaynağa ihtiyacı olabilir.

Tabii ki bu derginin en önemli tarafı başlangıçta kurgulanan işlevini de yerine getirmesi. Biz Aydın beyin deyişiyle, Kaya hocanın da deyişiyle baştan beri bilişim teknolojisini kalkınmada bir araç olarak gördüğümüz, bu tür düşüncelerimizi de aktardığımız bir dergi olarak gördük Bilişim dergisini; yani bizim dış yüzümüz olarak düşünmüştük. Bir dönem kesintiye uğradı ama genel olarak; bizim dış yüzümüz; ben evde bakıyorum, müthiş bir arşiv. Gerçekten 'Bilişim Dergisi' toplumumuzda üretilmiş çok önemli bir arşiv niteliğini taşıyor. Bunun üç ayda bir tekrar ediyor olması da, yaşamını sürdürüyor olması da önemli. Acaba derginin durumu şöyle mi diye bir şey yapsak, bütün makaleleri ya da bütün şeyleri birebir basmak yerine basılı kısmın kısa olup, bir barkodla ya da bir başka bağlantıyla elektronik

kısına ulaşılan bir katalog dergi biçiminde olması. Yani evet, yazının başlangıcı orada olabilir, özeti orada olabilir ama yazının ayrıntılı bölümüne bir başka elektronik ortamda ulaştığımız bir dergi durumunda olabilir; o zaman derginin içeriği de çok geniş kapsamlı olabilir mi? Bunu da bir teknik soru ve öneri olarak size sunmak istiyorum.

Dil konusundaki çalışmalar, herkes bunun üzerinde durduğu için ben ayrıca Türkiye Bilişim Derneği'nin bu konudaki hassasiyeti de önemli. Ali'nin söylediği gibi yeni terimler çıkıyor. Yeni terimlere uygun gece gündüz çalışmak gerekiyor nerdeyse. Belki de yüzlerce yeni terim bilişim sektörünün içine giriyor. Ben girişimciler için bir sözlük hazırladım; fakat içindeki sözcüklerin sayısı gündelik bilişim teknolojisinde kullanılan terimlerle hızla ilerliyor; çünkü, girişimciyi ilgilendiren o kadar çok bilişim teknik terimi var ki. Bu yeni, terimlerin de bir biçimde Türkçeleşmesine ihtiyacımız var. Çok sayıda çocuk bunları sadece İngilizce kısaltmalarıyla biliyor. Açıklamasını dahi bilmiyor. Böyle bir sorunla karşı karşıyayız. Bunları da düzeltebiliriz diye düşünüyorum.

Bu arada bir de başka bir durum söz konusu. Bilgisayar mühendisliği bölümleri açısından söylüyorum bunu, bilgisayar mühendisliği diplomaları giderek sertifikaların karşısında önemini yitirmeye başladı. Yani elinizde bugün bir Microsoft sertifikası varsa bu bilgisayar mühendisliği diplomasından daha önemli; ya da bugün bir programlama dili biliyorsanız , hangi okuldan mezun olduğunuzun da önemi yok. 58 bin TL maaşla işe girebilirsiniz. Bu konuda acaba uzun vadede Türkiye Bilişim Derneği kendi içerisinde, bu ciddi bir kaynak tabii, ayrıca Bir sürekli eğitim merkezi gibi bir yapıya yani bir eğitim merkezi yapısını da kurgulamayı planlaması içine alabilir mi, alması için ne yapmamız gerekir? Bunu da bir öneri olarak belirterek konuşmamı bitiriyor, hepinize saygılar sunuyorum.

Ali ARİFOĞLU

Ben hemen araya girip bir şey söylemek istiyorum. Nezih'in son cümlesindeki sertifikalar üniversite diplomalarının önüne geçiyor lafını hiç beğenmedim, ona katılmıyorum. Hiçbir zaman geçmez.

Nezih KULEYİN

Ben bir değerlendirme yaptım.

Ali ARİFOĞLU

Kusura bakma Nezih, hiçbir zaman geçmeyeceğini düşünüyorum. Çünkü üniversite eğitimi başka bir şey. Üniversite eğitiminin amacı herhangi bir ticari yazılım vesaireyi öğretmek değil, onu öğreten

başka yapılar. Senin ikinci önerinin ikinci kısmına katılıyorum, Türkiye Bilişim Derneği böyle bir sürekli eğitim merkezi kurarak güncel teknolojileri aktarmak için örgütlenebilir. Ama hiçbir şey üniversite eğitiminin yerini tutamaz. Yani bunu parayla ölçemezsin.

Nezih KULEYİN

Yanlış anlaşılmasın. Ben bu konuşmayı üniversite eğitimi için aşağılamak yapmıyorum. Böyle bir niyetim yok. Tam tersine üniversite eğitimi içeriğinin piyasanın ihtiyacını karşılamadığından dolayı bir boşluk doğduğunu belirtmek istiyorum. Bir örnek vereyim de ondan sonra tartışalım. Biz oyun geliştiricisi yetiştirmek için bir proje yürütüyoruz; oyun geliştirecek çocuklar yetiştireceğiz. Bize başvuranların yüzde 80'inin bilgisayar mühendisi olduğunu söylersem, ne diyeceksin? Burada

çocuklar bilgisayar mühendisliği bölümünden mezun olmuşlar, iş bulamıyorlar, bunun karşılığında gelmişler oyun girişimcisi olmak için eğitim alıyorlar. Madem bilgisayar mühendisliği diplomaları çok geçerli bir anahtar, niye bu çocuklar buna giriyorlar o zaman? Yani bir boşluk var. Ben bilgisayar mühendisliğini aşağılamak, üniversite eğitimi aşağılamak, karalamak için böyle bir şey söyler miyim? Niye söyleyeyim, tam tersine buna çözüm üretmesi lazım üniversitelerin. İçeriklerini ona göre geliştirmeleri lazım. Bunu yapmayacaklarsa da bir boşluk oluşuyor, Türkiye Bilişim Derneği gibi yerler de bu boşlukları dolduracaklar.

Ali ARİFOĞLU

Hocam bu boşluğu dolduracak olan yer söylediğin gibi Türkiye Bilişim Derneği ya da başka yerlerdir, üniversiteler değildir. Bugün özel sektörün üniversiteden beklentisidir. Hiçbir üniversite yani bilinçli hiçbir üniversite buna yanaşmaz. Bugün ODTÜ, İTÜ, Hacettepe, Boğaziçi gibi üniversitelere baktığında bunlar piyasaya yönelik, güncel teknolojiye yönelik dersler açmazlar. Doğrudan hedefleri de o değildir.

Rahmi AKTEPE

B u l u n d u ğ u n u z üniversite adına konuşursanız, haklı olabilirsiniz ama genelde ben Nezih'in söylemlerine katılıyorum. Şu anda 140 ülkede sertifika programı yöneten bir kişiden bahsedeceğim. Şu anda Yunanistan'ın Sabancı'sı diyorlar kendisine. Bu sertifika programlarından kazandıklarıyla Yunanistan'ın Sabancı'sı haline geldi. Bir diğer örnek, Türkiye'den çeşitli üniversitelere gidiyorum; bu üç yıllık süre içerisinde bilişim günleri diye 20-30 üniversiteye gittik, çeşitli konuşmacılarla gidiyoruz. Fırat Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Kütahya Üniversitesi, Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Kayseri... Bunun yanında Boğaziçi'ne de gidiyoruz. Anadolu'da gittiğimiz üniversitelerde

hakikaten öğrencilere çok şey verebildiğimizi hissediyoruz. Boğaziçi üniversitesine gittiğimiz zaman da karşımızda daha bilgili kendine güvenen hayata hazır gençler görüyoruz.

Eğitimde bu kadar büyük farklılıklardan bahsediyoruz arkadaşlar. Bırakın onu, Ege bölgesinde 16 üniversiteyle "genç beyinler yeni fikirler etkinliği" yapıyoruz. Bölüm başkanları geliyor, hiçbir akademik unvanı olmayan arkadaşlarla karşılaşıyoruz. Karşılaştığımız bu tür durumlar nedeniyle Nezih burada bir yerde haklı hale geliyor; ama böyle olmaması lazım. Üniversitelerin hakikaten bir sertifikanın yerine geçecek eğitimi değil, onun üstüne bir eğitim vermesi bizim arzumuz, ama maalesef böyle.

Ali ARİFOĞLU

Üniversite, üniversitede eğitim vermek değil.

Nezih KULEYİN

Aliciğim öyle bir şeyi üniversiteden istemiyoruz biz. Bu toplantıyı Türkiye Bilişim Derneği ne yapacak diye yapıyoruz. Orta Doğu Teknik Üniversitesi ne yapacak diye yapmıyoruz ki.

Ali ARİFOĞLU

Senin sözcüklerini sana söylüyorum. Üniversiteler teknolojinin ihtiyacını karşılamıyor, onlara yönelik dersler verilsin. Söylediğim bu. Bence boşluk olan yerler var. Ben de senin önerine katıldığımı söyledim. Bunu uygulayacak yerler var. Türkiye Bilişim Derneği de bunu yapabilir. Başka bu eğitimi veren yerler de bunu yapabilir, buna itirazım yok

Nezih KULEYİN

Aynı noktada buluşmamız ne kadar güzel.

Ahmet PEKEL

Buna ikinci turda devam edelim isterseniz.

İ. İlker TABAK

Bu konuda sıcağı sıcağına kayıta yer alsın diye bir kısa bilgi vereyim. Bilgisayar Mühendisleri Odası Eğitim Komisyonu başkanayım aynı zamanda. Bu konuya ilişkin üniversitedeki bilgisayar mühendisliği, yazılım mühendisliği ve bilişim sistemleri mühendisliği alanındaki eğitime ilişkin bir durum saptama raporu da hazırladık. 2019 verilerine göre zaten üniversitelerin yüzde 41'inde profesör yok; yüzde 43'ünde bir ya da iki profesör var; sadece yüzde 16'sında üç ve daha fazla profesör var. Bunun detaylarını önümüzdeki hafta yapılacak Bilişim Teknolojileri Işığında

Eğitim etkinliğine anlatacağım. Konuşmacı olarak bilgisayar mühendisleri odasındaki şapkamla oraya katılacağım; TBD'nin organize ettiğini aktarayım. Bilgisayar mühendisliği meslek tanımlarını da yapıyoruz, bir yandan neler yapıyor diye. Sertifikayla yapılmayacak işler de var içinde, diplomayı göz ardı edemeyiz. Bir yandan da tamamlayıcı bilgilerin de gerektiği günümüzdeki teknolojik gelişmelerin önemi artık ortaya çıkmış durumda. Çünkü iki buçuk yılda alınan bilgi eskiyor. Eskisi gibi 10 yıl idare etmiyor artık. Bunu da göz önünde bulundurarak aslında herkes haklı, doğru amaç peşinde koşuyor. Verilerle birlikte haftaya açıklayacağım. Teşekkür ederim.

Nezih KULEYİN

Onların büyük çoğunluğu bilgisayar bilimleri profesörü değil. Şimdi dolayısıyla bizim hassasiyetimizin toplumda ortaya çıkan bu sorunu çözmeye yönelik bir geliştirme yöneliminde olması lazım. Tabii ki ben burada böyle diyorum diye üniversitelerin kendini değiştirmesini beklemiyorum Aliciğim,

öyle bir şeyi de üniversitelerin olduğu bir ortamda söylemedim ben. Türkiye Bilişim Derneği'nin önümüzdeki rolleri açısından bir strateji belirlemek açısından, üniversite eğitimlerinin piyasanın ihtiyacını karşılayacak nitelikli adam yetiştiremiyor, buna Türkiye Bilişim Derneği bir sürekli eğitim merkeziyle konuşlanabilir diyorum. Onun da yararı olduğuna inanıyorum.

Ali ARİFOĞLU

Bunu bir eleştiri olarak söylemedikten sonra problem yok. Üniversiteden sertifika ya sertifika içerikli eğitim beklenmemeli, benim de savım bu. Üniversite eğitiminin içeriği başka, sertifika eğitiminin içeriği başka.

Nezih KULEYİN

Üniversite, eğer bunu eleştiri olarak kabul etmiyorsa ben eleştiri olarak söylemedim.

Ahmet PEKEL

Ben sözü İnci hocama vermek istiyorum.

İnci HEPGÜLEÇ APAYDIN

Herkese merhaba.

Ben de böyle bir toplantının düzenlenmesine

teşekkür ederek başlamak istiyorum. Uzun süre ayrı kalmıştım, hasret giderdim. Tekrar sektöre ilgili hislerim canlandı. Sözlerime başlarken önce dernekle ilgili bir şeyler söylemek istiyorum. 50 yıl olağanüstü bir süre. Çok büyük bir organizma ve şahsi olarak Türk halkının bireysel zekâya sahip olduğuna inanıyorum; yani biz bireysel olarak tek başımıza şahane işler başarıyoruz. Ama iş bir araya geldiğimizde, sinerji yarattığımızda, grup performansı göstermemiz gerektiğinde maalesef o kadar başarılı değiliz ve dernekte bunu başardığımızı düşünüyorum. Çok ayrı eğitimlerden ve branşlardan geliyoruz.

Ben bir bilgisayarçı değilim, elektrik, elektronik mühendisi de değilim. Ben istatistikçiyim. Üstüne yöneylemle devam etmiş bir kişiyim ama yazılım sektöründe çalıştım. Bir devlet kuruluşunun yazılım bölümünü yönettim. Şu anda üniversitede de kendi mesleğimle ilgili çalışmalara devam ediyorum; başta Aydın hocam olmak üzere emeği geçen herkesi kutluyorum ve kendim de çok etkin olduğum dönemlerde, maalesef şu anda olamıyorum, birinci önceliğimdi ve bu aslında yarattığımız sinerjiden kaynaklanıyor. Öncelikle bunu söylemek istiyorum ve tekrar TBD'nin 50. yaşını kutluyorum. Rahmetli Erdoğan Yücel'i tekrar anıyorum. İşe başladığım gün kolumdan sürükleyip getirdi beni derneğe. Üye olarak başladım. Zamanla daha etkin bir üye oldum ama dernekteki asıl bağım dergi diyeceğim ama öncesinde bir küçük kitapçık çıkarmıştık. Daha sonra kısa bir süre başkanlık da yaptım; 2000'li yıllara denk geldi; halen de galiba tek kadın başkanım.

Tesadüfen 2000 yılına denk geldi, milenyumda bir kadın başkan. Dergi benim için çok önemli, başkanlık dönemimde de yayın kurulunun başkanı olarak devam ettim. Maalesef -hiçbir arşivim yok. 50. Yıl kitabı için de hiçbir şey çıkaramadım.

Dergi çok önemli. Tekrar çıkıyor olmasını, Türkçeye bu kadar değer veren bir ekip, İlker'i ve Koray'ı da ayrıca kutluyorum ve tüm dernek yöneticilerini kutluyorum. Çok önemli bir adım. Çok değerli buluyorum. Çok büyük bir arşiv olduğuna ben de katılıyorum. Sona doğru konuştuğum için tabi çok fazla konu konuşuldu hemen hemen hepsiyle aynı fikirdeyim.

En son tartışmaya küçük bir ekleme yaparak devam etmek istiyorum. Ali'nin bahsettiği gibi derneğin finansal gücünü çok önemsiyorum. Rahmi'nin başarısını ben de ayrıca takdir ediyorum, bu süreçleri yaşamış, kısa dönem de olsa mali zorlukları yaşamışsındır hepimiz. Bu kapsamda sertifikalarla ilgili durum çok önemli. Derneğin gelir kazanmak için düşüneneceği bir imkân olabilir bu eğitimlerin bir kısmını üstlenmek. Üniversitelere gidildiğini şimdi duydum Rahmi'den. Olağanüstü bir etkinlik.

Halen yazılımın kalkınmada bir araç olduğu kanısında'yım fakat bu süreç bizim algıladığımızın tersine döndü. Yani matematikte tümünden gelimden tüme varım gibi değerlendiriyorum bu durumu. Biz, benim de olduğum dönem yani 2000'li yıllar ve biraz sonrasında yazılımla toplumsal kalkınma yani tüme varımın temelini destekliyorduk fakat şu anda toplumda gözlemllediğimiz şey tam tersi. Bireysel olarak gösterilen çabalar kurumsal olarak değil toplumsal yani tüme varacak toplumsal kalkınmanın bir aracı haline dönüşecek. Bireysel

olarak hepinizin takip ettiğinden eminim. Nezih'in son söylediği oyunla ilgili mesela şirketin adını hatırlayamıyorum ama olağanüstü başarılı çocuklar görüyoruz. Olağanüstü bir yurtdışı satışla sadece finansal kaynak elde ediyorlar. Küçük küçük şirketleşiyorlar ve çağımızda mesleğimiz zaten üç ayda bir değişiyor nerdeyse. Toplumsal kalkınmaya varacağına inanıyorum ve halen de yazılım diyorum; toplumsal kalkınmaya ulaşılacak tabii eninde sonunda.

Öyle olunca da dönüyoruz üniversitelere. Ben de şu anda emekliliğimden sonra çalışmalarımı üniversitede yürütüyorum ve tüm branşlara istatistik anlatıyorum; bilgisayar anlatmasam bile ama elimden tüm meslek grupları geçiyor. Bunamoleküler biyolojiden hukuk, bilgisayar mühendislerinden, makine, elektrik hepsine mesleğimden gelen bilgisayarıcılığı, yazılım geliştirmenin ne kadar

önemli olduğunu aktarıyorum. Ayrıca bu çocukların hepsini de derneğe çok inandığım için derneğe yönlendiriyorum. Derneğimizin gençlerle büyümesi gerektiğine de inanıyorum. Mutlaka o konuda da benim takip etmekte zafiyet gösterdiğim çok güçlü çalışmalar vardır; Rahmi'nin üniversitelere ulaşması gibi.

Diğer önemsedğim şeylerden biri gene konuşuldu; sanırım Ersin hocamla başladı, hatta Aydın hocamla başladı aslında, Kaya hocamla devam etti; iyi ve kötü ilişkisi. Nezihle birlikte başkan olduğumuz dönemde bir radyo programına katılmıştık. Orada bilgisayarın tehlikelerine ilişkin bir soru sorulduğunda Nezih, 'elektrik de tehlikeli, prize parmağınızı sokuyor musunuz' demişti. Ben olayı böyle görüyorum. Her teknolojinin iyi ve kötü tarafları var. Önemli olan bizim onu iyiye kullanmamız.

Aydın KÖKSAL

Sizin sıkıntılarınızı yaşayarak of dedim içimden. Efendim bakın, her şeyin içinde iyilik vardır kötülük de vardır. Çin kültüründe Yin Yang etkisi. Kore'nin bayrağı Yin Yang resmi gibidir. Çinliler büyük devrimcilerini kaybettiklerinde yüzde 70'i iyi adamdı, yüzde 30'u da kötülük yaptı diye karar verip, çok onurlandırdılar. Katiyen silmediler, isyan da etmediler.

İletişim uzlaşmadır, ilişki kurmadır yani kucaklaşmadır. Bunu aynı sözcüklerle de yapabilirsiniz, hiç yapamayabilirsiniz de. Ses tellerine sahip olmak insanın ayırıcı bir özelliği değil mi canlılar arasında. Evet ama gülümsemeyi olanaklı kılan yüz kasları da var insanoğlundaki; bu bir tek insanda var. İkisini paralel yapıp birlikte kullanıyorsanız yani ses tellerinizi azarlamak için değil gülümseyerek, onu çağırarak anlaşılmaya, anlayışla çağırarak barışsever bir biçim kucaklaşmaya yönelecek söylemlerle güler yüzlülüğü pekiştirerek kullanırsanız duygu insanı oluyorsunuz.

Bunu yapmazsanız yeryüzündeki bütün canlıların en yaban, en acımasız bir barbar örneği oluyorsunuz. Barbarlıkla uygarlık arasındaki ince çizgi işte burada yatıyor ve buradaki ince çizgi eğer anlaşılmazsa hemen kalın bir çizgiye, yani barbarlık ve uygarlık arasındaki fark kadar bir uçuruma ya da gerçekten hiçbir zaman yeryüzünde insanoğlunun mutlu olmayacağı bir çıkmaza sürüklüyor varlığımızı... Hakemli dergi dedi Nezih bey, çok doğru, hakemli dergi olacak kadar özenilerek çıkan bir dergi olması lazım.

Tabii ki bilimsel nitelikte olan dergiler varsa bir sayısında hemen hakemler çağırabilirsiniz. İlle hakemli dergi olması gerekmiyor her sayıda, ama bütün yazıların anlaşılması ve ses getirmesi için hakemlere başvurmak çok iyi bir yol olabilir. Yazı kurulu buna karar verir, bağımsızca, özgürce, yazı kurulu hakem çağırabilir ama hemen o sayı için. Şimdi iyi kötü dediğimde aslında söylediğim şey etikti. Bu tabii eğitimle başlayan bir süreç, etik değerleri gelişmiş bir toplumun, zaten iyi ve kötüyü ayırt etme becerisi olacaktır ve kullanacaktır.

İnci HEPGÜLEÇ APAYDIN

Bu etikle ilgili şey dergide veya dernekte nasıl bir alan bulur kendine bilmiyorum ama belki bir etik çalışma grubu olabilir; toplumda gördüğümüz etik yanlışları öne çıkardığımız bir şeyler olabilir gibi bir fikir geldi aklıma.

Devam etmek istediğim konu derneğin biçimi. Sivil toplum örgütü mü yoksa bir meslek örgütü mü? O konu açıldığında başımı sallayarak onaylamıştım Ali'yi. Bence ikisi de; bunun sivil toplum örgütü olma boyutunu yüzdelere vurursak yüzde 80'i olması gerektiğini düşünüyorum; yani toplumu kucaklayan, onlara bu teknolojiyi kullanmanın yaşamlarına sunacağı, bireysel olarak maddi kaynaklarını geliştirmeye yönelik faydalarını anlatmalıyız ve daha önce söylediğim tümevarım yöntemiyle toplumsal gelişmeye faydaları olacak. Diğer öne çıkarmak istediğim bir konu ise gene dergi vasıtasıyla olabilir veya dernek ölçütünde olabilir. Sosyal medyada ne yaptığımızı anlatmamız çok önemli. Ben pek çoğunuzu takip edebiliyorum ama derneğin bir üyesi olduğum için topluma ulaşmamız lazım. Yani bu çok güçlü bir sosyal medya kullanışı olabilir, öyle bir birimiz olabilir dernek içerisinde, çok güçlü bir basın iletişimimiz olabilir. Her gün haberlerimiz çıkabilir ki; çok sayıda çıkıyor haberimiz. Fakat çıkan haberlerimiz daha çok makro ölçekte. Çünkü derneğimiz bu büyük ölçekte şeyleri de yapmak istiyor ama ufak tefek de olsa bireysel olarak bir gencin, bir ev hanımının dikkatini çekecek şeyler de basında yer almalı. Derginin yazılarıyla da bunu destekleyeceğimizi düşünüyorum.

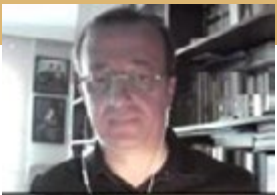
Küresel salgına dikkat çekmek istiyorum. Bizim için çok olumsuz bir şey, çok güçlü

değerlendirebileceğimiz bir alana dönüştü. Bunu gözlemliyorum. Aslında çok başarılı ilerliyor Türkiye Bilişim Derneği, bu güçle devam etmeliyiz. Bunun olumlu tarafı neydi, derneğimiz açısından, onun dışında toplumsal açıdan? Biliyoruz ki, teknoloji kullanmayan çok büyük bir grup ilk defa teknolojiyi kullanmaya başladı; takip ediyorsunuzdur basından, ilk defa kredi kartıyla harcama yapanlar, hepimiz evimizde oturuyoruz, her şey kapımıza geliyor gibi şeyler, bunlar tabii topluma yayılması açısından teknolojik bir kırılma noktası yarattı. Sanırım Kaya hocam demişti, 6-7 yılda bir kırılma oluyor diye. Ben meslek grubumuz adına, buna dikkat çekmek istedim.

Bir dikkat çekmek istediğim konu da aslında yapay zekâ konusunda. Yapay zekâ dediğimizde insanın yerine geçenlerden bahsediyorduk. Şimdi bir de bu paralar var biliyorsunuz ve bilgisayarlar işgücü olarak çalışıyorlar ve para üretiyorlar. İnanılmaz şeyler yaşıyoruz, bir kırılma noktası da orada aslında. Tüm dünyada ekonomiye bakış açısı değişecek, belki dünya değişecek, daha farklı bir örgütlenme, küreselleşmenin başında hep ulus devlet diyorduk, sınırlar kalktı diyorduk, bir bakacağız ki, bütün sınırların kalktığı çok tepe örgütlenmelere ulaşacağız.

O nedenle neyi önemsediyimi söyleyerek bitirmek istiyorum. Derneğin mutlaka ve mutlaka günlük teknoloji alanında ve toplumsal ve küresel dönüşümler alanında araştırma yapacak birilerine ihtiyacı var. Bunu hiçbir şekilde yadsıyamayız. Mutlaka hepimizin bildiği, duyduğu şeyler var; fakat bunu dernekle bütünleştirecek bir örgütlenmeyi de çok önemsiyorum. Şimdilik bu kadar, çok teşekkür ediyorum, bu kadar uzun, uzak kalmış biri olarak zihnimde canlananlar bunlar.

Ahmet PEKEL

Çok sağ olun. İlker hocam buyurun.

İ. İlker TABAK

Teşekkür ederim Ahmet bey, gerçekten güzel bir söyleşi oluyor. Ben de mutluyum buradaki herkese katıldığı için teşekkür ediyorum. Böyle bir öneriyi gündeme getirdikten sonra da genel başkanımız Rahmi beyin bunu düzenleyip, yaşama geçirmesi de önemliydi gerçekten. Ona da ayrıca teşekkür ederim.

Sözlerime eski başkanlarımızdan Güney Gönenç, Necdet Bulut, Erdoğan Yücel'i de bir kez daha rahmetle anarak başlamak istiyorum. Bu arada bu salgın günlerinde bilişimciler kadar sağlıkçılar da çok çalışıyor. Onların da hakkını vermek adına, onlardan da yitirdiklerimiz oldu, onları da bir kez daha saygıyla anıyorum. Şimdi TBD 50 yaşında diyoruz. Genç bir derneğimiz aslına bakarsanız.

Kendimden bahsedecek olursam aslında her birinizle ayrı ayrı başlayan bir meslek yaşamım var. 1982'de öğrenci olarak ilk adımımı attığımda Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde Aydın Köksal hocamla başladı. O günden beri hep bir aradayız diyebilirim. Üzerimdeki

emeği büyüktür. Ona ayrıca teşekkür ederim. 22 yıl Bilişim A.Ş.'de birlikte çalıştık, önce öğrenci sonra meslektaş olarak. Gerçekten benim gelişmemde büyük katkısı oldu.

Dernekle 1987 yılında, daha öğrenciliğimizin son günlerinde öğretmenlerimizin yönlendirmesiyle buluşmuştuk. Hatta daha diplomayı almadan üye olamazsınız eleştirisi de vardı, bitirir bitirmez üye oldum. Ondan sonra meslek hayatıma Nezih Kuleyin'le başladım. Yan yanaydı masalarımız, onun da emeği çoktur, ona da ayrıca teşekkür ederim. Sonra O, TEKSİS'te çalışırken Ali Arifoğlu hocamızla, başkanımızla o zaman daha dernekte yönetimdeyken projeler yapmaya başladık, onunla da öyle bir işbirliğimiz oldu. Dernekte ders vermeye başladım, bilgisayar mühendisi olarak, Lotus 1-2-3 dedik, programlamaya giriş dedik. Verdiğim ders iptal olduğu için, o sıradaki bir yönetim kurulu toplantısına katıldım, o gün bugündür misafir olarak katıldığım yönetim kurulu toplantısında. Rahmetli Tuncer abiyi de anmadan geçemeyeceğim; Tuncer Üney'i de, o da Ersin beyin başkanlığı döneminde yönetimdeydi. Ersin hocamıza da öğretmenim olarak çok teşekkür ederim; onun da üzerimde çok emeği var.

Ersin TÖRECİ

Benim kadar başkandı.

İ. İlker TABAK

Evet. Başkandı ve toplantıya izleyici olarak katıldım, ondan sonra o masadan kopmadım bir türlü, ne görev verildiyse yapmıştım. Kaya beyle Terim Kolu çalışmalarına katıldık. Aydın bey, Kaya bey, hatta eşim Şule, o da bilgisayar mühendisi Aydın beyin öğrencisi; ve oğlumuzla

beraber Uludağ'a terim çalışmaları için gittiğimizi de hatırlıyorum. Cuma akşamı gittik, Pazar akşamı döndük, ayağımız toprağa değmedi çünkü terim çalışıyorduk biz. Çoluk çocuk belki biraz temiz hava almıştır, öyle bir ortamdı; Rahmi beyin başkanlığında, o dönemde başkanlığı başladı. Ali beyle, Rahmi beyle yönetim kurulundaydık. Bir yandan da İnci hanımla yayın kurulu vesilesiyle yine

İ. İlker TABAK

dirsek temaslarımız oldu. Ahmet beyle de ondan sonraki dönemde yine bir arada olduk, hep beraber çalışmaya başladık. Yani 1987'de başladık. Ümit bey katılamadı, onun da kulağını çınlatayım, 1992'de yedekten ben yönetime ilk defa girdiğimde ondan önceki genel kurulda 1991'de beni aday göstermişti, yedek üye oldum. Zaten asıl üye olmayalım dedim; ama, şartlar yine son iki üç aylık dönemde dernek yönetiminde görev almayı da olanaklı kıldı, nasipmiş; teşekkür ederim herkese.

Ben şu anda Hacettepe Üniversitesi Mezunlar Derneği Başkanıyım. Benden önceki başkanımız Nezih Kuleyin'di. Ondan önce de yine yönetimdeydim, ondan önce de denetçiydim. Biz böyle dernekleri, vakıfları da boş bırakmayan bir ekip gibi duruyoruz. Sivil toplum bizim belki de aldığımız eğitimden başlayarak kanımıza işlemiş. Topluma hizmet etmenin bir yolu olarak görmek önemli bir şey. Bir okul olarak, diploma vermeyen bir okul olarak gördüm ben bunu. Birkaç gün önce Ahmet beyle konuşurken dedim, ben böyle hissediyorum, yani burada çok şey öğrendik, dergi çıkarmayı öğrendik, yazı yazmayı öğrendik, bayrak direklerinde bayrakları saydık etkinliklerimizde, TBD'yi öne çıkaralım diye, bunları yaşadık, kitapları düzenledik, etkinlik organizasyonları yaptık. Tabii bu çalışma yaşamımda Aydın bey gerçekten bunları yapmama olanak sağlayacak hoşgörüyü göstermeseydi, belki işten atılırdım başka yerde olsaydım. Bu da önemli bence bir derneğin kurucusu kimliğiyle buraya yapılan emekleri de bir iş kadar önemli olduğunu gören birisi kendisi. Tekrar teşekkür ederim.

Biz ailecek bilgisayar mühendisi olduk bu arada. Yani mesleğe o kadar atıldık ki, kızımız da bu yıl Bilkent Bilgisayar Mühendisliğini bitirdi, oğlumuz da oradan mezun. Taşın altına elini koymak denir ya biz ötesine mi taşındık diye düşünmeden geçemiyorum. Ali başkanım söyledi hani yolu bilgiden geçen herkesi biz bu derneğe bekleyelim dedi; kampanyalar yaptık, basına öyle demeçler verdik zamanında. Ben girdiğimde 1426

numaralı üyeydim. Şimdi neredeyse 14 bin üye var. Ben 22 yıl dernekte nerdeyse kesintisiz yöneticilik yapmışım. Sonraki dönemde de onur kurulu üyesi olarak yine çalışmaların içinde yer alıyorum. TBD üyesi olsun olmasın aslında biz hep gençlere de kapı açtık, kucak açtık. Bu çok önemli çünkü TBD Genç Grubu'nun kurulduğu günü anımsıyorum. Meşrutiyet'in sonundaki binadaydık, en üst katında. Bir grup genç geldiler, biz dediler Türkiye Bilişim Derneği'nde çalışmak istiyoruz; ilk aldığımız daireydi o. Dedik ki, ne istiyorsunuz? Biz staj yeri bulamıyoruz, başka bir şey yapamıyoruz. Ama örgütlenmişlerdi bir şekilde, yani o zaman, genç grubu diye bir şey başlatalım dedik. Hep birlikte yine yönetimin kararıyla o gün bugündür yine gençler de geliyor, o yüzden biz genç bir derneğiz diyorum; çünkü gençlerin sayısı hep artıyor. Umut hep gençlikte.

Bunları yaparken, 50 yıl göz açıp kapayana kadar geçmiş gibi geldi bana. Yani ben bir yandan da İnci hanımın aksine arşivciyim. Bunu belki Aydın beyden edindiğim bir özellik olarak da değerlendirebilirsiniz, o da öyledir. Bunu da okuldan beri biraz da böyle birlikte çalışmaktan, birlikte olmaktan, sizlerle 25 yıldır nerdeyse arşivde olmaktan sağlıyorum. Şimdi sıkı notlar tutuyorum; bunlar önemli şeyler. Özellikle de TBD 50. Yıl Kitabı 550 sayfaya yakın, genel başkanım Rahmi bey o kitapçık emin ol satır aralığı sıkışık; 750 sayfaya çıkabilir, biz gözden geçirdikten sonra.

Şimdi neler yapmalı, nasıl olmalı derken, fotoğrafta da bir kadın başkanımız var, İnci hanım. Belki onların sayısını arttırmalı, yönetimde çok sayıda var, onu biliyorum.

Eğitime birtakım katkılar, eleştiriler oldu. Eğitim önemli. TBD akademi oluşumumuz var; bunun etkinliklerini görmeye başladık. TBD ilkleri gerçekleştirdi aslında hep, bunu belki duyurmakta zorlandık, bu duyurma mekanizmalarını geliştirmeliyiz. Biz ilk defa kadınlara internet eğitimi verdik geçmişte. İlk dergiyi çıkardık. IBM de Bilişim Dergimizin yayımından sonra "bir ülkenin kendi anadilinde yayını olmadan yayın çıkarmam ilkesi"

nedeniyle Türkçe yayın çıkarmaya başlamıştı. İlk defa biz bir sözlük hazırladığımızda birbirine piyasada rakip olan üç büyük önemli şirketi aynı sözlükte bir araya getirdik, Microsoft, IBM ve Apple'ı. Anımsarsanız TBD Bilişim Terimleri Sözlüğü onların desteğiyle basıldı; onların katkılarıyla ortak terim kullanmaya başladılar.

Başkanlık yaptığım dönem ülke açısından da sıkıntılı, sancılı bir dönemdi, 2015-2017 dönemi. Bombalar patlıyordu, terörist eylemler vardı, ülkede üç kere sandık kuruldu, seçime gidildi, 15 Temmuz darbe girişimini yaşadık. Bütün bunlara rağmen biz derneği ayakta tuttuk, öyle diyorum. Gerçekten benzerini belki 1980 darbesi günlerinde de yaşadık. O günleri de yaşayanlar aktarıyorlar, kapanmayan dernekler arasında kalmak ve daha sonrasında kamu yararına çalışan dernek statüsü almak da önemliydi. ISO 9001 belgesi aldık derneğe, birtakım kuralları, kurumsallaşma yöntemlerimizi daha sağlıklı takip edelim, yürütelim diye duyuru yaptık. İşbirliklerine önem verdik hep, bu bir kültür olarak da zaten Türkiye Bilişim Derneği'nde var. Bu işbirlikleri sayesinde ya da ondan önceki çalışma grupları mantığıyla da olabilir, birçok örgütün de aslında doğmasına neden olmuş bir yuva oldu Türkiye Bilişim Derneği.

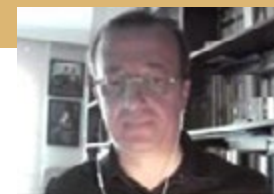
Bilgi Güvenliği Derneği (önce çalışma grubu) olsun, Linux çalışma grubu olsun; hep bizim içimizden dernekler de çıktı. Ben buradan teşekkür ediyorum. Hacettepe Üniversitesi Mezunlar Derneğiyle de bir işbirliğimiz var; bunları da kurumsallaştırıp sözleşmelerle de bağladık. Ölçmek lazım bazı şeyleri, ölçemediğimizi yönetemeyiz diyoruz. O yüzden bazı bilgileri taradığımda da ben bu 50. yıl çalışmasıyla ilgili arşivlerden yola çıktığımda şunu gördüm, baktığımız zaman

kurulduğu günden bugüne kadar dernekte 135 ayrı kişi yönetimlerde görev almış. Bunu 22 Nisan 2021 itibarıyla söylüyorum. Toplam sayı yani görev verilen, hizmet edilen gün sayısı 165 bin 247. Bu da dönem başına ortalama dört kişiye denk geliyor. 33. dönemdeyiz. Bayağı yoğun çalışmalar içinde olan bir grubuz ve süreklilik biraz da buradaki sayılarla da kendini gösteriyor.

Şubelerin olması iyi bir şey, şubelerin ayakta kalmasını da sağlamalıyız. Çünkü şubelerin ayakta kalması demek aslında yeni organizasyon yapısıyla yani bu bizim derneğin gelecekte yereldeki birtakım bilgileri, birikimleri bir araya getirip daha odaklı bir şekilde yansıtmalarının da yolunu açacaktır. Üyeye temas etmesinin yolu oradan geçecek. Bu önemli.

Diğer söylenen konular var. Bire bir tekrar etmeye gerek görmüyorum, onlara da katılıyorum. Eğitim konusu zaten hep önem verdiğimiz bir konuydu. Yayın kurulunda olsun, özenli Türkçe grubunda olsun yaptığımız çalışmalar sürüyor. Burada ben şunu da hep söyledim, söylerim, birtakım yönetim sorumluluklarının verilmesi, unvanlar taşıyor olmamız bunlar onurlandırıcı şeyler, güzel, değerli şeyler ama asıl olan bence burada TBD üyeliğidir. Bunu ön plana çıkaracak şekilde de eylem ve söylemleri geliştirmemiz lazım. Zaten böyle yapılıyor. Hiçbir zaman ben merkezli olmadı burada çalışanlar, hep biz merkezli davrandıkları ve çalıştıkları için bunun ürünleri de öyle yansıdı. Zaten hep ben ben diyenleri ortalıkta da pek görmez olduk. Biz merkezli hale geldiğimiz için biz birlikte daha iyi şeyleri başarabildiğimiz için İnci hanım da bahsetti, bunu gerçekten kalıcı hale de getiriyoruz ve sürdürebiliyoruz. Hepinize tek tek ayrıca teşekkür ederim.

Ahmet PEKEL

Sağ olun İlker Bey. Rahmi hocam.

Rahmi AKTEPE

Aslında aklımda bir format vardı. Diğer başkanlarımızı izledikten sonra bu formata bağlı konuşmamın çok da yararlı olmayacağını düşünerek formatı şu anda değiştirdim. Tabii ki Bilişim Dergisi bizim için çok önemli. Derginin içeriğinin özeti her zaman kapağında olmuştur. Bundan etkilenerek, ben 87 tane kapağın çerçevesini yaptırmıştım. Hatırlayanlar varsa bir odada hepsi sergileniyordu. Her derneğe gittiğimde de ilk önce o odaya girer, kapaklardaki başlıkları okurdum. Çünkü benim aidiyet duygumu da artıran bir şeydi, yani olay sadece benim yaptıklarım, benim dönemimde yapılanlar değil, geçmiş dönemlerde yapılanlara da hayranlıkla bakıyorum. Yani Aydın beyin, Ersin beyin, Ümit beyin, Kaya beyin yaptıklarına hakikaten büyük hayranlıkla bakıyorum.

Ama 50. yılın sonunda şunu tartışıyor olmamız doğru değil, Türkiye Bilişim Derneği toplumsal bir örgüt müdür yoksa mesleki bir örgüt müdür? Bu, tamamen yanlış bir yaklaşım. Tabii ki her ikisi de olmalıdır. Niye her ikisi de? Çünkü Aydın Bey, Necdet Bulut bunun bir meslek olması için çabalayan ve bunu bir meslek haline getiren, yine Ersin Beyin döneminde gayet iyi hatırlıyorum; isimlerin hepsini hatırlamam ama Ali Yıldırım, Varol Atabay, Birsan Bingöl ki ben de vardım içlerinde özlük haklarıyla ilgili, bilişim sınıfıyla ilgili, bilişim mesleklerindeki unvanlarla ilgili çalışmalar yapıp, devlete kabul ettirmiştik o zaman, Ersin Beyin döneminde.

Bu konuda 2021'de çok geniş kapsamlı bir rapor hazırladık, 88 sayfa. Bu raporda özellikle kamuda çalışan bilişimcilerin özlük hakları ve bilgi işlem merkezlerinin kamudaki yerinin, işlevinin ne olması gerektiğine dair detaylı bir rapor. Bu rapor da yine karar verici noktalara gönderilecek.

Aslında zamanımızın büyük bir bölümünü toplumsal çalışmalara vermekteyiz. Bunların içerisinde kadın, çocuk, genç, hatta vatandaş, yine İnci'nin döneminde başlatıldı diye hatırlıyorum; i-Belde diye bir proje vardı mesela. Ben kendimi

o projeye adamıştım; belki de otuz kere gittim, Denizli'nin Yatağan, Buldan, Tavas, Yeşilyuva ilçelerine ve bu şekilde tüm beldeyi bilgisayar okur yazarı haline getirmiştik. Yatağan'da mesela ve onların bilgiyağı tasarımlarını yapmasını sağlayarak Güney Afrika'ya kadar ürünlerini, yaptıkları ürünlerini bilgiyağı üzerinden pazarlamasını sağlamıştık. Bütün bunlar tabii ki işin toplumsal tarafı.

Onun dışında e-devlet, e-Türkiye çalışmalarını TBD yönlendirdi ve öncülük ettik, e-Türkiye çalışmalarının eşgüdümünü biz yaptık. AB Altıncı Çerçeve Programına tam katılımı Türkiye Bilişim Derneği olarak biz gerçekleştirdik; yani dönemin TÜBİTAK Başkanı Namık Kemal Pak bu görevi bizden talep etti. Konu ile ilgili yazdığımız raporu en az iki bin karar noktasına gönderdik ve de altı yedi tane televizyon programı yaptık. Dolayısıyla, tüm bunlardan sonra TBD'nin artık geldiği noktada mesleki örgüt mü yoksa toplumsal bir örgüt mü tartışmasının olmaması gerekir. Bu anlamda da biz yapılanmamızı organize etmeye çalışıyoruz. Aslında ben bu toplantıların devamının yapılmasına büyük ihtiyaç olduğunu görüyorum. Çünkü yakın çevremize kendimizi anlatmakta problem yaşıyorsak toplumun tüm kesimlerini kavramak çok daha zor diye düşünüyorum. Geniş kesimlere ulaşıyorsunuz ama yakına ulaşamıyorsunuz.

Diğer bir konu da yönetim yapılanması. Türkiye Bilişim Derneği genel merkez yönetim kurulunda 13 yönetim kurulu üyemiz var. İçlerinde kamu, üniversite ve özel sektör temsilcileri olduğu gibi, kadın-erkek üye oranlarını da eşit olarak sağlamaya çalıştık. Şu anda dört kadın üye var. Yine Adem Şahin Bey Standartlar Enstitüsü Başkanı, Anıl Yılmaz Bey Milli Eğitim Bakanlığında genel müdür, eskiden milletvekiliği yapmış olan İlyas Yılmazyıldız, teknopark genel müdürü... Bu isimler fiilen günlük işlerin içinde çok bulunamamalar bile TBD yönetiminde olmaları bizim açımızdan çok değerli.

Onun dışında bir de icra kurulumuz var. Bu iki dönemde uygulamaya geçirdiğimiz ve öncesinde

Selçuk Kavasoglu ve şimdi de Aydın Kolat'ın başkanlığındaki bu icra kurulunda 25 üye var. Bu üyeler gerçekten konularında uzman arkadaşlar. Bir de onun altında sektör kurulu var. Sektör kurulunda da 100'e yakın uzman arkadaşımız var. Bilişim sektörü aslında eskisi gibi tek odaklı ve etrafı çok geniş olmayan bir sektör değil artık. Tersine dikey uzmanlıkların fazlasıyla olduğu bir alan. Etrafı gittikçe büyüyen, genişleyen uzmanlıklara da ihtiyacı olan bir alan haline geldi. Sadece yapay zekâ tek başına bir alan, bulut bilişim tek başına bir alan, sanal gerçeklik ve siber güvenlik de tek başına bir alan. İşte, bu uzmanları bir araya getiriyoruz. İcra kurulumuz yoluyla çok değerli raporlar üretiyoruz ve gündemi belirleme gayreti içerisindeyiz, çünkü bizim önde ve öncü olmak gibi bir iddiamız var.

Türkiye Bilişim Derneği olarak hep iddiamız şu; bu 50 yılı incelediğimde ben bunu görüyorum, öncü olmak temel hedefimiz, kendimizi oraya konumlandırmışız. Bu yüzden bize düşen görev gündemi yalnızca Türkiye'de değil dünyada da ön safta takip etmek ve dolayısıyla sosyal medyada, mesela WhatsApp konusu gibi bir olay oluyor, biz "anlık ileti hizmetleri değerlendirme raporu"nu hemen sunuyoruz. Üç dört gün içinde hazırlanan ve çok yaratıcı özellikli, sümen altı edilmeyen raporlar bunlar. Sunduğumuzda KVK Kurumu memnuniyet gösteriyor "böyle bir raporu aslında bizim hazırlamamız lazım, siz hazırlamışsınız, teşekkür ederiz" diyorlar. Hazırladığımız raporu, kendi raporlarında kullanıyorlar. Mesela dün olan olay ki, İlker'den başka burada bilen yoktur, Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi bir rapor hazırladı, yapay zekâ raporu, o raporu da bize gönderdiler, dediler ki sınırlı bir şekilde paylaşın, fazla yaygınlaştırmayın. Ben de sadece İcra Kuruluyla paylaştım. Bununla ilgili olarak söylemek istediğim yapay zekâ raporunun ağırlıklı olarak TBD'nin raporundan etkilendiği, yazıyorlar da bunu. Çeşitli bölümlerinde TBD kaynak gösteriliyor. TBD'nin geldiği nokta aslında bu.

Onun dışında bazı konular var yine mesela hakemli dergi meselesi. Aslında bu konu bizim hep gündemimizde, ki bu biraz önce bahsettiğimiz

Prof. Dr. Eşref Adalı ve Prof. Dr. Ali Yazıcı'nın eş başkan olduğu bilgisayar ve yazılım mühendisliği bölüm başkanlarının bir organizasyonları var. Şu anda TBD ile bu organizasyonları sürdürüyorlar, hem ulusal hem de uluslararası toplantıları için biz de destekliyoruz. Ama şimdi onlar başka bir yapılanmaya gidiyorlar vakıf olma sürecindeler, biz de destekliyoruz. Orada da kıskançlık yapmıyoruz. "Bizim içimizde kalın" gibi bir yaklaşımımız yok, aynı zamanda bu grup, zaten bizim TBD Akademisi oluşumuyla - ki Profesör Ali Yazıcı da TBD Akademisinin eş başkanıdır - hakemli dergi çalışmasını önümüzdeki günlerde konuşacağız. Bu arada on şubemiz oldu ülkenin çeşitli yörelerinde ve bu şubeler konusunda da çok titizleniyoruz; yani bizden talep eden belki on il daha var; Batman, Trabzon, Samsun, Kocaeli ve şu anda aklıma gelmeyen pek çok il şube olmak için bize talepte bulunuyor. Ama biz ince eleyp sık dokuyoruz. Şu anda Kayseri, Adana, Elazığ gibi illerde şubelerimiz yapılanmasını tamamladılar. Gerçekten de çok iyi çalışıyorlar, Hakikaten yıl içerisinde 7-8 defa bu küresel salgın döneminden de önce olmak kaydıyla toplantı yapıyoruz, onları yüreklendiriyoruz. Çünkü özellikle yeni kurulan şubelerde henüz tam bir bilişim kültürü veya TBD kültürü yok. Bunu vermeye çalışıyoruz.

Finansman konusuna gelince Ali Bey bahsetmişti, çok doğru, kişiye bağlı bir finansman yöntemi var ama şunu da söyleyeyim, bu durum Avrupa'da da hayranlık uyandırıyor. Bu vesileyle de hep kamu tarafı, kamu yanlı, kamu dünyası içinde olan bir dernek olarak gözükmemize rağmen aslında biz bugünlere özel sektörün desteğiyle geldik. Avrupa'da böyle bir örnek yok; beni özellikle bu konuda sunum yapmam için çağırdılar, sunum yaptık. Yani biz yılda 150 firmanın desteğini alan bir derneğiz. Dolayısıyla özel sektörün parası da kıymetlidir. Bu kıymetli parayı eğer bir yere yatırılırsa, TBD'den olan beklentilerinin yüksek olmasındandır. Hepsine müteşekkirimiz... TBD'nin geldiği noktada 150 değişik firmadan belli bir finans sağlamak - ki bunu hiçbir zaman da ricayla yapmıyoruz, yani ürünler ortada, her şey ortada. Bizim bu dönemde değişik olarak yaptığımız şey şu, biz etkinlik odaklı bir dernek olmayacağız,

Rahmi AKTEPE

çözüm odaklı, problemleri tespit ederek bunlara çözüm üreten bir dernek olacağız dedik. Bakın etkinlik odaklı olmayacağız

dememize rağmen, etkinlik sayımız arttı ama buna paralel çözüm ve rapor sayımız çok daha fazla. Üç yıl içerisinde çeşitli konularda hazırladığımız basılı rapor sayısı 30'u aştı. TBD'nin kamuya bu raporlarla açılmasından dolayı, özellikle Cumhurbaşkanlığı'nın yeni yapılandığı süreç içerisinde, ki kamudaki yeni yapılanmalar, etki alanlarını sağlayabilmesi için ihtiyaç duyduğu süre çok fazladır, kolay değil, siz en iyi adamları getirin, hadi yapın deyin, kamuda bu işleri yapmak, organize olmak için süreler uzun olur. Dolayısıyla bu süreçlerde de bize çok ihtiyaç duyular. Dijital Dönüşüm Ofisi, yeni kurulan Milli Teknoloji Genel Müdürlüğü.

Bir diğer haber şu anda benim telefonlar yine susmuyor, mesela basın bülteni hazırlayıp gönderdim dün gece. Yeni bir birim kuruldu biliyorsunuz, dün Sayın Cumhurbaşkanı açıkladı, Yazılım ve Donanım Endüstrileri Başkanlığı adında bir başkanlık kuruldu. Şimdi TBD'nin bu yapılarda devreye girmesi lazım. "Hele bir bakalım, bekleyelim ne yapacaklar" tutumu içinde hiç olmadık. Tersine, "bu kurumlara destek için nasıl çalışabiliriz, bu kurumun yapılanmasına özel sektörü, üniversiteleri, STK'ları nasıl dâhil edebiliriz" düşüncesi önceliğimizdir, yani fikri sorulacak mekanizmalara dâhil olmamız lazım. Bunun için hemen bir basın bülteni hazırladım ve bütün medyaya gönderdim. Basın Bülteninde özetle "Yazılım ve Donanım Endüstrileri Başkanlığı" tarafından ekosistem paydaşlarının ortak aklıyla dijital dönüşüm ve yapay zekâ temelli yazılımların geliştirilmesine yönelik belirlenecek politika, strateji ve eylem planları aracılığıyla ülkemizin dijital ekonomisinin gelişimine, küresel rekabet endeksinin artırılmasına ve ekosistemin sürdürülebilirliğine değerli katkılar sağlayacağı düşüncesinde olduğumuzu paylaştım.

Diğer yandan tabii ki üniversitelerle iş birliklerine hakikaten çok önem veriyoruz. Mümkün

olduğu kadar üniversitelerle çalışıyoruz. Mesela İstanbul Teknik Üniversitesiyle birlikte sanal bir yarışma düzenliyoruz. Onunla basın toplantısını iki gün önce yaptık. Teknolojide Kadın bizim için öncelikli bir alan.

Biliyorsunuz CEPIS'e 2000 yılından beri üyeyiz. Ama burada hiçbir zaman çok etkin olmamışız. Orada başkan yardımcısı da seçtirilmemize rağmen yine etkin olmamışız. Ciddi de bir aidat; 5 bin 500 Euro ödüyoruz. Şu anda hem o aidatı ödüyoruz, ama o aidattan belki iki katı parayı geri alıyoruz. Nasıl geri alıyoruz? Şimdi orada altı çalışma grubuna etkin olarak katılıyoruz. Bu küresel salgın döneminde de başkanlığını Türkiye'nin yaptığı sağlıklı ilgili bir çalışma grubu oluşturduk. Bu çalışma gruplarının Avrupa'da yılda iki defa toplantıları oluyor. Arkadaşlarımız bu toplantılara gidiyorlar, tüm masraflarını CEPIS'ten alıyoruz. Yani verdiğimiz bu aidatlar bize maddi yük olmuyor. 2018'de CEPIS Genel Kurulunu İstanbul'da yaptık. Anlatmak istediğim, orada çok etkiniz, çok saygınız. Altı çalışma grubumuz var. Bu gruplardan sorumlu arkadaşlarımız var. Dr. Aydın Kolat - Dijital Beceriler Politikası Çalışma Grubu, Prof. Dr. Türksel Kaya Bensghir - Etik Çalışma Grubu, M. Ali Yazıcı - Yasal ve Güvenlik Sorunları Çalışma Grubu, Prof. Dr. Ali Yazıcı - Okullarda Bilgisayar Bilimi Çalışma Grubu, Nurcan Özyazıcı Sunay - Bilişim Teknolojilerinde Kadın Çalışma Grubu ve Serap Bilgiç Aktepe - Bilgi Toplumu Çalışma Grubu için görev yapıyorlar.

2020'de Türkiye Bilişim Derneği olarak Kadın çalışmaları kapsamında DiversIT bronz ödülünü aldık. Bu ödül birincilik ikincilik anlamında değil, teknolojiye kadın etkinlikleri değerlendiriliyor. Bu alanın ilk ödülü, yani dünyadaki bu ilk ödülü Türkiye Bilişim Derneği aldı. Şimdi önümüzdeki dönemde altın ödüle adayız.

Kovid-19 salgını başlamadan önce medyayı çok iyi kullanıyorduk çünkü ücret ödeyerek çalıştığımız profesyonel bir reklam şirketi vardı. Ama bu küresel salgın döneminde bunları durdurmak zorunda, yani dondurmak zorunda kaldık. Çünkü ciddi meblağlar ödeniyor bu firmalara. Umarım

bu döneminden sonra bunları da tekrar harekete geçireceğiz.

Tabii ki bütün bu çalışmalarda sizlerin deneyimlerinize yararlanmayı, bunu samimi söylüyorum, bekliyoruz. Yani iyi bir iş yaptığınızı düşündüğünüz dönemlerde eleştirileri kabul etmek çok kolay değildir. Kızarsınız ama arabaya binip eve giderken sakinleşirsiniz, o eleştiriyi hayata geçirirsiniz. Dolayısıyla, çok samimi olarak eleştirilerinizi bekliyoruz. Bu finans konusunu nasıl çözeriz, ben bilmiyorum. Onun dışında şunlardan bahsedeyim. Şimdi önümüzdeki dönemde Ankara Belediyesi bize 600 metrekaarelik bir kapalı alan veriyor. Çok da güzel bir yerde, Dikmen Vadisinde ve şu anda bu konuda finansman ve proje lazım. Bunları da araştırıyoruz. Tahmin ediyorum, Mayıs ayında TBD merkezini taşırız. 600 metre kare dışında 50 kişilik, 40 kişilik, 100 kişilik toplantı salonları var, onları da kullanma imkânımız olacak, Bizim yanımızdaki yerlerde de yine ARGE merkezleri, yani bize benzer çalışmalar yapan yapılar olacak.

Onun dışında tabii ki Necdet Bulut'u, Güney Gönenç'i, Erdoğan Yücel'i ben de saygıyla anıyorum. Hepsiyle çalışma imkânım oldu. Özellikle Necdet Bulut'la çalışma imkânım oldu demek çok doğru olmayabilir ama belki iki üç saatlik yönetim kurulu toplantılarında böyle uslu çocuklar gibi kenarda oturduğum günleri hatırlıyorum, ama biliyorum ki bilişimin meslek olması için çok önemli katkıları olmuş bir abimizdi. Kendisini rahmetle anıyorum.

Özetle söyleyeceklerim aslında bunlar. Tabii ki yapılacak çok şey var. Önde ve öncü olmanın sorumluluğu bize çok ağır görevler yüklüyor. Bazen çaresiz kaldığımız zamanlar oluyor mu, tabii ki oluyor. Bakınız biz TÜBİTAK'la ki Ersin beyin döneminden itibaren belki ondan da önce bilmiyorum ama her dönemde TÜBİTAK'la çok yakın ilişki içinde olduk. Yani Dinçer Ülkü, Namık Kemal Pak, Nükhet Yetiş, arada unuttuklarım olabilir, ta ki Hasan Mandal ve kendisinden bir önceki başkana kadar. Dün kendisini aradım ve randevu aldım, Salı günü saat 11'de de Sayın Mandal'la randevumuz var.

Bundan sonra da, 50. yılla ilgili bir iki bir şey söylemek isterim. Tabii ki 50. yıl bizim çok önemsedığımız ki tahmin ediyorum ki sizlerin de önemsedığı bir konu, çünkü katkılarınızın çok olduğunu ben biliyorum. Ben her zaman geçmişten ders alan bir kişiyim ama 50. yılda biraz daha fazla baktım. Dolayısıyla hakikaten biz bazen neler yaptığımızı unutmuşuz, unutmuyoruz yani günlük konuşmalarımızda da. TBD'nin her dönemi çok büyük başarılarla süslenmiş, hakikaten çok iyi şeyler yapılmış. Yani hiçbirinin diğerini eleştireceği bir dönem bence yok. Bu da şundan kaynaklanıyor, tabi ki bu 50 yılı sürdürmek finansman açısından önemli ama fikir de çok önemli; yani ortaya konan fikrin çok sağlıklı beslenmesi, kurucular ve bundan önceki başkanların tabii ki önemli katkısı var. 50. yıl kitabını 22 Nisan'da bastıracağız.

Onun dışında 19-26 Nisan haftaları kapsamında Ankara, İstanbul, İzmir Kayseri, Adana ve Van'da tüm şehir ana yollarındaki ilan panolarında hatta Ankara'da ilçelere kadar Ayaş, Kalecik olmak üzere ilan panolarında Türkiye Bilişim Derneği'nin 50. yılı kutlanacak tasarısını ücretsiz yaptırdık.

Ayrıca kişisel pul çalışmamız var. Gerekli bilgileri aktaranların kişisel pullarını yapacağız ve yine kendilerine göndereceğiz. Futbol maçlarındaki yayınlarda gözüksün diye Türkiye Bilişim Derneği'nin statlarda, kameraların görüş açısına uygun yerlerde kurulmak üzere pankartlar hazırlandı. Şu ana kadar, Fenerbahçe olumlu, Beşiktaş olumlu, Galatasaray olumlu cevap verdi, diğerlerinden halen bir yanıt yok.

50. yıl kapsamında geleneksel baloyu tartışıyoruz kendi içimizde, aslında sizlerle bu buluşmada belki en son olarak onu tartışıyor olabiliriz. Çünkü biz 20. yılda, 25. yılda, 30. yılda bu baloyu yaptık ve geleneksel hale geldi. Bunu Ankara'da mı yoksa KamuBİB'in bünyesinde mi yapalım? O zaman önceki başkanları ve ömür boyu hizmet ödülü alanları oraya davet edip misafirimiz olmalarını sağlayabiliriz.

Tabii ki o hafta yine televizyon programları

Rahmi AKTEPE

yaparsak, bizim eski şube başkanlarımızdan istekli olan, o süreçte yer almak isteyen kişilere de yer verebiliriz. Anıtkabir ziyaretinin randevusunu aldık, 22 Nisan saat 11’de. Hatta ben TBD marşını çalmak üzere de bir talepte bulundum. Ona olumsuz cevap verdiler; İstiklal Marşı dışında hiçbir marş çalınmıyormuş. Marşı bestelettik biliyorsunuz. Jandarma bandosuyla çalınarak kayda alındı marşımız. Şu anda dil konusunda da bir problemi yok. Gayet iyi bir eser oldu diye düşünüyoruz.

Bir de şunu söyleyeyim. Toplumda yeri olan, kamuda belli bir yeri olan, yurtdışında bizimle ortak iş yapan derneklerden 100-150 dernekten, “Türkiye Bilişim Derneği’nin 50. Yılına kutluyorum” mesajını görüntülü aldık. Bunların içinde yurtdışından İngiltere Bilişim Derneğinin başkanı var, Slovakya Bilişim Derneğinin başkanı var. Diğer ülkelere de kendi dillerinde Türkiye Bilişim Derneği’nin 50. Yılı kutlama mesajları geldi.

50. yıl kapsamında yaptığımız Milli Eğitim Bakanlığı’nın bilgisayar / tablet başışı kampanyasına destek, bizimki tamamen ayrı, kamu

yararına bir dernek olduğumuz için kampanya iznini aldık. Şu anda bu kampanyayı yürütüyoruz. 100 bin lira hedefli bir kampanya bu, çocuklara tablet ve iletişimle ilgili desteği sağlamak adına öyle de böyle bir projemiz var; o da devam ediyor.

Sonuç olarak küresel salgın döneminde de diğer dönemlerden farklı değil, hatta biraz fazla çalışıyoruz bazen hakikaten “of” dediğimiz zamanlar oluyor mu, oluyor. Bu arada standartları unuttuk. Çok önemseydiğimiz TBD’nin geleneklerinde ve gençlerinde olan standartlar konusu bizim için de çok önemli. Standartlar Enstitüsüyle bir çalışma yaptık. Standartlar çalışma grubunu oluşturduk. Atılım Üniversitesinden Doç. Dr. Ziya Karakaya bey bu işin başında.

Siber güvenlik bizim çok önemli bir alanımız. Gençler açısından siber zorbalık, çocuklar açısından siber zorbalık, ev hanımları ya da vatandaşlar açısından siber zorbalık çok önemli bir konu. Onu da eğitimlerle yapıyoruz. Geleneksel etkinliklerimize devam ediyoruz. Onların hepsine artan bir ilgi var. Yani hepsini bir arada götürmeye çalışıyoruz işin açıkçası.

Ahmet PEKEL

Rahmi başkanım bizim için tamam, süreyi doldurduk. Toplantımızı kapatırken hepinize saygılar sunuyorum; sağ olun, var olun.

Türkiye Bilişim Derneği'nin DÜNÜ, BUGÜNÜ, YARINI

M.Ümit KARAKAŞ
Türkiye Bilişim Derneği
5. Dönem Başkanı

Bilgisayar, Bilişim ve Bilişim Derneğinin DÜNÜ, benim dün tanımım 1971'den başlıyor; 1999 yılını kapsıyor.

A) Dönemin Bilgisayarları, dönemin işgücü yapısı –bilgisayar mühendisleri azdı, 70 li yıllarda delgi operatörleri vardı, dönemin Bilişim Sistemleri ve ilgili ON yılın sorunlarına yoğunlaşmış Türkiye Bilişim Derneğinin faaliyetleri iç içedir

B) Bilgisayar merkezi, muhasebe bölümüne bağlı idi. Bilgisayar Merkezlerinin , muhasebe servisine bağlı olması sorundu; çözüm olarak üst yönetime bağlanmasına çalışıldı; zaman içinde başarılı.

C) Çok sayıda programlama dili vardı (Bazı Bilgisayar Mühendisliği Bölümleri 5 dil öğretmekle övünürdü), 1970'li, 1980'li yıllarda veri tabanları, işlev ve güvenlik yönünden zayıftı.

D) Dönemin önemli Bilişim Sistemlerinden biri olan ÖSYM sistemi, üniversiteye giriş döneminde "Eğitimde Fırsat Eşitliği" oluşturarak toplum yararına işlev sağladı.

E) Bilgisayarlı Seçim Sistemi hile yüzdesini azalttı. 1990'lı yıllarda, Türkiye Seçim Sistemi, doğum yılı, doğumdaki soyadı, doğduğu yıldaki il kodu vb, değişmesi ender olan bir ayıraç-kod ile vatandaşları küçük altkümelere ayırdı. Böylece, seçim günü bindirilmiş kıtaların aynı ilin farklı ilçelerinde tekrarlı oy vermesi olasılığı önemli ölçüde azaldı.

Hem ÖSYM ve hem de Seçis'in ilk tasarımında Hacettepe ekibi aktif rol aldı. Bunlar toplum yararına, dönemin Bilişim Sistemlerindendir.

F) Resim – Video, Gizli Bilgi İçin İdeal gönderim Ortamı oluşturur.

Kırkaltı yıllık bir mesleki anımı anlatarak, DÜN ile ilgili sözlerimi bitirmek istiyorum :

1974 yılında, rahmetli Sinan Yılmaz ile University Colloge London' da, bir çatı arası odasını ofis olarak kullanıyorduk. Sinan, faks sayfalarının sıkıştırılması üzerinde çalışıyordu. O dönemde casus romanlarına meraklı imişiz. Görüntü ve sıkıştırılmış görüntü ortamlarının gizli bilgi göndermede, eşsiz bir ortam oluşturduğunu, konuşmuştuk. Bugün gönderilen resim ve video sayısını düşünürsek, 2010 sonrasında çekilmiş bir filmde, bir ülkenin casusunun gümrükten usb bellek, sayısal CD vb geçirmeye çalışması, film izleyicisinin bilgisizlik düzeyine hitap eder.

İkinci bölümde, Bilgisayar, Bilişim ve Bilişim Derneği'nin BUGÜNÜ, - 2000' den 2020 aralığında konuşmak istiyorum.

G) Bundan yaklaşık 23 – 25 yıl önce "SINIR AŞAN VERİLER" konusunu konuştuğumuzu hatırlı yorum. Belki o yıllarda, Sınır Aşan Veri, bir ülkede üreyen verinin, belki %5' i, belki %10'u idi ...

Bugün, "SINIR AŞMAYAN VERİ"nin neler OLMASI gerektiğini enine boyuna konuşmalıyız... Bugün, belki de sınır aşan veri, ülkenin verilerinin %90'ı, belki %95' i dir.

Ben, doğma büyüme Ankaralı olarak Havaalanına kaç dakikada gideceğimi kendim kestiriyorum. Doğma büyüme Ankaralı olan kızım, oğlum, damadım ve onların çağdaşları X-kuşağı, sonraki Z-kuşağı, havaalanına gidiş süresini, ya bir ABD yazılımına ya da bir Rus yazılımına danışıyorlar. Bu yazılımlar, Ankara – Esenboğa arasını bir kez kestirmiş, statik kestirimli yazılımlar değil, saat saat yeni kestirimler yapan, başlangıç ve bitiş noktalarını metre hassasiyetinde alan yazılımlar.

H) ABD ve RUSYA Çok şey Biliyor. 2020 yılında Ankara Kaleci'deki bir veraset işi için birkaç kez "Veraset ve Harçlar Vergi Dairesine" gittim, telefonum bana "Veraset ve Harçlar Dairesi önünde Engelliler için uygun park yeri olup olmadığını" sordu. Oranın hangi vergi dairesi olduğunu, zaten, biliyordum.

Yürüyüş yapıp bir marketin önünden geçsem, sormuyor, fakat süpermarketin içine girmişsem, "XXX market nasıldı?" diye telefonum soruyor. Marketin koordinatlarını, metre düzeyinde biliyor. Tabii ki diğer kurum ve kuruluşları da metre düzeyinde biliyor. Bu stratejik yönden hassas bir durumdur.

I) TBD gelecekte ne Yapılmasının önsözünü hazırlayıp bu bölümü kapatıyorum. Bundan 35 yıl önce Amazon, kitap satardı. 35 doları yurtdışına gönderebilmek için Ulus'ta Merkez Bankasına gittiğimi hatırlıyorum.

Yakın zamanda da, son üçbuçuk yıldır, Avusturya'da çalışan oğluma, milyon dolar olmayan, yüzbin dolar olmayan, on bin doları biraz aşan Türkiye'deki parasını aktarabilmek için Türkiye'de çalıştığı üç firmayı, İŞ bankasına ve Avusturya bankasına kanıtlamak gerekti. Türkiye'de Makina Mühendisi olarak çalışan bir kişi ayda 125 USD biriktirebilir, bu mantıklıdır.

Üçüncü bölümde KRIPTO PARALAR ve bilebildiğim kadarı ile, Bilgisayar ortamında Bankacılık üzerine konuşacağım.

Bilgisayar, Bilişim ve Bilişim Derneği'nin YARIN'I, benim tanımım 2021'den 2041'e kadardır.

J) Bilgisayar ve Bilişim, her alanı destekleyen bir yatay sektördür. ÜRETİMİ ve üretimde bilgisayarı DESTEKLİYORUM.

Merkez Bankasının Ürettiği FAST sistemini, TROY sistemini, Uyp'ı, turkiye.gov.tr'yi, Türkiye'de Yazılım Sistemi üretenleri, montaj da olsa cep tel, TV vb üretenlere Saygı duyuyorum, manen destekliyorum.

Savunma Sanayi firmalarını, insansız hava aracı üreten Bayraktar grubunu, tarım ürünü üreticisini, işe yarar bir şey üretilen Türkiye'de satan ya da ihraç edeni, manen destekliyor, saygı duyuyorum.

Bilişim sektörü, yatay bir sektördür. TBD, her sektörde, etkin bilgisayar kullanımını desteklemelidir.

K) Neyi desteklemiyorum: Kripto paraları desteklemiyorum. Bir para kaynağı şüpheli ise, ya bankacılık sistemi dışında, ayakkabı kutusundadır; ya da kripto paradadır.

L) Harç düzeyleri, daktilo ve faks döneminden kalan bankacılığı desteklemiyorum; merkezi bilgisayar sistemi ile desteklenen bankacılıkta işlem maliyetleri değişmiştir.

Otuzbeş yıl önce 35 USD için beni Ulusta merkez bankasına götüren Bankacılık sistemini de eski biçimiyle, desteklemiyorum. Yeminli Mali müşavir oluyor, Yeminli tercüman oluyor da, Banka elemanlarının %5'i, %10'u neden "Yeminli Bankacı" olmuyor. Türkiye'de, Makina Mühendisi olarak 2010 – 2018 arası SEKİZ yıl çalışmış kişinin, örneğin, 12,000 Doları olabilir ve "Yeminli Bankacı", bu parayı, ayrıca belge istemeden transfer ederek, kripto para sistemlerini marjinal hale getirmeye yardımcı olabilir.

M) Kanımca, bankacılıktaki harçlar, maliyetlere göre yüksektir. Bankalar, yaptıkları yurt dışına döviz transferi sayısı ile orantılı olarak devletten destek primi alabilirler. Keza yurtdışından transferlerde devlet desteği alabilirler. Transfer miktarı ile orantılı çapraz denetimler geliştirilmelidir.

Bu kripto paraları marjinal hale getirmek için önlemdir.

Kripto para reklamı yasaklanabilir.

Bankacılık harçlarının bir kısmı vatandaşın üzerinden alınırsa, bu işlem ne zaman batacağı belli olmayan, kripto paraya karşı vatandaş korumadır.

N) TBD ne yapmalıdır ?

TBD, doğru yapılabilecek, makul dernek faaliyetlerinin %90'ını yapmaktadır. Kongreleri, sosyal faaliyetleri, kurum temsilciliklerini, TBD genç i ve diğer başarılmış faaliyetleri destekliyorum.

Geri kalan %10 için önerim şudur :

TBD, güncel araştırması ile on - yirmi yıllık teknik geleceği, oluşmakta olan ISO standartlarını ve oldu-bitti standartları bilen 20 – 24 akademisyen ile Kritik kamu kurumlarının 20 -24 Üst düzey teknik bürokratını bir araya getiren bir çalıştay, her yıl tekrarlamalıdır.

Bu çalışma, 200 kadar bilgi işlem merkezi yöneticisini ve 50 kadar firma temsilcisini bir araya getirmekten farklı bir işlevdir. Buna da engel değildir.

O) Kargo firmaları : TBD, benim TC numaramın, kargo firmalarının elinde, tam olarak bulunmasına karşı çıkmalıdır.

Türkiye Bilişim Derneği 50. Yıl Marşı

BİN DOKUZ YÜZ YETMİŞ BİR
HEDEFİMİZ GENÇLİKTİR
MERKEZİMİZ BAŞKENTTİR
HER TOPLUMA ÖRNEKTİR

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ
YENİLİKÇİLİKTİR İLKESİ
TEKNOLOJİK ÜRETİMLERİ
SAYISAL YAŞAMIN ÖNDERİ

BİLİM BULUŞ SANATLA
ATATÜRK'ÜN YOLUNDA
YÖNÜMÜZ UYGARLIĞA
GELDİK ELLİNCİ YILA

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ
YENİLİKÇİLİKTİR İLKESİ
TEKNOLOJİK ÜRETİMLERİ
SAYISAL YAŞAMIN ÖNDERİ

AYDINLIK YARINLARA
UMUT DOLU YILLARA
ÇAĞDAŞLAŞAN DÜNYAYA
BİLİŞİMİLE DAİMA

Beste ve söz : İlk Adım Müzik Grubu ortak çalışması
Güfte ve beste : Turgay Pişkin
Düzenleme : Evren Şen
Konsept : Oğuzhan Akova
Yorum : Jandarma Genel Komutanlığı Bandosu*

*<https://www.youtube.com/watch?v=I-6uC9D0CaQ>

”TBD - TÜBİSAD Yaşam Boyu Hizmet Ödülü” sahiplerini buldu

1996 yılından bu yana, Türkiye Bilişim Derneği (TBD) ve Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) işbirliğiyle Türkiye bilişim sektörüne uzun yıllar hizmet etmiş, önemli katkılar sağlamış kişilere verilen “TBD-TÜBİSAD Yaşam Boyu Hizmet Ödülü” sahiplerini buldu. 2020 TBD-TÜBİSAD Yaşam Boyu Hizmet Ödülü, Atılım Üniversitesi Yazılım Mühendisliği öğretim üyesi ve Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ali Yazıcı ile TÜBİSAD Yönetim Kurulu Başkanı Kübra Erman Karaca’ya verildi. Sayın Karaca, Yaşam Boyu Hizmet Ödülünü alan ilk kadın aday oldu.

Prof. Dr. Ali YAZICI

Sayın Yazıcı; kısaca kendinizden bahseder misiniz?

1950 yılında Ankara’da doğdum. Öğrenimlerimi sırası ile Cebeci İltekin İlkokulu’nda (1961), Cebeci Ortaokulu’nda (1964) ve Ankara Gazi Lisesi’nde (1967) tamamladım. O zamanlar genel üniversite giriş sınavından ayrı olarak yapılan ODTÜ sınavında başarılı olarak Matematik Bölümüne yerleştirildim ve bir yıllık İngilizce Hazırlık Okulu eğitim sonrası 1972’de Lisans ve 1974’de Y. Lisans dereceleri ile Matematik Bölümü, Uygulamalı Matematik ve Hesaplamalı Bilimler opsiyonundan mezun oldum.

Doktora çalışmalarını Kanada’da Waterloo Üniversitesi, Bilgisayar Bilimleri Bölümünde (1983), Paralel Hesaplama konusunda tamamladım. Bilgisayar Bilimleri alanında doktora yapan ilk Türk akademisyenlerden olduğumu sanıyorum. Doktora çalışmamın temeli oluşturan algoritmanın uyarlamasında, 70’li yılların ilk süper bilgisayarları arasında sayılan CDC STAR-100 vektör işlemcili bilgisayarını ABD’de Minneapolis kentindeki merkezinde bizzat kullanma fırsatı bulmam danışmanım Prof. Dr. Bruce Simpson’ın bana tanıdığı bir ayrıcalık ve özel bir deneyim olmuştur. Ayrıca, akademik yaşamımda, ODTÜ’de üç farklı fakültede görev yapan tek akademisyen olduğumu sanıyorum. Sırası ile Fen-Edebiyat (Matematik 1972-1983), Mühendislik Bilgisayar Mühendisliği (1988-1990) ve İdari Bilimlerde (İşletme 1994-1999) öğretim üyesi olarak görev yaptım. Yurt dışında, Ürdün, Yarmouk Üniversitesi Bilgisayar Bilimleri Bölümünde (1983-1986) ve Umman Sultanlığı, Bilgisayar Bilimleri Bölümünde (1986-1988, 1990-1994) öğretim üyesi olarak çalıştım. 1999 yılında emekli olarak Atılım Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü’ne katıldım ve bölüm

başkanı olarak 2004 yılına kadar görev yaptım. Daha sonraki dört yılda TOBB ETÜ Bilgisayar Mühendisliği Bölüm Başkanı olarak çalıştıktan sonra, 2008 yılında Atılım Üniversitesi’ne geri döndüm. Halen, Yazılım Mühendisliği Bölümünde, Bölüm Başkanı (2008-?) ve öğretim üyesi olarak görevimi sürdürüyorum.

Bilişim alanındaki çalışmalarınızdan kısaca söz eder misiniz?

Bilişim alanını, insanların, toplumların, kurum/kuruluşların ve her düzey yönetimin yaşam aktivitelerini, eğitimlerini ve işlerini etkin bir biçimde yürütmek için bilgisayarlardan ve türevlerinden yararlandıkları etkileşim ortamları ve olanakları olarak düşünüyorum. Bilişime böyle bakınca, bu alandaki çalışmalarımın başında, bilgisayar okur-yazarlığı ile ilgili yazdığım makaleler, yaptığım söyleşiler ve kitaplar geliyor. Bugün bilgisayar okur-yazarlığı evrilerek yerini sayısal okur-yazarlık ve sayısal farkındalığa bırakmış görünüyor. E-devlet ile tanışmam ve bu alana ilgi duymam TBD Kamu-BİB grup koordinatörlükleri yaptığım

zamanlarda (2002-2008) olmuştur. Bu alandaki çalışmaların bir ürünü olarak TBD adına yazdığımız bir kitaba katkının dışında, arkadaşlarım İbrahim Akman ve Ali Arifoğlu ile birlikte hazırladığımız, uluslararası konferans makalesi ve önemli bir uluslararası dergide yayınlanmış araştırma makalesi bulunmaktadır. Bilgisayar Bilimlerine ve dolaylı olarak Bilişime akademik yaşamdaki diğer katkılarım arasında, Paralel Hesaplama, Sembolik Hesaplama, Veritabanı Sistemleri, Büyük Veri Hesaplama ve son zamanlarda Sanayi 4.0 konularında hazırladığım makaleler ve raporlar sayılabilir. Ayrıca, TBD'yi, Avrupa'da CEPIS CIS SIS (Okullarda Bilişim Eğitimi Özel İlgi Grubu) Çalışma Grubunda temsil etmekte ve K12 bilişim müfredatları konusundaki çalışmalara katkı yapmaktayım.

TBD-TÜBİSAD Ömür Boyu Hizmet Ödülü'nü almış olmanız nedeniyle duygu ve düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Bu ödüle layık görülmemden dolayı TBD ve TÜBİSAD yönetimlerine teşekkür ederim. Böyle bir ödülün anlamını idrak etmek için, 1996'da verilmeye başlayan bu ödüle daha önce layık bulunanlara bir göz atmak sanırım yeterli olacaktır. Bu ödülü almak benim için bir onur ve gurur vesilesi olmuştur.

Bilişim alanıyla ilgili geleceğe yönelik öngörülerinizi alabilir miyiz?

Bilişimin 2020'li yıllara büyük ölçüde, yapay zeka, makine öğrenmesi, derin öğrenme, sayısal dönüşüm, siber güvenlik ve bilişim hizmetlerinde bulut bilişimi etrafındaki yapılarla giriş yaptığını söylemek sanırım yanlış olmaz. Önümüzdeki 10 yılda bu yapıların olgunlaşmasını ve bu yapılar üzerine kurulu bilişim teknolojilerin günlük yaşamda yavaş yavaş yerini almasını bekliyorum. Gelecekte geliştirilecek tüm yazılımlarda yapay zekanın izlerini ve yansımalarını görebileceğimizi, kuantum bilgisayarlarındaki mimarinin geleneksel von Neumann (John Von Neuman 1903-1957) mimarisinin yerini alacağını, tüm algoritmaların yeniden yazılmasının gerekeceğini, ve en önemlisi

bilişim eğitimdeki müfredatların belki de tamamının değişeceğini öngörmek pek de zor olmasa gerek.

Son olarak, Bilişim Dergisi okurlarına neler söylemek istersiniz?

Bilişimcilerin, herkesten daha fazla okuması, araştırması ve okuduklarını irdemesi ve üzerinde yeni fikirler oluşturmaları gerekiyor. Bilişim Dergisi okurlarından dergiyi izlemelerini, katkı vermelerini, yazılanlara eleştirel gözle yaklaşımlarını bekliyorum.

Çok teşekkür ederiz, Sayın Yazarı.

Sayın KARACA, kısaca kendinizden söz eder misiniz?

Her zaman için hayalim teknoloji ve bilişim alanlarında çalışmak ve kariyer yapmaktır. Ege Üniversitesi Matematik ve Bilgisayar Mühendisliği Yüksek Lisans Programı mezunuyum. Yüksek Lisans dönemimde TÜBİTAK'tan karşılıksız başarı bursu aldım. 1983-1984 yılları arasında, Ege Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak görev yaptım. Finans Çözümleri ve Teknolojileri alanında önemli görevlerde bulundum. Sırasıyla Yapı Kredi Bankası - Bilpa'da Uygulama Yazılım Uzmanı ve Sistem Programcısı, Garanti Bankası - Garanti Teknoloji'de Yazılım Geliştirme Müdürü ve Akbank - Aknet'te Yeni Bankacılık Projesi Koordinatörü olarak çalıştım. Bu deneyimlerimin ardından katıldığım Doğu Grubu bünyesinde kurumsal bankacılık alanında faaliyet gösteren Körfezbank'ta, Bilgi Teknolojilerinden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yaptım. Aynı dönem içerisinde Doğu Grubu ve bankalarının BPR, IT Unification, Operation Unification, E-Banking ve E-Business projelerinde üst düzey yönetici olarak görev aldım. 2007-2014 yılları arasında ATP/Tradesoft'ta CEO görevini üstlendim. Bu dönemde ATP/Tradesoft, dört yıl üst üste olmak üzere beş kez Deloitte Technology Fast 50 Turkey programında yer aldı. Halihazırda TFI (Tab Food Investments) Chief Technology Officer (CTO) olarak görev yapmaktayım.

Sivil toplum faaliyetlerini ülkemizin ve sektörümüzün geleceği açısından çok önemli

Kübra Erman KARACA

bir sorumluluk olarak görüyor ve 10 yıldan uzun süredir söz konusu faaliyetlerde aktif rol alıyorum.

Bilişim alanındaki çalışmalarından söz eder misiniz?

TÜBİSAD Bilişim Sanayicileri Derneği'nde yaklaşık 10 yıldır yönetim kurulunda yer almakla birlikte beş yılı aşkın bir süredir ilk kadın başkan olarak derneğin Yönetim Kurulu Başkanlığını yapıyorum. Ayrıca; TBV Türkiye Bilişim Vakfında dört yıldır Yönetim Kurulu üyesiyim. WTECH Teknolojide Kadın Derneğinde Kurucu Üye ve Danışma Kurulu Üyesiyim. Sivil toplum alanındaki etkin faaliyetlerimin merkezinde bilim ve teknoloji alanlarında kadın çalışan ve yönetici oranının artması yer alıyor.

TÜBİSAD olarak Türkiye'nin dijital ekonomiye dönüşümü ve dijitalleşme çalışmalarını çok önemsiyoruz. TÜBİSAD'ın var oluş amacını ve sunduğu temel değeri tek cümlede özetlemek

gerekirse "bilişim teknoloji sektörünün kurumsal hafızası ve kolektif sesi olarak Türkiye'nin dijital ekonomiye geçiş sürecine veri, farkındalık ve politika önerileri düzeyinde destek sağlamak" diyebiliriz.

Üyelerle ilişkilerin yanı sıra DEİK, TOBB, TÜSİAD, İTO gibi diğer sektör ve sektör dışı sivil toplum kuruluşları ile kamu ilişkilerini de önemsiyor ve bu kurumlarla sektörün gelişimi için iş birliği yapmak, dijital ekonomi ile ülkemizin dijitalleşmesi için birlikte çabalamak ve değer yaratmayı hedefliyoruz.

Dijital Türkiye Platformu olarak TÜBİSAD, TBV ve TESİD ile DigitalEurope üyeliğimiz vesilesiyle yurt dışındaki benzer kuruluşlar ve derneklerle iletişim ağıımızı genişletiyoruz. Ortak raporlar hazırlayarak sektöre sağladığımız katkısı artırıyoruz. Bu yaklaşımla, TÜBİSAD'ın hem iletişimini hem de networkünü daha fazla geliştirdiğimizi düşünüyorum.

Derneğimizin Türkiye'nin dijital dönüşümünden e-ticarete, pazar büyüklüğünden sektördeki toplumsal cinsiyet eşitliğine kadar çok geniş bir alanda çarpıcı veriler içeren raporları, sektörümüz, kamu kurumlarımız ve kamuoyu nezdinde TÜBİSAD'a bilgi, analiz ve öneri merkezi niteliğini kazandıran en önemli değerler arasında.

Başta "Türkiye'nin Dijital Dönüşüm Endeksi" ve "Bilgi ve İletişim Teknolojileri Pazar Verileri" raporlarımız olmak üzere pek çok çalışmamızda önemli konular arasında yer verilen siber güvenlik, dijital bir ekonomiye geçiş sürecinde dijital standartlar, fikri mülkiyet hakkı ve dijital dünyanın yönetimi gibi dünyanın pek çok ülkesinde gündemde olan bir konu.

Siberdünyanın genişlemesi, siber güvenliğin kavramsal sınırlarını da alabildiğine genişletti. Günümüzde hem kurumsal hem de bireysel düzeyde bilişim teknolojilerinden faydalananların hızla bilinçlenmesi gereken de bir alan haline geldi. TÜBİSAD olarak araştırmalarımız ve farkındalık çalışmalarımızla bu alanda toplumumuzda ve iş dünyamızdaki farkındalığın artması için çalışıyoruz.

Kariyerime akademik alanda başlayarak Bilişim alanında; Üniversite, Özel Sektör ve Sivil Toplum çalışmalarında bulunmaktan ve değer katkı yaratmaktan çok mutluyum.

TÜBİSAD-TBD Ömür Boyu Hizmet Ödülü'nü almış olmanız nedeniyle duygu ve düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Çocukluğumda bilim ve teknolojiye meraklıydım. Kariyerimi de bilişim sektöründe ilerletmeyi hedefledim. Bilişimdeki kariyerime akademik alanda başlamaktan, Üniversite, Özel Sektör ve Sivil Toplum çalışmalarında bulunmaktan ve değer katkı yaratmaktan çok mutluyum. Sevdiğim işi yaptığım ve bu uğurda çok çalıştığım için mutluluk ve başarı dolu yılları geride bıraktım. Halihazırda Türkiye Bilişim Sanayicileri Derneği'nin ilk kadın başkanı olarak beşinci görev yılımı tamamlamış bulunuyorum. Bu kıymetli ödüle layık görülen ilk kadın yönetici olmanın da ayrıca gururunu yaşıyorum. Bu onura beni layık gören herkese şükranlarımı sunuyorum.

Bilişim alanıyla ilgili geleceğe yönelik öngörülerinizi alabilir miyiz?

İlk çeyrekte görülen finansman maliyeti artışının tüm sektörlerde olduğu gibi bilişim sektöründe de etkili olacağını düşünüyorum. 2021'in en önemli gündem maddesinin teknoloji girişimciliği olması gerektiğine inanıyorum. Dijital çağda Türkiye'nin teknolojiyi ithal eden değil, üreten ve ihraç eden olması gerekiyor.

Teknoloji yatırımları, girişimcilik ve inovasyonun yanı sıra startup'ların dinamizmi, dijital dönüşümün olgunlaşması ve yeni çözümlerin pazara çıkması, yapay zekaya dayalı uygulama alanlarının artması, bulut bilişime yatırımın öncelik olması, siber güvenlik ve mevcut sistemlerin modernizasyonu gibi alanların öncelik alacağını öngörebiliriz.

Öte yandan pandemi ile vazgeçilmez olan uzaktan çalışma ve uzaktan eğitim belli bir oranda kalıcı olacak. Bu nedenle mevcut teknoloji alt yapılarının yenilenmesi ve güçlendirilerek güvenli hale getirilmesi kaçınılmaz. Ayrıca e-ticaretin kat ettiği yol da toplamdaki artan payı ile pandemi sonrası için önemli bir iş modeli olmayı sürdürecektir.

Bu alanda müşteri deneyimini artırmaya ve ölçmeye yönelik yeni uygulamaların hızlı gelişmesini görmeye devam edeceğiz. Öte yandan

TÜBİSAD raporuna göre 2019 yılındaki toplam Bilgi Teknolojiler ve İletişim Teknolojileri pazarı yaklaşık 140 bin kişi istihdam eden bir sektör olmuştu. 2020'de önemli bir artış olmamış yatay seyretmiş olabilir.

2021 yılının ekonomik olarak nasıl geçeceğine de bağlı olarak, sürekli gelişen teknoloji ve artan startup ve girişimci faktörleri, dijital dönüşüm, bulut bilişim ve yazılım geliştirmedeki artan ihtiyaç gibi nedenlerle sektörümüzün istihdam potansiyelinin artacağını öngörüyoruz.

Yeni istihdam, özellikle katma değerın daha yüksek olduğu yazılım geliştirme ve bilişim hizmetleri sektörlerinde, veritabanı uzmanı, iş analisti, bilgi teknolojileri güvenliği, yazılım mühendisi/uzmanı, e-ticaret uzmanı, veri ve bilgi yönetimi, iş zekâsı uzmanı, IT işe alım uzmanı ve dijital pazarlama alanlarında sağlanabilir. Özetle; 2021'de de dijitalleşme en önemli gündem maddelerinden biri olacak ve sektör bu doğrultuda büyümeye devam edecek.

Son olarak, Bilişim Dergisi okurlarına neler söylemek istersiniz?

Ülkemizin dijital ekonomide lider ülkelerden biri olabilmesi için dijitalleşme ve dijital ekonomiye dönüşüm çalışmalarını her alanda hızlandırmalı ve daha çok sorumluluk alarak katkı sağlamalıyız.

Gelecek için Bilim ve Teknoloji alanlarında eğitimin artırılmasını, nitelikli iş gücünün yaratılmasını, dijital yetkinliklerin artırılmasını, inovasyon ve girişimciliğin artmasını, yeni teknolojileri üreten kullanan lider ülkelerden biri olmayı umuyorum. "Gelecek için bilişim" diyerek herkese sağlıklı mutlu çok güzel bir gelecek diliyorum.

Çok teşekkür ederiz, Sayın Karaca.

TBD Şube Başkanlarından Geleceğe Bakış

Rahmi AKTEPE

Son bir iki dönemden beri şubelerle çok sık bir araya gelmeye başladık. Bu toplantımızda da bir başka vesileyle bir araya geldik. Bilmeyenler için söylüyorum; bizim geleneksel olarak hep çıkarmaya çalıştığımız - ki bazı dönemler sekteye uğrayan - 'Bilişim Dergisi' için bir araya geldik. Sizlerle bugün konuşacağımız konular, hem şubeler arası hem de şube merkez arasındaki işbirliğinin nasıl geliştirileceği, her şubenin, bugünü, yarını nasıl planladığı ile ilgili konular. Burada ifade etmek istediğim şey sadece şubelerin merkezle olan işbirliğini değil, şubeler arası işbirliğini de çok önemsiyoruz. Sadece merkez ve şubeler değil, birlikte çalışan iki şubeden de çok büyük projeler çıkabilir.

Gündeme giriş amacıyla birkaç şey söyleyeceğim. Daha sonra da sözü ağırlıklı olarak sizlere vermeye çalışacağız. Türkiye Bilişim Derneği hem mesleki bir örgüt, hem de toplumsal bir örgüt. Aslında mesleki örgüt olmanın sorumluluğunu genel merkez olarak biz üstümüzde taşımaya çalışıyoruz ve bunu 50 yıldır yapıyoruz. Sektörümüz çok dinamik, bilişim alanında çalışanların özlük hakları gibi konular varsa, verilmiş çeşitli unvanlar varsa bunların hemen hemen hepsi Türkiye Bilişim Derneği tarafından sağlanmış ve kullanıma alınması temin edilmiştir. Ama bizim ilgi alanımız, sektörümüz, çok dinamik bir sektör olduğu için unvanların da çok sık değiştiği, yeni unvanlara ihtiyaç olduğu dönemleri de tabii ki yaşıyoruz ve biz bu çalışmalarımızı sürekli

yapıyoruz. Hatta, bugün baskıya gönderdiğimiz, bu konuyla ilgili bir çalışmamız var. Ankara Şubesi'nin eşgüdümünde bir çalışma bu. Bilgi işlem merkezlerinin yerini, kurum içindeki yerini ve yapısını tartıştığı gibi, bilişim çalışanlarının da epey bir ihmal edilmiş, yenilenmemiş özlük haklarını iyileştirmek için neler yapılması gerektiğini belli bir mantık çerçevesinde izah eden bir rapor. Bu rapor bugün baskıya gitti. İlgili tüm karar vericilere, siyasilere bu raporu göndereceğiz. Yani, mesleki örgüt olma sorumluluğunu hakikaten iliklerimize kadar hissediyoruz ve bunun gereğini her aşamada hem bir baskı unsuru olarak, hem de proje olarak siyasi karar verici noktalara ulaştırmaya çalışıyoruz ve bu anlayışımız bundan sonra da devam edecek.

Tabii ki şubelerimizin de fikir olarak katkılarını her zaman bekleriz. Aslında şube yapılanmalarına özen göstermemiz ve şube yapılanmalarına gitmemizin temel sebeplerinden bir tanesi de toplumsal örgüt olma ve bu toplumsal örgüt sorumluluğunu ülke sathına yayma arzusu ve gayesidir. Hakikaten şubelerimiz özellikle tecrübe kazandıkça diyeyim, yaş aldıkça, gerçekten genel merkeze önemli ölçüde katkıları oluyor. Bu katkılarla biz "çözüm noktasında bir varlık" haline gelebiliyoruz. Onun için şubelerimize hakikaten çok büyük önem veriyoruz. Yeni kurulan şubelerimizin deneyimsiz olmaları, işe nereden başlayacaklarını bilmemeleri, bunlar normal şeyler. "Uğraşıyoruz; bir türlü kendimizi o ildekanıtlayamıyoruz" korkusu ve bıkkınlığı da olabilir. Bu konuların hepsinde biz sizin yanınızda olacağız. Çünkü ben biliyorum, bütün şubeler ilk kurulduğunda bu acemilikleri,

bu bıkkınlıkları yaşıdılar. Bu ilerleme birdenbire olmuyor. Bizim aslında kaynaklarımız üniversiteler. Özellikle üniversitelere kendimizi tanıtmamız gerekiyor. Bunu yaptığınız takdirde bütün şubelerin kendi bölgesinde ve şehrinde, diğer başarılı şubelerimiz gibi, bu işi başaracaklarına benim inancım tam.

Türkiye Bilişim Derneği'nin bir diğer özelliği işbirliğidir. Aslında projeleri tek başına yapmak iddiasında olmak TBD'nin geçmişten bugüne çok tercih etmediği bir tutum. Örneğin, KOBİ'lerle ilgili konuları ticaret odaları, sanayi odaları, KOSGEB gibi yapıları da yanına alarak projeleri daha güçlü bir şekilde yapma isteği, her zaman iyi sonuçlar vermiştir. Diğer sivil toplum örgütleriyle olan işbirliği önemlidir. Çünkü eğer bir sorunu çözmek istiyorsanız işbirlikleri şart. Daha da güçleniyorsunuz.

Bugün mesela bizim icra kurulumuzun üç yılda ürettiği toplam rapor sayısı - geçen gün saydım - 30. Bu 30 rapora da baktığımızda hakikaten de büyük bir işbirliği var ve çeşitli STK'lar, üniversiteler, şimdi bunların hepsini tek tek saymayacağım, katkı vermiş. Proje bazında isterseniz bu konuları daha geniş bir zamanda konuşup, tartışabiliriz. Bu işbirliklerinin hakikaten bizleri bir yere taşıdığına inanıyoruz ve de çıkan raporlar daha etkili ve itibarlı raporlar haline geliyor; çünkü ortak akılla oluşturulmuş raporlardır ve Türkiye'nin ortak akıl ortamlarına her zaman ihtiyacı var. Bir örnek vermek gerekirse, sosyal medya konularına, özellikle son yaşanan WhatsApp

gündemi ile ilgili değerlendirme raporuna katkı veren en az 100 kişi var. Dolayısıyla bu rapor da çok saygın bir rapor.

Tüm çevreler tarafından ilgiyle karşılandı. Yapay Zekâ raporu da aynı şekilde. Önceki gün fazla kişiye dağıtılmamak koşuluyla yapay zekâ raporu bize gönderildi. Yakın zamanda herhalde bu dağıtım serbestleştiği zaman sizlerin eline de geçecektir; büyük bir kısmında TBD'nin raporundan yararlanılmış ve bu ifade edilmiş. TBD'nin raporundan şu kısım alındı...gibi. Bu, bizi hem kamu nezdinde güçlendiriyor, hem de diğer problemleri çözmek için de heyecanlandırıyor.

Bir diğer konu da tabii ki sürdürülebilirlik meselesi. 50. yılını tamamlayan bir dernek için sürdürülebilirlik gerçekten yine övünülecek, göğsümüzü kabartacak bir konum. Hep söylediğim şudur ki, sürdürülebilirlik hiçbir zaman sadece finansmana dayalı değildir. Eğer fikir doğru değilse, bunun sürdürülebilirliği çok kolay olmaz. Dolayısıyla TBD'yi kuranlar ve onların ortaya koyduğu temel fikir bugün çok güçlenerek, göle atılan bir taş gibi gerçekten herkesi etkileyerek çok güzel bir noktaya geldi. Bu noktada bize önemli görevler düşüyor. Şubelerimizle hep beraber bu sürdürülebilirliği sadece "yıl" olarak değil, "içi dolu dolu yıl ve yıllar" olarak ileriye taşımamız gerekiyor.

Sürdürülebilirliğin önemli parçalarından bir diğeri de geleneksellik unsurudur. Bizim etkinliklerimize baktığınız zaman 37. Kurultay, 28. KAMUBİB, yine İstanbul Şubenin '14.-15. Bilişim Zirvesi', İzmir Şubenin 'Genç Beyinler Yeni Fikirler

Rahmi AKTEPE

Yarışması' 9'lu,10'lu rakamlarla anılan önemli etkinlikler haline geldi.

Hatta, Antalya Şubemizin yaptığı 'Antalya Turizm Teknolojileri Günleri' gibi bazı etkinlikler yolu ile tüm şubelerin belirlediği bir temel alanda gerçekleştireceği etkinliklerle bu gelenekselliği sağlaması lazım. Yani şubelerimiz bulundukları bölgenin ihtiyaçlarına uygun bir etkinlik bulacaklar. Üniversite, sanayi, ticaret odaları ile o bölgede etkin ilişkileri götürebileceğiniz ve orada gelenekselleşeceğini düşündüğünüz bir etkinliğe en iyi şekilde başlamak lazım, fikrin iyi olması lazım, etkisi arkasından gelir. Hatta, ileride o etkinliği yapmak istemeseniz bile sizi zorlarlar. izim vazgeçilen bir etkinliğimiz vardı; 7. ya da 8.'den sonra ara verdiğimiz BTIE, 'Bilişim Teknolojileri İle Eğitim' üzerine, belli bir dönem bırakılmış olan bu etkinlik için hala çok fazla talep alıyoruz. BTIE'yi ele alıp, Bilişim Teknolojileri Eğitimcileri Derneği ile beraber bu ay içerisinde tekrar gerçekleştireceğiz. Yani, şubelerin de böyle geleneksel bir etkinlik yaratması gerekiyor. Böyle bir etkinliği yarattığınız zaman kendi gücünüzü hissedeceksiniz ve siz aslında üye yapma peşinde koşmadan insanlar size koşa koşa gelecek.

Yine İstanbul Şubeyi örnek vereyim. Her imzaladığımda gurur duyuyorum. Eskiden biz zorlayarak üye katmaya çalışırken şu anda doçent ve profesör unvanlı kişilerin derneğe üye olmak istediklerini görüyorum ki, Ankara Şubemiz

de öyle, İzmir de öyle. Ben genel başkan olarak kendiliklerinden gelmelerinden gurur duyuyorum. "Burada iyi bir şeyler yapılıyor, biz de katkı verelim" diyorlar.

Bunu genel merkez olarak biz de yaşıyoruz. Geçen toplantımızda bunu örnek olarak vermişimdir, gururla her zaman tekrar etmekten de hiç çekinmem. Şu sıralar kuantum ve kriptoloji konusunda rapor hazırlıyoruz. Rapor yakında basılacak. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden bir hanım profesörün, "buna ben de katkıda bulunayım, ben de bu işin içerisinde olayım, ben de derneğe üye olayım" talebi beni gururlandırdı.

Bir diğer örnek; Sayıştay'dan bir telefon alıyorum, Sayıştay'daki hâkim şunu söylüyor: "Sizin raporlarınız çok değerli, biz bunlardan çok yararlanıyoruz ve sizinle görüşmek istiyorum." Bir işi doğru yapıyorsanız hem üyelik açısından hem de bulunduğunuz bölgedeki güç olma açısından bunların hepsi önemli. Yoksa durduğunuz yerde kendiliğinden bir güç olma ihtimaliniz yok. Güç olduğunuzda da bunu iyice hissedeceksiniz, ticaret odasına gittiğinizde, sanayi odasına gittiğinizde, ya da bir üniversiteye gittiğinizde size kapıların nasıl açıldığını, nasıl saygı göreceğinizi ben yaşadıklarımla biliyorum. Talep ettiğimiz bu güç, Türkiye'nin ekosistemine katkıda bulunmak ve problemleri çözmek amaçlıdır. Öncelikle TBD'nin genel anlayışını özetledim. Şimdi sözü moderatör olarak Ahmet Pekel'e veriyorum.

Ahmet PEKEL

Öncelikle bu etkinlik nedeniyle TBD Yayın Kurulu adına teşekkür ederiz; talebimizi geri çevirmediniz. Türkiye Bilişim Derneği "Bilişim Kültürü Dergisi" için hazırlıklarımızı yaparken yayın kurulundan böyle bir öneri geldi: Şube başkanlarımızla bir çevrimiçi toplantı yapalım. O toplantıda, mesajlarını alalım şeklinde bir öneriydi. Burada tabii söz alan değerli başkanlarımız önce kendilerini çok kısa tanıtip, ardından dönem çalışmaları hakkında bilgi verebilirler. Onun ardından önümüzdeki dönem planladıkları

çalışmalarla ilgili bilgi verebilirler ve son olarak da şunu yapabiliriz, önümüzdeki döneme ilişkin, bilişim dünyasıyla ilgili, derneğimizle ilgili öngörülerini neler olabilir, nasıl bir dernek hayal ediyoruz bu geçirdiğimiz değişimler çerçevesinde. Bu mesajlarınızı sizler de uygun görürseniz dergimizde yayınlamak isteriz. Sonuç olarak, bu yayınlayacağımız mesajlarınız, öngörüleriniz, çalışmalarınız hep geleceğe yönelik olarak bir arşiv niteliği taşıyacak ve önemli olacak. Bugüne kadar öyle oldu, dergimiz o görevi gördü. Bu şekilde yapabiliriz, isterseniz sırasıyla başlayalım.

Fikret KAVZAK (İzmir)

Herkese tekrar merhaba. Hoş geldiniz. Bu masa etrafında bir araya gelmek çok güzel bir düşünce tabii ki. Bilişim derneğinin dününü, bugününü,

yarınını konuşmaktan güzel bir şey olamaz. Buna da şükür, yine bizi bir araya getirdiğiniz için, böyle bir davet için İzmir şube adına Fikret Kavzak olarak teşekkür ederim. Türkiye Bilişim Derneği gerçekten bizlere yöneticiler olarak, bana şube başkanı olarak her zaman gurur vermiştir. Bazı eksiklikler, hatalar vardır, boşluklar olmuştur, olmaması gereken mücadeleler olmuştur; ben öyle diyeyim, fazla dağılmadan, içine girmeden ama hepsi ortak akılla ve gerçek bilişimci aklıyla çözülmüştür.

50.Yıla da kazasız belasız siz değerli başkanlarımızın da olağanüstü çabalarıyla geldik. 50.Yıla gelinceye kadarki başkanlarımıza, yönetim kurulu üyelerimize, tüm kurul üyelerimize, tüm emeği geçen üyelerimize, arkadaşlarımıza, dostlarımıza tekrar müteşekkür olduğumuzu söyleyebilirim. Dolayısıyla geçmişte kalmak, geçmişte şu şöyleydi bu böyleydi demek yerine bizim görevimiz sektör olarak da, bilişimci olarak da bugün ne yapıyoruz, gerçekten yarın ne yapacağız? olmalıdır. Örneğin, dün ben Türkiye Bilişim Derneği İzmir Şubesi yönetim kurulu üyeleri ile genel bir toplantı yaptım. Aynı zamanda İzmir Kalkınma Ajansından da Murat Çelik ki çoğumuzun Rahmi başkanımızın da tanıdığı bilgisayar mühendisi, plan-projeler direktörü ve gene İzmir Kalkınma Ajansı Genel Sekreter yardımcısı pozisyonunda, bizim de Ankara delegemiz olan Murat bey de katıldı. Ben tüm yeni şubelere bu vesileyle önermek istiyorum. Tabii ki Rahmi başkanımız da söyledi; ticaret odaları,

sanayi odaları, belediyeler, büyükşehir belediyeleri ve diğer kurumlar kaçınılmaz olarak iyi ilişkiler kuracağımız, işbirlikleri yapabileceğimiz ve her zaman destek alabileceğimiz kurum ve kuruluşlar. Ancak, kalkınma ajansları görevleri gereği ileriye öngörmek zorunda olan belirli kadroları istihdam eden ve araştıran kurumlar. Dolayısıyla Murat beyi ben davet ettim. 'Ne diyorsun biz İzmir Şube olarak neler yapabiliriz?' diye sordum.

Ayrıca, bazı başkanlarımız da biliyor, 50. Yıl nedeniyle genel merkezin bize verdiği bir görev vardı. Bir proje yapalım, yarışma demiyorum tam adına ama bir şey yapalım, onunla ilgili de ben görüşlerimi ve düşüncelerimi paylaştım. Gelecek nereye gidiyor? Bununla ilgili neler yapabiliriz? Siz neler yapacaksınız? gibi sorularla ilerledik ve gerçekten çok faydalandım. Kalkınma ajansları özellikle o bölgenin öncelikleri, öncelik verilecek ve desteklenecek sektörler ve yapılacak projelerle ilgili bizlerin de her zaman bilişim dolayısıyla içinde olabileceği projeler yapıyorlar; sonuçta bir bacağı olmak durumundayız.

Yine geçtiğimiz yıllarda yaptığımız,ki raporumuz da yayınlandı, Cumhurbaşkanlığı Dijital Ofisi de değerlendirmiş. Çok güzel bunlar, çok teşekkür ederim hazırlayanlara, ön ayak olan tüm arkadaşlarımıza ve genel başkanımıza. Biz de İzmir'de geçen yıl buna benzer yapılan iki etkinliğe doğrudan düzenleyici olduk. Bu yıl vakıf üniversitesi yapıyor; gene katılıyoruz. Yapay zekâyla ilgili yapılacak tüm çalışmalara katılmak istiyoruz.

Günümüzde robotik çalışmaları 3-4 yıldır, yani ikinci dönem sonuna geliyor, devam ettiriyoruz. Önce eğitimcilerin eğitimi, sonra Gazi

Fikret KAVZAK (İzmir)

Emir Belediyesi'nden başlayarak birkaç belediyenin eğitimcilerini ve öğretmenlerini yetiştirmek ve belirli

kaynaklar dahil İzmir Kalkınma Ajansı'yla ve İzmir Büyükşehir Belediyesi ile daha büyük çapta bir çalışma yapacağız. u yıl Ege Serbest Bölgesi, Faruk Güler Başkanlığında yazılım kümelenmesi çalışması başladı. Geçtiğimiz haftalarda bununla ilgili yine Rahmi Beyin dediği gibi insanlar gerçekten bizi arıyorlar artık. Siz Türkiye Bilişim Derneğisiniz diyorlar. Biz uluslararası düzeyde yatırımcıları özellikle ihracat yapacak yazılımcıları buraya çekmek istiyoruz tabii ki, ama ortaklık yapacak, işbirliği yapacak firmaları davet etmek dahil, sizler dahil, yazılım geliştirip ihracat yapacaklar dahil böyle bir kümelenme yapıyoruz. Türkiye Bilişim Derneği'ni de içinde görmek istiyoruz diye bir davet aldık. En kısa zamanda katılacağız.

Yine Rahmi Beyin de bahsettiği gibi bu geçtiğimiz yıl pandemi nedeniyle sanal olarak yaptığımız "Genç Beyinler Yeni Fikirler", gurur duyduğumuz, gittikçe de ilerleyen bir proje. Ahmet Pekel hocam da, arkadaşlarım da biliyor. Sekizinci de yine yüz yüze ama geçtiğimiz yıl yine pandemi nedeniyle çevrimiçi yaptığımız "Genç Beyinler Proje ve Sergi Yarışması"nın bu yıl onuncusunu yapacağız. 50. Yılda, onuncu yarışma; çok iddialıyız. Umarım sağlıklı bir ortam oluşur. Haziran'da İzmir üniversitelerinin katılımıyla yapmayı düşünüyoruz. Çünkü artık tamamen belgesel oldu bu etkinlik. 11 üniversite 13 bölüm katılmıştı en son. Şimdi 2 tane daha üniversitenin müracaatı var. Biz niye yokuz diyorlar.

Dolayısıyla Ege'de hiçbir eksikimiz kalmadan bilgisayar ve yazılım mühendislerinin yaptıkları çalışmaları değerlendirecek, projelendirecek çalışmalar yapıyoruz. Çok güzel geri dönüşler alıyoruz. Örneğin, bir hocamız

Dokuz Eylül'den bize e-posta gönderiyor, diyor ki; geçtiğimiz şu yıl benim öğrencilerim sizin bu yarışmanızda bu ve benzeri ödülleri kazandı. Ben bunları doçentlik dosyama koymak istiyorum. Bununla ilgili yazı gönderebilir misiniz ya da birçok üniversitede ben dış danışmanlık yapıyorum, genç beyinler yarışmasına katıldık, biz şu kadar birincilik, ikincilik, üçüncülük kazandık gibi gururla bahsediyorlar. Örneğin, YÖK denetleme kurulunun en son Yaşar Üniversitesindeki denetiminde bunu gururla dile getirdim. Daha önce de İzmir Ekonomi Üniversitesi'de sanıyorum dile getirdiğimde çok güzel, keşke tüm üniversiteler bu ve benzeri sinerjiyi yaratabilseler gibi güzel duygular almaya çalışıyoruz.

Bir de 'Uluslararası Bilişim Hukuku Kurultayı' yaptık biz. İki yılda bir olmak üzere beş kez tekrarladık. Özellikle ilk dördünde katılım çok yüksekti. Hatta birincide Hasan Gerçeker yanlış anımsamıyorsa ismini Yargıtay Başkanımız da dahil İzmir Valisi, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nde katıldı. Yine İzmir Büyükşehir Belediyesi ile yaptığımız çok güzel etkinliklerimiz oldu; geçtiğimiz yıl altıncısını pandemi nedeniyle yapamadık. Bu yıl umuyorum ki zaten kararı verildi, yer ayrıldı; Çeşme'de, Eylül ayında altıncısını yapmayı düşünüyoruz. Rahmi başkanım sözüm size, Ali başkanım da biliyor, bir an önce şu genel kurulları bitirelim, o konuda da çalışmaya başlayalım, geç kalmayalım diyorum; çünkü adına kurultay dedik, akademik bildiriler de olacak. Tabii ki, sanal olacak ama yurtdışı bağlantısı açısından haber vermemiz gerekenler var.

Gençlerimiz şu anda 50. Yılla ilgili değişik eğitimler veriyorlar; örneğin, 50 öğrenciye eğitim veriyorlar. 50 öğrenciye tasarımla ilgili, bilgiyi sayfası tasarlamayla ilgili eğitimler veriyorlar ama yaptıkları işlerde bir ödül koyduk, biz şube olarak yapıyoruz, genel merkezden bir talebimiz olmadan.

50. Yıl, Bilişim Derneğinin 50. Yılı ifadeleri geçmek kaydıyla bu projeleri başlattık, devam ediyoruz. Sanıyorum, Ankara genel merkez bizim iki projemizi destekleme kararı almıştı. O projelerin de neler

olduğunu ben Ali Bey başkanım'dan da yine geçen hafta rica etmiştim, netleşince o konuda da hemen çalışmaya başlayacağız. Çok teşekkür ederim.

Ahmet PEKEL

Biz teşekkür ederiz Fikret başkanım. Sağ olun. Hoş geldiniz Asaf bey.

Asaf VAROL (Elazığ)

Hoş bulduk. 28-29 Haziran'da önemli bir etkinliği Elazığ'da yapacağız. Geçen konuşmamda başkandan

da onay alınca programa da koydum Türkiye Bilişim Derneği, etkinliğin önemli bir paydaşı. Dolayısıyla bir oturumu doğrudan Türkiye Bilişim Derneği'ne ayıracağız. İnşallah o tarihte pandemi de biraz azalırsa Haziran ayında Elazığ'da buluşacağız. En büyük etkinliklerden bir tanesi. Çünkü uluslararası bir etkinlik ve bu sene dokuzuncusunu yapıyoruz;

IEEE* tarafından desteklendiği için çok ayrıcalıklı bir durum. Biliyorsunuz, Türkiye Bilişim Derneği olarak da yapmış olduğumuz bir etkinlikte yine IEEE* çalışmalarını sağlamıştık. O prestiji devam ettireceğiz inşallah, yani Türkiye Bilişim Derneği'nin bünyesinde devam ettireceğiz. Güzel bir akademik çalışma olarak devam edecek. Bundan sonraki yıllarda da Türkiye Bilişim Derneği de paydaş olarak içerisinde olacak, Amerika'ya gidiyorsak siz de geleceksiniz.

* IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers)

Rahmi AKTEPE

Bu toplantının temel amacını sonradan katılanlar için çok kısaca şöyle

özetleyeyim. Biliyorsunuz, Bilişim dergisini yeniden hayata geçirmeyi düşündük ve Ahmet Pekel'den yayın kurulunun başına geçmesini rica ettik. Kendisi de kabul etti ve bir ekip kuruldu. Dergi üç ayda bir çıkacak. Bir de özel sayı olarak 50. Yıl Bilişim dergisi çıkacak. Buradaki toplantının temel amacı aslında ileriye dönük çalışmalar yapmak. Örneğin,

gençleri bir araya getirmek üzere Türkiye içi, hatta yurt dışı, bağlantılar kurarak organizasyonlar yapmamız lazım. Gençler bu amaçlar için çalışmalı, bizler de onlara yardımcı olarak yol göstermek durumundayız. Kayda girmesi için bunu ifade etmek isterim, Ahmet izinle. Diğer arkadaşlar konuşmalarında ileriye dönük vizyonlarını da ortaya koyarlarsa iyi olur. Yani bazen her şey hayalle başlar biliyorsunuz. O hayallerinizi de dinlemek isterim. Çünkü bunlar dergide yer alacak. Onu bir tekrar etmek istedim. Teşekkür ediyorum.

Ahmet PEKEL

Ersen bey açık havada görüyorum sizi. Birazdan hava şartları kötüleşebilir, hiç olmazsa söyleyeceklerinizi şimdiden alalım diye düşünüyorum.

Ersen GENÇASLAN (Antalya)

Evet, Antalya rüzgârlı ama, güneşli bir gün. Teşekkür ederim Ahmet bey. Herkese tekrardan

merhabalar. Biz Antalya Şubesi'nin kurulduğumuz günden bugüne yaptığımız en büyük etkinlik turizm sektörüne yönelik etkinlik. Bu etkinliği daha da ileri taşımak her zaman en büyük hedeflerimizden biri oldu. Bu etkinliğin en güzel yanı sponsor sorunu olmaması, yani o kadar güzel yaptığımızı düşünüyorum ki sponsorlar kendiliğinden geliyor. Onun için de çok dolu dolu geçiyor. Gelecek planlaması çerçevesinde bu etkinliği aynı İzmir'in yaptığı gibi Uluslararası Bilişim Hukuku gibi Turizm Teknolojileri Günü, Uluslararası Turizm Teknolojileri gününe çevirebiliriz; hayallerimizden biri bu. Onun dışında Antalya şubesi kamuya biraz uzak bir yapıdaydı şimdiye kadar. Özellikle belediye ve belediyelerin üst düzey bilgi işlem daire başkanları ya da belediye başkanlarıyla, bu

tarz yerlerle ilişkilerimizi daha sıcak hale getirmeye çalışıyoruz. Hatta bu dönemki yönetimin içerisine Antalya Ticaret Odası'nın 22. bilişim komitesinden yetkili olan arkadaşlardan almayı planlıyoruz, onları davet ettik.

Biz, İzmir ya da diğer şubelerimiz gibi gençlere çok dokunamadık. Bu eksikliğimizi biraz daha giderelim istiyoruz. Gençlere daha çok fırsatlar tanımak, onlarla ilgili daha güzel etkinlikler yapmak istiyoruz. Son olarak da biz pandemide şube olarak biraz daha pasif kaldık, pandemi döneminde etkinlik anlamında söylüyorum, salgından önce yoğun bir dönem geçirdik, hem etkinliklerle hem turizm teknolojileri gününde. Hedefimiz dolu dolu etkinliklerimizi ön plana çıkararak büyük bir takvim yaratmak ve bu takvime de uymak Ahmet bey. Çok teşekkür ederim.

Ahmet PEKEL

Biz teşekkür ederiz. Şimdi Van'la görüşebiliriz herhalde.

Kemal AYDIN (Van)

Sayın başkanım, kıymetli arkadaşlar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Van TBD Şubesi'nin kurulması yaklaşık olarak üç yıl önceydi ama ben üçüncü başkanım. Yani kurulduktan kısa bir süre sonra başkanımız değişti; daha sonra 3-4 ay önce bu görev bize verildi. Biz de tereddütsüz seve seve aldık. Doğrusu görevi almamın en büyük nedeni TBD adına Van'da bilişim alanında gençlere ne verebiliriz ve gençleri bilişim alanında, kodlama alanında ve bilişim araçlarını onlara kazandırma anlamında bir gayretimiz ve düşüncemizin olması. İnşallah, bu projelerimizi ve çalışmalarımızı gerçekleştiririz.

Yönetim kurulu olarak 50. Yıl kutlamalarımız kapsamında da yapacaklarımızı planlamak amacıyla sık sık bir araya geliyoruz. Şimdiye kadar iki defa yüz yüze bir araya geldik. Bir iki defa da çevrimiçi olarak görüştük. Yapacağımız çalışmalar daha önce zaten genel merkeze göndermiştik, fakat özetle ne yapacağız onu anlatayım.

Öncelikle Van'da TBD'yi tanıtmak planımız var; başta vali bey olmak üzere diğer kamu kurumları ve özel sektör yöneticileriyle bir araya gelip, onlara bir kitapçıkla gitmeyi düşünüyoruz. Şu an kitapçığımızın çalışması devam ediyor, yakında bitecek. Van Şubesi'nin tanıtım kitapçığı ve onlara giderken kendimizi hem bizzat orada ifade ederek hem de bir kitapçık bırakarak tanıtmayı düşünüyoruz. Şu an öncelikli amacımız o, bir de 50. Yıl etkinlikleri kapsamında reklam panolarıdır.

Ondan sonra bir de 50 tane okula gene buradaki TBD Van Şubesi'nin üyesi olan

bir arkadaşımız vasıtasıyla bilişim araçlarını tanıtmayı düşünüyoruz. Bu vesileyle gençlere hem Türkiye Bilişim Derneği'ni tanıtmak hem de onlarda farkındalık oluşturmak adına bir veya iki saatlik bir sunumda bulunmak istiyoruz. Ardından kitapçığımızı da gene bu gençlere de dağıtarak derneğimizi tanıtarak onlara her konuda yardımcı olabileceğimizi ifade ederek ayrı bir tanıtım yapmak istiyoruz.

Bu arada vali beyden randevu aldık, gidip görüşeceğiz. İstanbul Şubemizden Levent Karadağ arkadaşımız gelmişti, halen görüşüyoruz. Onların desteğiyle burada aldığımız projeye gene benim eski okuluma laboratuvar kurmuştuk. 20+1 dizüstü bilgisayarlardan oluşan, robot kitlerinden oluşan setler alınmıştı; orada eğitimler verildi. Belli bir süreye kadar TBD Van Şubesi'nin yapacağı eğitimlerde, etkinliklerde o laboratuvarı kullanacağımıza dair protokol imzalamıştık. Van'da şu an rahatlıkla etkinlikler için kullanabileceğimiz bir bilişim laboratuvarımız var. İnşallah en kısa sürede gene buradaki kurumlarla ve belediyelerle bir proje gerçekleştirip onların desteğiyle de gençlere TBD olarak bu eğitimleri vermeyi düşünüyoruz. Yönetim kurulu olarak sadece merkezde kalmayıp, aynı zamanda ilçeleri de dolaşmayı gene derneğimizi tanıtip, onlarla işbirliği yapmayı istiyoruz. Hem belediyelerle hem kaymakamlıklarla görüşeceğiz ama bu arada kitapçığımızın çıkmasını bekliyoruz ki giderken elimiz boş gitmeyelim diye şu anda bir çalışma içerisindeyiz.

Benim özetle şu an söyleyeceklerim bunlar. Yani dediğim gibi bir gayret içerisindeyiz, Yeni bir şubemiz ama inşallah kısa sürede birçok etkinlik gerçekleştirmeyi düşünüyoruz. Teşekkür ediyorum.

Ahmet PEKEL

Kemal bey, üye sayınız kaç, şu anda?

Kemal AYDIN (Van)

Üye sayımız 21 civarı ama gelecek genel kurulumuzdan sonra inşallah üye ziyaretleri yaparken de aynı zamanda üye kazandıracağız.

Ahmet PEKEL

Evet. Bu üyeler daha çok üniversitelerden mi?

Kemal AYDIN (Van)

Üniversite, kamu kurumları, üniversite ve milli eğitim camiasından, belediyelerden, özel sektörden de birkaç arkadaşımız var tabii bu arada.

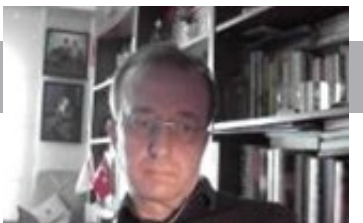
Ahmet PEKEL

Onların beklentileri, bilişim alanındaki beklentileri neler dernekten? O anlamda size nasıl geliyor, neler bunlar? Bize aktarabileceğiniz şeyler var mı onunla ilgili?

Kemal AYDIN (Van)

Evet, doğrusu onlarla bu pandemi döneminde çok da yüz yüze görüşemedik. O yüzden şu alanda istekleri var demek çok da doğru olmaz. İnşallah dediğim gibi bu ziyaretlerimizi ilk başta valilik, üniversite, belediyeler olmak üzere yapınca, bu notlarımızı da ona göre alacağız ve belirleyeceğiz.

Ahmet PEKEL

Seyit bey sizin de görüntünüz arada gidiyor, sizi de dinleyelim hemen.

Seyit HASOĞLU (Kayseri)

Öncelikle hazirunu saygıyla selamlıyorum. Kayseri Şube Başkanıyım. Aralık ayında iznimiz çıktı ve dernek olarak resmileştik ama biz yaklaşık bir yıldır TBD'yle etkileşim halindeydik ve hazırlıklarımızı yapıyorduk. Kayseri bölge yönetimi olarak Kayseri'yi temsil edeceğiz, yani şunu açık yüreklilikle söyleyebiliriz; yönetim kurulumuz kamu ve özelde Kayseri'nin bilişime geçtiği zaman, bilişim ağı alındığı zaman yüzde 65-70'i temsil edecek bir yönetim kurulu, disiplin kurulu, denetleme kurulu ve onur kurulunu oluşturduk. Hatta gururla söylüyoruz, bir icra kurulumuz oldu ki icra kurulundaki gönüllü çalışacak üye sayımız şu an 20'lere ulaştı. Şu an bizim önümüzdeki en büyük engel pandemi. Çünkü Kayseri, belki o renkli haritadan hatırlıyorsunuz biraz riskli bir bölgede. O yüzden şu anda kimseyle Zoom dışında bir toplantı yapamıyoruz yani Webinarlar dışında bir toplantı yapamıyoruz. Bu noktada yönetim kurulumuz sağ olsun çok istekli. Ne yapabiliriz, yani tamam pandemi burada duruyor ama pandemi dışında ne yapabiliriz dediğimizde yine grupla paylaşmışım, şu an ikincisi çekildi, üçüncüsünün çekimleri ve düzenlemeleri bitti, devam ediyor. İlkinde yapay zekâ üzerinde daha doğrusu bir akademisyenin bakışıyla yapay zekâ üzerine bir çalışma yaptık. İkincisinde de kamuda belediyeçilik, akıllı belediyeçilik noktasında ne olur diye düşündük?

Bu çalışmalarımızda, yönetim kurulumuzun tamamıyla şöyle bir hedefi var; kesinlikle teorik bilgiden uzak yani insanları sıkı bir etkinlik değil; daha çok insanların anlayabileceği, temel düzeyde herkesin anlayabileceği yapı ve düşünce biçimi kurmaya çalışıyoruz. Yönetim kurulumuz toplandığında hedef kitlemiz kim olacak, biz kimlere ulaşacağız, kimlerle birlikte çalışacağız? diye düşündük.

Bilişim denince akla bilişim eşittir yazılım, yapay zekâ geliyor ama bu işin donanım kısmı var, diğerleri var. Kayseri'de bilişim denince herkesi böyle Türkiye Bilişim Derneği var, onlarla bir görüşelim dedirtebilecek bir noktaya getirmek

istiyoruz. Sonradan biz Rahmi başkanla bir araya geldiğimizde şu motivasyonu almıştık, sadece Kayseri değil Niğde, Sivas, Nevşehir... Kayseri'nin şöyle bir demokratik yapısı vardır bizim hatta siyasette de bu görülür milletvekilleri belirlenirken ilk sırayı Kayserili almaz. Sivaslı ilk sırayı alır, Yozgatlıyı ilk sıraya alır çünkü Kayseri'de yaşayan Sivaslı ve Yozgatlı sayısı çok fazladır; yani Kayseri üçüncü dördüncü sırada yer bulur. Örneğin, şu an Nevşehir, Kapadokya teknoparkının genel müdürüyle görüşme yapıyoruz. Bu şehirlerde TBD yok ama Kayseri bu şehirlerle birlikte bu süreci yönetebiliyor. Yozgat Bozok Üniversitesi ile görüşüyoruz şu an görüşmelerimiz ne yazık ki çevrimiçi düzeyde gidiyor.

Biz yönetim kurulu olarak etkinlikler noktasında şunu istiyoruz, Yeşim hanıma yolladıklarımızda şu da vardı. Herkes bilişime geçsin, bilişimle bir müddet çalışsınlar, teknoloji üretsinsinler, ürünler ortaya çıkarsınlar ama acaba bu süreçlerin içerisinde her şey olumlu mu gitti, her şey toz pembe miydi? Hayır, mesela biz şunu da istiyoruz, şu an Kayseri'de çok önde gelen büyük firmalar var. Bunların temsilcileriyle bir araya gelip başta yaşadığımız zorluklar neydi, ya olmaz olsun böyle bir meslek, ben nereden girdim buraya dediğiniz bir nokta oldu mu? Bunları paylaşımlarını istedik. Niye? Çünkü özellikle bizim hedefimizde üniversite öğrencileri var. Bu konuda yönetim kurulumuzda özellikle Ömer Çolakoğlu gibi isimler var. Türkiye'de isim yapmış isimler var. Gençleri buraya çekebilelim istiyoruz çekerken de bilişim noktası güzel bir şey, İster sistem isterse yazılımında ol ama şöyle sorunlar da var. Bu sorunların giderilebilmesi için senin şu adımları atman lazım gibi gençlere dokunabileceğimiz bir yapımız var. Orada yüz yüze yönetim kurulu toplantısı yaptık. Kayseri Büyükşehir Belediyesi Bilgi İşlem Daire Başkanlığı'nın davetlisidik.

Kayseri'de bir bilim merkezimiz var. Zaten eğitimlerimizin birini bilim merkezimizde çektik. Bu konuda bilim merkezini etkin kullanmayı istiyoruz. Burada etkinliklerimiz var, özellikle robotik temalı

Seyit HASOĞLU (Kayseri)

veya aslında robotik çok klasik geliyor benim kulağıma da yani böyle biraz klasiğin dışında kullanmak istiyorum. Mesela şunu istiyoruz bir ışıkla bitki yetiştirmeyi, ışıkla daha spesifik konuları çalışabileceğini çocukların, bilişimle daha spesifik alanlarda iş yapabilecekleri için istiyorum.

Geçen hafta BİLSEM'i, bu bilim ve sanat merkezini ziyaret ettik. Şu anda Kayseri'ye ikinci BİLSEM kuruluyor, orada şöyle bir hedef belirledik yönetim kurulu olarak, iki tane lise, iki tane üniversite öğrencisi en az. Biz bunlara mentörlük yapalım. Rahmi başkanın dediği gibi çocuk gelsin, desin ki 'Ben x ürününü kurmak istiyorum', hayal etmiş bu çocuk bunu. Ben diyorum ki, ben bunu bilmiyorum ama benim ağımda Deniz başkan var, ben sizi Deniz hanıma ileteceğim, Deniz hanımla bir görüşün, Deniz hocam sen bunlarla bir ilgilen, bu başından saldım gibi değil haftada iki gün çevrimiçi veya yüz yüze görüşerek Ahmet ne yaptın, Deniz

hanımla görüşecektin, görüştünüz mü, Deniz hocam senin için faydalı oldu mu, ne yapabiliriz gibi böyle bir şey istiyoruz. TBD'yi daha duyulabilir hale getiriyoruz. Hatta biz daha çok Türkiye Bilişim Derneği ismini kullanıyoruz. Çünkü Rahmi başkan toplantının birinde şey demişti, TBD ne? Berberler derneği mi? Bu 'B' nereden geliyor? Bunu özellikle vurguluyoruz.

Ziyaretlerimize şu an başlayamıyoruz. Çünkü Kayseri'de dediğim gibi virüsün yeni türevleri de çıktı, randevu talep ettiğimizde randevulara ya biraz daha beklesek mi diye cevaplar geliyor. Ama büyükşehir belediye başkanımız bu konuda destek oldular. Büyük ihtimalle başkanım duyuru çalışmalarında da destek olacaklar. Küçük bir ricaları olmuştu bizim billboardlarda da. Yani şimdi kamu yararına dernek istedik ama gelsin şimdi direkt sizin logoyu yayınlarsak yarın herkese ortak bir çalışma yapıyormuşuz gibi bizim logomuza küçük bir yerde olsa maksat sade şey. Ya biz onlarla birlikte çalıştık.

Rahmi AKTEPE

O olur, onda bir problem yok.

Seyit HASOĞLU (Kayseri)

Bir de bilim merkezimiz şöyle ticaret odası, hangi başkanım söyledi tam hatırlamıyorum, ama gerçekten çok talep geliyor. Ticaret odasından bana ulaştılar ve Türkiye Bilişim Derneği'ne Kayseri Ticaret Odası ortak bir çalışma yürütmek istedi. Kayseri'de ticaret odasının bilişim komitesi bizi çağırırdı, bu bölgede bilişimi nasıl yapıya sokabiliriz noktası tartışıldı. Bizim yönetim kurulu olarak

şöyle bir hedefimiz var, bu bölgede hani bir ahilik kültürü, bilişimde ahilik kültürünü oluşturabilmek ve firmaların bu çalışmaları yürütecek insanların, kişilerin Türkiye Bilişim Derneği'nin içerisindeki sertifikasyonlarla birlikte hareket etmelerinin bir güven olgusu yaratacağı bir yapı kurmaya çalışıyoruz. Bu arada yönetim kurulumuzun içerisinde ticaret odasından ve sanayi odasından temsilcimiz var, Onlarla birlikte çalışmamızın tabii ki bize biraz daha artısı oluyor. Ayrıca Kayseri

Büyükşehir Belediyesi'nin temsilcileri var. Bu noktada sıkıntı yaşamıyoruz. Böyle bir kültürün de burada ivedilikle oluşturulmasına çalışıyoruz. Mesela Ticaret odasından bir üye ticaret odasına başvuracağı zaman belediyeye gidip bir evrak alması gerekiyordu; belediyenin de bu noktada bir altyapısı vardı. Biz iki kurumu bir araya getirdik ve dedik ki bundan sonra belediyemiz aracılığıyla ticaret odasına gelen bir üye hiç belediyeye gitmeden bu şeyi yapabilsin dedik.

Yönetim kurulu olarak şunu hedefliyoruz; kurumların bilişime bakış açıları çok farklı; bilgisayar kullanabiliyor musun deyince evet, Youtube'a giriyorum, evet Facebook'um var gibi cevaplar alıyorum. Bunun ötesine geçip özellikle kurum yöneticilerinin daha çok Türkiye Bilişim Derneği'ne de bir soralım, Türkiye Bilişim Derneğiyle de hareket edelim. Bu çalışmada Türkiye Bilişim Derneğinin fikrini aldınız mı diye sorgulamaya çalışıyorum. Bunu biz hızlı bir şekilde ilerletiyoruz. Bazen garipsiyoruz da bunu itiraf etmem gerekiyor, çünkü belediyelerden veya kamudan bizi duyurdukça ya LinkedIn üzerinden ya da cep telefonumuzdan bir şekilde bize ulaşıyorlar.

Milli eğitim noktasında eğitimcilerin eğitim projesine dahil olacağız. Özellikle BİLSEM üzerinden, bilim ve sanat merkezi üzerinden bilişim teknolojileri noktasında neler yapılabilir. Pandemi sürecinden sonra gelen uzaktan eğitim gibi alanlarda buna benzer çalışmalarımız hızla devam ediyor. Yeni kurulduk ve geçici bir genel kurulumuz yapıldı.

Şu an aklıma gelen hedeflerimiz içerisinde ne var dersek; bir kere bilişime ilgisi olan bunun altını özellikle çiziyorum, notu en iyi olan üç beş öğrenci değil de bilişime ilgisi olan gençleri bir araya getirip, özellikle bilim merkezinde ve BİLSEM'de çok kaynak var; bilgisayar, robot malzeme, elektronik

malzeme, çocukların ilgisini çekecek. Teknoparktan bize şöyle bir söylem geldi, çok da hoşumuza gitti. Dediler ki, Türkiye Bilişim Derneği'ne biz niye üye olalım, yani siz bir STK'sınız, üye olmak istiyoruz ama bizim sorunlarımızı teknopark yönetimine de iletebilecek misiniz? 'Teknopark diyorsunuz ama bilişimci noktasını siz açık bırakıyorsunuz veya bilişimci şurada destek olmuyorsunuz, şu ayağınız boş diyebilecekseniz sizi desteklemek istiyoruz yani sizinle birlikte yürümek istiyoruz' dediler ki bu noktada olduğumuz için mutluyuz.

Biz özellikle genel merkezini yürütmüş olduğu projelerden bahsettiğimizde heyecanlanıyoruz; bilişim uzmanı, kamuda bilişim uzmanı unvanı ve bunlardan bahsettikçe kamudan ve belediyelerdeki bilişimcilerden çok talep geliyor. Yani biz şunu söylüyoruz, gerçekten genel merkez bu noktada bizim için bir güneş ve Kayseri'de birçok kişi özellikle bu 15 Temmuz sürecinden sonra STK'lara uzak kalırken bir Türkiye Bilişim Derneği deyince çok güzel tepkiler alıyoruz. Onların siyasi bir noktası yok, bir gruba dahil değiller diye. Bu da bizi Kayseri ve bölgesinde çok güçlü kılıyor ve zaten yönetim kurulunu oluştururken de bu hassasiyete dikkat ettik. Yönetim kurulu üyelerimizin hepsi de bunu kabul ederek geldiler. Yani Kayseri'de potansiyelimiz yüksek ama şu an tek eksiklerimiz üniversite. Bu arada Bilgisayar Mühendisliği Bölüm Başkanı Çağrı hoca onur kurulu üyemiz, yapay zekâ alanında çok önde Derviş Karaboğa hoca yönetim ve onur kurulu üyemiz. Ersen başkanına katılıyorum Kayseri'de büyük bir kış turizmi var. Kayseri'de Murat Cahit Sungu ile birlikte kış bilişimi diye bir süreç başlatmak istiyoruz. Hem onlara bir aracı olacak, reklam olacak ve Türkiye'de kış bilişimine ait ne yapılabilir, bu alanda ne çalışmalar yapılıyor gibi. Yani diyeceğim çok fazla taleplerimiz var. Tek sorunumuz pandemi. Onu aştıktan sonra bizim için hiçbir sorun ve sıkıntı gözüküyor.

Ahmet PEKEL

Sağ olun Seyit bey, bir şey sorabilir miyim? Sizin üyeleriniz kimlerden oluşuyor, kamudan mı, üniversiteden mi, özel sektörden mi?

Seyit HASOĞLU (Kayseri)

Hepsi var. Ahmet bey çok fazla talep geliyor. Öğrenci de var. Başkan yardımcımızın şirketine gelip, kapıyı çalıp ben TBD Genç'te

görev almak istiyorum diyen öğrenciler var. Teknoparktaki şirket sahiplerinden talep geliyor. Kamudan daire başkanları, belediyelerden veya Kayseri Üniversitesi Bilgi İşlem Daire Başkanı bize ulaşıyorlar. Bundan da mutlu oluyoruz.

Ahmet PEKEL

Biliyorsunuz, salgın nedeniyle birçok kişinin işi bozuldu.

Onunla ilgili, bilişim konusunda hangi alanları açabiliriz diye bir konu gelmişti bana, özellikle basın yayın çalışanlarının bu alanı nasıl kullanabileceği şeklinde. Benzer şeyler belki size de geliyordu; sanayide çalışanlar

olabilir, kendi işini yapanlar olabilir. Yani bilişimle bazı sorunları çözmek mümkün. Onlara da belki bakmakta fayda olur diye düşünüyorum. O konularda eğitim gereksinimleri oluyor. Biraz evvel geçti, örneğin onları nasıl kullanacaklarını öğretebilir miyiz?

Seyit HASOĞLU (Kayseri)

Ahmet hocam, son bir şey. Biz bir stüdyo kuruyoruz, yalnız Kayseri TBD olarak

mini bir stüdyo çok profesyonel olmayacak ama bir fikri varsa veya bir konuyla ilgileniyorsa, bilişimle ilgili bir şey yapacaksa veya bir video çekecekse veya bir belgede düzeltme yapacaksa, ama imkanı yoksa Türkiye Bilişim Derneği Kayseri Şubesi'ne gelsin hem bir aidiyet duygusu oluşsun hem de bu bölgede bilişimle ilgili bir şey yapacakları zaman TBD var, biz yardımcı oluruz fikrini vermeye

çalışıyoruz. Biliyorsunuz pandemide, yasaklı günlerde izin çıkarılması gereken sektörler belirlenirken bilişimcilerin bazılarının izin çıkmıyor ama izni olması lazım. Ben de hem üniversitede öğretim üyesiyim hem de şirketim var teknoparkta, ticaret odasının da bir üyesiyim, sivil toplum kuruluşunun, başkanımın dediği gibi kimsenin yanında olmuyoruz ama sürekli baskı kuruyoruz. Şunu şöyle yaparsanız daha iyi olur, bakın bu noktada eksiğimiz noktasında uyarıyoruz. Ahmet bey bizim yönetim kurulumuz gerçekten genç, en yüksek 42 yaşında üyemiz var

Ahmet PEKEL

Evet, teşekkür ederiz.

Rahmi AKTEPE

Ahmet Bey, yine unutmadan ifade edeyim, konuşmalarda teknoparklar konusu geçtiği için, teknoparklarla ilgili biz yine bir çalışma yapıyoruz. Önümüzdeki günlerde bunun da

raporunu sunacağız; yani teknoparklara uzak değiliz; hatta teknoparkların kurulmasında önemli rol oynayan figür, yaptığı baskılarla Türkiye Bilişim Derneğidir; yani teknoparkların kurulması, o yasanın çıkmasında TBD'nin çok çok büyük emeği vardır.

Ahmet PEKEL

Sağ olun; Uğur bey sizinle devam edelim mi?

Uğur EJDER (Adana)

Merhabalar öncelikle. Adana Şubesi Başkanımız bugün yok. Onu temsilen

burada bulunmaktayım. Başkan yardımcısıyım. Biz neler yapıyoruz? Ocak ayı gibi kurulduk, yeni bir ekibiz. Biz de şöyle çalışmalar yaptık. Sanayi Odası endüstri mühendisliğiyle ortak olarak bir etkinlik planladık. Planımız şunları içermektedir.

Tarım bölgesi olduğumuz için tarım bilgi teknolojileri teması anlamında ne yapabiliriz bölgemiz için. Böyle bir dikkat çekici çalışma olması sebebiyle odaları da dahil ettik toplantıya. Adana Şube Başkanımız Cihan Çetinkaya hocamız asker kökenli, Tarsus garnizon komutanıyla görüştü. Türkiye Bilişim Derneği adına bir fidan dikimi etkinliği planlandı, yakın bir zamanda gerçekleştirmeyi düşünüyoruz.

Adana'da liseler arası bir yarışma yapmayı düşünüyoruz. Adanamız için bir çözüm de sen üret gibi yani bilişime uyarlanabilen bir problemle ilgili çözüm üretmelerini isteyeceği. Şehrimizde olan, bilişim alt yapısına uygun veya bir probleme bilişimle çözüm üretmelerini isteyeceğiz. Bu fikrimizi Adana belediye başkanımıza da ilettik. Böyle bir yarışma organizasyonu yapmaya çalışıyoruz. Bu yarışma

sonucunda fikrini en beğendiğimiz arkadaşımıza bir dizüstü bilgisayar hediye etme gibi bir düşüncemiz var.

Üniversitede öğretim görevlisiyim bir yazılım geliştiriyorum Geliştirdiğim yazılım da bu Covid tespitiyle ilgili. Bunun için Türkiye Bilişim Derneği adına Adana şehir hastanesi başhekim yardımcısıyla görüştük. Fikrimizi olumlu karşıladı. Bu çalışma sonucunda bir ürün üretmek istiyoruz. Ben bu ürünün alt yapısını geliştirdim. Bir ön yüz geliştirerek Türkiye Bilişim Derneğinin, Adana'mıza bu konuda sağlayacağı bir ürün için, çalışmalar için başhekim yardımcımız Doç. Dr. Saniye Yolcu ile görüştük. Çok olumlu karşıladılar. Yani ismimizi duyurmak için bu projemizi gerçekleştirip Derneğimizin isminin güzel bir şekilde anılması için böyle bir girişimde bulunduk.

Bunun haricinde ben şöyle bir öneride daha bulundum. Benim veri madenciliği üstüne çalışmalarım var. Ücretsiz olarak bir broşür bastırıp, yazılım alanında ilerlemek isteyen genç arkadaşlarımıza bir eğitim vermek istiyorum. Onlar için bir yönlendirme olsun. Bunu ücretsiz yapmayı düşünüyoruz. Eğitimi de yazılım merkezinde vermeyi düşünüyoruz. Ayrıca, siyasetten uzak

Uğur EJDER (Adana)

bir amaçla derneğimizin her kesime açık olduğu algısı yaratacak bir şekilde toplum kuruluşlarıyla bilgiği sitemize tebrik göndermeleri için görüşmelerde bulunduk. Her kesime hitap edip, her kesimin gönlüne dokunup derneğimizin sadece iş üreten, yani

sosyal olarak toplumumuza hizmet eden dernek olduğu algısını oluşturmak istedik. Kısaca böyle, bizim çalışmalarımız. Tabii zamanla daha profesyonelleşeceğimizi düşünüyorum. Şu anda 8-9 kişilik bir ekibimiz var. Söz verdiğiniz için de teşekkür ediyorum Ahmet bey.

Ahmet PEKEL

Teşekkürler. Deniz hanım, sizle devam edip Ankara'ya doğru gelelim istiyorum.

Deniz TİRYAKİOĞLU (İstanbul)

İstanbul üzerinden mi Ankara'ya geçelim.

Ahmet PEKEL

Evet, İstanbul üstünden gelelim.

Deniz TİRYAKİOĞLU (İstanbul)

İstanbul şubemiz 1997-98 yılında kuruldu. Tabii, Türkiye'nin özel sektör tarafında başkenti diyoruz İstanbul'a, o yüzden işimiz biraz daha yoğun, zor demek istemiyorum. İstanbul koşullarına göre zorluklarımız var, daha önce bahsettiğimiz gibi. İstanbul'un çalışma hızına göre zorluklarımız

var ama bunun yanında bir o kadar da keyifli çünkü birçok merkez burada olduğu için birçok farklı kuruluşla farklı çalışmalar yapabiliyoruz. Ben başkanlığa geçtiğim zaman Fikret başkan da daha önce söyledi, eski dönemlerdeki uyumsuzluklar, bağlantılar arasındaki kopukluklardan bahsetmek istemiyorum. Çünkü şu dönemde yeni başkanlarımız da çok şanslı ki, bu kadar güzel bağla kurulmuş bir

döneme denk geldiniz. Böyle devam edeceğine de inanıyorum artık ve Rahmi başkanımızla iki dönemdir ben de başkanlık yapıyorum. Kenan başkanım da öyle. Ersen başkanım ile aramızdaki bağlar güçlendirdi bu yapıyı da.

Bütün başkanlarımı dinledim ve ben de kendime notlar aldım ve çok mutlu oldum. Hepimiz gençlerle ilgili çalışmalar yapıyoruz ki, gençler benim de en büyük hedef kitlem, hedef kitle demeyeyim de çünkü daha yakın hissediyorum, geleceğimizin aydınlığı dediğimiz için gençlerimiz. TBD olarak baktığımızda bizim çalışmalarımızı yürüteceğimiz alanlarda birkaç tane daha farklı şey var. İlk önce bu bir gönüllü çalışması. Kendi ekibimizi eğer böyle keyifli tutabilirsek o zaman tabii yapacağımız çalışmalar daha da hızlı ilerliyor, daha da artarak, çoğalarak devam ediyor. Ekip çalışma arkadaşlarımız çok önemli oldu bizim için. İstanbul tarafında şöyle bir şey var; şimdi üyelerimizle var olan bir örgütüz biz, her sivil toplum örgütünde olduğu gibi. Topluma tabii ki faydalı ve bilgilendirici şeyler yapacağız ama ilk önce başkanım da demişti sanıyorum, Kayseri başkanımız söylemişti: "Ben TBD'ye neden üye olayım?" sorusu var. Bizim 14 bine yaklaştı sanıyorum artık üye sayımız.

İlk önce üyelerimize yönelik çalışmalarla başladık. Neler yapabiliriz, eksikliklerimiz nelerdi, geçmişte neler atlanmış ve neler yapılabilecek? Yeni kişiler de geliyor ve bu yeni gruplar geldikçe bizim çalışma alanlarımız, güvenilirliğimiz ve görünürliğümüz artıyor. O yüzden her dönem bizim üyelere yönelik mutlaka farklı çalışmalarımız ve mutlaka üyeleri kazanma çalışmalarımız oluyor. Bunun içerisinde sosyal etkinlikler var. Biz İstanbul şube olarak mutlaka her üç ayda bir salgından önce sosyal etkinlikler yapıyorduk, kahve buluşmaları mesela, o kadar keyifli oluyor ki, iş çıkışı saat altıdan sonra hepimizin buluşabileceği, İstanbul merkezi çok farklı yerlerde olduğu için iş alanının yoğunlukta olduğu yerlerde buluşuyorduk. Kahvemizi alıp, bazen özel bir konu oluyordu, onu konuşuyorduk ama son 4-5 etkinliğimizde de yarışmalar yaptık. Gençler de geliyordu ama iş sahibi üst düzey yöneticiler, genel müdürler, genel müdür yardımcıları ve katılmak isteyen herkes

geliyordu; katılım seviyesi de böyleydi, gruplara ayrılıyordu ve yarışmalar yapılıyordu. Mesela bir tanesinde yapay zekâ mı, insanlık mı yarıştırdık. Kura çektik, dörder grup oluşturduk. İki grup yapay zekâyı savundu, iki grup insanlığı savundu. Böylece üyelerin size olan aidiyet duygusunu da pekiştirmiş oluyorsunuz ve birbirleriyle bağ da kurmuş oluyorlar. Buralarda çok güzel çalışmalar da ortaya çıktı.

Kahve toplantılarımızdan sonra mutlaka yemek organizasyonlarımız oluyor. Yıl içerisinde en az iki tane yapıyoruz. Ramazan'da iftarımız oluyor. Genelde yaz dönemine geldiğinde sabah kahvaltı yapacağımız dönemler hep o döneme denk geldiği için iftar yemeğimiz oldu. Sabah kahvaltılarını, piknik yapıyoruz ve yürüyüş yapıyoruz. Bunları neden anlatıyorum hepimiz zaten yapacağımız işleri anlatıyoruz. Ben biraz daha farklı bir açıdan yaklaşmak istedim, neler yapabiliriz ya da neler yapabilirsiniz şeklinde. Bunlar gerçekten hem size olan bağlılığı hem daha keyifli sohbet etmeyi sağlıyor ve sosyal ağ oluşturuyor. Bu toplantılarımıza mesela sanayi odasından birisi geliyor, genel sekreterimiz geliyor, o sırada orada bulunan iş camiasındaki insanlar kendi sorunlarını kahve toplantılarında herhangi bir toplantı masasından çok daha rahat konuşabiliyorlar.

Bizim üç ana konumuz var dersek; bir tanesi üyelerdir. Bir tanesi sektörümüz ve KOBİ'ler. Özellikle KOBİ'lere son dönemlerde de çok ağırlık verdik. Hele salgından sonra çok sorun yaşadıklarını gördük. Organize sanayi bölge müdürlerimizle ve yönetim kurulu başkanlarımızla çok yakın çalışmalarımız oldu. Hatta pandemide de, ilk çevrimiçi kongreyi İstanbul şube olarak yaptık. KOBİ'ler kongremizde ve tabii ki Rahmi beylerle hep beraber buna emek harcadık ve hepinizin katılımından da memnun oluruz. Ankara'da Kenan başkanına çok teşekkür ediyorum. Hep beraber ekip olarak çalıştık. Buralarda o kadar çok zorlandı ki KOBİ'lerimiz. Sayısal dönüşümü yakalarken biz zaten devamlı anlatıyorduk; İstanbul Bilişim Kongremizde olsun veya diğer yapılmış seminerlerde fakat pandemiyle beraber çok acı bir şekilde diyelim, öğrendik. Onlara yönelik

Deniz TIRYAKIOĞLU (İstanbul)

çalışmalar, eğitimler ve seminerler yaptık. Kimisi göz önünde oldu, kimisi yerlerinde veya çevrimiçi olarak onların sorularını yanıtladık.

Ben diyorum ki bir etkinlik yaparken neden bu etkinliği yapayım, benim neye ihtiyacım var, ne vermek istiyorum karşı tarafa, ne alırsam ne verirsem bu gerçekten yerine oturur şeklinde yönetim kurulumuzda böyle düşünerek etkinliklerimizi yapıyoruz ve sonuçlarını da ölçmemiz gerekiyor; etkinlik yaptım bitti olmuyor bizde. Mutlaka etkinlik sonucunda etkisini ölçmek için, evet kişi sayısı bazen çok etkili olabiliyor ama etkili kişi sayısı bizim için önemli. Gelen sorunlar veya tenkitler önemli oluyor.

Tabii ki, İstanbul'da olduğumuz için Fikret başkanımın söylediği gibi kalkınma ajansı, sanayi odası, TİM, bütün bunlarla zaten yakın çalışmalar içerisindeyiz. Onlarla yine KOBİ'lere yönelik ve sektöre yönelik çalışmalarımız yapılıyor. Üçüncü tarafta ise ayırdığımız gruplarda kamu tarafı da var burada ama Ankara gibi doğrudan kamunun içerisinde olmadığımız halde İstanbul'da da yine mecburuz kamuyla ilgili çalışmalar yapmaya. Özellikle Cumhurbaşkanlığı Dijital Ofisiyle ilgili yakın çalışmalarımız da oluyor. Bu dönemlerde ve Milli Eğitim Bakanlığıyla. Üçüncü olarak da eğitimler dedik. Bizim için en önemli konulardan bir tanesi eğitimler ve gençler. Lise ve üniversite gençlerimiz, bazen ilkökul ve ortaokula da kodlama dersleri eğitimlerimiz oldu. Üniversite ve ilçe milli eğitimle protokoller imzaladık. Eğitimcilerimize, öğretmenlerimize seminerler verdik. Lisedeki gençlerimize, birçok liseyle protokoller imzaladık ve onlara çevrimiçi seminerler verdik. Okulda neye ihtiyaçları olduğunu öğrendik öğrencilerimizin, onlara yönelik yetkililer bulduk. Velilere yönelik de eğitimler yaptık; özellikle siber güvenlik olsun, internet kullanımı olsun, gençlere nasıl yaklaşacakları olsun. internet kullanımıyla ilgili

pandemi döneminde velilere yönelik eğitimler verdik.

Üniversitelerle zaten çok yakın çalışıyoruz ve birçok üniversite doğrudan bize geliyorlar ve birçok üniversiteyle anlaşmamız var ve işte 50. Yıl kapsamında da zaten yaptığımız seminerle, Bahçeşehir Üniversitemizde 14 hafta süren bir seminer... TBD bilişim semineri adı altında yaptık ve çok büyük bir ilgi vardı ve şimdi tekrar yapacağız güz döneminde, bahar döneminde de yapmak istediler ama bizim şimdi seçimlerimiz var, çok koşturmacamız var. Gelişim Üniversitesi, Okan Üniversitesi ile işbirliklerimiz var. Yıldız Teknik Üniversitesiyle de, Asaf hocam da belirtmişti, kongreler var. Onları destekliyoruz bilfiil, hem de konuşmacı olarak katılıyoruz.

Ben çok fazla yaptığımız şeylerden bahsetmek istemiyorum, çünkü çok uzun sürecek Ahmet bey. Sosyal medya hesaplarımızı biz çok aktif kullanıyoruz, başkanlarımdan benim ricam aslında şu, eğer bizler birbirimizin yaptığı etkinlikleri desteklersek, yaptığımız bölgesel bir örnek o kendi bölgemizde belki uyar, uymayanlar da olur ama uyanları alıp kendi bölgemizde yaparsak, ekip olursak bir anlamı olur. Yoksa hepimizin inanın ayrı ayrı yaptığımız etkinliklerimizden biz bir verim alamayız, sadece bölgesel verim alırız ama hepimizin birbirini desteklemesi gerektiğini düşünüyorum. Sağ olsun Fikret Başkanım hiç atlamaz, biz bir etkinlik yaptığımız zaman hemen duyurusunu yapar, hemen paylaşır. Kenan başkanım Ankaramızda olsun. Ersen başkanım yine öyle telefon açar, biz de paylaşalım der, derim ki altına Antalya adını yaz, İstanbul yazmana gerek yok.

Şu anda sektörün neye ihtiyacı var, hangi kısma daha çok fayda olabilir diye yapıyoruz etkinliklerimizi. Özellikle Türkçeleştirmeye çok çok önem veriyoruz; hepimizin Aydın hocamızın da önem verdiği gibi, Ahmet bey de zaten bu

Türkçeleştirme çalışma grubumuzun çok önemli kişilerinden biri. Bulmacamız mesela çok ilgi çekiyor ve o kadar güzel geri dönüşler alıyoruz ki, takip ediyorsanız sosyal medya hesaplarımızdan haftalık, günlük sorular da soruyoruz. Biraz da eğlenceli olsun istedik, farkındalık olsun istedik.

Rahmi AKTEPE

İstanbul Teknik Üniversitesi ile yaptığınız yarışmadan kısaca bahset mesela.

Deniz TIRYAKIOĞLU (İstanbul)

Diğer şubelere örnek olsun diye özellikle söylüyorum, bu tür yarışmalar herkesi, evdeki deliyi bile harekete geçirir, çünkü bununla ilgilenecektir. Bir toplumda çok büyük bir etkinlik haline gelebilir bu yarışmalar. Özellikle İstanbul Teknik Üniversitesi Meslek Lisesi ve İTÜ'nün Mesleki Anadolu Lisesi var onlarla beraber bunun ikincisi yapıyoruz, Ulusal alanda şu anda, daha sonrası uluslararası da olacak, sanal gerçeklik üzerine, tüm Türkiye'deki çocuklarımızın, lisedeki çocuklarımızın katılabileceği bir yarışma olacak bu. 1 Nisan'da duyuruları açıklanacak ve aslında

sizlerden isteğim bunun sizin kendi bölgenizdeki okullarda da duyurulması ve hatta bizden şöyle de bir talepleri var. Sizin şubelerinizdeki hocalarımız, Anadolu'dan katılmak isteyen öğrencilerimize mentörlük yaparak yardımcı olabilirlerse, yol gösterebilirlerse çok seviniriz diyorlar. Onların da amacı özellikle meslek liselerinin de önemini ortaya çıkarmak. Çünkü bu dönemde gerçekten ara eleman dediğimizde, nitelikli eleman deyip baktığımızda meslek liselerinden sonra üniversitelere gidecek olan gençlerimizle bunun önemini ortaya çıkartmak istedik ve böyle bir yarışma yaptık. Ben teşekkür ediyorum.

Ahmet PEKEL

Çok teşekkürler Deniz hanım, sağ olun. Evet, zamanımız azaldı, Kenan başkanımızla devam edelim.

Kenan ALTINSAAT (Ankara)

Öncelikle bu toplantı için teşekkür ediyoruz. Bilişim dergisinin yeniden canlanması adına yayın kurulu olarak yapmış olduğunuz bu hamle çok önemli. 50. Yıla denk gelmesi de önemli. Evet, dijital çağdayız. Evet, ormanlarımızı koruyalım ama Bilişim dergisi de benim, kendi adıma konuşacağım, bu dernekle aramdaki bağı kurmamdaki en önemli araçlardan birisiydi, 90'lı yılların başında. Çok katkısı oldu ve ne olursa olsun geçmişten geleceğe bir iz olarak basılı olarak da devam etmesi uygun diye düşünüyorum. Belirli aralıklarla olsa da ve böyle güzel başlangıçlardan dolayı ben bir kez daha sizlere teşekkür etmek istiyorum. Katkılarınız ve başlangıcınız için kolay gelsin diyorum.

Ankara Şubesi 2008 yılında kurulmuş ve o güne kadar dernek genel merkeziyle beraber gitmiş. O arada birkaç kez aslında şubeleşmeyle ilgili hamleler yapılmış ama kimisi valilikten dönmüş, kimisi genel merkez yönetimince çok uygun görülmemiş. 2008'den bu yana da şube olarak devam ediyor. Ben 2019 yılında, Ankara Şubesi yönetim kurulu başkanlığına seçildim, birinci dönemimizi bitirdik.

2019-2021 yedinci dönemde şube bazında yaptığımız etkinliklerin yanı sıra genel merkezimizin de yaptıklarının tamamına üyelerimizle, yönetim kurulu ve denetim diğer kurul üyelerimizle destek verdik. Bu etkinliklerin tamamında hem katılımcı, hem konuşmacı, hem de moderatör olarak elimizden gelen desteği vermeye çalıştık.

Bugün için Türkiye Bilişim Derneği'nin gelmiş olduğu nokta son dönemde 2010'lu yılların birinci yarısında aslında böyle biraz daha rampadan aşağıya doğru giderken 2015'ten sonra biraz daha bir durağanlık, 2017'den sonra da bir yukarı doğru

gidişi görüyoruz. Bu hamlenin bir yerinde olmak, içinde olmak da açıkçası bizi mutlu ediyor. Bundan sonraki süreçte bize düşen en önemli görev Ankara Şubesi ve burada bulunan bütün şubelerimizle birlikte bu yukarı doğru gidişi ivmeyi düşürmeden devam ettirmeyi sağlamak, hem kendi içimizde yerel etkinliklerimiz hem de genel etkinliklere vereceğimiz destekle bu gidişe destek olmak diye yorumluyorum.

Bu arada başta söyleyecektim ama bu haziruna konuşmanın heyecanıyla atladım, kusura bakmayın, gerçekten Adana, Kayseri, Van, Elâzığ'daki etkinlikleri ve gelişmeleri izlemiş, dinlemiş olmaktan da çok büyük mutluluk duydum. Bu çalışmaların bir parçası olmaktan da gurur duydum. Çünkü Ankara'da zaman zaman Rahmi başkanımızla da birçok arkadaşımızla da yaptığımız konuşmada aslında gençleşmeye derneğin ihtiyacı olan kabuk değişimine yönelik belki çok ciddi adımlar, gerçekçi adımlar atamadığımızı yönelik bazı özeleştiriler yapıyoruz. Bunu düzeltmeye yönelik, taşrada, Anadolu'da bu konuda ciddi adımlar atılıyor olmasını görmek beni son derece mutlu etti. Derneğin ilk kurulduğu zamanlarda Rahmi başkanım hatırlayacaktır, Hacettepe Üniversitesinde Fikret başkanım da hatırlayacaktır, Ersin Töreci hoca, Saatçi hoca en başta tabii ki Aydın hocamız bilgisayar mühendisliğinden, matematikten mezun olanlara diplomayla beraber bir de üyelik formu verilmiş. Şimdi biz üniversitelerden biraz kopmuş gözüküyoruz, yeni mezun çocuklarda evet, bir bilgi belki oluşuyor ama üyelik anlamında çok ciddi adımlar olmadığını, bu adımları hızlandırmayı, buna bir ivme kazandırdığımızı düşünüyoruz. Yine son dönemde bu verilen raporlarla yapılan çalışmalarla, çalıştaylarla aslında ciddi bir tanıtım yapıldı. Üniversitelerle beraber kamudaki çalışanların da bir, üyeliğinin sağlanması; iki, aktif üyeliğinin sağlanması.

Biraz evvel bilgiağı etkinlikleriyle ilgili Deniz başkanım çok güzel bir şey söyledi; faaliyetlere izleyici veya katılımcı sayısını biz bazen çok önemsiyoruz ama ondan daha önemlisi nitelikli katılımcının sağlanması. Ben bunun üyelikte de çok etkili olduğunu düşünüyorum. Üye sayımızı 25 bin yapalım, bence onun yerine gelip katkı sağlayacak, fikir üretecek insanlara ulaşırsak bu daha değerli olur, fikrindeyim. Mesela icra kurulumuzda 50 üyemiz var. Yanılmıyorsam bir 70-80 kişi de icra sektör kurullarında üyemiz var, ama dün ben bir listeyi gözden geçirdim derneğe gittiğimde, nerdeyse icra kurulumuzun ve icra sektörü kurulumuzun yarısı dernek üyesi değil. Tamam, biz dernek üyeliğine zorlamayalım insanları, dernek üyesi olmasa da sektöre gönül vermişse gelsin çalışmalarımıza katılsın, fikri versin. Sonuçta Rahmi başkanın söylediği bize güzel bir ivme kazandıran bu raporlarda, bu arkadaşlarımızın emeği var, ama dernek üyeliğinin hep konuşulduğu, siyasi tarafı yok, kimseye bireysel menfaat sağlayan bir tarafı yok, o zaman bu hizmeti veren arkadaşlarımızın içlerindeki tereddüt neyse onu da gidererek derneğe fiilen üye olmaları ve bir aidiyet duymalarını sağlamalıyız.

Bu konuda birtakım yol haritaları çıkarmamız, çözümler üretmemiz gerektiği inancındayım.

50. Yıl çok önemli. 50. Yılda, derneğin bu çatısı altında ve burada bu görevi paylaşıyor olmak da bir onur ve gurur meselesi. Bu süreci en iyi şekilde değerlendirip, ilave adımlarla taçlandırmak ve ileriye de daha güzel izler bırakmamız gerektiğini düşünüyorum. Biraz evvel ilk konuşmada Rahmi başkanım yapılanları, Ankara'daki kamu raporlarını anlattı. Bizim son KAMUBİB'de özellikle bulut korkusu üzerine çalışma grubumuzun raporu vardı. Kamunun buna çok ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Çünkü şu anda kamuda vazgeçilmez bir şekilde buluta doğru bir yönelim olmak zorunda, ama bir korku ve yasal düzenleme boşluğu var. Bunun hızla giderilmesi için bu bulut korkusu raporunu en kısa zamanda bastırıp ve yayınlayıp, Dijital Dönüşüm Ofisi dahil bütün ilgililerle ve yetkililerle paylaşmayı planlıyoruz. Demin söylediğim gibi gençlerle çok hızlı ve çok yoğun bir şekilde bir iletişim kurmayı, daha iyi iletişim kurmayı ve kabuk değişimini sağlayacak üye alt yapısını sağlamayı planlıyoruz. Tekrar bütün katılımcılara selamlar, saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum.

Ahmet PEKEL

Biz de teşekkür ediyoruz; sağ olun.

Fikret KAVZAK (İzmir)

Konuşan arkadaşlarıma da başkanlarıma da çok teşekkür ederim ve tekrar selamlarımı iletiyorum. Asaf hocam söz etmişti:

IEEE'nin 36.sını biz İzmir'de düzenlemiştik Türkiye Bilişim Derneği ve İzmir Ticaret Odası

sponsorluğunda 700'e yakın mühendisi İzmir'de, güzel İzmir'imizde ağırladık. Bergama'ya, Efes'e götürdük, Körfez gezintisi yaptırarak. Yani Türkiye Bilişim Derneği'nden çok fazla bahsedilmez, onu hatırlatmak istedim. Bizim de İzmir'de en büyük sıkıntımız şimdi 'Genç Beyinler Yeni Fikirler', dokuz tane yaptık, işte 270 proje bu sene, geçtiğimiz

Fikret KAVZAK (İzmir)

sene değil ama bir önceki seneyi düşünün, 274 proje, 800'e yakın proje yapan mühendis adayı ve mühendis oldular,

Türkiye'nin her tarafına dağıldılar; ama üyelik konusunda daha çok sanki Bilgisayar Mühendisleri Odasına doğru bir eğilim var; yani biz bunu kiralım demiyorum, yanlış anlaşılmasın, tenzih ederim bilgisayar mühendisi arkadaşlarımızı, odamızı, yöneticilerimizi ama bilgisayar mühendisleri odasının bir meslek odası, ticaret odası, sanayi odası benzeri bir oda olduğunu, ticari menfaatler uğruna çalışmak gerektiğini, Türkiye Bilişim Derneği'nde bireysel üyelik olduğunu ve bunun

bu anlama geldiğini çok iyi anlatmanın yollarını bulmamız gerekiyor, Rahmi başkanım da devreye girdi, teşekkür ediyorum. Bu konuda da bir çalışma grubu mu kurulur, bir fikir, net bir şeyler mi üretilir, ben bugün burada destek istiyorum, yardım istiyorum sizden. 900 tane alt sınıflarla beraber 1000 tane öğrenciyi salona getiriyoruz arkadaşlar, kahvaltı yaptırıyoruz, yanlış anlamayın başışlayın lütfen, öğle yemeği veriyoruz, ödüller veriyoruz ve bir bakmışız 8-10 yerde ürün yapmışız. Neden diye anlatamıyoruz bunu anlatabilmenin yolunu bulmamız gerekiyor, biz bunu beceremiyoruz. Özeleştirisi olarak ben de bunu söylemiş olayım.. Hepinize teşekkür ederim.

Rahmi AKTEPE

Şimdi genelde bu kapsamda verdiğimiz cevap şu, aslında TBD'ye üye olmanın

kişisel faydası konu edilmemelidir. Şöyle düşünmeniz lazım diyoruz biz: "Buraya üye olarak Türkiye için hep beraber verilen çabalara nasıl katılabilirim". Bu bir kültür meselesi... Şimdi Türkiye'de bu kültür yok demek, 14 bin üyeyi de inkâr etmek demektir. Mesele özellikle bölgesel olarak sizin özel çalışmalar yapmanızdan geçiyor; çalışmalarınız etkileyici olunca kişilerin istekle gelip üye olması çok mutluluk veriyor. Aslında bir de şu var, ben eskiden üye sayısı ile çok övünürdüm. Bir yandan da etkin çalışan üyelerimizle övünüyoruz; şu anda 700-800 etkin çalışmamız var. Bunlara baktığınızda içinde gençler de var, profesörler de var, çeşitli kurumların bölüm başkanı, dekanı var ve biz onlara görev de verebiliyoruz. Mesela bir yerde toplantı var, Dernek adına katılın diyebiliyoruz. Katılıyorlar, raporunu da bize sunuyorlar.

Gelinen noktada, bu kültüre bütün şubelerimizin sahip olması lazım. Bu süreç bir parça dinleyerek olacak, bir parça biz anlatacağız bunları, bir kısmını da kitapta yazacağız; 50. Yıl kitabını size dağıtacağız, orada da göreceksiniz, ya da dergide göreceksiniz; Kenan da bahsetti, bu süreci en iyi anlatan, dernekle kişiler arasında bağı en iyi kuran araç basılı dergidir. Dolayısıyla dergiyi çok önemsiyoruz, özenli davranıyoruz. Bunun için de Ahmet Bey gibi çok değerli bir arkadaşımız yayın kurulunun başına geçti.

İzmir'in "Genç Fikirler Yeni Beyinler" projesi de çok güzel bir örnek; paylaşarak büyüyecek bu iş, birbirimizle yardımlaşarak büyüyecek. Benim arzum bu projeyi, bütün Türkiye sathına yaymak. Bundan İstanbul Teknik Üniversitesi toplantısında da bahsettim. Kime bahsetsek herkesin kulağına çok hoş geliyor. Fakat bu bir organizasyon meselesi. Yani ya TBD olarak işi gücü bırakacak bununla uğraşacağız ya da şubelerimiz bunu bölgesel olarak üstelenecek, bunun birleşmesini biz yapacağız.

Diğer yandan ödüller çok önemli. Yarışmalar çok önemli, duyururken TBD'nin adını ilgili çevrelere yayıyorsunuz ve buna ilgi duyup da yarışmaya proje hazırlayanlar, ailesiyle, çevresiyle TBD'ye karşı bir sempati duyuyor, dolayısıyla bu yarışmalar çok geniş kesimlere TBD'yi duyurmuş oluyor. Geçen seneki yarışma artırılmış gerçeklikti, bu sene de sanal gerçeklik ödülü var, İTÜ'nün yarışması ve ciddi bir yarışma...

Bir de bilişim yıldızlarımız var bizim... Bu konuda ciddiyeti de hissettirmeniz lazım. Ben TBD merkezde de bunu yapmaya çalışıyorum. Yaptım mı? Yapamadım. Yani ödül işi ciddi bir iş. Herkesin bilmesi gerekir ki bu ödüller tarafsız veriliyor. Rahmi Aktepe'nin iki dudağı arasında değil, ama geçmişte olduğu gibi son dakikaya bırakıldığı zaman çok zorlaşıyor. Bunları tarafsız bir şekilde yapmak zorundayız. Şu anda bir arkadaşımız sırf bu işte görevlendirildi. Ben çok değer veriyorum, siz de bu alana değer verin derim.

Fikret KAVZAK (İzmir)

Sayın genel başkanım, benim kastettiğim, özür dilerim Ahmet bey, tabii ki Bilişim Dergisinin çıkması çok güzel bir düşünce, çok teşekkür ederim, bağlayıcı olması açısından sürdürülebilirse. Masalarına koymaları ve gerektiğinde bakmaları, karıştırmaları, ilklerin derneği olmasını defalarca görmeleri açısından çok çok önemli ama bu çalışmalar yapılırken insanlara, gençlere özellikle şimdiki gençler, sizin benim gibi ya da üniversitedeki profesör gibi, doçent

gibi düşünmüyor ki, ben diyor, tamam yarışmaya katılıyorum, Türkiye Bilişim Derneği'nin adını duyuyor ama orada kalıyor o. Orada kalmaması için ne yapabiliriz? Belki bir iki sayfa dergide böyle, bu konuda Türkiye Bilişim Derneği'ne neden üye olmalı, neleri yapabileceği, çalışma gruplarımız bunlardır iletişim ağımlı genişletmek için buraya katılmalıyım gibi. Kenan başkanım da söyledi çünkü zaten 25 bin üyeye ihtiyacımız yok bizim, çok fazla olmasına nitelik olmadıktan sonra gerek yok.

Ahmet PEKEL

Kapatmadan, biraz evvel Fikret başkanım da söyledi, dergimizde "TBD'ye neden üye olmalıyız?"ı, daha iyi açıklayabileceğimiz yazılar yazabiliriz. O her zaman olmalı, hatta birbirimizle iletişimimizi artırmamız yönünde Deniz hanım da söyledi kitle iletişim araçlarını daha güçlü kullanmalıyız şeklide algıladım onu da, bunu da yapmalıyız.

Onun dışında, değerli başkanlarımdan bir beklenti içindeyim, bundan sonra dergimize, bir dosya çalışması olabilir, şubeyle ilgili bir konu olabilir, bunları bize aktarırlarsa dergimizde yer verme şansımız olur, çok mutlu oluruz. Bunu da şimdiden söylemiş olayım. Ayrıca bana ulaşmak isterseniz de genel merkez üzerinden iletişim bilgilerime ulaşabilirler. Bu konuları da görüşebiliriz. Vaktinizi ayırdığınız için çok çok teşekkür ediyorum. Çalışmalarınızda da çok başarılar diliyorum. Başta Rahmi başkanım olmak üzere sizlere tekrar teşekkürler. Sağ olun, var olun.

TBD Kadın

Çalışma Grubunun Etkinlikleri Hız Kesmeden Devam Ediyor

TBD Kadın Çalışma Grubu

Kadınlar, TBD çalışmalarında her zaman öncelikli olmuşlardır. 1997 yılında kadın çalışma grubu oluşturulmuş ve 40 bin kadına 40 üniversite ve KADER ortaklığı ile internet eğitimi verilmiştir. Aynı anlayışla İstanbul Şubemizde de internet eğitimleri verilmiştir. Kadını önceleme anlayışı günümüzde de sürdürülmektedir.

TBD Kadın Çalışma Grubumuz 2014 yılında, Ankara Şubesi bünyesinde Nurcan Özyazıcı Sunay liderliğinde, Bilişim sektörüne hizmet vermiş ve vermekte olan TBD üyelerinin katılımıyla kuruldu. Daha sonra TBD Genel merkeze bağlanarak, diğer tüm şubeleri kapsayacak şekilde bir üst oluşuma dönüştü.

TBD Kadın Çalışma Grubumuzun amacı; Bilişim sektöründe çalışan bilişimci kadınların, daha verimli ve esnek çalışma koşullarına sahip olabilmesi için, bilgi ve tecrübe paylaşım ortamlarının oluşturulmasına ve mesleki haklarının iyileştirilmesine yönelik düzenlemelerde tavsiyelerde bulunmak, ülkemiz ve tüm dünyada, bilişim sektöründe görev yapan kadınların istatistiklerine ulaşmak ve yayınlamak, üniversite mezunu genç kızları, özellikle kod geliştirmeye ilgi ve yetenekleri olanları, üniversitelerle ortak programlara teşvik etmek ve yönlendirmek, bilişim teknolojilerini etkin kullanarak, üretim ve hizmetlerini ekonomiye çevirebilecek kadınların, bilişim teknolojileri okur yazarlık ve kullanımlığı için eğitimler düzenlemek, kadınların, güvenli internet kullanımı, sosyal medya, risk ve sorunları konusunda bilinçlendirilmesi ve evde alabilecekleri koruyucu tedbirler konularında eğitim ve seminerler düzenlemek, CEPIS (Avrupa Profesyonel Bilişim Dernekleri Konseyi)'nde Women in ICT (Bilişim teknolojileri alanında çalışan kadınların oluşturduğu çalışma grubu) ile işbirliği yapmak, Bilişimle Girişimci Kadınların çoğalması için, rol modellerin öne çıkarılması, tecrübe ve bilgi paylaşım platformlarının oluşturulması, ulusal ve

uluslararası bilişim sektörü ile ilgili kadınlara yönelik destek ve fonları takip etmek ve proje geliştirmek, başvurusunu yapmak, bilişim teknolojileri ile ilgili kadın dernekleri ile işbirliği yapmak, tüm diğer kadın derneklerinin, kadınların bilişim teknolojilerine yönlendirilmesi faaliyetlerini desteklemek, bu çalışmalar ile kadınlarımızın, bilişim teknolojilerinin gücü ile potansiyellerini gerçekleştirmelerine, her yerden kendi koşulları içinde, sosyal yaşamın ve ekonominin parçası olmalarına destek olmak.

Hedeflerimize ulaşmak için çeşitli faaliyetler düzenliyoruz. Bunlardan bazıları şunlardır.

◆ 12.05.2015 tarihinde **'Evde Güvenli Bilişim'** ve **'Bilişimci Kadın Sorunları'** olmak üzere iki ana başlıkta toplanan çalışmalarımız kapsamında, Temel Bilişim Eğitimleri, Sosyal Medyanın Etkin Kullanımı, Güvenli İnternet Kullanımı, İnternet ve Bilgisayar Kullanımını Çocuklar Üzerindeki Olumlu/Olumsuz etkileri ve buna yönelik alınacak önlemler, basit web sayfası veya blog hazırlama, İnternet kullanımında dikkat edilmesi gereken hukuki konular başlıklı eğitimler düzenledik.

◆ 17.06.2016 tarihinde Ankara Girişimci Kadınlar ve Yenimahalle Atatürkçü Düşünce Derneği ile birlikte Yenimahalle Batıkent yerleşkesinde **'Evde Güvenli Bilişim Adına Sosyal Medya Kullanımı'** eğitimleri verdik. **'Etkin sosyal medya kullanımı stratejileri ve internet teknolojileri'** konularında bilgilendirme ve farkındalık artırma seminerleri verdik.

◆ **BGK (Bilişimde Girişimci Kadınlar) Projemizi** 1.07.2016 de Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği ve Ankara Kalkınma Ajansının finansal desteği ile hayata geçirdik. Bu projenin amacı; emeklilik, evlilik, çocuk sahibi olmak gibi çeşitli nedenlerle iş hayatından uzaklaşmış olan meslek sahibikadınlarımıza sahip oldukları mesleki bilgilerini ve deneyimlerini katma değere dönüştürmek amacıyla bilişim teknolojilerinden yararlanmalarını sağlamaktır.

◆ 9 Aralık 2016 tarihinde TBD Bilişim Kurultayında **‘Girişimcilik ile Kadınların Ekonomik ve Sosyal Yaşama Katılımının Artırılması’** konulu bir çalıştay gerçekleştirdik.

◆ 25 Kasım 2017 tarihinde IEEE tarafından Türk Hava Kurumu Üniversitesinde düzenlenen ‘Women in Computing’ etkinliğinde, kadınların bilişim sektöründeki yeri ve önemi çerçevesinde gerçekleşen **‘Kadın ve Bilişim’** konulu panel düzenledik.

◆ 20-21 Aralık 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilen 34. Ulusal Bilişim Kurultay’ında Ankara Şube Yönetim Kurulu Başkanı Nurcan ÖZYAZICI SUNAY ve BGK projesi koordinatörü Suna ÖZTOP SARIOĞLU liderliğinde geniş katılımlı düzenlenen panelde BGK projesinin kapsamı ve projeye katılan kadın sayısının artırılmasına yönelik faaliyetler gibi pek çok güncel konuyu ele aldık.

◆ 9 Mart 2019 tarihinde Dijital Dünya Kadınları Seminerini **‘Dijital Dünyanın Mimarı Kadınlar Olacak’** ana temasıyla gerçekleştirdik. **‘Teknoloji Üreten Bir Türkiye’** sloganıyla yola çıkmış olan Dijitalleşen Türkiye’de kadınlara verilen önemin ve rolün yeniden belirlenmesi gerektiğinin TBD’nin hedefleri arasında yer aldığını biliyor ve bu etkinlikleri çok önemsiyoruz. Bu etkinliğimizi Türk Standartları Enstitüsü (TSE) ev sahipliğinde, Girişimci İş Kadınları Derneği, Hacettepe Üniversitesi Mezunlar Derneği, Gaziosmanpaşa Soroptimist Kulübü, GLOBALNET İnternet Teknolojileri içerik destekleri, TURKCELL ve T-Soft E-Ticaret Firması ürün desteğiyle düzenledik.

◆ **CEPIS** (Avrupa Profesyonel Bilişim Dernekleri Konseyi) çatısı altında bilişim teknolojileri alanında çalışan kadınların oluşturduğu bir çalışma

grubu bulunuyor. Türkiye’de bilişim sektöründe çalışan şirketlere Dijital Kadın Çeşitlilik Bildirgesini tanıtmak, kadın çalışanları işgücüne çekmek, bu alanda kalmalarının yararlarını bildirmek ve fırsat eşitliği sağlamak için bildirgenin yol haritası olarak nasıl kullanılabileceğini göstermek üzere 21 Kasım 2019 da Tanıtım Toplantısı düzenlendi. Bildirgeye ilk imza atan dernek olarak yürüttüğümüz kadın çalışmaları doğrultusunda bronz ödül kazandık. Gümüş ve altın seviye ödüllerin kazanmak için çalışmaları yürütüyoruz.

TBD Kadın oluşumu olarak en önemli öncelik alanımız, kadın ve gençlerimizin ekonomik ve sosyal hayata katılımlarının hızlandırılması ve özellikle, eğitilmiş kadınlarımızın girişimcilik konusunda eğitilmesi ve farkındalığının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmasıdır. Pandemi dolayısıyla hayat neredeyse durdu derken bilişimin ve dijitalleşmenin önemini her ortamda daha da fazla hissetmekteyiz. Bugün işimizi, okulumuzu, araştırmalarımızı ve sunumlarımızı ekranlara taşıdık. Bu nedenle, internet ve internet hızı hayatımızın en önemli gereksinimlerinden biri oldu.

2020 yılında yürüttüğümüz çalışmaları şöyle özetleyebiliriz:

◆ 8 Mart Dünya Kadınlar Günü etkinlikleri çerçevesinde, **4 Mart 2020** tarihinde; **“DİJİTAL DÜNYA KADINLARI”** “Yönetimde, Üretimde ve Sahada” teması ile gerçekleştirdik.

◆ Dijitalin gücü ile kadınların birbirine ilham verdiği, tecrübelerini paylaştığı Bilişimle Girişimci Kadın Sohbetleri, **“Benim Bildiklerim”** başlığı altında yapılan çevrimiçi faaliyetlerle devam ettik. Bu etkinliklerden bazıları; **‘Covid-19 öncesi ve Sonrası Teknik Analiz’**, **‘Sürdürülebilirlik, Verimlilik ve Farkındalık’**, **‘DUY BENİ-Duyguların Bilgiğinden Faydalanmak’**, **‘Çevik Dönüşüm’**, **‘Sanaldan Gerçeğe Sınır Ötesi Hayaller Gerçekler’**, **‘Resim Sanatına Dair Söyleyeceklerim’**, **‘Dansımıza eşlik eder misiniz?’** **‘Dijital Tarımda Kadın Eli’**.

◆ 20 Ekim 2020 tarihinde en büyük projelerimizden biri olan, Ankara Sanayi Odası, TOSYÖV, TBD’nin proje ortağı olduğu Sanayi ve

Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda Ankara Kalkınma Ajansı’nın Sosyal Girişimcilik ve Sosyal Yenilikçilik Mali destek programı kapsamında desteklenmeye değer görülen **“Deneyimden Üretime KAVİYER”** projesine başladık. Proje kapsamında bir yandan 35 yaş ve üzeri yarı zamanlı çalışmak isteyen eğitilmiş, deneyimli ve yetkin bireyleri ekonomiye kazandırmak hedeflenirken, diğer yandan da KOBİ’lere ve girişimcilere erişilebilir bedellerle mentor desteği sunmaktır.

◆ 19 Kasım 2020 **Dünya Kadın Girişimcilik Haftası** kutlamaları kapsamında, TurkishWin, TUBİTAK, Kagider, Endeavor, Arya Kadın Yatırım Platformu, TBD Kadın Çalışma Grubu ile etkinlik düzenledik. Girişimcilik ve üretken kalmak adına geliştirdiğimiz **Bilişimle Girişimci Kadın** projemizin önemi pandemi döneminde de bir kez daha tescillendi. Bu çalışmalar ile kadınlarımızın, bilişim teknolojilerinin gücü ile her yerden kendi koşulları içinde, potansiyellerini gerçekleştirmelerine ve sosyal yaşamın ve ekonominin parçası olmalarına destek oluyoruz. TBD Kadın Çalışma Grubu olarak, bu etkinliklerin içinde olmak, bize ilham kaynağı olurken birbirinden değerli kadınlar ile bir arada ve dayanışma içinde olduğumuzu bilmek bize gelecek çalışmalarımız için de güç vermektedir.

◆ 13 Şubat 2021 tarihinde, “Bilimde Kadın ve Kız Çocukları Uluslararası Günü” dolayısıyla **‘Bilişimde Öncü Kadınlardan Gençlere’** temasıyla çevrimiçi ve geniş katılımlı bir etkinlik düzenlendi. Kadın ve Kız çocuklarının tüm potansiyellerine ulaşmalarının önündeki engellere dikkat çekmek ve bilim ve teknoloji dünyasıyla birlikte her alanda eşit hak ve fırsatlar konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla düzenlenen etkinliğimizde birlikte, Teknoloji üreten bir Türkiye için birbirimizden ilham alarak rol model olmak için de farklı etkinlikler düzenlemekteyiz. Hızla büyüyen bilim ve teknoloji alanında kadınların ve kız çocuklarının yeteneğinden, yaratıcılığın ve fikirlerinden yararlanıldığında bu anlamda onlara fırsatlar verilirse gelecek kuşaklara ve yeni umutlara öncü olunacağına inancımız sonsuzdur.

◆ Dünya Kadınlar Günü etkinlikleri çerçevesinde bu yıl üçüncüsü olan etkinliğimizi

‘Dijital Dünya Kadınları: CESUR, ÜRETKEN, GİRİŞİMCİ’ 10 Mart 2021 tarihinde, çevrimiçi olarak gerçekleştirdik. Geçtiğimiz yıllardan farklı olarak, sadece bilişim sektöründeki kadınları değil; dijitalin gücünü kullanarak her sektörde öne çıkan, işini kuran ya da büyüten kadınları da misafir ettik. İlham veren hikayeleri ile kadınlarımızı etkinliğimizde buluşturduk. Bilişim sektöründe kadın liderler gözüyle; işletmelerin dijitalleşme yolculukları, sosyal ağlarda işbirliği, uzaktan eğitim programları ve dijital dünyanın araçları konularımız arasındaydı.

◆ Dünya vatandaşı olan Türk kadınlarının küresel ağı olan ‘TurkishWIN’in **‘Milyon Kadına Mentor’** projesine kurumsal destekle proje ortağı olduk. STEM alanlarında çalışan genç kadınları (15-25 yaş) ve sektör liderlerini dijital bir platform üzerinden bir araya getirmeyi amaçlayan bu mentorluk programının 10 yıllık hedefi 1 milyon mentorluk görüşmesini gerçekleştirmektir.

Kadın emeği ve işgücünün, hane dışındaki işletmelere ve girişimlere taşınması sadece sosyal bir mesele değil aynı zamanda ekonomik bir meseledir. Çeşitlilik ve kapsayıcılık kültürünün yayılması kapsamında ele alınması gerektiğine inanıyoruz. Dijital dünyanın sunduğu tüm fırsatlar özellikle pandemi döneminde esnek çalışma modelleri kadının işgücüne katılımı adına aralanan önemli bir kapı oldu. Dinamik, uluslararası fırsatlara açık, yaratıcı, gelişen ve geliştiren teknoloji sektörümüz kadınların yaratılış özellikleri ile örtüşmekte ve kadının düşünce yapısına çok daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Kadınların detaycı, birleştirici, çok yönlü düşünme yetenekleri yazılım sektörümüz açısından da büyük değerdir.

TBD Merkez İcra Kurulu Çalışmaları

Sevgili TBD Bilişim Dergisi okuyucuları..

Kısa bir aradan sonra tekrar sizlerle birlikte olmanın gururunu ve mutluluğunu yaşıyoruz..

Biz TBD olarak bu arada boş durmadık, birçok etkinliğe imzamızı attık..

Ben bu sayımızda TBD Merkez İcra Kurulu yapılanmasını ve son 2 yılda yaptığımız çalışmalarımızdan bazılarını sizlerle paylaşmak istiyorum..

TBD Merkez İcra Kurulu; bir Başkan, iki başkan yardımcısı olmak üzere toplam 25 kişiden oluşuyor. Bu üyelerin seçimleri ve üyeliklerinin sürdürülmesi Merkez Yönetim Kurulu kararıyla gerçekleştiriliyor. Tüm üyelerimiz konularında deneyimli ve istekli kişilerden oluşuyor. Hepimiz gönüllülük esasına göre çalışıyoruz ama görevi üslendikten sonra da sorumluluklarımızı sonuna kadar profesyonelce takip ediyoruz. Her yılın başında, o yıl yapmayı planladığımız projelerin tartışıldığı bir toplantı yapıp, buna göre ana konu başlıklarımızı belirliyoruz ve bu konular doğrultusunda hizmet verecek “odak eksenlerimizi”, sorumlularını ve destek verecek üyelerimizi belirliyoruz. Ülke gereksinimlerine veya küresel gelişmelere göre her yıl yeni Odak Eksenleri oluşturulabildiği gibi, sürdürülebilir ve uzun soluklu projelerde Odak Eksenlerimiz birkaç

yıl da hizmetlerini sürdürmeye devam edebiliyor.

Örneğin 2020-2021 yıllarındaki odak eksenleri şöyle belirlenmişti:

1. TBD Kurumsallaşma odak eksen
2. Dijital Türkiye Endeksi masası
3. Ulusal veri strateji ve politikası odak eksen (yönetim ve uygulama)
4. Dijital vatandaş odak eksen
5. Yerli ve milli teknolojiler odak eksen
6. Siber güvenlik odak eksen
7. Ulusal Politika /strateji belirleme odak eksen
8. Dijital Türkiye (Dijital toplum) odak eksen
9. Dijital ekonomi ve finans odak eksen

Projelerimize destek sağlamak amacıyla bir de TBD Sektör İcra Kurulu’nu oluşturduk. Bu kurula her konuda teknik destek vermek isteyen uzmanlar üye olabiliyor. Böylece çeşitli konularda uzmanların olduğu bir teknik destek havuzumuzu oluşturmuş olduk ve her geçen gün yeni teknik beceriler bu havuza eklenmeye devam ediyor. Bu sayede, yeni bir proje başlarken öncelikle bu teknik havuzumuza başvuruyoruz ve onların görüşleri doğrultusunda projelerimizi yönetebiliyoruz. Bu arada Sektör İcra Kurulumuza üye olmayı arzu eden, bu sayede TBD projelerinden anında haberdar olmak ve bunlara destek vermek isteyen herkesi üye olmaya davet ediyoruz. Üye olmak için tbd-merkez@tbd.org.tr ile iletişime geçmeniz yeterli oluyor. Gereken işlemleri biz daha sonra sizlerle konuşarak hallediyoruz..

TBD Merkez İcra Kurulu olarak, TBD’nin ana ilkeleri doğrultusunda vizyoner projeler geliştirmeye odaklandık. Üzerinde çalıştığımız projelerin halkımız üzerinde mutlaka farkındalık yaratacak konular olmasını istiyoruz. Teknolojinin gelişmesiyle gelecekte nasıl bir davranış sergilememiz gerektiğine dikkat çekerek bugünden alınması gereken önlemleri kamuoyu ile paylaşmaya ve onları bilgilendirmeyi ana misyonumuz olarak görüyoruz. Gerçekleştireceğimiz projelerden ülke stratejisinin oluşturulmasına yönelik olanlar ile geniş kitleleri ilgilendiren projelere öncelik veriyoruz. Tüm çalışmalarımızın mutlaka çözüm önerileri içermesine özel gayret harcıyoruz. Her çalışmamızda o konu ile ilgili kapsamlı bir rapor hazırlamayı ve bu raporu ilgili Devlet Kurumları, Üniversiteler, Özel sektör ve STK karar vericileri ile paylaşmayı hedefliyoruz.

Genellikle projelerimizi oluştururken, o konuda uzman olan kişilerle geniş tabana yayılmış bir çalıştay yaparak çalışmalarımıza başlıyoruz. Konu hukuksal, sosyokültürel, sosyoekonomik,

insan yaşamına etkileri vb boyutlarını da içerecek şekilde geniş bir perspektifte tartışıldıktan sonra yapılacak derinlemesine çalışmalarla sonuca ulaşmayı tercih ediyoruz.

Genellikle projelerimizi 3 ana boyutta oluşturuyoruz..

1. Her yıl tekrar edebilecek ve en az yılda bir kez sonuçları kamuoyu ile paylaşılacak projeler,
2. Konunun önemi nedeniyle o yıl içinde ve bir kere yapılarak kamuoyu ile paylaşılması gereken çalışma konuları,
3. Güncel gereksinimlerden ortaya çıkan, gerek kamu kurumlarından gerek özel sektör veya üniversitelerden gelen istek üzerine yapılacak çalışmalar.

2020 ve 2021 yılı içinde gerçekleştirdiğimiz ve çalışmalara devam ettiğimiz birkaç projemizi sizlerle paylaşmak isterim.

- Dijital (Sayısal) Türkiye Endeksi çalışmaları
- Türkiye’de Yapay Zekânın Gelişimi için Görüş ve Öneriler –Kavramsal Rapor
- İnsan ve Teknoloji Toplantıları
- Anlık İletişim Hizmetleri Değerlendirme Raporu
- Quantum sonrası Kriptoloji Çalışmaları
- Yerli Milli Bilişim Endüstrisi çalışmaları

Bu sayıda sizlere TBD Merkez İcra Kurulu yapılanması ve projeleri ile ilgili genel bir bilgi vermeye çalıştım. Bundan sonraki TBD Bilişim Dergisi’nin her sayısında TBD Merkez İcra Kurulumuz tarafından gerçekleştirilen bir projeyi tanıtmaya çalışacağız..

Sevgiyle kalın..

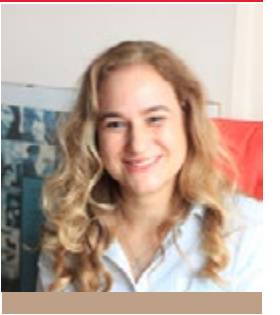

Dr. Aydın KOLAT
Türkiye Bilişim Derneği
Merkez İcra Kurulu Başkanı

Bilişim Seferberliğinde TBD Genç'in Üzerine Büyük Sorumluluk Düşüyor

“Enerjimizi, motivasyonumuzu çalışarak artırıyoruz” ifadesini kullanan TBD Genç Başkanı Utkucan Yazıcı, “Başta ülkemizin, çevremizin ve ailemizin biz gençlerden beklentileri olduğu gibi bizlerin de onlardan beklentileri var” değerlendirmesini yaparak staj imkânının yaygınlaştırılmasının önemine dikkat çekti.

Sedef ÖZKAN
TBD Yayın Kurulu Üyesi

Türkiye'nin bilişimle tanışmasının neredeyse hemen ardından, 1971 yılında bugün bilişim profesyoneli diyebileceğimiz yarı akademik bir topluluk tarafından büyük bir gelecek vizyonu ile kurulan Türkiye Bilişim Derneği (TBD) bugün artık toplumun her katmanından üye yapısıyla 'Bilişim Kültürü'nü yaymaya çalışan bir 'Sivil Toplum' öncü hareketine dönüşmüş durumda. TBD'nin bireysel katılımı esas alan yapısı ve gönüllülük temelindeki çalışma biçimiyle ürettiği raporlar, öneriler ve bağımsız söylemleri günümüzde tüm karar vericiler ve toplumun her kesimi tarafından dikkate alınmakta. TBD'nin şube çalışma gruplarından birisi de; TBD Genç Çalışma Grubu. TBD Genç Başkanı Utkucan

Yazıcı, TBD Genç ile ilgili merak edilenleri ve TBD Genç'in gelecek vizyonunu Bilişim Dergisi ile paylaştı. “Üniversitede okuyan öğrencilerden kurulu TBD Genç Çalışma Grubu; TBD'nin geleceğini oluşturmakta ve kendi içinde küçük alt komisyonları bulunmakta” ifadesini kullanan Yazıcı, şunları kaydetti: “Genel Merkezin alt çalışma grubu olarak faaliyet gösteren TBD Genç Çalışma Grubu; şube genç çalışma gruplarının çatısını oluşturuyor. TBD il bazlı şubelerinin altında yer alan TBD Genç Çalışma Grupları; şubelere bağlı olduğu kadar TBD Genç Merkez Şube'ye de bağlı olarak faaliyet göstermekte. TBD Genç çalışma gruplarına bağlı olarak üniversite temsilcileri de görev yapıyor. Bugüne kadar TBD Genç çatısı

altında TBD Genç Ankara, İstanbul, İzmir, Konya, Antalya, Eskişehir, Elazığ ve Erzurum olmak üzere 8 şube kuruldu. Şube sayımız giderek artmaya devam ediyor. Özellikle tüm şubelerimizin bir araya geldiği, teknoloji gündeminin tartışıldığı, tüm şube üyelerinin birbirleriyle kaynaştığı ve teknoloji alanında yapılan çalışmaların masaya yatırıldığı bir etkinlik olan TBD Genç Bilişim Kurultayı da her sene düzenlediğimiz geleneksel etkinliklerimiz arasında.” Yazıcı, TBD Genç’in gönüllü bir oluşum olduğunun ve her sene birçok önemli eğitimlerin, kültürel ve sosyal etkinliklerin düzenleyicisi olarak görev aldığının altını çizerek “TBD Genç’in genel amacı mümkün olduğunca çok sayıda kişiyi bilişim sektörüne kazandırmak, özellikle genç bireylerin bilişim sektörüne ilgisini canlı tutmak. Kamu yararına, gençleri ve çocukları hedef alan çalışmalar yapıyoruz. Bunlar arasında; teknik eğitim organizasyonları, teknik gezilerin planlanması, tanışma toplantıları, kişisel gelişim eğitimleri, bilişim medya okur yazarlığının kazandırılması, çocuklar için bilişim çalışmaları, Linux eğitimleri, üniversitelerdeki bilişim organizasyonlarının planlanması, kişisel verilerin güvenliğine yönelik bilinçlendirme çalışmaları yer almakta” açıklamasını yaptı.

Türkiye’deki tüm üniversitelerle iş birliği yaparak temsilciliklerimizin kurulmasını hedefliyoruz

Utkucan Yazıcı, TBD Genç’in 3000 üyesiyle büyük bir aile olduğunu vurgulayarak “Ancak bu sayı bizim için yeterli değil. Hedeflerimizin en başında Türkiye’deki tüm üniversitelerle iş birliği yaparak temsilciliklerin kurulmasını sağlamak bulunuyor” ifadesini kullandı ve konuşmasını şöyle sürdürdü: “Bununla birlikte bilişim farkındalık yaşını düşürerek lise, ortaokul ve hatta ilkokul düzeyine ulaşarak gençlerimizin katma değerli teknoloji üretmesine yardımcı oluyoruz. Geçmişten bugüne gelenekselleşmiş etkinliklerimizin sayısını artırıyoruz. Örneğin ‘Bilişim Yaz Kampı’nın yanı sıra kış kampı da düzenlemek istiyoruz. Sosyal yönü güçlendirici kişisel gelişim kampı, kariyer kampı ve mobil oyun yarışmalarıyla gençlerimizin farkındalığını artırmayı hedefliyoruz; sadece Ankara ile sınırlı kalmayıp tüm şubelerimizde de gelenekselleştirilmesini sağlamak diğer hedeflerimizin arasında yer alıyor.” TBD Genç’in tüm etkinliklerinin Türkiye’den tüm gençlerin başvurusuna açık olduğuna dikkat çeken Yazıcı,

“Gelen başvuruları bölgesel olarak dengeli bir şekilde değerlendirmemizin yanı sıra Anadolu’dan gelen başvuruları daha hassas değerlendiriyoruz. Bunun yanı sıra üniversitelere temsilcilikler vererek gençlerin TBD Genç eğitimlerine, etkinliklerine katılım oranlarını daha da artırıyoruz. Özellikle Anadolu için temsilciliklerimizin artırılması konusunda çalışmalarımızı sürdürüyoruz. En başarılı örneklerimizden ikisi; Elazığ ve Konya temsilciliklerimiz ancak bu bizim için yeterli değil. Anadolu’daki temsilcilik sayımızın en az 10 şehirde olması gerektiğini düşünüyorum. Tüm dünyanın zorlu bir süreçten geçtiği pandemi döneminde etkinliklerimizi çevrim içi platforma taşıdık. Çevrim içi platform etkinliklerimizi ve eğitimlerimizi de ücretsiz bir şekilde başta gençler olmak üzere bilişime ilgi duyan, bilişime gönül vermiş insanlarla buluşturuyoruz” açıklamasını yaptı.

Kendisini her koşulda geliştirebilen insanlar için başarının yakın olduğuna inanıyoruz

“Türkiye’de genç olmanın ötesinde genç olmanın vermiş olduğu kaygıyı elbette hissediyoruz” diyen Yazıcı, “Sadece bilişimde değil artık her alanda belirli bir yetkinliğe ulaşmanın elzem olduğu bir yüzyılda yaşıyoruz. Bunun omuzlarımızdaki sorumluluğu artırdığı açık bir gerçek. Biz TBD Genç ailesi olarak bu sorumluluklarımızın farkındayız. Her ne kadar ülke ya da dünya çapında yaşanan sıkıntılar motivasyonumuzu zaman zaman sekteye uğratsa da bu sorumluluklarımızı yerine getirmek için çalışmaya ara vermiyoruz. Enerjimizi, motivasyonumuzu çalışarak artırıyoruz.

Başta ülkemizin, çevremizin ve ailemizin biz gençlerden beklentileri olduğu gibi bizlerin de onlardan beklentileri var. Özellikle çoğumuzun yaşadığı sıkıntılardan birisi; staj yapmak. Staj yapmanın okul hayatından iş hayatına geçişte çok önemli bir yeri var. Teoride olan bilgileri pratikte işler hale getirmenin en etkili yollarından birisi de bu. Bununla ilgili olarak öncelikle hedeflediğimiz ilk şey şirketlerin stajyere olan bakış açısının iyileştirilmesi. Her sektörde nitelikli elemana ihtiyaç duyuluyor.

Stajla ilgili yapılacak iyileştirmelerin bu ihtiyacı daha hızlı karşılayacağı aşikâr. Stajyer; ayaküstü işleri yapan kişiden ziyade geleceğin nitelikli çalışanı olarak görülmeli ve bu doğrultuda gereken önem verilmeli. Staj ile ilgili beklentilerimizden birisi de üniversite öğrencilerine uygun staj yeri sağlanması. Bununla ilgili uygulamaya başlanan çalışmalar var. Bu çalışmaların artırılmasını ve staj imkânının zorunlu staj yapan öğrencilerin dışına da çıkarılıp yaygınlaştırılmasını istiyoruz. İşsizlik kaygısı, geçim kaygısı gibi zorluklar bize varlıklarını sürekli hissettiriyor. Fakat biz TBD Genç ailesi olarak kendisini her koşulda geliştirebilen insanlar için başarının yakın olduğuna inanıyoruz” değerlendirmesinde bulundu.

Bilişim okuryazarlığı yaşının düşürülmesi; önemli başlıklar arasında

Utkucan Yazıcı, bilişim seferberliğinde gençlere çok büyük rol düştüğünün altını çizip “Artık teknoloji tüketen gençlik yerine yerli ve milli teknoloji üreten gençlik hızlı adımlarla ilerliyor” dedi ve konuşmasını şöyle tamamladı: “Hızla gelişen teknolojide artık bilgiye ulaşmak çok daha kolay. Önemli olan bilgiye ulaşma isteği ve azmidir. TBD Genç olarak bilişim seferberliğinde üzerimize büyük sorumluluk düştüğünün farkındayız. Bunun için Türkiye’nin dört bir yanındaki ekip arkadaşlarımızla teknoloji üretme konusunda projeler yaratmaya ve bu projeleri sürdürmeye çalışmaktayız. Çok geride kaldığımızı düşünmüyorum ancak çok da ileride değiliz. Bu nedenle bilişim okuryazarlığı yaşının düşürülmesi, kişisel siber güvenlik farkındalığının artırılması, kod okuryazarlığının genç yaşlarda kazanılması, robotik ve otonom sistem çalışmalarının artırılması gençler için önemli başlıklar arasında olmalı. Ayrıca gençlerimizin bilişim alanındaki yetilerini artırarak diğer ülkelere bağlı kalmadan teknoloji üretmek ve bu alandaki beyin göçü sayısını azaltmak en önemli hedefleri olmalı.”

TEKNOLOJİ ÜRETEN TÜRKİYE

TBD 50. Yıl Şiiri

Aydınlık Türkiye'mizin ufkunda
Sımsıcak güneş gibi parladık biz
Şanlı derneğimiz elli yaşında
Biz Türkiye Bilişim Derneğiyiz.

Elli yıl hiç yorulmadan çalıştık
Öncü nesiliz, bilişimcileriz
Onurluyuz sektöre değer kattık
Biz Türkiye Bilişim Derneğiyiz.

Yazılım, donanım, çağdaş bilimi
Türettik kelimeler Türkçeciyiz
Yaydık bilgisayar ve bilişimi
Biz Türkiye Bilişim Derneğiyiz.

Türkiye'mizin çağdaş geleceği
Siber çağın, güçlü neferleriyiz
Her zaman öncü ve belirleyici
Biz Türkiye Bilişim Derneğiyiz.

Mutlu gelecek tek hedef, tek gaye
Kemal Atatürk'ün izindeyiz biz
Bilişimle kalkınacak Türkiye
Biz Türkiye Bilişim Derneğiyiz.

Benzeri yok sevdamız aşkımızın
Biriz el ele gönül gönüleyiz
Hizmetinde vatan, bayrağımızın
Biz Türkiye Bilişim Derneğiyiz.

Nice elli yıllara derneğimiz
Bilişimle kalkınsın Türkiye'miz
Ülkümüz, sevdamız, göz bebeğimiz
Biz Türkiye Bilişim derneğiyiz.

Ersin TAŞCI
28.08.2020

Ersin TAŞCI
TBD Yayın Kurulu Üyesi

Türkiye Bilişim Derneği Avrupa Bilişim Dernekleri Konseyi (CEPIS¹)'ndeki çalışmalarına aktif katılım sağlıyor.

TBD'nin 2000 yılında üye olduğu ve 29 Avrupa ülkesinin bilişim derneklerinden oluşan CEPIS, Avrupa'da bilişim profesyonelleri ve kullanıcıları için en iyi uygulamaların geliştirilmesini sağlamak amacıyla üye bilişim derneklerin birlikte çalışmalarını sağlayacak bir platformda buluşturuyor. CEPIS faaliyetlerini, gelecek için birliktelik oluşturmak, bilişim işgücünün dijital performansının artırılmasını sağlamak, bilişimle dönüşümde etik, güvenilir, kapsayıcı, çevre dostu ve toplumsal uyumlanmayı yaymak ve bilişim teknolojileri çalışanlarının standartlarını yükseltmek olmak üzere dört ana ekseninde yürütüyor.

TBD ev sahipliğinde Nisan 2018'de İstanbul'da yapılan genel kurulda derneğin, CEPIS bünyesinde yeniden daha aktif bir rol alması için toplantılar gerçekleştirildikten sonra TBD altı çalışma grubunda etkin ve yetkin bir rol üstlendi.

1 Council of European Professional Informatics Societies

CEPIS Women in ICT Task Force - CEPIS Teknolojide Kadın Gücü Çalışma Grubu bilişim teknolojileri alanında çalışan kadınlardan oluşuyor ve kadınların Bilişim teknolojileri ile ilgili mesleklerde çalışmalarını ve ilerlemelerini teşvik etmek, bilişim sektöründe cinsiyet eşitliğini sağlamak ve gençlerin, özellikle de kadınların Bilişim alanındaki faaliyetlere katılımını artırmayı amaçlıyor.

Nurcan ÖZYAZICI SUNAY 'CEPIS Teknolojide Kadın Gücü' çalışma grubunda 2018 yılından beri TBD'yi temsil ediyor.

Nurcan Özyazıcı Sunay

8 farklı CEPIS Üyesi ülkesinden kendilerini bilişime ve meslekte cinsiyet eşitliğini sağlamaya adanmış deneyimli ve bilgili uzmanlardan oluşan bir çalışma grubu. Avrupa Dijital Kadın Çeşitlilik Bildirgesi (DiversIT Charter) adı verilen bildirgenin hazırlanmasında büyük katkılar sağlıyor ayrıca ödül değerlendirme komitesinde yer alıyor.

Serap BİLGİÇ AKTEPE
TBD-CEPIS Koordinatörü
serapby@metu.edu.tr

DiversIT bildirgesinin en önemli özelliklerinden biri, şirketlerin ve kuruluşların teknoloji işgücünde cinsiyet eşitliğine yönelik en iyi uygulamaları paylaşma becerisidir. CEPIS DiversIT Tüzüğü Bronz, Gümüş ve Altın olmak üzere üç aşamalı bir yol haritasıdır.

TBD, kadınların BT işgücüne katılması ve kariyerlerine bu alanda devam etmeleri konusundaki çalışmalarıyla 2019 yılında bildirgeyi imzalayan ilk üye ülke oldu ve 'Bronz Sertifika' aldı. 2021 yılında bilişimle kadının gelişimi çalışmalarıyla altın madalya almayı hedefliyor. TBD'nin şirketleri, eğitim kurumlarını ve diğer kuruluşları desteklemek, en iyi uygulamaları paylaşmak ve BT konusunda ulusal düzeyde cinsiyet çeşitliliği planlarının uygulanması açısından rehberlik sunma çalışmaları devam ediyor.

Okullarda Bilgisayar Bilimi Çalışma Grubu (Computing in Schools Special Interest Group)

bilgisayar bilimlerinin K12 müfredatında zorunlu bir alan olarak yerleştirilmesi için çalışmalarını sürdürüyor. Bilgisayar Bilimlerinin, Matematik, Fizik ve Kimya dersleri gibi K12 müfredatlarına zorunlu ders olarak girmesini ve bu sayede, öğrencilerin günümüzün dijital/sayısal toplumun gereksinimlerine uygun becerilerle donatılmasını öneriyor. 2018 yılında Informatics Europe ve ACM Avrupa Konseyi, eğitim sistemi boyunca Avrupa'daki öğrenciler için temel düzeyde bir disiplin olarak bilişimi oluşturmak için kapsamlı ve iddialı bir plan geliştirmek için "Herkes için Bilişim - Stratejisi"ni ortaya koyarak güçlerini birleştirdi.

Prof. Dr. Ali Yazıcı

TBD'yi temsilen Prof. Dr. Ali YAZICI CIS SIN in çalışmalarına aktif olarak katkıda bulunuyor.

2018 yılında Informatics Europe ve ACM Avrupa Konseyi, eğitim sistemi boyunca Avrupa'daki öğrenciler için temel düzeyde bir disiplin olarak Bilişimi oluşturmak için kapsamlı ve iddialı bir plan geliştirmek için "Herkes için Bilişim - Stratejisi" ni ortaya atarak güçlerini birleştirdi. 'Bilişim Eğitimi: Hepimiz Aynı Botta mıyız?' raporuna göre Bilişimin eğitim sistemlerinde doğru bir şekilde tanınmasını sağlamak için bir girişime ciddi ihtiyaç duyuluyor. CEPIS çalışmalarını TBD üzerinden ülkemize aktarmak amacı ile uzmanlardan oluşan OKU-BİL grubu 2019 yılında kuruldu ve K12 Bilişim müfredat çalışmalarına destek vermeye başladı.

Bilgi Toplumu Çalışma Grubu (Information Society Special Interest Network) 2018 yılında üye bilişim derneklerinin günceli yakalama ve "Dijital Tek Pazar", "Endüstri 4.0", "dijitale erişilebilirlik ve katılım", "sağlık yaşam sistemleri" gibi genel konularda çalışmalar yapmak amacıyla kuruldu. Açık Veri ve e-Devlet", yapay zekâ ve nesnelerin internetinin toplum üzerindeki etkisi üzerine araştırmalar yapıyor TBD'yi temsilen Serap Bilgiç Aktepe çalışmalara katılıyor ve yapay zekânın bilişim çalışanlarının algısı raporunun hazırlanmasında katkı sağlıyor.

Serap Bilgiç Aktepe

Yasal ve Güvenlik Sorunları Çalışma Grubu (Legal and Security Issues Special Interest Group) ENISA ve ECSSO gibi siber güvenlikle ilgili kuruluşların faaliyetlerine aktif olarak katılmak, BT ile ilgili mevzuat ve BT güvenliği alanındaki konularda kamuya açık ifadeler geliştirmek, tartışmak ve teşvik etmek, siber güvenlik alanındaki mevcut kararlar hakkında CEPIS görüşlerini oluşturmak ve bunları ilgili kurumlara iletmeyi amaçlamaktadır.

CEPIS LSI SIN çalışmaları TBD adına TBD 2. Başkanı M. Ali YAZICI tarafından yürütülmektedir.

M. Ali Yazıcı

TBD'nin amacı, AB çapında yürütülen ve/veya planlanan siber güvenlik alanındaki çalışmalardan elde edilecek olan bilgi ve tecrübelerin ülkemize kazandırılmasıdır.

2018 yılında Avrupa Siber Güvenlik Endüstri, Teknoloji ve Araştırma Yeterlilik Merkezi ve Ulusal Koordinasyon Merkezleri Ağı'nı

oluşturulmasına destek olan CEPIS LSI SIN grubu tarafından Avrupa Parlamentosu tarafından verilen Avrupa Siber Güvenlik Endüstri, Teknoloji ve Araştırma Yeterlilik Merkezi ve Ulusal Koordinasyon Merkezleri Ağı'nı oluşturulmasına yönelik olarak düzenleme önerilerine destek verilmektedir.

2019 yılında internet erişim hizmetleri (IAS) sağlayıcıları tarafından gerekenin ötesinde içerikleri inceleyen bir teknoloji olan Derin Paket İnceleme (DPI) teknolojisinin artan kullanımı nedeniyle CEPIS LSI SIN grubu engellenmesi yönünde görüş bildirmiştir. 2020 yılında terörizm ve diğer organize suç örgütleriyle mücadele etmek amacıyla AB vatandaşları arasındaki şifreli iletişime özel erişim hakkı verilmesine yönelik olarak Bakanlar Konseyi'nde planlanan bir kararın hem iletişim özgürlüğü hem de kişisel verilerin korunması bağlamında ciddi sakıncalar yaratması nedeniyle reddedilmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Etik Çalışma Grubu (Ethics in ICT) mesleki etik kurallara bağlı kalmanın, BT uzmanları için belirleyici bir unsur olduğu düşüncesiyle etik kuralları geliştirmek ve bu konunun ülkeler çapında önemini desteklemek için çalışmalar yürütüyor. CEPIS Etik Grubu'ndan uzmanlar, Avrupa Komisyonu'nun "Bilgi teknolojilerinin etik boyutlarını şekillendirme - bir Avrupa perspektifi- SHERPA" Projesi'ne aktif olarak katkıda bulunuyorlar. Projenin amacı, "Akıllı Bilgi Sistemleri'nin (SIS) - yapay zekâ ve büyük veri - etik ve insan hakları sorunları üzerindeki etkisini analiz etmektir.

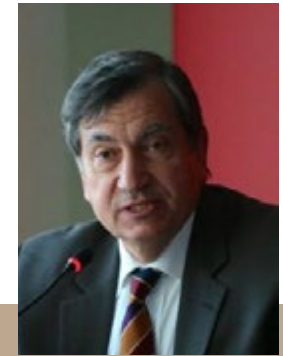
Prof. Dr. Türksel Kaya Bengsir TBD'yi temsilen bu çalışma grubunda çalışmalara katkıda bulunuyor.

Prof. Dr. Türksel Kaya Bengsir

Dijital Beceriler Politikası Çalışma Grubunun (Digital Skills Policy Special Interest Network) amacı, Avrupa düzeyinde bir "Dijital Beceri Geliştirme Programı" oluşturmak, farklı politika hedeflerine (işgücü, öğrenciler, ileri beceriler) uygun finansmanın tahsis edilmesini sağlamak, üye devletlerde uygulama hedeflerinin belirlenmesi için çalışmak ve iyileştirme süreçlerinin değerlendirilmesinin sürekliliğini sağlamaktır. Hazırlanan son raporda dijital/sayısal becerilerin geliştirilmesi sürecinde yaşanan zorluklar; dijital/sayısal becerilerin ne olduğu konusundaki tanımlarda uyum eksikliği, teori ve pratik arasında farklar olması, algılarla ve gerçeklik arasında uçurum olması ve kamu finansman süreçlerinin verimsizliği olarak belirlendi. Özellikle öğretmenleri güçlendirmeyi ve eğitimcileri eğitmeyi amaçlayan projelere odaklanmayı, dünya çapında tanınan standartlar ve sertifikalar oluşturmayı ve farklı politika hedeflerine daha kısa ve sonuç odaklı bir şekilde uygun finansmanı tahsis etmeyi tavsiye ediyor.

Bu çalışmalarda TBD'yi Aydın Kolat temsil ediyor.

Aydın Kolat

Kamu Bilgi İşlem Birimleri ve Kamu Bilişim Çalışanlarının Özlük Haklarının İyileştirilmesine Yönelik Tespit ve Öneriler*

*Türkiye Bilişim Derneği
Ankara Şubesi
Şubat 2021*

• Bilgi işlem birimlerinin, 2023 ve sonrasında, çağın gereksinimlerini sunabilecek şekilde konumlandırılması çalışmalarına başlanmalıdır.

• Kamu bilgi işlem birimlerinde çalışanlar için unvan standardı sağlanmalıdır.

• Nitelikli kamu bilişim personelinin varlığı, vatandaş odaklı hizmet sunumu ve kurumsal bilgi güvenliğini yakından ilgilendirmektedir. Kamu kurumları bilgi işlem birimlerinde vatandaşlarımıza güvenli, kullanımı kolay, kesintisiz hizmet sunan bilgi sistemlerini oluşturmak, kurumsal bilgi güvenliğini artırmak ve yerli-milli bilişim teknolojilerinin gelişmesini sağlamak üzere bilgi

birikimi yüksek, donanımlı Bilişim Teknolojisi Uzmanlarının yetiştirilmesi ve sürdürülebilir bir istihdam sisteminin kurulması gerekmektedir.

• Yerel yönetimler ve üniversitelerin bilgi işlem birimleri de yaptıkları işlerin niteliği nedeniyle bu kapsam içine alınmalıdır.

• Ayrıca, istihdam usulleri bakımından bilişim kadrosuna sahip olmayan ancak bilişim personeli olarak belli süre görev yapmış merkez birim personelinin de kapsam içine alınması sağlanmalıdır.

• Bilgi işlem alımları, teknolojinin pahalı olması nedeniyle yüksek maliyetlidir. Doğru

teknolojinin tedarik edilmesi de bir başka önemli konu olup çalışan personelin yukarıda belirtilen birçok konuda bilgili olması gerekmektedir. Bilgi işlem birimlerinde düşük maaş alan bilişim personeli doğru alım yapamamanın endişesini yaşamaktadır.

Bu nedenle ihale/tedarik sorumluluğundan kurtarılabilecek yapıya gidilmelidir.

• Kamu kurum ve kuruluşlarının birçok bilişim gereksiniminin ortak tedarikine ilişkin olarak ortak tedarik (tedarik toplulaştırma) yöntemleri oluşturulmalıdır.

• Bilişim teknolojisi tedarikinde Dijital Türkiye v1.1 mimarisine uyum, siber güvenlik, bulut bilişime uygunluk, açık kaynak kod, sürdürülebilirlik, ortak veri merkezi standartlarına uyum, maliyet, rekabet gibi birçok husus göz önüne alınmalıdır.

• Günümüzde birçok kurumun alımları tedarikçi/üretici firmaların yönlendirmesiyle olmaktadır.

• Bilişim teknolojileri yatırımları yapılırken ve kaynak performanslarını iyileştirmeye çalışırken, bilişim donanımlarıyla ilgili enerji ölçütleri göz önünde bulundurulmuyor. Yatırımlarda yeşil bilişim ilkeleri gözetilmelidir.

• Kamu bilgi işlem birimlerinde veri kalitesi kavramı tam olarak anlaşılmamıştır. Büyük veri boyutu arttıkça ve bağlı cihazların ağı büyüdükçe, verilerin çoğu potansiyel güvenlik ihlallerine maruz kalabilmektedir. Kurumlar, veri güvenliğinin kontrol altında tutulduğundan emin olmak için nitelikli veri güvenliği uzmanlarına ihtiyaç duyduklarından, bilişim teknolojileri güvenlik profesyonelinin her kurumda istihdam edilmesi gerekmektedir.

• Bu kişilerin yeterlilikleri merkezi bir kurum tarafından kontrol edilmelidir.

• Kurumlar, gerçek zamanlı olarak veri toplayabilen algılayıcılara sahip cihazlar da

dâhil olmak üzere akıllı donanım kullanımlarını genişletmeye odaklanmalıdır.

• Bilgi işlem birimleri daha kısa zaman sürelerinde kod geliştirme teknikleri ve kısıtlı bütçelerde bile başarılı olmalarını sağlayan yaklaşımlara ve bilişim yatırımlarına yönelmelidir.

• Daha etkin bir performans değerlendirme sisteminin kurulması gerekmektedir.

• Kamu bilgi işlem birimlerinde sürekli gelişimin sağlanmasına yönelik geri besleme mekanizmalarının kurulması, kamu personelinin kendini geliştirmesi için eğitim, seminer, konferansların düzenlenmesi ve ilgili personelin katılımının sağlanması, meslektaşları ile diyalog ve deneyimpaylaşım ortamlarının oluşturulması, uzaktan eğitim merkezinin kurulması ve proje yönetim konusunda bilgi yetersizliğinin giderilmesi gerekmektedir.

• Her eğitim ve etkinlik sonrasında, katılımcının diğer birim elemanlarına bilgi sunması sağlanmalıdır.

• Kurumlar bilgisayar donanımı tedariklerinde, ilk yatırımlarında genellikle kapasitesi yüksek donanımı satın alma eğilimindedir. Bu durum, ilk yatırımın yüksek maliyetli olmasına neden olmaktadır. Daha sonra, bu cihazları yönetmek ve güvenceye almak için birim içinde personel görevlendirmeleri yapmaları veya işi yürütmek için dışarıdan bakım ekipleri istihdam etmeleri veya dış destek almaları gerekmektedir.

• “Hizmet olarak donanım temini” yaklaşımında ise, bilgisayar satın alımları kurum için aylık bir gider haline gelir ve yatırım maliyeti zamana yayılır. Bu yaklaşım, kurumların işletimi kurum dışı uzmanlar tarafından sağlanan en yeni cihazlara her zaman erişmesini sağlar. Böylelikle, kurum bilişim personelinin birim içinde kritik yönetim ve cihaz bakımının ötesinde, operasyon işlevleri gibi daha stratejik konulara odaklanmaları sağlanır.

* Konuya ilişkin olarak hazırlanan kapsamlı rapor Cumhurbaşkanlığı'na sunulmuştur. İlgili rapora, <https://www.tbd.org.tr/kamu-bilgi-islem-birimleri-ve-kamu-bilisim-calisanlarinin-ozluk-haklarinin-iyilestirilmesine-yonelik-tespit-ve-oneriler-raporu/> bağlantısı aracılığıyla erişilebilir.

Yazılım ve Donanım Endüstrileri Başkanlığı kuruluyor

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 12 Mart 2021 tarihinde Haliç Kongre Merkezi'nde gerçekleştirilen 'Ekonomi Reformları Tanıtım Toplantısı'nda; çalışmanın özünde ekonomiyi; yatırım, üretim, istihdam ve ihracat olarak dört temel üzerinde bütütme amacı bulunduğuna dikkat çekti.

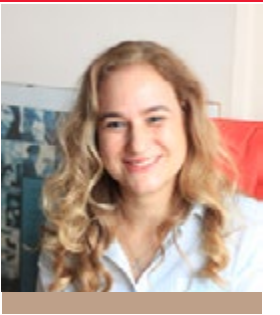
'Ekonomi Reformları Tanıtım Toplantısı'nda konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, reformların omurgasını; makroekonomik ve yapısal politikaları oluşturduğunun altını çizerek "Makroekonomik istikrar kapsamında; kamu maliyesi, enflasyon, finansal sektör, cari açık ve istihdam alanlarına odaklandık. Yapısal politikalar tarafında ise; kurumsal yapının güçlendirilmesi, yatırımların teşvik edilmesi, iç ticaretin kolaylaştırılması, rekabet politikaları, piyasa gözetimi ve denetimini reform kapsamımıza aldık" açıklamasını yaptı.

Çalışmanın özünde ekonomiyi; yatırım, üretim, istihdam ve ihracat olarak dört temel üzerinde bütütme amacı bulunduğuna dikkat çeken ve yerli ve milli ekonominin hedeflendiğini dile getiren Erdoğan, üretimde verimlilik artışı sağlayarak potansiyel büyümeyi artıracaklarını kaydetti ve şunları vurguladı: "Vergi denetiminde, standart, öngörülebilir ve haksız rekabeti önleyen modellere geçiyoruz. Bu sayede vergi incelemelerinde sektörler ve konular itibarıyla ortaya çıkabilen farklı uygulamaları ortadan kaldırıyoruz. Dijitalleşmenin getirdiği hızdan faydalanarak, mükelleflerimizin uzun süreye yayılan denetimlerden kaynaklanan sıkıntılarını da çözüyoruz. Elektronik defter ve elektronik belge kullanımı uygulamasını kademeli olarak yaygınlaştırarak vergi kayıp ve kaçasını azaltıyoruz." Elektronik tebligat, elektronik inceleme, elektronik tutanak ve elektronik raporlu içeren 'Dijital Vergi Denetimi' sistemini geliştirerek vergi inceleme sürelerini de kısalttıklarına dikkat çeken Erdoğan, "Vatandaşlarımız vergi dairesine

bizzat gitmeden, işlemlerini dijital ortamda yapabilsinler diye, 7 gün 24 saat hizmet verecek 'Türkiye Dijital Vergi Dairesi' uygulamasını başlatıyoruz. Mükellef memnuniyetini sağlamak ve hizmet kalitesini artırmak için Dijital Vergi Asistanı sistemini devreye alıyoruz" dedi.

Piyasanın etkin çalışabilmesi için veri akışını sağlayacak 'Erken Uyarı Sistemi' kurulacak

Erdoğan, kamu harcamalarıyla ilgili en önemli reformlardan birinin de kamu alım ihalelerinde yapıldığına dikkat çekti ve kamu alım ihalelerinde yeni ve dijital bir sisteme geçildiğini dile getirerek konuşmasını şöyle sürdürdü: "Kamu ihalelerine katılacak firmaların liyakat ve yetkinliklerini, ihaleden önce objektif şekilde tespit ederek kamuoyuyla paylaşıyoruz. Dijital olarak işleyecek bu sertifikasyon sistemi herkese açık olacaktır. Bu sistem üzerinden yapılacak ihalelerin daha hızlı, daha kolay ve daha az maliyetle gerçekleştirilmesini temin ediyoruz. Kamunun ekonomide ölçek oluşturma gücünden azami seviyede faydalanmak istiyoruz. Bu çerçevede, kamu alımlarını yerli ürünlere yönlendirerek yurtiçi sanayinin gelişmesine, çeşitlenmesine ve büyümesine katkı sağlıyoruz. Stratejik sektörlerdeki ürünler için yerliliği artıracak ve teknoloji transferini sağlayacak alım garantilerinin önünü açıyoruz. Kamunun ithal ürün kullanımını azaltmak için Sanayileşme İcra Komitemizin çatısı altında, Merkezi İzleme Sistemi kuruyoruz."

Sedef ÖZKAN
TBD Yayın Kurulu Üyesi

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Gıda Komitesinin politika önerilerini şekillendirebilmesini ve piyasanın etkin çalışabilmesini temin için veri akışını sağlayacak bir 'Erken Uyarı Sistemi' kurulacağını kaydederek "Bu sistem üzerinden; üretim, toptan ve perakende aşamasında gıda zincirinin tamamı anlık olarak takip edilerek raporlanacak. Sistemin getirdiği anlık veri akışı sayesinde, karar alma hızımız artacak. Gıda tarafında kayıp ve israfın azaltılması için de harekete geçiyoruz. Büyük bir üzüntüyle belirtmek isterim ki, ülkemizde yılda 19 milyon ton gıda israf ediliyor. Bu gidişata dur demek için harekete geçiyoruz. Tarlada ve hallerde kalan taze meyve ve sebzeleri piyasaya kazandıracak mekanizmalar geliştiriyoruz. Bu ürünleri 'Dijital Tarım Pazarı'na dahil ederek hızla alıcılarla buluşmasını sağlıyoruz. 'Dijital Tarım Pazarı' sayesinde her ölçekteki çiftçi, ürünü için pazar bulabilecek, tüketici ve esnaf da istediği kalitede ürün tedarik edebilecek" açıklamasını yaptı.

Dijital paranın ekonomik, teknolojik ve hukuki altyapısını oluşturacak adımlar atılıyor

Uluslararası standartlarda bir katılım finans tahkim mekanizması kurulduğuna dikkat çeken Erdoğan, "Finans sektörünün kurumsal altyapısını geliştirmek için de birdizi adımı atıyoruz. Bumaksatla, ülkemizin tüm kredi ve risk verilerinin toplandığı Risk Merkezini yeniden yapılandırıyoruz. Kartlı ödeme sistemleri alanında ülkemizin markası olan TROY'u, ayrı bir şirket çatısı altına alıyoruz. Amacımız bu alanda muadilleriyle rekabet edebilecek güçlü bir yerli markanın oluşmasını sağlayarak dışarıya ödediğimiz komisyonları azaltmak. Dijital paranın ekonomik, teknolojik ve hukuki altyapısını oluşturacak adımları atıyoruz. Tüketicuyu koruyacak bir gözetim mekanizması tesis ederek bankalarla müşterileri arasındaki ilişkileri daha şeffaf bir yapıya kavuşturuyoruz. Altyapı, ulaşım, enerji, haberleşme ve sağlık alanlarındaki projelerin sermaye piyasaları yoluyla da finanse edilmesini sağlıyoruz. Hatta bu yatırımlara vatandaşlarımızın da iştirak edebilmesini mümkün hale getiriyoruz.

Çevreye duyarlı yatırımların finansman imkânlarını çeşitlendiriyoruz. Uluslararası finans piyasalarında yoğun talep gören yeşil tahvil piyasasına dönük altyapıyı oluşturarak bu ihraçları da teşvik ediyoruz. Yenilenebilir enerji, temiz içme suyu, karbon emisyonunu azaltan elektrikli ya da hibrid ulaşım araçları gibi yatırımlar, bu tür ihraçlarla finanse edilebilecek" şeklinde konuştu.

Girişimcilik ekosisteminin olgunlaşması için kitle fonlaması platformları hayata geçirilecek

Sermaye ve finans piyasalarında önemli adımın genç girişimciler için atıldığının altını çizen Erdoğan, "Türkiye, teknolojiyi odağına alan girişimlerde ciddi bir potansiyele sahip. Öyle cevval gençlerimiz var ki oyundan biyoteknolojiye, fintekten siber güvenliğe kadar pek çok alanda, gelecek vadeden teknolojiler geliştiriyor, yenilikçi işlere imza atıyorlar. Gururumuzu kabartan bu gibi projeler aksamamasın ve girişimcilik ekosistemi belirli bir olgunluğa erişsin diye, kitle fonlaması platformlarını hayata geçiriyoruz" dedi. Cari açıkla mücadelede 3 temel politikaya dikkat çeken Cumhurbaşkanı Erdoğan, "İlk olarak, yapısal cari açığa odaklanıyoruz.

İkinci önceliğimiz, ihracatın tabana yayılmasını sağlayarak potansiyeli olup hiç ihracat yapmamış KOBİ'leri ihracata teşvik etmek. Üçüncü ve son alanımız ise sanayide yeşil dönüşümü desteklemek" şeklinde konuştu. Erdoğan, "Sanayide ithal ara malına bağımlılığımızın yüksekliği ve teknoloji yoğunluğunun arzu ettiğimiz seviyelerde olmaması sebebiyle, ihracatımızın kilogram başına değeri düşüktür" değerlendirmesini yaparak "Yapısal cari açıkla mücadele işte bu yüzden önemli, işte bu yüzden gereklidir. Sanayimizde kapasite artışı sağlayacak ve rekabet gücümüzü bir üst basamağa taşıyacak adımlar atıyoruz" açıklamasında bulundu. Erdoğan, merkezi ve yerel yönetimlerin sosyal yardım verilerini 'Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi'ne entegre ederek veri paylaşımının sağlanacağını da kaydetti.

Dijital dönüşüm ve yapay zekâ temelli tüm teknolojilerin tabanında yazılım var

Cumhurbaşkanı Erdoğan "Yenilikçi ve güçlü bir sağlık endüstrisinin geliştirilmesi amacıyla Cumhurbaşkanlığına bağlı Sağlık Endüstrileri Başkanlığı kuruyoruz" ifadesini kullanarak "İlaçtan aşıya, medikal cihazlardan biyoteknolojik ürünlere kadar pek çok stratejik malzemenin yurt içi imkânlarla rekabetçi bir şekilde geliştirilmesi ve üretilmesi çalışmaları, bu başkanlığın sorumluluğunda yürütülecektir" bilgisini verdi ve konuşmasında şunları vurguladı: "Benzer şekilde yeni gelişen teknolojilerde de söz sahibi olmak istiyoruz. Dijital dönüşüm ve yapay zekâ temelli tüm teknolojilerin tabanında yazılım bulunuyor. Ekonomide rekabet gücü kazanma, doğru veriye ulaşma, veriyi analiz etme ve en uygun çözümleri geliştirme konusunda da yine yazılım teknolojilerine ihtiyaç duyuyoruz. Ülkemizin bu alandaki kabiliyetlerini geliştirmek, genç istihdamını teşvik etmek ve küresel rekabet gücü kazanmak için Cumhurbaşkanlığı himayesinde bir Yazılım ve Donanım Endüstrileri Başkanlığı kuruyoruz. Bu iki yeni yapı; tıpkı savunma sanayinde olduğu gibi, sağlıkta ve yazılımda yerlilik oranlarının artmasına hizmet ederek, yurt içi ekosistemi besleyecek ve ülkemize yeni üstünlük alanları kazandıracaktır."

Reform takip toplantılarıyla programın uygulama başarıları değerlendirilecek

İhraç ürünlerinin daha hızlı ve daha düşük maliyetle pazarlara erişimi için yurt dışında lojistik merkezleri kurulduğunu söyleyen Erdoğan, "Yeni Nesil İhtisas Serbest bölgelerini faaliyete geçirerek, yüksek teknoloji mal ve hizmet üretiminde kümelenmeyi teşvik ediyoruz" dedi. Erdoğan, ekonomideki tüm gelişmeleri yakından izlemek ve yönetmek amacıyla iki yeni yapı kurduklarını belirterek şu detayları paylaştı: "Bunlardan birincisi, Cumhurbaşkanı Yardımcımızın Başkanlığında çalışacak Ekonomi Koordinasyon Kuruludur. İkincisi ise, Hazine ve Maliye Bakanımızın

Başkanlığında faaliyetlerini yürütecek Finansal İstikrar Komitesidir. Yeni oluşturacağımız bu yapılarla, ekonomi ve finans politikalarımızda şeffaflığı, öngörülebilirliği ve koordinasyonu artırarak, iletişim mekanizmalarını güçlendiriyoruz." "Dijital piyasalarda rekabetçi ve adil bir ortam oluşturarak, büyük platformların güçlerini kötüye kullanmalarının önüne geçiyoruz" diyen Erdoğan, "Bu platformlarda tutulan verilerin amacı dışında ya da rekabeti kısıtlayacak şekilde kullanılmasını önleyecek tedbirleri alıyoruz. Dijital pazar yeri platformlarında ürünlerini satışa sunan firmaların haklarını koruyacak düzenlemelere gidiyoruz. Böylece en küçük girişimcinin dahi dijital piyasalarda faaliyetini güvenle yürütebilmesini temin ediyoruz. Yurt dışına veri aktarılmasına yönelik Avrupa Birliği düzenlemeleriyle uyumlu olarak Kişisel Verilerin Korunması Kanununda değişiklikler yapıyoruz. Takvimlendirdiğimiz tüm reformları, belirlediğimiz sürelerde tamamlayacağız. Her üç ayda bir gerçekleştireceğimiz reform takip toplantılarıyla, programın uygulama başarısını değerlendireceğiz" açıklamasını yaptı.

Ankara, Covid-19 ile mücadelede dünya başkentlerinin merkezi

Ankara Büyükşehir Belediyesi, koronavirüs salgınının başladığı günden itibaren topyekün mücadelesini ve uluslararası işbirliklerini sürdürüyor. Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş'ın öncülüğünde kurulan 'Covid-19'a Karşı Dünya Başkentleri Platformu', dünya başkentlerinin belediye başkanlarının çalışmalarını ve hizmetlerini paylaşarak ortak mücadele sağlamayı amaçlıyor.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş, dünya başkentleriyle işbirliği sürecini her ortamda sürdürüyor. Başkan Yavaş'ın öncülüğünde daha önce 44 başkenti Covid-19 salgınıyla mücadele konusunda www.capitalsinitiative.org internet sitesi ile bir araya getiren Büyükşehir Belediyesi, güncel haber ve gelişmeleri bu platform üzerinden dayanışma içerisinde paylaşmaya devam ediyor. 102 dilde yayınlanan ortak bir ortamda buluşan dünya başkentleri belediye başkanlarının çalışmalarını, hizmetlerini ve deneyimlerini aktarmaya devam ediyor. Bir yıldır bu platformda Covid-19 salgınıyla yapılan mücadele çalışmaları hakkında deneyimlerini paylaşan 44 dünya başkenti, mücadele konusunda desteğe gereksinim duyan diğer başkentlere de yardımcı oluyor. Aynı internet adresi üzerinden takip edilebilen platformun bulunduğu merkez nokta Ankara olurken, platformdan yararlanan dünya başkentleri salgın süreciyle birlikte hayata geçirdikleri mücadele

yöntemleri ve güncel haberler başta olmak üzere Dünya Sağlık Örgütünden alınan Covid-19 salgınına ait günlük veriler ve bilgileri de paylaşıyor. 'Covid-19'a Karşı Dünya Başkentleri Platformu'nda başkentlerdeki yerel yönetimler ve büyükelçiliklerle irtibat halinde önemli verilere ulaşılırken, günlük ortalama 5 bilimsel makalenin paylaşıldığı platformda salgın hastalığa karşı 800'den fazla makale ve alınacak önlemler otomatik çeviri ile 102 dilde yayınlanıyor. www.capitalsinitiative.org adresi üzerinden uluslararası medyadan alınan salgına yönelik haberlerin yanı sıra uluslararası makalelerin de yer aldığı tüm bilgiler anında Türkçeye çevrilirken, çoklu dil desteği sayesinde tüm dünyadan da takip edilebiliyor. İnternet sitesinde dünya haritası üzerinden ülke ülke vaka ve ölüm sayılarına ulaşılabilirken, günlük bilgiler ve tüm çalışmalar platforma yüklenerek anlık olarak paylaşıyor.

Koronavirüs ile mücadelede Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan tüm çalışmaların da paylaşıldığı platformda şu başkentler yer alıyor: Atina, Bağdat, Bangkok, Banjul, Bışkek, Brüksel, Budapeşte, Buenos Aires, Bükreş, Dnipro, Doha, Guanco, İslamabad, Kanberra, Karkiv, Kiev, Lefkoşa Türk Belediyesi, Londra, Lüblıyana, Maputo, Moskova, Nur- Sultan, Paris, Pekin, Priştine, Riga, Saraybosna, Sejong, Seul, Shenzhen, Singapur, Tahran, Taipei, Talin, Tiflis, Tiran, Tokyo, Tunus, Ulan Batur, Vaşington, Viyana, Zagreb ve Phnom Penh.

Hakkımızda | Başkent Bul | Veriler | Haberler ve Duyurular | Politikalar | Türkçe

Map by Mapbox

Capitals' Initiative for COVID-19

CONTACT INFO
Hıdırlar Cad. No 5 Yenimahalle / ANKARA
+90 312 822 38 81
info@capitalsinitiative.org
www.capitalsinitiative.org

Getir, milyarlık yenilikçi girişim oldu

Dünyada ilk kez ortalama 10 dakikada market ürünleri teslim modelini 2015 yılında başlatan Getir, aldığı 300 milyon dolarlık yeni yatırım ile 2,6 milyar dolarlık değerlemeye ulaşarak sadece 5,5 yıl gibi kısa bir sürede milyarlık yenilikçi girişim (unicorn) olma başarısını gösterdi.

“Beş harf iki heceli” Getir kelimesini tüm dünyaya sevdirmeyi hedefleyen Getir, Londra’nın yanı sıra yakın zamanda Almanya, Fransa ve Hollanda’da hizmete başlamaya hazırlanıyor. Getir, 2021 ocak ayında, ikinci yatırım turunu 128 milyon dolarla tamamlamıştı. Yalnızca iki ay içinde üçüncü turu da tamamlayan Getir, yerli ve yabancı fonlardan 300 milyon dolar değerinde yeni yatırım olarak değerlemesini 2,6 milyar dolara çıkardı. Getir, 5,5 yıl kadar kısa bir sürede milyarlık yenilikçi girişim olan ilk Türk şirketi oldu. Getir’de üçüncü turun liderliğini yeni yatırımcılardan Silikon Vadisi merkezli Sequoia Capital ve mevcut fonlardan New York merkezli Tiger Global üstlendi. Daha önceki tura katılan 8 fondan 7 tanesi de bu son tura katıldılar.

25 milyon TL bayiler kanalıyla saha çalışanlarıyla paylaşılacak

Getir Kurucusu Nazım Salur, “Dünyada ilk kez ortalama 10 dakikada market ürünleri teslim modelini Getir ile 2015 yılında başlattık” ifadesini kullanarak “İş modelimize olan yoğun ilgi nedeniyle geçtiğimiz turun üzerinden henüz 2 ay geçmeden bir tur daha yatırım alma imkânı doğdu. Biz de bunu değerlendirerek 300 milyon dolarlık yeni kaynak yaratarak yurtdışı pazarlarda daha hızlı büyümeye odaklanacağız. Aldığımız bu yatırım ile 2,6 milyar dolar değerlemeye ulaşarak Türkiye’nin milyarlık yenilikçi girişimi olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Önümüzdeki aylarda Almanya, Fransa ve Hollanda’da da Getir operasyonlarını başlatacağız. Pandeminin kontrol altına alınmasını takiben Brezilya’da da bu iki heceli Türkçe kelimeyi sevdirmeyi arzuluyoruz. Getir’in milyarlık yenilikçi girişimi olmasında en önemli katkıyı veren bayilerimizin saha çalışanları olan kurye ve depo görevlilerine kıdeme dayalı olarak dağıtılmak üzere, 25 milyon TL’yi bayilerimiz kanalıyla paylaşacağımızı da belirtmek isterim” açıklamasını yaptı.

Londra’dan sonraki 3 hedef: Almanya, Fransa, Hollanda

Getir, hizmet verdiği ülke sayısını 5’e çıkarmayı hedefliyor. İkinci turda alınan yatırımın ardından ocak ayı sonunda Londra’ya hızlı bir giriş yapan Getir’in hedefleri arasında Almanya, Fransa ve Hollanda da var. Yeni ülkelerde 2021’in ilk yarısında hizmete başlamak isteyen Getir, güçlü ekipler oluşturmak için iş başvurularını almaya başladı.

Türkiye'nin ilk 'Milli Uzay Programı' açıklandı

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın öncülüğünde Türkiye Uzay Ajansı tarafından hazırlanan Türkiye'nin uzay politikaları alanındaki 10 yıllık vizyon, strateji, hedef ve projelerinin belirlendiği 'Milli Uzay Programı'nı kamuoyuyla paylaştı ve "Bu program; yüksek radyasyona dayanaklı teçhizat teknolojilerinden haberleşmeye, otonomiden yapay zekâya kadar birçok alandaki çalışmalara zemin oluşturacaktır" değerlendirmesini yaptı. Türkiye'nin uzay yolculuğundaki hedeflerinin anlatıldığı 10 maddelik stratejik hedeflerden oluşan program ile 2023'te Ay'a roket fırlatılacak. İlk Türk astronotu bilim misyonuyla uzaya gönderilecek.

Türkiye'nin 'Milli Uzay Programı'nın tanıtımı; 9 Şubat 2021 tarihinde, Cumhurbaşkanlığı Millet Kongre ve Kültür Merkezi'nde yapıldı. Tanıtım törenine; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yanı sıra TBMM Bakanı Mustafa Şentop, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu, Savunma Sanayi Başkanı Prof. Dr. İsmail Demir, Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanı Dr. Ali Taha Koç katıldı. Erdoğan, törende yaptığı konuşmada, "Türkiye'nin ilk 'Milli Uzay Programı', gerçekçi ama bir o kadar da rekabetçi hedefleri kapsayan içeriğiyle, ülkemizin uzaydaki yol haritasıdır. Küresel uzay yarışında ülkemizi üst liglere taşıyacak bu yol haritasının başarıyla hayata geçmesini diliyorum. Bugün, dünya yeni bir değişimin, yeni bir dönüşümün arifesindedir. Yeni dönemde, güç dengelerini uzay keşiflerinin, bu alandaki yeni teknolojilerin belirleyeceği açıkça görülüyor. 'Milli Teknoloji Hamlesi' vizyonumuzla, Türkiye'yi kritik ve özgün teknolojilerin üreticisi yapma hedefimize kilitlenmemizin sebeplerinin en başında bu gerçeği görmemiz geliyor. Doğru zamanda İHA ve SİHA teknolojilerine yatırım yaparak sahada oyunu değiştiren tarafta yer almayı başardık" değerlendirmesinde bulundu.

4 protokol ve sözleşme imza altına alındı

"Teknolojik kapasitemizi geliştirmek ve buradan doğacak olan ekonomiden faydalanmak

için, uzayda da olacağız" ifadesini kullanan Erdoğan, "Elde ettiğimiz tecrübe ve birikimi, bilim, sanayi ve teknoloji ekosistemimize aktarabilmek için, uzayda da olacağız. Türkiye Uzay Ajansı, uzay alanında birikmiş kabiliyetlerimizi tek çatı altında koordine etmek ve bu alanda yeni, güçlü bir sinerji oluşturmak için yola çıktı.

İlk görevi 'Milli Uzay Programı' hazırlamak olan ajansımız, kamu kuruluşlarından özel sektöre, üniversitelerden uluslararası ortaklara kadar tüm paydaşların katkılarıyla çalışmasını tamamladı" açıklamasını yaptı. Hazırlıklarına başlanılan 'Ay Programı'nın; fırlatma, roket ve kontrol teknolojilerindeki atılımlar için bir kaldıraç görevi göreceğini vurgulayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Bu program, yüksek radyasyona dayanaklı teçhizat teknolojilerinden haberleşmeye, otonomiden yapay zekâya kadar birçok alandaki çalışmalara zemin oluşturacaktır. Böylece, yerli ve milli olarak geliştirdiğimiz alt sistemlerin ticarileşmesinin de önü açılacaktır" dedi.

Konuşmanın ardından Sanayi ve Teknoloji Bakanı Varank, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a Türkiye Uzay Ajansı'nın marka tescil belgesini takdim etti. Programda; 'Milli Uzay Programı'nın hayata geçmesi için kamu, üniversite ve özel sektörden paydaşlarla yürütülen çalışmaları somutlaştıracak 4 protokol ve sözleşme imza altına alındı. İlk olarak Türkiye Uzay Ajansı koordinasyonunda TUSAŞ,

TÜRKSAT ve TÜBİTAK UZAY arasında 'Milli Uydu Üretim Şirketi Kurulmasına İlişkin Protokol' imzalandı. Protokole; Türkiye Uzay Ajansı Başkanı Serdar Hüseyin Yıldırım, TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Hasan Mandal, TUSAŞ Genel Müdürü Doç. Dr. Temel Kotil, TÜRKSAT Genel Müdürü Hasan Hüseyin Ertok imza attı. Protokol ile uydu üretiminin tek çatı altında toplanması amaçlanıyor. İkinci imza; Türkiye Uzay Ajansı ile İstanbul Teknik Üniversitesi arasında 'Havacılık Ve Uzay Teknolojileri Alanlarında Bilimsel Ve Teknolojik İş Birliği Protokolü' için atıldı. Türkiye Uzay Ajansı Başkanı Yıldırım ile İTÜ Rektörü Prof. Dr. İsmail Koyuncu, uzay operasyon merkezi çalışmaları, Füzyon Enerji Sistemleri Araştırmaları (FESA) başta olmak üzere havacılık ve uzay teknolojileri konularında iş birliğine gitti. Törende ayrıca, Türkiye Uzay Ajansı, Sabancı Üniversitesi ve TÜBİTAK Uzay arasında 'Artırılmış X-Işını Zamanlama Ve Polarimetri Uydusu Geniş Alan İzleme Uygulama Yazılımı Proje Sözleşmesi' imzalandı.

Türkiye Uzay Ajansı Başkanı Yıldırım, Sabancı Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Yusuf Leblebici ile TÜBİTAK UZAY Enstitüsü Müdürü Doç. Dr. Mesut Gökten, uydunun üzerinde yer alan geniş alan gözleme teleskobunun yazılım çalışmaları hakkındaki sözleşmeyi imza altına aldı. Son imzalar; Türkiye Uzay Ajansı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve ODTÜ Teknokent arasında kurulacak 'Uzay Teknoloji Geliştirme Bölgesinde Ortak Ar-Ge ve Teknoloji Geliştirme Çalışmaları Yapılması Ve İşbirliği Protokolü' hakkında oldu. Türkiye Uzay Ajansı Başkanı Yıldırım ile ODTÜ Rektörü Prof. Dr. Mustafa Verşan Kök ve ODTÜ Teknokent Genel Müdürü Serdar Raşit Alemdar protokolü imzaladı. Bu protokol ile de ODTÜ TEKNOKENT Uzay ve Havacılık Teknolojileri Ek Alanı ile kurulacak uzay teknoloji geliştirme bölgesinde ortak Ar-Ge ve teknoloji geliştirme çalışmaları ve Ar-Ge şirketlerinin geliştirilmesi başta olmak olmak üzere yapılacak çalışmaların temeli atıldı. 'Milli Uzay Programı'nın tanıtım toplantısında, Türkiye Uzay Ajansı'nın logosu da ilk kez tanıtıldı.

Uzay Teknoloji Geliştirme Bölgesi kurulacak

'Milli Uzay Programı' ile belirlenen stratejik 10 hedef şöyle sıralanmakta: 1) Cumhuriyet'in 100'ncü yılında uluslararası işbirliği ile yakın Dünya yörüngesinde ateşlenecek milli ve özgün hibrit roketle Ay'a sert iniş gerçekleştirilecek. İkinci aşamada, ilk fırlatma bu kez milli roketle yapılacak ve Ay'a yumuşak iniş gerçekleştirilecek 2) Yeni nesil uydu geliştirme alanında dünya ile rekabet edebilecek ticari bir marka ortaya çıkarılacak. Türkiye'nin uydu üretim kabiliyeti, Türkiye Uzay Ajansı'nın koordinasyonunda kurulacak olan tek bir milli şirket bünyesinde birleştirilecek 3) Türkiye'ye ait bölgesel konumlama ve zamanlama sistemi geliştirilecek. Bu konuda kritik teknolojilere güdümlü projeler yoluyla yatırım yapılacak 4) Uzaya erişimi sağlamak amacıyla bir uzay limanı işletmesi kurulacak. Türkiye için en uygun fırlatma alanı ve teknolojisi belirlenecek. Fırlatma tesis altyapısı oluşturulacak 5) Uzay havası veya meteorolojisi olarak tabir edilen alana yatırım yapılarak uzaydaki yetkinlik arttırılacak. Özellikle iyonosfer araştırmaları desteklenecek. Uzay havası gözlemlerini toplayan bir birim oluşturulacak 6) Türkiye, astronomik gözlemler ve uzay nesnelerinin yerden takibi konularında daha yetkin bir konuma getirilecek. Radyo teleskoplarıyla bilim insanları, uzaydan gelen radyo dalgaları üzerinde çalışabilecek. Aktif uydular ve uzay çöpleri yerden ve uzaydan izlenecek 7) Uzay alanında sanayi kümelenmesi ile entegre çalışmalar yürütülecek. Uzay teknolojisi ürünleri ve hizmetleri ihraç edilecek. Yüksek nitelikli insan kaynağı için istihdam oluşturulacak 8) ODTÜ ile birlikte yerli ve yabancı yatırımcılarla ev sahipliği yapacak bir Uzay Teknoloji Geliştirme Bölgesi kurulacak. Uygun teşvik mekanizmalarıyla uzay alanına devşirebilecek yeteneklere sahip KOBİ'lerin bu bölgede yer alması sağlanacak 9) Uzay alanında etkin ve yetkin insan kaynağını geliştirmek amacıyla uzay farkındalığı oluşturulacak. Net olarak tanımlanmış alanlarda yüksek lisans ve doktora bursları verilecek. Ulusal, uluslararası yaz okulları, kurslar ve çalıştaylar organize edilecek 10) Bir Türk vatandaşı, bilim misyonuna uzaya gönderilecek. Böylece Türkiye, uluslararası uzay istasyonunun alt yapısından yararlanarak bilimsel deney yapma imkânına kavuşacak. Türkiye'nin uzay alanında görünürlüğü artacak.

Bilişimin gücünü kullanan kadınlar buluştu!

Türkiye Bilişim Derneği'nin (TBD) düzenlediği Dijital Dünya Kadınları '2021, 'Dijital Dünya Kadınları: Cesur, Üretken, Girişimci' temasıyla, Dünya Kadınlar Günü etkinlikleri çerçevesinde, GLOBALNET'in organizasyonu ile 10 Mart tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirildi.

Geçtiğimiz yıllardan farklı olarak bu yıl, sadece bilişim sektöründeki kadınların değil, dijitalin gücünü kullanarak her sektörde öne çıkan, işini kuran ya da büyüyen kadınların katıldığı Dijital Dünya Kadınları '2021 etkinliğinde; sosyal girişim liderleri, girişimciler, bilişim sektörünün üst düzey yöneticileri, STK liderleri ağırlandı. Açılış konuşmasını yapan TBD Genel Başkanı Rahmi Aktepe, kadının daha çok alanda; özellikle de teknoloji alanında yer almaya teşvik edilmesinin ve yer aldığı alanlarda kadının eşit takdir ve ücretlendirmeye sahip olmasının önemini vurgulayarak "Bizler dijital dünyanın bundan sonraki yükselmesinde eninde sonunda kadın akıl gücünün çok çok etkili olacağına inanıyoruz" ifadesini kullandı. "Gerçek bir dönüşüm sağlanması ve toplumun bütün güç merkezlerinin kadının eğitim, ücret, terfi gibi konularda eşit değerlendirilmesine odaklanması şarttır. Türkiye'de hem işgücüne katılım düşük hem de ücretlerde eşitsizlik devam etmekte..." açıklamasını yapan

Aktepe şunları kaydetti: "TÜİK'in Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri 2010-2018 Araştırması"na göre Türkiye'de 2018 yılında yüzde 83,7 olan erkek yönetici oranı karşısında yüzde 16,3 kadın yönetici bulunuyor. Sekiz yıl içerisinde bu oranlarda ciddi bir değişiklik olmadığı belirtiliyor."

Önemli çalışma konularından birisinin de 'Teknolojide Kadın ve Cinsiyet Eşitliği' olduğunun altını çizen Aktepe, "Derneğimiz 50 yıllık tarihinde organizasyonlarında ve etkinlik odaklarında toplumun eşitlik ilkesi doğrultusunda gelişebilmesi için sayısız etkinlik, eğitim, proje düzenledi. Bu çabalarımız kapsamında 20 yıldır üyesi olduğumuz Avrupa Mesleki Bilişim Dernekleri Konseyi (CEPIS) tarafından Temel Çalışma alanlarından olan 'Teknolojide Kadını Destekleme' kapsamında 'Avrupa Çapında 2019 Bronz Ödülü'ne layık görüldü. Bu çalışmalarımıza hız kesmeden devam etmeye de kararlıyız" açıklamasını yaptı.

Kadınların çok yönlü düşünme yetenekleri; yazılım sektörümüz açısından büyük bir değer

Dijital Dünya Kadınları 2021 etkinliğinde; dünya vatandaşı olan Türk kadınlarının küresel ağı olan 'TurkishWIN'in kurucusu Melek Pulatkonak, 'Milyon Kadına Mentor' projesinin tanıtımını yaptı. Türkiye'nin en büyük çevrim içi servis platformu Armut.com'un kurucusu Başak Taşpınar, kendi ihtiyaçlarından yola çıkarak kurduğu bu şirkette zorlukları nasıl aştığını paylaştı. Küresel salgın döneminde, tüm akademik birikimini sektöre, girişimci adaylarına sunmak üzere 'muhimolan.com' ile yola çıkan Tuba Üstüner; İngiltere'den Türkiye'deki kadınlara ulaşma hikâyesini anlattı. Etkinliğe ayrıca Londra'da Yasha Consulting'i kuran Yapıncak Erkan, TOBB Kadın Girişimciler Üst Kurul Üyesi Fatma Aydoğdu, mühendislik

yazılımları alanında büyük bir uluslararası şirketin ilk kadın ülke müdürü olan Elif Gürdal, İstanbul Blockchain Women'in kurucularından Başak Burcu Yiğit, bilişim suçları sektöründe avukat olan Ceren Küpeli katıldı. Dijital Dünya Kadınları 2021 etkinliğinde, dijital dünyanın sunduğu tüm fırsatların; özellikle de pandemi döneminde istihdam modellerine bütünleşmiş esnek çalışma modellerinin, kadının işgücüne katılımı adına aralanan önemli bir kapı olduğunun altı çizildi ve şu noktalar vurgulandı: "Dinamik, uluslararası fırsatlara açık, yaratıcı, gelişen ve geliştiren teknoloji sektörümüz; kadınların yaratılış özellikleriyle de çok örtüşmekte, kadının düşünce yapısına çok daha fazla ihtiyaç duymakta. Kadınların detaycı, birleştirici, çok yönlü düşünme yetenekleri; yazılım sektörümüz açısından da büyük değerdir. Yazılıma kadınlarımızı teşvik etmek üzere de TOBB Yazılım Meclisi ile iş birliği içinde olacağız."

Türkiye'nin yapay zekâda ön sıralarda olması stratejik öneme sahip

Türkiye Bilişim Derneği (TBD) tarafından hazırlanan 'Türkiye'de Yapay Zekâ Teknolojilerinin Gelişimi İçin Görüş ve Öneriler Kavramsal Raporu'nun tanıtım toplantısı, 3 Aralık 2020 tarihinde karma etkinlik olarak gerçekleştirildi. Toplantıda; yapay zekâ stratejisi için önerilerin yanı sıra nitelikli insan kaynağının karşılanması, beyin göçünün önlenmesi ve Ar-Ge kültürünün oluşturulması gerekliliğine vurgu yapıldı.

Etkinlikte konuşan TBD Başkanı Rahmi Aktepe, 21. Yüzyılda yapay zekâ teknolojilerini geliştiren ve doğru kullanımını başaran ülkelerin büyük atılım yapacağını öngördüğünü vurgulayarak "Türkiye'nin bu alanda ön saflarda yer alması, kalkınmasında stratejik öneme sahip" değerlendirmesini yaptı. Yapay zekâ konusundaki çalışmalara TBD'nin TOBB ETÜ ev sahipliğinde 45 kamu, özel sektör temsilcisi ve akademisyenin katılımıyla organize ettiği bir çalıştayla başladığını dile getiren Aktepe, "Daha sonra TBD bünyesinde oluşturulan 'Yapay Zekâ Odak Eksen'i'nin yaklaşık bir yıl süren yoğun çalışmaları sonunda bu rapor hazırlandı" dedi. Aktepe, raporla; ülkenin kalkınmasına ve küresel rekabette hak ettiği yeri almasına büyük ivme kazandıracak yapay zekâ teknolojileri ve değerlerinin geliştirilmesinin amaçlandığını ifade edip yapay zekâ konusunda ilgili kurumlara yardımcı olmayı hedeflediklerini kaydetti.

En önemli eksiklik: Nitelikli insan kaynağı

TBD Merkez İcra Kurulu Başkanı Aydın Kolat, teknoloji kullanan değil, üreten Türkiye istediklerinin altını çizerek teknolojiye hızlı gelişmelerin alışkanlıkları derinden etkilediğine dikkat çekti. Yerli ve milli endüstrinin geliştirilmesi gerektiğinin altını çizen Kolat, en önemli eksikliğin nitelikli insan kaynağı olduğunu vurguladı. Kolat, yapay zekâ teknolojisinin küresel düzeyde 15 trilyon dolarlık ekosisteme sahip olacağını öngördüğünü dile getirerek "2030'a kadar yapay zekânın etkisiyle sağlık, eğitim, kamu hizmetlerini kapsayan hizmet sektöründe yüzde 21, perakende ve toptan ticaret, konaklama ve gıda hizmetlerinde yüzde 15 artış beklenmekte" değerlendirmesini yaptı. Yapay zekâyı en fazla yatırımı ABD ve Çin'in yaptığına dikkat çeken Kolat, bu alanın, yaratacağı ekonomik değerden toplam 10,7 trilyon

dolar kazanç sağlayacağını kaydetti. ABD ve Çin'in ortak yanlarının, yapay zekâ strateji belgeleri perspektifinde öncü adımlar atmaları olduğunu dile getiren Kolat, şunları kaydetti: "Strateji belgeleri, yapay zekâ kavramının ulusal çerçevesinin çizilmesi ve yatırım analizinin yapılmasında önemli bir role sahiptir. Yapay zekânın stratejisinin olması, yerli ve milli yapay zekâ endüstrisinin geliştirilmesiyle anlam ifade edecek. Aynı zamanda nitelikli insan kaynağının karşılanması, beyin göçünün önlenmesi ve Ar-Ge kültürünün oluşturulması gerekir."

Yapay zekâda etğin önemi vurgulandı

Kolat, yapay zekâ alanında etğin önemini vurgulayarak "Üretilen algoritmaların, açıklanabilir ve kontrol edilebilir olması gerekir. Yani yapay zekâyı sahip makineler için yaşanacak kazada kimin sorumlu tutulacağına ilişkin netlik bulunmuyor. Aynı zamanda söz konusu teknolojiyle boşa çıkacak insan kaynağına ne olacağının belirlenmesi lazım" açıklamasını yaptı. 'Türkiye'de Yapay Zekâ Teknolojilerinin Gelişimi İçin Görüş ve Öneriler Kavramsal Raporu'nda; Eşref Adalı, Mustafa Afyonluoğlu, Halil Altay Güvenir, Oğuz Ergin, Şeyda Ertekin, Ziya Karakaya, Aydın Kolat, Murat Özbayoğlu, Tolga T. Tuncer, Asaf Varol, Fatoş T. Yarman Vural ve Ali Yazıcı imzası bulunuyor. Raporun amacı; "Ülkemizin kalkınmasına ve küresel rekabette hak ettiği yeri almasına büyük bir ivme kazandıracak olan yapay zekâ teknolojilerinin ve ilkelerinin geliştirilmesi için toplumun çeşitli katmanlarına ve karar vericilere çalışma grubumuzun görüş ve önerilerini sunmaktır. Hazırlanan rapor stratejik bir plan değil, ülkemiz için gerekli stratejilerin tartışıldığı ve sonunda hedef ve eylemlerin sunulduğu kavramsal bir dokümandır" şeklinde kaydedilmekte.

TBD, Toplum 6.0 yolculuğuna katkı vermeyi amaçlıyor

Türkiye Bilişim Derneği (TBD) tarafından 16-17 Aralık 2020 tarihinde düzenlenen 37. Ulusal Bilişim Kurultayı ardından ‘Sonuç Raporu’ yayımlandı.

1976 yılından bu yana düzenlenen TBD Ulusal Bilişim Kurultaylarının 37'ncisi, 'Dijital Gerçeklik ve Toplum 6.0' ana temasıyla, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) Ana Konferans Salonunda hibrit olarak gerçekleştirildi. Katılımcılar TBD web sayfası üzerinden 360 derece tur özelliğine sahip dijital platform aracılığıyla etkinliği çevrimiçi olarak izledi. Kurultayda; 5G ve Ötesi: 6G Teknolojiler, Yeni Normalde Siber Güvenlik ve Siber Dayanıklılık, Dijital Ekonomi ve Ötesi, Dijital Yaşam ve Psikolojimiz, Yeni Normalde Dijital Ekosistem Buluşması başlıklarında paneller ve Genç Bilişimciler Kurultayı olmak üzere toplam 6 oturum düzenlendi. Ayrıca TBD tarafından hazırlanan, yapay zekâ teknolojilerinin ve normlarının ülkemizde geliştirilmesine yönelik strateji, politika ve eylem planlarını içeren 'Türkiye'de Yapay Zekânın Gelişimi için Görüş ve Öneriler Raporu' ve 'Dijital Türkiye Endeksi' projesiyle ilgili 2 adet sunum gerçekleştirildi.

Dijital ekonominin büyütülmesine yönelik farkındalık yaratmak çok kritik

TBD 37'nci Ulusal Bilişim Kurultayı'nın amacı; ülkemizin dijital dönüşümüne azami oranda katkı sağlamak, kamu kurumlarının dijital olgunluk seviyesinin yükseltilmesiyle dijital ekonominin büyütülmesine yönelik farkındalık yaratmak, nitelikli insan kaynağı yetiştirilmesine, ulusal seviyede siber dayanıklılığın artırılmasına, yerli ve yenilikçi teknolojilerin geliştirilmesine, dijital vatandaşlık bilincinin artırılmasıyla toplumun dijital geleceğe hazırlanmasına ve ülkemizin Toplum 6.0 yolculuğunda çağın ihtiyaçlarına uygun olarak dönüşümünün sağlanmasına katkı sunulması olarak belirlendi. Söz konusu amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak yurt içi ve yurt dışından konusunda uzman konuşmacıların katıldığı toplam 5 panel ve bir çalıştayda 'Dijital Gerçeklik ve Toplum 6.0' konuları; insan, süreç, toplum ve teknoloji boyutuyla tartışıldı ve ortak akıl oluşturularak ülkemizin karar vericilerine ışık tutulması sağlandı. Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Dr. Ömer Fatih Sayan, Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Mehmet Fatih Kacır, BTK Başkanı Ömer Abdullah Karagözoğlu, KVKK 2. Başkanı Cabir Bilirgen, UAB Haberleşme Genel Müdürü Gökhan Evren, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Milli Teknoloji Genel Müdürü Zekeriya Çoştı, TBD Genel Başkanı Rahmi Aktepe, kamu, özel sektör ve üniversitelerin yöneticileri, öğretim üyeleri, sivil toplum kuruluşları temsilcileri, bilişim

uzmanları ve öğrencilerin katılımıyla gerçekleşen Kurultaya; alanlarında söz sahibi 36 uzman katkı verdi. Kurultaya 5514 kişi çevrimiçi olarak katılım sağladı, 2514 kişi sanal stantları ziyaret etti, 3918 kişi ise konferans salonundan etkinliğe ait yayınları canlı olarak izledi.

‘Yaşam Boyu Hizmet Ödülü’ Prof. Yazıcı ve Karaca’ya verildi

Jüri tarafından yapılan değerlendirme sonucunda 2020 yılı için ‘TBD-TÜBİSAD Yaşam Boyu Hizmet Ödülü’nü almaya Atılım Üniversitesi Yazılım Mühendisliği Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ali Yazıcı ve TÜBİSAD Başkanı Kübra Erman Karaca layık görüldü. Kurultayda; TBD 22. Bilim Kurgu Öykü Yarışması’nın ödül töreni gerçekleştirildi. 1998 yılından bu yana aralıksız olarak sürdürülen Bilim Kurgu Öykü Yarışmasına bu yıl 274 katılımcı başvuru yaptı. Bu yılki yarışmada birinciliği Şehriban Genç’in ‘Deri’, ikinciliği Nur İpek Önder Mert’in ‘Nemesis’, üçüncülüğü ise Meryem Demirli’nin ‘Bakışlarımdan Bellidir’ isimli öyküleri kazandı. TBD Kurucusu ve ‘Bilişim’in de dahil olduğu 2 bin 500 bilimsel sözcüğün Türkçe’ye

kazandırmasına katkı sağlayan Prof. Dr. Aydın Köksal onuruna 2018 yılından beri 4 kategoride verilmekte olan Bilim Ödülleri’nin bu yıl 3.sü jüri değerlendirmesi sonucunda sadece iki 2 kategoride verildi. Bilgisayar Mühendisliği Akademik Öğretim Ödülü kategorisinde, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, Bilgisayar Mühendisliği Bilim Ödülü Kategorisinde ise Abdullah Gül Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Vehbi Çağrı Güngör ödüle layık görüldü.

PARDUS Göç ve Dijital Dönüşüm Yolculuğu Projesi’ ile AFAD’a ödül

TBD tarafından bilişim sektörüne katkı verenlere 1996 yılından beri her yıl verilmekte olan ‘Bilişim Hizmet Ödülleri’ kamu ve özel sektör dalında olmak üzere toplam 7 kategoriden oluşmakta. 2020 yılı TBD Bilişim Hizmet Ödülleri Yerli Bilişim Ürünlerine Katkı Veren Kamu Kurumları Kategorisinde ‘PARDUS Göç ve Dijital Dönüşüm Yolculuğu Projesi’ ile AFAD Bilgi Sistemleri ve Haberleşme Daire Başkanlığı, 2020 yılı TBD Bilişim Hizmet Ödülleri Kamu Politikaları ve Hizmetlerinde Yapay Zekâ Uygulamaları Kategorisinde ‘Orman

Yangınlarını Havadan İzleme, Değerlendirme ve Yönetme Platformu Projesi’ ile Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü ve 2020 yılı TBD Bilişim Hizmet Ödülleri Kurumsal Süreçlerde Fayda Kategorisinde ‘Elektronik Beton İzleme Sistemi (EBİS) Projesi’ ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü ödüle layık görüldü. Kamu özel sektör işbirliği dalında yer alan 2020 yılı TBD Bilişim Hizmet Ödülleri Eğitim Kategorisinde ‘BTK Akademi Çevrim İçi Eğitim Platformu Projesi’ ile BTK Akademi, 2020 yılı TBD Bilişim Hizmet Ödülleri Yatırımcı / Girişimci Kategorisinde ‘Başkent Üniversitesi EKİN Ön Kuluçka Merkezi’nde yapmakta olduğu çalışmalarıyla Başkent Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sayın Zeliha Eser, 2020 yılı TBD Bilişim Hizmet Ödülleri Bilişim Medyası Kategorisinde ‘Pandemi sürecinde Bilişim alanında yürütmüş olduğu medya çalışmalarından dolayı Sentez Medya Kurucusu Musa Savaş, 2020 yılı TBD Bilişim Hizmet Ödülleri Dijital Dönüşüm Teknolojileri İletişim Sektörü Kategorisinde ‘TNB Teknoloji KEP – İK Projesi’ ile TNB Teknoloji ve 2020 yılı TBD Bilişim Hizmet Ödülleri Dijital Dönüşüm Teknolojileri Sağlık Sektörü Kategorisinde ‘Sağlıkta Yapay Zekâ Covid - 19 Karar Destek Sistemi’ Projesi ile Softtech ödüle layık görüldü.

En büyük görevimiz; dijital dönüşüm kültürünün oluşturulması

Sonuç Raporunun sonunda şu açıklama yer aldı: “TBD olarak 2021 yılında geleneksel ve marka olmuş etkinliklerimizin yanı sıra ‘Türkiye’de Yapay Zekânın Gelişimi için Görüş ve Öneriler’ ve ‘Dijital Türkiye Endeksi’ başta olmak üzere proje ve çözüm odaklı çalışmalarımıza, kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği yaparak yoğunlaşmayı dolayısıyla da ülkemizin dijital olgunluk seviyesinin yükseltilmesine, dijital ekonomisinin geliştirilmesine ve toplumun dijital çağın ihtiyaçlarına uygun dönüşümüne katkı sağlamayı amaçlıyoruz. TBD olarak en büyük görevimizin; toplumun tüm katmanlarında dijital dönüşüm kültürünün oluşturulması, dijital vatandaşlık farkındalığı yaratılarak toplumun dijital geleceğe hazırlanması ve bireylerin dijital becerilerinin geliştirilmesi aracılığıyla ülkemizin Toplum 6.0 yolculuğuna destek sağlanması olduğunu değerlendiriyoruz.”

WhatsApp'ın Sözleşme Değişikliği Koşulları Ne Anlama Geliyor?

Türkiye Bilişim Derneği
Merkez İcra Kurulu

WhatsApp'tan yapılan resmi paylaşımında son gönderilen sözleşme ile gelen değişikliğin WhatsApp'taki işletme hesapları ile yapılan mesajlaşmalarla sınırlı olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, burada da basit bir mantıkla, işletme hesapları ile yapılan sohbetlerden elde edilebilecek kişisel verilerin ticari amaçlarla kullanılabileceğinin anlaşılabileceği vurgulanmıştır.

Kullanıcılara gönderilen yeni sözleşmede;
"[...] Mesajlarınız.

- Hizmetlerimizi size sunmak üzere izlediğimiz olağan iş akışında mesajlarınızı saklamayız.
 - Mesajlarınız (sohbetleriniz, fotoğraflarınız, videolarınız, sesli mesajlarınız, dosyalarınız ve konum paylaşım bilgileriniz dahil) teslim edildikten sonra sunucularımızdan silinir.
 - Mesajlarınız kendi cihazınızda saklanır.
 - Gönderdiğiniz bir mesaj çevrimdışı olmanız gibi bir sebepten ötürü hemen teslim edilemezse mesajı en fazla 30 gün boyunca sunucularımızda tutabiliriz ve bu süre içinde mesajı teslim etmeye çalışırız. 30 günden sonra hâlâ teslim edilmemişse bu mesajı sileriz.
 - Pek çok kişinin popüler bir fotoğrafı veya videoyu paylaşması gibi durumlarda performansı iyileştirmek ve medya mesajlarını daha verimli bir şekilde iletmek amacıyla bu içerikleri sunucularımızda daha uzun bir süre boyunca tutabiliriz.
 - Ayrıca, mesajlaştığınız kişiler ve siz uygulamamızın 2 Nisan 2016'dan sonra kullanıma sunulmuş sürümlerinden birini kullanıyorsanız hizmetlerimizde uçtan uca şifreleme işlevini sunarız. Bu işlev, varsayılan olarak açık durumdadır. Uçtan uca şifreleme, hem bizim hem de üçüncü tarafların okumasını önlemek amacıyla mesajlarınızın şifrelendiği anlamına gelir."
- ifadeleri yer almaktadır.

Bu değişiklik ile WhatsApp uygulamasını kullanmaya devam etmek isteyen kullanıcılar bu koşulları kabul etmek zorunda bırakılmışlardır. Değişikliği onaylamayan kullanıcıların 8 Şubat 2021'den sonra uygulamayı kullanamayacakları belirtilmiş ancak, daha sonra bu süre 15 Mayıs 2021 tarihine ertelenmiştir. Bu erteleme ile sözleşme değişikliğinde geri adım atılmamıştır.

WhatsApp'ın yöneticisi olan Will Cathcart, tepkiler üzerine paylaştığı mesajda özetle; kişisel kullanıcıların kendi aralarındaki mesajlaşmaların bundan önce olduğu gibi yine uçtan uca şifreleme yöntemi ile korunacağını ve bu yöntemin, verilerin 3. şahıslara geçmesini olanaksız kıldığını belirtti. Bu yöntemi her zaman önemsediklerini ve kişisel kullanıcıların karşılıklı gizliliğini her zaman koruyacaklarını belirten Will Cathcart, değişikliğin WhatsApp'taki işletme hesapları ile yapılan mesajlaşmalarda olduğunu belirtti. Burada da basit bir mantıkla, işletme hesapları ile yapılan sohbetlerden elde edilebilecek verilerin ticari amaçlarla kullanılabileceğini; bunun ise birçok sosyal medya uygulamasının yanı sıra Google ve Facebook'un diğer uygulamalarının da zaten o platformlardaki beğeni, takip, izleme gibi etkinliklerden yaptığını belirtti.

WhatsApp şirketi yaptığı açıklamada, yeni güncellemenin mesajlaşma sistemini

değiştirmeyeceğini; kullanıcıların WhatsApp üzerinden bir işletmeye mesaj göndermesi için yeni seçenekler içerdiğini, verilerin nasıl toplandığı ve kullanıldığı konusunda daha fazla şeffaflık sağlandığını belirtti. Ayrıca, güncellenmenin WhatsApp'ın Facebook ile veri paylaşma yeteneğini değiştirmede iddia edildi.

Çifte Standart

WhatsApp tarafından ülkelere göre farklı uygulama yapıldığı görülmüştür. Bu sürecin başında WhatsApp ve Facebook sözleşme değişikliği konusunda ön bilgi vermek üzere İrlanda Veri Koruma Komisyonu'na başvurarak AB ülkeleri açısından bir değişikliğin olmayacağını taahhüt etmiştir.

Dolayısıyla AB'deki muhatap düzenleyici kurum olarak İrlanda Veri Koruma Komisyonu yeni WhatsApp Hüküm ve Koşullarına herhangi bir itirazda bulunmamıştır.

WhatsApp'ın kendisi de bu güncelleme kapsamında dünyanın herhangi bir yerindeki veri paylaşım uygulamalarında hiçbir değişiklik olmadığını iddia etmiştir.

Bu değişiklik ile ilgili yalnızca İtalyan kamuoyunda tereddütler oluşması üzerine İtalyan veri koruma otoritesi olan "Garante"nin WhatsApp'ın Gizlilik Politikası güncellemesiyle ilgili açıklama yapmıştır. Buna göre, "Politika güncellemesinin arkadaşlarınız veya ailenizle olan mesajlarınızın gizliliğini hiçbir şekilde etkilemediğini veya İtalyan kullanıcıların Facebook ile yeni veri paylaşım uygulamalarını kabul etmelerini gerektirmediğini açıklığa kavuşturmak istiyoruz" demiştir.

GDPR'nin tek noktadan yönetim mekanizması, sınır ötesi şikayetlerin, bir şirketin ana bölgesel tabanına sahip olduğu (WhatsApp örneğinde İrlanda) bir lider veri sorumlusu aracılığıyla yönlendirilmesi anlamına gelmektedir. WhatsApp'ın sözleşme değişikliği konusunda İrlanda Veri Koruma Komisyonu, mevcut haliyle WhatsApp'ın güncellenmiş Şartlar ve Koşulları'nda bir sorun olmadığını belirtmiştir.

Bununla birlikte, İtalyan Veri Koruma

Otoritesi (Garante) GDPR uyarınca, diğer Veri Koruma Otoriteleri (DPA), kullanıcıların verilerine yönelik acil bir risk olduğuna inandıklarında kendi mevzuatlarına göre hareket etme yetkisine sahip olduklarını beyan etmiştir.

AB ülkelerine ilişkin uygulaması konusunda önden bilgi veren WhatsApp ve Facebook'un aynı tutumu Türkiye için göstermeyerek çifte standart uyguladığı değerlendirilmektedir.

WhatsApp bu sözleşme değişikliği kapsamına AB ülkelerini almazken içinde Türkiye'nin de bulunduğu diğer ülkelerde ise zorunlu kılmıştır. Avrupa ve diğer ülkeler arasındaki bu farklı uygulamanın temelinde GDPR düzenlemelerinin (General Data Protection Regulation) caydırıcı gücü yatmaktadır. Bu ve benzeri nedenlerle 2016 yılından beri yürürlükte olan 6698 sayılı KVKK'nın (Kişisel Verilerin Korunması Kanunu) On Birinci Kalkınma Planı'nda da öngörüldüğü üzere, AB ülkelerinde kişisel verilere sağlanan koruma düzeyine ulaşacak şekilde hızla iyileştirilmesi gerekmektedir.

Kişilerin Görev ve Sorumluluğu

WhatsApp tarafından dayatılan sözleşme değişikliği sonrasında kişilerin aceleyle ve hiçbir araştırma yapmaksızın başka uygulamalara yöneldiği görülmektedir. Anlık ileti uygulamaları, ücretsiz olarak sunulan diğer uygulamalar gibi, sundukları hizmet karşılığında kişilerin birtakım verilerine erişmekte ve çoğu durumda bu verileri işleyip yurt dışına aktarmaktadırlar. Bireylerin her şeyden önce bilinçli kullanıcı ve bilinçli tüketici olması gerekir. Bu bilincin en önemli noktalarından biri kişisel verilerinin öneminin, kırılganlığının ve verinin saçılmasının geri dönüşümez sonuçları olabileceğinin farkında olmalarıdır. Bu raporda anlık ileti uygulamaların toplayıp işlediği kişisel verilere yönelik riskler ile birlikte teknik seçme ölçütleri ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Kullanıcıların bu riskler ve karşılık gelen teknik ve hukuki seçme ölçütlerini dikkatlice inceleyerek tercihte bulunmaları, uzun vadede kişisel verilerinin saçılma riskine yönelik en

sağlam adım olacaktır. Bu kapsamda, söz konusu uygulamaların hizmet ve gizlilik sözleşmeleri tam olarak okunmalı, ihtiyaç duyulan doğru teknik ve hukuki bilgi güvenilir kaynaklardan elde edilmelidir.

Dolayısıyla kullanıcıların, sadece anlık ileti uygulamalarında değil, yükledikleri tüm uygulamalarda kişisel verilerinin nasıl işlenip paylaşılacağını iyice anladıktan sonra en güvenli gördükleri yerli ya da yabancı bir uygulamada karar kılmaları önerilmektedir.

Düzenleyici Kurumların Görev ve Sorumlulukları

WhatsApp tarafından dayatılan sözleşme değişik sürecinde yaşanan en büyük hayal kırıklığı uygulamadaki çifte standart olmuştur. Ancak, gelişmeler göstermektedir ki, özellikle Avrupa

Birliği'ndeki düzenleyici kurumlar düzenleme ve denetleme faaliyetlerini çok önceden başlatmışlar, bir dizi önlemleri de önceden almışlardır.

Nitekim WhatsApp sözleşme değişikliği konusunda AB düzenleyici kurumlarını önceden bilgilendirip ön onay almıştır. Ülkemizde ise düzenleyici kurumların durumdan kullanıcılarla aynı zamanda bilgi sahibi oldukları ve kamuoyunda oluşan tepkiler sonucunda konuyu acilen gündemlerine aldıkları görülmüştür. Rekabet Kurumu ve Kişisel Verileri Koruma Kurumu kamuoyuna ayrı ayrı açıklama yapmıştır.

Başta WhatsApp ve Facebook olmak üzere sosyal medya ve anlık ileti uygulamalarının kişisel verileri baştan beri "zorunlu rıza" ile toplayıp işlemekte ve paylaşmaktadırlar. Bu nedenle, düzenleyici kurumların tepki olarak değil, zamanında gerekli önlemleri almaları tıpkı AB'de

olduğu gibi daha etkin olurdu.

Bundan sonra benzeri süreçlerin daha sağlıklı ve etkin işletilebilmesi için:

- Proaktif inceleme ve düzenlemeler yapılmalı
- Teknik değerlendirmeler kapsamlı olarak ele alınmalı
- Avantajlar ve riskler ayrıntılı olarak incelenmeli
- Kurumlararası işbirliği ve sinerji ortamları oluşturulmalı ve bunlar STK, akademi, sanayi, kamu kurumları gibi paydaşlarla katılımcı ve saydam bir işbirliği içinde yapılmalıdır.

Buna göre:

- KVKK'nın güncellenmesi kapsamında yapılacak çalışmalarda ve düzenlemelerde paydaşlarla işbirliği yapılmalıdır.
- Bu ve benzeri durumlara karşı hazırlıklı olmak üzere paydaşlarla birlikte orta ve uzun vadeli strateji ve planların oluşturulmasında geniş katılımlı çalıştay, konferans ve şûra benzeri organizasyonlar yapılmalıdır.

Sivil Toplum Kuruluşlarının Görev ve Sorumlulukları

Düzenleyici kurumlarla birlikte paydaş olarak yapacakları çalışmalara ek olarak STK'lar:

- Her kesimiyle toplumun sosyal medya ve teknoloji kullanımı, bilişim okur-yazarlığı ve kişisel verilerini koruma duyarlılığı konusunda eğitilmesi ve bilinçlendirilmesinde etkin rol almalıdır.
- Uluslararası benzer kuruluşlar ile işbirliği yaparak dünyadaki hukuki ve idari uygulama ve deneyimlerin ülkemize kazandırılmasına yardımcı olmalıdır.

Sonuç ve Değerlendirmeler

Kişisel verilerin korunması ile başlayan mahremiyetin (gizlilik) yalnızca bir anlık ileti hizmeti veya sosyal medya ortamı sorunu olarak değerlendirilmeyip ulusal çıkarları ve güvenliği gözetecek biçimde teknik, ekonomik, politik ve kültürel açıdan ele alınması gerekmektedir.

Kişilerin gerek Anayasa gerekse de 6698 sy. KVKK'nın kendilerine sağladığı hakların bilincinde olması ve başta akıllı cep telefonları üzerinden kullandıkları her türlü uygulamanın ve sosyal medya kullanımları sırasında toplanan kişisel verileri ve özel nitelikli kişisel verileri hakkında sağlanan bilgileri dikkatlice incelemeleri, bu bilgileri sağlamayan veya uygulama üzerinden aldıkları hizmet ile örtüşmeyen bir veri işleme durumuyla karşılaştıklarında ilgili uygulamayı kullanmamaları ve 6698 sy. KVKK'daki haklarını kullanmaları gerekir.

Bu farkındalığa sahip olmak ve çevremizi her zaman bilgilendirmek her bilinçli bilişimcinin temel görevi olmalıdır.

Diğer yandan, kanun koyucu, hiçbir yazılım veya donanımda kasten arka kapı bırakılmasına izin vermemeli ve en ileri derecedeki şifreleme tekniklerinin elektronik haberleşme teknolojileri başta olmak üzere bu gibi teknolojilerde kullanılmasını zorunlu kılan düzenleme ve uygulamaları hayata geçirmelidir. Bu teknolojilerde kasten bırakılacak güvenlik açıkları ve açık/arka kapılar yalnızca iyi niyetli taraflarca ve hukuk çerçevesinde kullanılmakla kalmayıp kötü niyetli kişi ve kurumlarca da suistimal edilebilir.

Toplumun sosyal medya, bilişim araçları ve teknoloji kullanımı, bilişim okur-yazarlığı ve özellikle kişisel verilerini koruma duyarlılığı konusunda eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi topyekun bir seferberlik olarak ele alınmalıdır. Böylelikle Y ve Z kuşağı başta olmak üzere her kesimin kendi kişisel verisine sahip çıkması sağlanarak bu verilerin saçılmasının orta ve uzun vadede yaratacağı risk ve tehlikelerin önüne geçilecektir.

Uluslararası gelişmelerin sürekli ve yakından izlenmesini sağlayacak kalıcı kurumsal mekanizmaların oluşturulması hem ülkemizin hem de düzenleyici kurulların etkisini ve itibarını arttıracaktır.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu bünyesinde küresel boyuttaki gelişmeleri yakından izleyip değerlendirecek ve ileri düzey teknik destek sağlayacak, STK ve üniversitelerin katılımı ile bir "görev gücü" (Advanced Technology Task Force) oluşturulmalıdır.

KVKK'nın mevcut durumu ile çifte standart

olarak algılanacak uygulamalarla sık sık karşı karşıya kalınabilecektir. T.C. Cumhurbaşkanlığı 11. Kalkınma Planı'nda da yer aldığı üzere KVKK'nın GDPR koşullarına uygun biçimde ivedilikle güncellenmesi gerekmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki, veri ekonomisinden gücünü alan bu gibi uygulamaların ve şirketlerin gerçekleştirdiği hak ihlalleri ile mücadelede yalnızca kişisel verilere ilişkin düzenlemeler yeterli olmamaktadır. Bu bağlamda, insan hakları hukuku, sözleşme hukuku, rekabet hukuku ve tüketici hukuku gibi diğer hukuk dallarının etkisi de göz önünde bulundurulmalı ve yapılacak düzenleme değişiklikleri ile uygulamalarda hukukun üstünlüğünü hâkim kılan bütüncül bir yaklaşım geliştirilmelidir.

Her devlet kendi egemenlik haklarını ve vatandaşlarını korumalıdır. Ancak büyük teknoloji şirketlerinin faaliyetlerini düzenlemede ulusal düzenleme ve yaptırımların yeterli etkiyi ve değişimi getirmediği gözlenmektedir. Bu nedenle, büyük teknoloji şirketlerine yönelik düzenlemelerde hukukun üstünlüğü ve insan hakları başta olmak üzere ortak değerleri paylaştığımız Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği gibi gelişmiş uluslararası ve bölgesel kurumlarla iş birliğine özel önem verilmelidir.

Verilerin yerelde saklanması, belli standartlarda transfer edilmesi ve nasıl saklandığının denetlenebilirliği önemlidir. Anlık ileti hizmetlerinin yurtdışı mesajlaşmaları da içermesi nedeniyle kişisel verilerin yalnızca Türkiye'deki sunucularda, veri merkezlerinde tutulması zorunluluğu bu hizmetlerin sağlanmasında teknik, altyapı, hukuki ve idari açıdan zorluklara neden olmaktadır.

KVKK tarafından açıklanacak "Güvenli Ülkeler" listesi bu zorlukların kısmen aşılmasına yardımcı olacaktır.

Son olarak WhatsApp, önerdiği sözleşme değişikliği ile oluşan çifte standart algısının aksine her ülkede yürürlükte olan düzenlemeye göre davranmaktadır. Bu nedenle, Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nda, özellikle denetim ve yaptırımlardaki GDPR ile olan farklılıklar giderilerek ivedilikle uygulamaya alınmalıdır.

Raporun tümüne <https://www.tbd.org.tr/anlik-ileti-hizmetleri-degerlendirme-raporu/> adresinden erişilebilmektedir.

Uzaktan Eğitim mi?

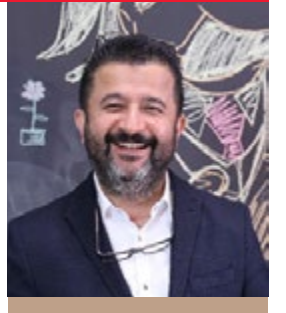
1980'lerin ortalarında Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim programları ile ülkemizin gündemine giren uzaktan eğitim neredeyse o yıllarda oluşan algısını aynen koruyarak bugünlere geldi. Stüdyolara giren öğretmen ve akademisyenlerin anlattıklarını öğrencilerin daha önceden kendilerine ulaşan kitapları takip ederek TV'den bant kayıt olarak dinlemesi 30 yıl öncesinin teknolojilerinin izin verdiği en uygun uzaktan eğitim veya eğitimde teknoloji yöntemi. Öğrenmenin en temel bileşeni olan bilgiyle, öğrenci uzaktan eğitimde en fazla bu seviyede etkileşime girebilirdi. Üniversite okuma imkânı bulamamış genç yaşlı yüzbinlerce insan bu şekilde işlerine devam ederken diploma sahibi oldular. O yıllarda, yüz yüze veya uzaktan, eğitimden beklenti, doğruluğu ve miktarı önceden belirlenmiş sabit bilginin pasif olarak öğrenci tarafından alınmasıydı sadece. Uzaktan eğitimde yapılabileceğin en iyisinin yapıldığını söylemek mümkün o zamanın koşulları göz önünde bulundurulduğunda.

Aradan geçen 30-35 yılda bilişim teknolojileri, TV yayınlarındaki tek yönlü veri akışını önce iki yönlü, sonradan da çok yönlü hale getirdi. Bugün, ücretli-ücretsiz, kurulumu ve kullanımı çok basit farklı video-konferans yazılımlarını bilgisayar veya mobil cihazlarına yükleyen herkes kolaylıkla karşılıklı olarak bilgisini diğer insanlarla hem de onlarla karşılıklı etkileşim içinde paylaşabilir. İşte, uzaktan eğitim bu kadar basit bir şey! mi acaba? Uzak mesafelerde bulunan öğretmenin ve onun öğrencilerinin kişisel bilgisayarlarındaki kameranın karşısına geçip bir video-konferans yazılımı aracılığı ile konuşmasını veya doküman paylaşmasını isimlendirmek gerekirse bunun adı sadece “uzaktan konuşma” veya “uzaktan doküman paylaşımı” olur ama “uzaktan eğitim” olmaz.

İdeal bir uzaktan eğitimin tarifini şu anda dünyada verecek kimse yok, fakat insanlar için tarih boyunca hayatta kalmanın en önemli araçlarından birisi olan öğrenme ve nesiller arası bilgi aktarımı, “öğrenmenin kök hücre” olarak adlandırdığım şu dört temel üzerine oturmuştur:

- sabır,
- sorgulama,
- merak,
- deneme-yanılma-ders çıkartma.

İnsanlar tarih boyunca yeni nesillerinin, dönemin üretim araçlarını ustalıkla nasıl kullanılacağını ve o güne kadar biriken bilimsel (felsefi) bilgiyi sabır göstererek, gördüğü ve duyduğu her şeyi sorgulayıp görünmeyen tarafını merak ederek ve bu araçları ve bilgiyi yeni koşullarda denemekten korkmayıp yaptıkları hatalardan ders çıkartarak öğrenmesini hedeflemiştir. Ta ki elektriğin lokomotif rolü üstlendiği Sanayi 2.0'a, yani son 150 yıla kadar. Sanayi 2.0'ın getirdiği yoğun makineleşmenin yarattığı paradigmlar Taylorizm ve Fordizm'in ortaya koyduğu “insanların yüzde 99'unun ‘düşünmeden’ sadece önüne konulan işi yapabilmesi” anlayışına uygun şekillenen okullar ve eğitim, kapitalist ve sosyalist ülkeler tarafından büyük bir coşkuyla kabul görmüştür.

Prof. Dr.
Selçuk ÖZDEMİR
Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi
Bilişim Garajı Kurucusu

Bunun sonucunda, son 10 yıla kadar yüz yüze veya uzaktan, başkaları (eğitimciler) tarafından niceliği ve niteliği belirlenen bilgiyi sadece ortalama seviyede tekrarlayabilen herkes (öğrenciler) iş dünyasında bir şekilde yerini bulmuştur.

Ülkemizde daha 5 ay öncesine kadar yüz yüze eğitim ile ilgili en ağır eleştirileri yapan kesimlerin, yüz yüze eğitimin bütün sorunları ile aktarıldığı ve kopyalandığı bugünkü uzaktan eğitim olduğu iddia edilen modeli eleştirip son 150 yılın klasik yüz yüze eğitimini kutsamak yerine acilen yeni eğitim yaklaşımları arama çabasına girmesinde fayda bulunmaktadır. Üst seviye çoklu etkileşim, yapay zekâ, çoklu ortam (video, animasyon, resim, ses, metin vb.) içerikler, büyük veri yığınları içinde anlamlı bilgiye çok hızlı erişim, herhangi bir dildeki bilgiyi çok hızlı ve gittikçe artan kalitede istenilen dile tercüme etme vb. birçok teknoloji, bir kitaptaki statik bilgiyi bütün yıl sınıfta öğretmeyi amaçlayan bir öğretmenin çocuklara bilgi-beceri kazandırma kapasitesini yüz yüze veya uzaktan fark etmeksizin çok artıracak uluslararası bilimsel araştırmalarla ortaya konmaktadır.

Sorun uzaktan eğitim veya yüz yüze eğitim değil. Sorun, otonom teknolojilerin son 10 yıldır hızla dönüştürdüğü emek dünyasında yerini alacak olan çocuklarımızın ihtiyaç duyacakları bilgi-beceri setlerini tarihin her döneminde olduğu gibi sabırla, sorgulamayla, merakla ve deneme-yanılma-ders çıkartmayla kazanmasını sağlayacak yeni yaklaşımları eğitim sistemimize daha fazla geç kalmadan entegre edip edemeyeceğimizdir. Yüz yüze sosyalleşerek öğrenmenin avantajlarını, bilişim teknolojilerinin sunduğu her zaman her yerde öğrenme imkânlarıyla harmanlayarak ortaya konulacak “eğitimde inovasyon” çalışmaları önümüzdeki 50 yılın dünyadaki en heyecan verici Ar-Ge alanı olmaya adaydır.

Dönüşüm Muhteşem Olacak...

Bir yılı geçti. Çin’de çıktı ortaya. Adına 2019 yılında bulunduğundan dolayı “Corona Virus Disease” kısaltması olan COVID-19 dendi. Hızla yayılıyor, bulaştığı insanları soluksuz bırakarak ölüme sürüklüyordu. Korunmak için temizlik, temassız, maskeli ve sosyal mesafenin korunduğu bir yaşam biçimi öneriliyordu. 11 Mart 2020’de ülkemizde görülen ilk olay (“vaka”) ile birlikte kapanmalar ve yasaklar da başladı. Okullar, işyerleri, AVM’ler, sinemalar gibi insanların toplu olarak bulunduğu ortamlar kapatıldı. Herkesin uzaktan çalıştığı, görüşmelerini uzaktan yaptığı bir dönem başladı.

Uzaktan çalışmaya, uzaktan eğitime, uzaktan sosyal yaşama nasıl uyum sağlanabilecekti? Alt yapılar uygun ve hazır mıydı? Kısa sürede eğitimin de uzaktan olması ile tablet ve bilgisayara olan talep arttı, fiyatları hızla yükseldi. İşyerleri kapanıp çalışanlar evlerinden çalışmaya başlayınca internet hızlarında sorunlar yaşanmaya başladı. Ayrıca, etkinliklerin de uzaktan yapılmaya başlanması ile elinde uygun aygıtı olan, akıllı telefonu, tableti, bilgisayarı olan herkes teknolojiye hızla uyum sağlamaya başladı. Yaşam sanallaşmaya başlamıştı. Dönüşüm hızlanmıştı...

Sağlıkçıların artan iş yükünü azaltmak, COVID-19 için çareler bulmak üzere yenilikçilik adımları atılmaya başlandı. Bir yandan dünyayı esir alan bu küresel salgının (pandemi) önüne geçmek için sokakları boşaltıp evlere kapanan insanların psikolojilerindeki olumsuz etkiler gündemdeyken bir yandan da sağlıkçıların ve sağlık sistemlerinin durumu endişe yaratıyordu. Hekimlerimizi, hemşirelerimizi, sağlıkçılarımızı, komşularımızı, dostlarımızı, arkadaşlarımızı, akrabalarımızı kaybediyor ya da olası virüs taşıyıcısı olarak görüp uzaklaşıyorduk. Maske, mesafe, temizlik yaşamımızın ayrılmaz üçlüsü olmuştu, olmaya da devam ediyor.

Kayıpların sayısı hızla artıyor, bilim insanları aşı için araştırmaları yoğunlaştırıyor, COVID-19 denen bu illetten bir an önce kurtulmak için çabalıyorlardı. Aşıların bulunduğu, testlerinin yapıldığı haberleri umudu artırıyordu. İşini kaybedenler, iş bulamayanlar, yokluk ve yoksullukla savaşıyorlar için yardım kampanyaları düzenleniyor, yardımlaşma ve sosyal dayanışma ruhu zirve yapıyordu.

Bütün bu koşullarda biz bilişimcilerin on

yıllardır teknolojik dönüşüm için vermiş olduğu savaşı, gözle görülmeyen bir virüs ile hızlanmıştı. Teknolojik dönüşüm muhteşem oluyordu. Dönüşümün simgesi olarak artık bir virüs vardı: COVID-19 Korona Virüs. Bu dönüşümden mutlu değildik; yaşamını yitiren binlerce insan keşke hayatta olsaydı da dönüşüm bu kadar hızlı ve muhteşem olmasaydı...

2016 yılında “aylık” yayından “anlık” yayına geçen, Türkiye Bilişim Derneği’nin (TBD) kuruluşunun 50. yılında, 2021’de bu sayısıyla yeniden süreli yayın biçimine dönüşen, bilişim tarihimizin temel belgeliğinden biri olarak her zaman başvurduğumuz, bilimsel ve kültürel içeriği ile toplumu aydınlatma görevi de olan TBD Bilişim dergisi de bu dönüşümdeki yerini aldı. Dergi, bundan böyle yine sanal ortamda, ancak gerektiğinde basılabilir yapısıyla yine bilişimcilerin başucundaki (akıllı telefon, tablet ve bilgisayarlarında) yerini alıyor.

Sağlıkçılarımız başta olmak üzere tüm yaşamını yitirenleri saygı ve minnetle anıyorum. Yaşamlarını yaşamlarımız için feda eden, Korona Virüs belası ile cesurca savaşan, ailelerine duydukları özlem karşısında en büyük sabrı gösteren sağlık emekçilerine ve içinde bulunduğumuz bu olağanüstü koşullarda iletişimimizi sağlayan, dönüşümün öncüsü bilişimci meslektaşlarımıza bir kez daha teşekkür ediyorum.

Sağlığın her şeyden önde ve önce geldiğinin anlaşıldığı 2020 yılı nefes aldığımız ancak yaşamadığımız bir yıl oldu. Umarım 2021 öyle olmaz. Dünya bu COVID-19 belasından kurtulduğunda içinde bulunduğumuz kısıtlı yaşamdan yeni normal yaşama dönüşüm muhteşem olacak, olmalı....

İ. İlker Tabak
TBK Bilişim Sistemleri AŞ
Yönetim Kurulu Başkanı
ilkertabak@TBK.com.tr

“Bir Tedarik Zinciri Saldırısı” ve Çıkarılan Dersler

Çok olmadı; 2020 yılının sonlarına doğruydu, siber uzayda tek bir hedefin ele geçirilmesiyle binlerce hedefe ulaşılabilceğinin neredeyse en çarpıcı örneğini gördük. SolarWinds firmasına ait yazılım güncelleme sunucusun, bilgisayar korsanları tarafından kötücül bir yazılım (malware) ile buluşturulması, sadece Amerika’da değil söz konusu firmanın ürünlerini kullanmakta olan pek çok ülkedeki pek çok firmada da tam bir karmaşaya yol açtı. SolarWinds ürünlerini kullanan ve güncel yamalarını indiren pek çok kuruluş farklı isimlerdeki benzer kötücül yazılımlarla karşılaştı: Sunburst, Sunspot, Teardrop, Raindrop, Supernova, Cosmicgale, bu adlardan bazılarıydı. Kötücül yazılım bulaştırılan güncelleme sunucusundan yama indirenler, gerçekte farkında olmadan arkakapı (backdoor) güncellemesi indirdirmiş oldular.

Ahmet PEKEL
Türkiye Bilişim Derneği
Yayın Kurulu Başkanı
ahmet.pekel@tbd.org.tr

Saldırı yöntemi, siber güvenlik dilinde ürün sağlama ya da tedarik zinciri saldırısı (supply chain attack) olarak tanımlanmakta. Saldırı sonrası, SolarWinds firmasının 18,000’e yakın müşterisi etkilendi. Müşterileri arasında, büyük bilişim firmalarının yanı sıra önemli devlet kuruluşları da vardı. SolarWinds ürünlerinin önemli alıcılarından biri de siber güvenlik firmalarıydı. Sorun olduğunun anlaşılması da yine bu güvenlik firmalarından birinde çalışan bir uzmanın sistemdeki iki aşamalı parolasını değiştirmek istemesiyle ortaya çıktı; sonuçta, kötücül yazılımın bulaştığı dizgede parolasını değiştiremedi. 13 Aralık 2020 tarihi SolarWinds olayının kamuoyu ile paylaşıldığı tarih olabilir; ama bu olayın çok daha önceden başlatıldığı daha sonra anlaşıldı. Sorunun farkına varılması ise tam 8 ayı buldu. Olayın arkasında, Rus kökenli siber korsanların olduğu, kötücül yazılımın SolarWinds sunucusuna Mart ve Haziran 2020 tarihlerinde yüklendiği söylendi.

Bulaş alan sunucudan güncelleme indirenler gerçekte bir Gelişmiş Kalıcı Tehdit (Advanced Persistent Threat: APT) indirmiş oldular. Kötücül yazılım, karmaşıktı; iki hafta uykuda kalmış, bu tür

saldırılarına karşı kuruluşlarda konumlandırılan tehdit yalıtma aygıtlarına (sandbox) takılmamıştı. Hedef sunucuya bulaştıktan belli bir süre sonra komuta ve denetim merkezi ile bağlantı kuran yazılım, bulaştığı sistemdeki hesap bilgilerini toplamaya ve merkeze iletmeye başlayacaktı.

Neden SolarWinds hedef alınmıştı? Kısaca bunu irdeleyelim. Öncelikle SolarWinds firmasının genelağ sayfasında yer alan ürün dizelgesine göz atalım: Dizelgede, Ağ Güvenliği, Sistem Yönetimi, Veritabanı Yönetimi, Bilişim Teknolojileri Güvenliği, Bilişim Teknolojileri Servis Yönetimi, Uygulama Yönetimi, Yönetilen Hizmet Sağlayıcılığı (uzaktan izleme, uzaktan destek v.b.) ürünleri görülmekte. Firmanın Ağ, İşletim ve Güvenlik ürünlerinin biraraya getirildiği ortamın adı: ORION. Firmanın bu ürünün tanıtımı için kullandığı reklam sözü ise şöyle: ‘Tek Satıcı, Tek Ortam.’ Kötücül yazılımın bulaştığı kuruluşlarda kullanılan izleme ve yönetim amaçlı ürünleri göz önünde bulundurduğumuzda; olayın, bir siber savaştan öte bir siber haberalma (casusluk/ istihbarat toplama) konusu olabileceği akla daha yakın görünüyor.

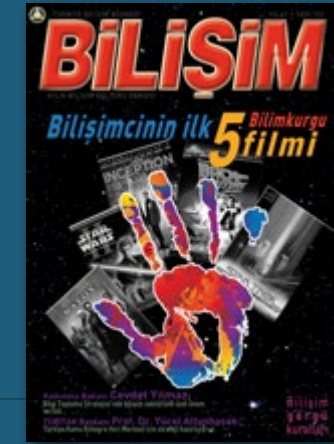

Gelelim bu olayın başlangıç noktasına: Öncelikle, 19 Kasım 2019'da, Vinoth Kumar adlı bir güvenlik uzmanının güncelleme sunucusuna erişebildiği ve bunu da SolarWinds firmasına bildirdiği bilgisi Reuters'in haberlerine de yansımış. Vinoth Kumar'ın Twitter iletileri arasında da güncelleme sunucusuna yapılan görüntüleri alınmış erişimler görülmekte. Sıkı durun şimdi, o görüntülerde güncelleme sunucusunun o tarihlerdeki parolası, solarwinds123 olarak görünüyor. Doğaldır ki, Vinoth Kumar'ın bulunduğu açığı başkaları da görebiliyor olmalı.

SolarWinds'e yapılan saldırının küresel anlamda etkileri ve zararları konusunda kesin bir şey söylemek şu an için bile çok zor. Kötücül yazılımın indirildiği sunucularda ve ağlarda ne kadar bir süre sonra, nelerle karşılaşılacağı da belli değil. Bunları belirlemek epey zaman alacak; öyle görünüyor. Ancak yine de bu örnekten yola çıkarak alınabilecek önlemler konusunda güvenliğin nerdeyse temelleri diyebileceğimiz ilkeleri tekrar anımsamakta yarar var:

- Kolay tahmin edilebilecek parolaları kullanmamak.
- Parolaları sık ve düzenli olarak değiştirmek, (bunun için parola yönetim yazılımları kullanılabilir).
- Parolaları, süreleri hiç dolmayacak şekilde tanımlamamak.
- Parolaları başkalarıyla paylaşmamak.
- Yazılım ve donanımlarla gelen fabrika çıkışlı parolaları değiştirmek.
- Bir güvenlik doğrulamasıyla yetinmeyip, iki aşamalı kimlik doğrulama yöntemlerini kullanmak (bunun için tek seferlik parola: OTP-One Time Password ya da biyometrik araçlar: parmakizi veya iris tarama gibi yöntemler kullanılabilir).
- Aynı parolaları başka hesaplarda kullanmamak.
- E-postalarla gelen bağlantıları doğrudan açmamak,
- Güvenilmeyen kaynaklardan dağıtımı yapılan uygulamaların kuruluşlarını yapmamak.
- Ağdaki olağandışı hareketleri düzenli olarak gözlemlemek.
- Kullanıcı yetkilerinin düzenli olarak gözden geçirmek.

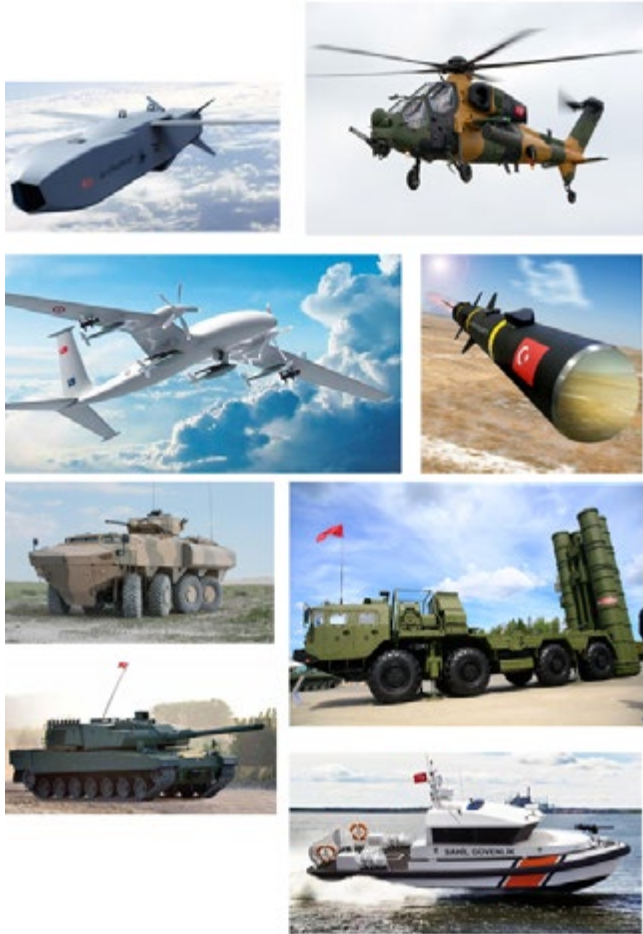
Siber güvenli günler dileğiyle...

Savunma Sanayiinde Yapay Zekâ Uygulamaları

Doç. Dr.
Recep BENZER

Yapay Zekâ, doğadaki tüm canlıların davranışlarından ve en üstünü olan insanın davranış biçiminden esinlenerek benzeri davranan sistemleri modelleme çalışmasının genel adıdır ve ismi 1950'li yıllarda 'Artificial Intelligence' olarak konulmuş bir olgudur [1]. Yapay Zekâ, disiplinler arası bir kavram olarak ele alınabilir. Bu disiplinler biyoloji, psikoloji, sosyoloji, bilgisayar, matematik, tıp ve bunların alt dallarıdır.

Yapay Zekâ, genel görüşe göre özellikle insan gibi davranan sistemlerdir. Ama diğer canlıların da model olarak alındığı göz önünde tutulursa genel anlamda doğadaki davranış biçimlerinin modellenmesi olarak tanımlanabilir [2-3].

İnsan gibi davranan sistemler denildiğinde bu davranış biçimi temelde 6 farklı şekilde karşımıza çıkar. Bunlar; bir sistemin kontrolü (Robot kontrolü, Trafik kontrolü vb.), karar verme (Harp stratejileri, tıpta tanı, hukuk, uzman sistemler), tahmin (Finans, trafik, image process), öğrenme ve optimizasyon (en makul çözüm, en kısa yol, optimum süreç) şeklinde karşımıza çıkar [1, 4].

Yapay zekânın amacı; insanlara karar vermede ve amaçlarına ulaşmada yardımcı olacak zeki sistemler sağlamaktır. Teknolojinin gelişimi ile birlikte yapay zekâ problem çözme, uzman sistemler, robotik, görme, makine öğrenmesi ve sinir ağları alt alanlarında karşımıza çıkmaktadır [5].

Saldırıya karşı koyma ve müdafaada bulunma anlamına gelen savunma, ulusal

anlamda bir devletin egemenliğinin sürekliliği için başka devletlere karşı korunmak amacıyla yapılan faaliyetlerdir. Savunma hizmeti devlet tarafından sunulan bir hizmet türü olup toplumdaki herkesin bu hizmetten fayda sağlaması söz konusudur. Savunma sanayi, ülke güvenliği için gerekli görülen savunma araç-gereçlerinin üretimi ve hizmetlerin sunulmasıyla bağlantılı olarak genel kapsamda endüstriyel iş çevresini içine alan bir sektördür. Askeri teknolojilerdeki önemli ilerlemeler, modern savunma sanayisine geçişi hızlandırmıştır. Savunma sanayi birçok sektörle etkileşim halinde olmaktadır. Savunma sanayinin başlıca ana sektörleri şu şekilde sınıflandırılmaktadır:

- Havacılık ve Uzay Sanayii
- Silah ve Mühimmat Sanayii
- Askeri Gemi İnşa Sanayii
- Askeri Otomotiv ve Zırhlı Araç Sanayii
- Roket ve Füze Sanayii
- Elektronik Sanayii
- Askeri Giyim Sanayii

Savunma sanayi, her zaman teknolojik ilerlemelerin ön saflarında yer almıştır. Günümüzdeki gelişmeler nedeniyle Yapay Zekâ savunma endüstrisinde rekabet etmek için gerekli hale gelmiştir. Bugün, birçok ülke ve savunma sanayi şirketi yapay zekâ yatırımlarına öncelik vermekte ve rekabet avantajı elde etmek için gerekli olan geniş stratejik hamleleri yapmaktadır. Öyle ki ülkeler güvenliklerini sağlayamazsa, o ülkelerdeki hiçbir endüstrinin ayakta kalması mümkün olmayacaktır.

İnsan zekâsının tüm derinlikleri henüz

keşfedilmemişken yapay zekânın açıklamasını yapmak oldukça zor olacaktır. İnsanoğlunun kendisinden daha zeki bir sistem ya da makine ortaya çıkarabilir mi? Burada asıl olarak tartışılması gereken husus yapay zekânın yeni buluşlarda kullanılabilmesi, problem çözme aracı olarak askeri sistemlerde kullanılabileceğini değerlendirmektir. Yapay zekânın ses tanımadan, doğal dil geliştirmeye, bilgisayarlı görüşten, genetik programlamaya kadar çok çeşitli uygulamalarla ekonomi ve sosyal yaşamın birçok alanı gibi savunmada da geniş bir kullanım alanı bulmaktadır [6].

Endişelere rağmen yapay zekâ teknolojisi baş döndürücü hızla devam etmektedir. Hükümetler yapay zekâ stratejilerini de ortaya koymaktadırlar. Rusya Devlet Başkanı Putin'in, "Yapay zekâ teknolojisini kontrol eden dünyayı kontrol edecektir" gibi iddialı bir bildiriye bulunması bunu ortaya koymaktadır [7].

Askeri Sistemlere olan Yaklaşımlar

Yapay zekâ, askeri alanlarda oldukça çok kullanılmaktadır. Otonom sistemlerden yüz tanıma sistemlerine, insansız hava araçları (İHA)'lardan silahlı yapay zekâ robotlarına kadar pek çok uygulama alanında kullanılmaktadır. Otonom robot üretimi ile ilgili çekinceler bulunmaktadır [8]. Öldürme yetisine sahip robotların üretimi ve kullanımının yasaklanması için SpaceX, Tesla Motors ve PayPal'ın kurucusu olan Elon Musk Birleşmiş Milletlere (BM) mektup yazmıştır [9]. Yapay zekâ ile ilgili anlatılan negatif örneklerden biri de Sovyetler Birliği'nde yarbay olarak çalışmış olan Stanislav Petrov'un yaşamış olduğu askeri

deneyimdir.. Sovyetler Birliği döneminde Sovyet Hava Savunma Birliklerinde Yarbay olan Petrov, 26 Eylül 1983 günü bir erken uyarı merkezinde nöbetçi personeldir ve arıza yapan bilgisayarlar Birleşik Devletler tarafından Rusya'ya bir füze saldırısı başlatıldığı ikazı vermektedir. Bilgisayarlar, Birleşik Devletler tarafından Rusya'ya beş adet nükleer füze atıldığı ikazını vermiştir. Bu olay dünyanın nükleer bir savaşa belki de en fazla yaklaştığı an olarak tarihe geçmiştir. Petrov arızalı bilgisayarların nükleer füze saldırı ikazını dikkate almayarak dünyayı büyük bir felaketten kurtarır. Gerçek bir saldırının sadece beş adet yerine yüzlerce füze ile yapılacağını değerlendiren Yarbay Petrov, bilgisayarların hata yaptıklarına karar vermiştir [10]. Elon Musk'ın yazmış olduğu mektuba rağmen BM Lahey'de yapay zekâ ve robotlar adında bir araştırma merkezi ve gözlemevi kurmuştur.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Savunma İleri Araştırma Projeleri Ajansı - DARPA (The Defense Advanced Research Project Agency) yapay zekânın gelişimini üç aşamada ele almaktadır. Birinci dalgada bir alana özgü olarak toplanan bilgilerden elde edilen kurallar algoritmalar aracılığıyla bilgisayar sistemlerine aktarılır. Üretilen çözümler daha önce belirlenen parametrelere dayandırılmaktadır. Bu nedenle bu aşamada, oluşabilecek yeni durumlar için yeterli bulunmamaktadır. İkinci aşamada istatistiki yaklaşımlar kullanılarak oluşturulan algoritmalar vasıtasıyla veriler ile bilgisayarlar eğitilmiştir. Makine öğrenmesi olarak adlandırılan bu aşamada kurallar bilgisayara adım adım tanımlanmaktadır. Algoritmalarla bilgisayarların öğrenmesi sağlanan bu aşamanın sınırlı kapasite ve eğitilen algoritmaya göre çıktının alınması, her zaman istenilen sonucun elde edilebilmesini sağlamamaktadır. Üçüncü aşamada ise gelecekte hayatımızı en çok etkileyecek sistemler olan

yapay zekâ sistemleri devreye girmiştir. Bu sistemde yapay zekâ, yaşadığımız dünyanın nasıl çalıştığını ve içinde bulunduğu durumu anlayabilecek modeller geliştirecek, kendi kendine karar verme süreçlerini şekillendirerek mantıksal kurallar oluşturacaktır. Bu aşamadaki yapay zekâ ile farklı kaynaklardan veri toplayarak, bu verileri kendi sistemleri için kullanılabilir hale getirecek ve kendini programlayarak soyut bir analitik düşünce sistemi oluşturması planlanmaktadır [11].

Günümüz askerî harekât ortamında bilgi kaynaklarının çeşitliliği ve toplanan verilerin çok fazla olması neticesinde yapay zekâ sistemleri sayesinde veriler çok kısa sürede işlenebilmekte, mantıksal sonuçlar elde edilebilmektedir. Yapay zekâ tabanlı algoritmalar; radarlardan, insansız hava araçlarından, hava erken ihbar uçaklarından uydulardan, elektronik tespit sistemlerinden, istihbarat kaynaklarından ve sosyal medya gibi farklı ortamlardan alınan bilgileri çok kısa sürede işleyebilmekte, analiz ederek karar vericiler gibi sonuca varabilmektedir. Bu nedenle yapay zekâ tabanlı algoritmalar insanlardan daha kısa sürede ve az hata ile sonuca vardıkları için askeri hareketin temposu artacaktır. Koordinasyon gerektiren karmaşık görevler, iletişim halinde olacak yapay zekâ algoritmaları ile karşılıklı müdahaleye neden olmadan harekât merkezlerindeki görevlerin çoğunu yapılabilecektir.

Karar alma süreci yapay zekâ tabanlı komuta kontrol sistemleri sayesinde kısalcak, gerçek zamanlı düşman faaliyetleri izlenebilecek, düşmanın olası hal tarzları dinamik olarak takip edilebilecektir. Bu doğrultuda karar vericiler anlık olarak planlarını gözden geçirebilecek; askeri unsurların konuş yerlerini ve kuvvet yapılarını değiştirebilecektir. Silah sistemleri siber saldırılara karşı yapay zekâ algoritmaları tarafından devamlı olarak gözlem altında tutulabilecek, siber saldırıları

taklit edebilen algoritmalar sistemin zayıf noktalarını tespit ederek anında düzeltici müdahalede bulunabilecektir.

Bugün Türk Silahlı Kuvvetleri'nde İHA ve SİHA olarak kullanılmakta olan sistemler yarı otonom sistemler olarak tarif edilebilir. Bu sistemlerde kontrol, insan operatör ile Yapay Zekâ arasında paylaşılmaktadır. Örneğin İHA' nın stabil uçuşunu sağlamak için kanatçıgın kaç dereceyle hareket ettirileceğini belirleyen asgari komutlar Yapay Zekâ tarafından verilirken, İHA' nın hangi irtifada hangi yöne doğru uçacağı insan operatör tarafından yönetilmektedir [12]. Tam otonom sistemlerde ise tüm kontrol Yapay Zekâdadır. Yapay Zekâya sahip silahlar kendi başlarına hedef bölgede keşif yaparak öldürme kararını tek başlarına alabilir ve hedefin imhası için en uygun stratejiyi kendi başlarına hesaplayabilirler.

Yukarıda ele alınan tüm konular dikkate alındığında, yapay zekânın askeri alanda kullanımının gerekli olduğu sonucuna varılabilmektedir. Karar verilmesi gereken en önemli unsur, yapay zekâ kullanımının otonom mu, yoksa sadece destek sistemi olarak mı gerçekleştirilmesi gerektiğidir. Belli bir olgunluğa erişildikten sonra, askeri sistemlerin tam otonom sistemler olması gerektiği gerçeği de yadsınamayacaktır. Bu noktada, hedef tespit, takip ve tanımlamadan başlanarak, hedef önceliği belirleme, hedefe kitlenme ve hatta mevcut duruma göre hedef değişimi gibi alternatifler için uygulanabilir.

Yapay Zekâ Farkındalığı

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yapay zekâ ile ilgili çalıştaylar, kongreler, sempozyumlar ve yarışmalar yapılmaktadır.

Türkiye Yapay Zekâ İnisiyatifi; ilgili tüm paydaşların destek verdiği, Türkiye'de yapay zekânın gelişmesi ve kalkınmaya yüksek katma değer sağlamak için yürütülen bir girişim olup,

2018 ve 2019 yılında birçok panel düzenlemişlerdir. Savunma sanayii temsilcileri ve akademisyenlerin katılımıyla "1'inci Büyük Veri, Yapay Zekâ, Otonom, Robotik ve Karar Destek Sistemleri (BYORK) Çalıştayı", 27-28 Mart 2018 tarihlerinde Milli Savunma Üniversitesi Kara Harp Dekanlığında icra edilmiştir.

Her yıl Avrupa Ağ ve Bilgi Güvenliği Ajansı (ENISA) tarafından desteklenen, Avrupa Siber Güvenlik Ayı kapsamında gerçekleştirilen ve 2018 yılında 11.si düzenlenen Uluslararası Bilgi Güvenliği ve Kriptoloji Konferansı'nın açılış konuşmalarını Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Bakan Yardımcısı Dr. Ömer Fatih Sayan, BTK Başkanı Ömer Abdullah Karagözoğlu ve Bilgi Güvenliği Derneği Yönetim Kurulu Başkanı ve HAVELSAN Genel Müdürü Ahmet Hamdi Atalay yaptı. "Siber Güvenlik ve Blok Zincir Teknolojisi", "Ulusal Güvenlik Açısından Siber Güvenlik", "Siber Güvenlik ve Sanayi Kümelenmesi" ve "Siber Güvenlikte Eğitim ve İnsan Kaynağı Yetiştirme Politikaları" panellerinin gerçekleştirildiği konferansta panellerin yanı sıra "Blok Zincir Teknolojileri" ve "Pardus İşletim Sistemi" konularında eğitimler verilmiştir.

Deep Learning Türkiye, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ve HAVELSAN iş birliği ile ilki 2018 yılında düzenlenen Yapay Zekâ Konferansı (DeepCon'18) ile bu alanda çalışmakta olan akademi, özel sektör ve kamunun bir araya getirilmesi sağlanmıştır.

2018 yılında Ankara'da Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu konferans salonlarında yapılan Uluslararası Yönetim Bilişim Sistemleri Konferansında Yönetim Bilişim Sistemlerinde Askeri Sistemler adı altında alt konferans yapılmış ve 2019 yılında da İstanbul'da Kadir Has Üniversitesi'nde yapılacaktır.

İlki 2018 yılında düzenlenen TEKNOFEST İSTANBUL Havacılık, Uzay ve Teknoloji Festivali 550 binin üzerinde ziyaretçisi ile dünyanın en büyük

ikinci havacılık festivali olmayı başarmıştır. 2018 yılında yapay zekâ yarışması yapılmış ve oldukça başarılı geçmiştir. 2019 yılında da aynı yarışmalar yapılacaktır. Söz konusu fuar kapsamında İHA, sualtı İHA vb askeri sistemlerde de yarışma ve organizasyonlar yapılmıştır.

Ülkemizin jeopolitik konumu gereği önem arz eden ve ekonominin gelişimine önemli ölçüde katkı sağlayan Türk Savunma Sanayi de, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ihtiyaçlarını karşılamaya ve rekabetin had safhaya ulaştığı uluslararası pazarda ağırlığını hissettirmeye başlamıştır. Türkiye savunma sanayi başta olmak üzere tüm kritik alanlarda sadece kendisine yeterli olmakla kalmayıp, bütün dost devlet gereksinimlerinin karşılayacak düzeye gelme zorunluluğundadır. Nitekim Türkiye Cumhuriyeti Devletinin attığı adımlar sayesinde 2002'de yüzde 80'leri bulan dışa bağımlılık oranlarımız yüzde 35'ler seviyesine düşmüştür [13].

Türk savunma sanayi şirketleri yurt dışına zırhlı araçlar, hava savunma sistemleri, roket sistemleri, simülatörler, sahil güvenlik gemileri, haberleşme komuta kontrol sistemleri ve yazılımlar ihraç etmektedir. Bu askeri sistemlerde kullanılan yapay zekânın üçüncü aşama olan karar alma süreci yapay zekâ tabanlı komuta kontrol sistemleri de dahil edilmelidir. Böylece dünya ülkeleri arasında rekabet gücümüz daha net olarak ortaya çıkacaktır.

Yapay Zekânın Silahlı Kuvvetler İçin Anlamı

Yapay zekânın üç potansiyel uygulama alanı, silahlı kuvvetlerin bu teknolojiye neden ilgi duyduğunu ortaya koymaktadır. Birincisi veri sistemlerinin oluşturulması ve bu verilere hızlı ulaşarak taktik değerlendirmelerin yapılmasıdır. Bilgiyi işlemek maksadıyla geliştirilen yapay zekâ uygulamaları, insan işgücünün daha üst seviyeli

görevlerde kullanılmasını sağlayan, veri yorumlama sürecini hızlandırma potansiyeli sunmaktadır. Böylece İnsan, alternatifleri bulan unsur değil, değerlendirilmiş alternatifleri onaylayan unsur durumuna gelmektedir. Örneğin ABD ordusu tarafından yürütülen Maven Projesinde, insansız gözlem dronlarından alınan görüntülerin, daha hızlı yorumlanmasını sağlayacak algoritmaların kullanılması araştırılmaktadır. Ancak bu projenin ortaklarından Google, ABD Savunma Bakanlığı Pentagon ile birlikte yürüttüğü askeri yapay zekâ projesini sürdürmeme kararı aldı. İnsan gözetimini ortadan kaldırarak tamamen yapay zekâ karar destek unsurları tarafından değerlendirme yapıp yok etme politikasını ortaya koyan bu projede Google savaş ticaretine dahil olmak istememesi bu durumu ortaya çıkarmıştır. Bu örnekte, son karar vericinin insan olması durumuna bir örnek teşkil etmektedir [14]. İkinci olarak, hipersonikten siber saldırılara kadar uzanan yelpazede, üst düzey askeri ve sivil liderler, savaşın hızının artırılması çalışmasıdır [15]. Özellikle burada tepki süresinin kısaltılması amaçlanmaktadır. Gözetle, Oryante ol, Karar ver, Müdahale et döngüsü içinde yapay zekâ algoritmaları ile hızlı karar vererek modern savaş araçları ile taarruz etme isteğidir. Üçüncü olarak, yapay zekâ muharebe sahasında; insanlı bir uçak veya tankın yönetiminin insansız olarak yürütülmesi projesidir. Örnek verecek olursak, ABD Ordusunun 2017 yılında yayınlanan Robotik ve Otonom Sistemler Stratejisinde kendine özgü olarak otonom sistemlerin, daha az maliyet ve riskle etkinliği artırma imkân ve kabiliyetini ortaya koymuştur [16].

Gelecekte Savunma Sanayii Sektöründe Yapay Zekâ

Silahlı kuvvetler görüntünün kıymetlendirmesi, hedefin bombalanması veya muharebenin planlanması gibi belirli görevleri yerine

getirmekte, var olan sistemlere göre daha iyi olmadıkları sürece yapay zekâ tabanlı sistemleri kullanmak istemeyecektir.

Savunma sektöründe saldırmak için yapılan teknolojik gelişmelerden çok rakiplerin, birbirlerinin sistemlerini bozmak için girişimlerde bulundukları bu rekabetçi ortamda büyüyen emniyet ve güvenilirlik problemleri göz önüne alındığında, yapay zekâ askeri bağlamda neler yapılabileceğini ön plana çıkarmaktadır. Karşı atak sistemlerinde yapay zekâ unsurlarının kullanımı öne çıkacaktır. Burada kendini gösteren diğer unsur siber güvenlik unsurlarında yapay zekâ kullanımıdır. Silahlı kuvvetler yapay zekâ alanındaki güvenilirlik ve yetenekler arasındaki karşılaştırmayı değerlendirecek ve güvenilirlik riski olsa da potansiyel olarak daha fazla yetenekler sunan sistemleri tercih edeceklerdir.

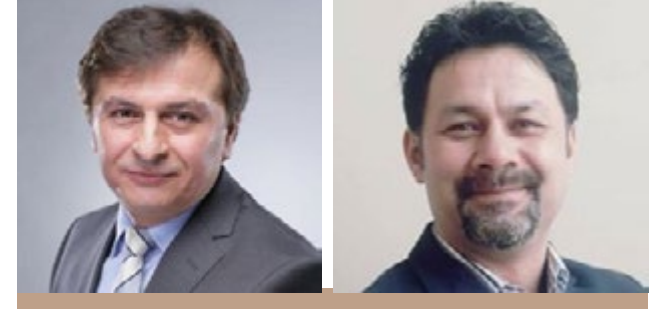
En büyük problemlerden biri olan güvenlik burada kendini göstermektedir. Elektronik faaliyetlerin arttığı her ortamda, sistemlerin rakip etkileşime karşı korunması ve etkilenmemesi en önemli unsur olarak ortaya çıkmaktadır.

Karar verici anlamında yapay zekânın askeri sistemlerde kullanımı için biraz daha zamana ihtiyaç var olduğu görülmektedir. Bunun da temel nedeni kullanılacak sistemlerdeki emniyet ve güvenilirlik felsefesinin tam olarak teknolojik gelişmelere gereksinim duyduğu kanaatidir. Burada en önemli olan ise; yapay zekânın zaafı, ani gelişmelere tepki gösterememesi ve doğaçlama yeteneğinin olmaması şeklinde özetlenmektedir.

Kaynaklar

- [1] De Spiegeleire, S., Maas, M., & Sweijs, T. (2017). Artificial intelligence and the future of defense: strategic implications for small-and medium-sized force providers. The Hague Centre for Strategic Studies. ISBN/EAN: 978-94-92102-54-6.
- [2] Ventre, D. (2020). Artificial Intelligence, Cybersecurity and Cyber Defence. John Wiley & Sons.
- [3] Öztemel, E. (2020). Yapay Zekâ ve İnsanlığın Geleceği, Birey ve Toplum Güvenliği, TÜBA Yayınları, s. 77-92.
- [4] EMO (2017). Ya içindedir bu zekâ ya da dışında. Popüler Bilim Yapay Zekâ. TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası, Haziran 2017. 28-33.
- [5] Uliş (2020). Yapay Zekâ Stratejileri ve Türkiye. www.ybu.edu.tr/yulisa/
- [6] Une, M.M., Khidake, S.L., (2018). Artificial Intelligence in Defense Sector. International Research Journal of Engineering and Technology (IRJET), 5 (6): 2681-2684.
- [7] Vincent, J. (2017). Putin says the nation that leads in AI 'will be the ruler of the world'. The Verge. <https://www.theverge.com>
- [8] Righetti, L., Sharkey, N., Arkin, R., Ansell, D., Sassoli, M., Heyns, C., ... & Lee, P. (2014). Autonomous Weapon Systems: Technical, Military, Legal and Humanitarian Aspects. Proceedings of International Committee of the Red Cross.
- [9] Gibbs, S. (2017). Elon Musk leads 116 experts calling for outright ban of killer robots. The Guardian.
- [10] Horowitz, M.C., (2018). The promise and peril of military applications of artificial intelligence, Bulletin of the Atomic Scientists.
- [11] Turek, M. (2021). Explainable Artificial Intelligence (XAI). DARPA. <https://www.darpa.mil/>
- [12] Savunma Sanayii (2020). Yapay Zekâ destekli İHA sürüşü, <https://www.savunmasanayiidergilik.com/>
- [13] SBB (2020). Türkiye Cumhuriyeti ve Bütçe Başkanlığı, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu, 2019
- [14] Schmid, A. P. (2020). Handbook of Terrorism and Counter Terrorism Post 9/11.
- [15] Survey (2018). Strategic Survey 2018: The Annual Assessment of Geopolitics November 2018. www.iiss.org.
- [16] Report (2017). Robotics and Autonomous Systems, The Dwight D. Eisenhower School for National Security and Resource Strategy National Defense University

Blokzinciri Teknolojileri ve Kripto Varlıklar

Yüksel Samast ve Özgür Akbulut

Verion Teknoloji (www.verion.com.tr)

Bilişim teknolojileri ve dijitalleşme/sayısallaşma tüm boyutlarıyla her geçen gün giderek hızlanıyor ve ilerliyor. Dijitalleşme ile iş dünyasının ve hayatımızın her alanında verilerin ve değerli varlıkların çok hızlı, aracısız ve güvenli şekilde oluşumu, paylaşılması ve kaydedilmesi, ihtiyacı çok büyütmüş ve önemli hale gelmiştir.

Blokzinciri teknolojisi verilerin dışında değer atfettiğimiz varlıkları da transfer etmemizi ve kaydetmemizi sağlayan bir çeşit dağıtık (tek bir merkezde olmayan, birden çok yerde birebir kopyası olan) bir veritabanı gibi görülebilir. Başka bir deyişle, blokzinciri, merkezi bir sunucunun, veri tabanının veya güvenilir bir otoritenin sağladığı merkezi güvene ihtiyaç duymayacak ve bu merkezi yapıların kayıtları değiştirme veya aktarıma izin vermeme gibi olumsuzluklarını da ortadan kaldıracak şekilde, güvenli ve değiştirilemez şekilde, birçok noktada eşi (birebir kopyası) bulunan (merkezi olmayan) dağıtılmış/dağıtık bir sistemdir. Geriye doğru kayıtların/verilerin silinememesi ve değiştirilememesi ile kayıtların saklanması özellikleri blokzincirinin dikkatleri üzerine çekmesini sağlıyor.

Blok zinciri, blokzincir, blokzinciri ya da İngilizce blockchain olarak adlandırılan, kısaca kriptografi kullanılarak bağlanan ve güvenli hale getirilen, bloklar halinde, işlemlerin ve varlıkların listesinin tutulduğu sürekli büyüyen, birden çok noktada birden çok birebir eşi (aynısı) olan dağıtık bir kayıt sistemidir. Şu anda kullanılan üç tabirden hangisinin yaygın olarak benimseneceğini zaman içinde göreceğiz ama bu yazıda "blokzinciri"

tercih edilmiştir. Blokzinciri, "bloklar" ve bu blokları oluşturan "kayıtlar"dan oluşur; böylece zincir ortaya çıkar. Blokzincirleri, bir "eşten eşe güvenli değer değişim" protokolü olarak da tarif edilmiştir. Blokzinciri bazlı değer/varlık/veri değişimi, geleneksel sistemlerden daha hızlı, daha güvenli ve daha ucuz bir şekilde aracısız gerçekleştirilmekte ve kayıtların birebir eşleri aynı anda birden çok noktaya dağıtılmaktadır. Böylece merkezi yapıların doğasında bulunan kayıtların bozulması, değiştirilmesi ve kaybolması gibi eksiklikler ve sorunlar tamamen ortadan kalkmaktadır.

Geleneksel kayıt sistemlerimiz merkezi yapılardır. Merkezi yapıları verilerin ve varlıkların sadece merkezi tek bir yapıda oluşması, toplanması, saklanması ve aktarılması olarak tanımlayabiliriz. Merkezi yapılar, kendisine iletilen verilerin saklanması, yönetilmesi ve istenildiğinde ibraz edilmesi sorumluluğunu üstlenirler. Kamu veya özel yetkili merkezi otoriteler, tabi olduğu yasal düzenlemelere uygun olarak, ilgili varlığa/veriye erişim sağlanmasını ve transfer edilmesini sağlar. Örneğin, günümüzde itibari para transferleri, düzenlemelere bağlı yetkili bankalar ve finans kurumlarınca gerçekleştirilir. Her transfer sürecini ilgili banka (merkezi otorite) başlatır, yürütür ve sonlandırır ve bu transfer sürecinde oluşan tüm kayıtlar da, transferi yapan aynı banka tarafından oluşturulur, saklanır ve güvence altına alınır. Bu kayıtlar değiştirilirse, kaybedilirse veya yok edilirse, bir kopyası başkasında olmadığı için, hayati sorunlar oluşmaktadır. Bu nedenlerle merkezi yapılar yerine bu sorunların yaşanmayacağı güvenilir klonlanmış çoklu kayıt sistemlerine (zincir oluşturan bloklar) büyük ihtiyaç doğmuştur.

Blokzinciri kavramının sadece dijital paralarla veya kripto paralarla ilgili olmadığı, dağıtık yapısı, veri güvenliği ve şeffaflık gibi özelliklerinin yanında, uzlaşma (consensus) protokolleri, güvenlik yapıları ve akıllı kontratlar gibi yenilikçi teknolojiler ile birçok farklı alanda uygulamalarının olduğunun anlaşılması gerekmektedir.

İlk akademik çalışmaları 1970 ve 1990'lı yıllarda başlanmış olan blokzinciri teknolojileri, 31 Ekim 2008' tarihindeki Satoshi Nakamoto müstear isimli (bir kişi ya da grup) yazar tarafından yayımlanan "Bitcoin: Eşten Eşe Elektronik Nakit Sistemi" isimli teknolojik manifesto tarzındaki belge ile ilk kripto para olan Bitcoin hayatımıza girmiştir. Bitcoin blokzinciri ağı ile ilk defa merkezi yapı veya aracı olmadan insanlar ve dijital makineler arasında doğrudan güven oluşturma protokolü geliştirilmiş oldu. Blokzincir teknolojilerinden ziyade Bitcoin popüler olmuştur.

Blokzinciri ile veriler, dağıtık ve merkeziyetsiz bir platform üzerinde oluşturulur, saklanır ve takas edilir. Blokzinciri teknolojisinin sağladığı imkanlar ile takas işlemleri, arada bir aracı veya merkezi bir otorite olmadan, sadece ilgili paydaşlar tarafından eşten eşe (peer-to-peer) olarak doğrudan gerçekleştirilir. Herhangi bir aracıya, güvenilir üçüncü tarafa veya merkezi bir otoriteye ihtiyaç yoktur. Herkesin doğrulama yapabildiği dağıtık bir kayıt sistemi sayesinde kimsenin kimseye güvenmesine gerek kalmadan doğru bilginin tutulduğu ispatlanabilir. Blokzinciri teknolojisinin en güçlü özelliklerinden biri, "yazılabilir" ama "silinemez" olmasıdır. Bu sayede tüm transfer işlemleri ilk oluştuğu andan itibaren izlenebilir, delillendirilebilir ve doğrulanabilir.

Blokzinciri, kolektif olarak bir araya gelen düğümler (node) vasıtasıyla ayakta tutulan bir sistemdir. Bu düğümler, blokzinciri yapısına bağlı olarak, hem verilerin/varlıkların transfer işleminin (transaction) güvenilir olarak gerçekleşmesini, hem de transfer işlemleri sonucu oluşan kayıtların dağıtık olarak (dağıtık defter / distributed ledger)

tüm düğümlerde saklanmasını ve korunmasını garanti altına alır. Kriptografik teknolojiler sayesinde blokzincirlerde herhangi bir transfer işlemine ait verilerin hangilerinin kamuya açık olacağı, hangilerinin gizleneceği veya hangilerinin sadece paydaşların erişimine açılacağı önceden tasarlanarak kodlanır ve değiştirilmesi için o sistemi ayakta tutan tüm paydaşların (madenciler veya hissedarlar) onayının alınması gerekir. Değişim ihtiyacının etkisine bağlı olarak, bu süreç farklı zincir oluşturma (hard fork) veya var olanı güncelleme (soft fork) şeklinde olabilir. Farklı zincir oluşumu (hard fork) sırasında, eski zincir ile uyum bozulacağından, başka bir zincir ortamı yaratılmış olur ve yeni blokzinciri kendi hayat döngüsüne başlar. Zincir güncelleme (soft fork) de bu durum söz konusu değildir.

Blokzincirler, düğümlerin rollerine, zincir içerisindeki rollere ve izin seviyelerine bağlı olarak temelde iki ana, iki de alt kategoriye ayrılır:

- Özel Blokzinciri (Private Blockchain): Belli kişiler veya tüzel kişiler tarafından izinli ve kontrollü oluşturulan bir zincirdir. Düğüm sahipleri bellidir, rol ve sorumluluklar düğümlere önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde dağıtılır.

- o Kontrollü İzinli Blokzinciri (Semi-private Blockchain): Hangi düğümlerin sisteme dahil edileceği belli bir kurum tarafından yönetilir.

- o Konsorsiyum Blokzinciri (Consortium Blockchain): Hangi düğümlerin uzlaşma mekanizmasını işleteceği zincire dahil olanlar tarafından belirlenir. Belli koşullara bağlı olarak da, zincire yazılan veriler okuma amaçlı olarak kamuya açılabilir.

- Açık Blokzinciri (Public Blockchain): Tümüyü herkese açık bir zincirdir. Güvenlik ve uzlaşma mekanizmaları izinsiz olarak her isteyen dahil olacağı şekilde düzenlenmiştir. Örneğin, kripto paraların atası/anası Bitcoin altyapısı herkese açık bir zincirdir.

Kripto varlıklar, dijital ortamda para, menkul, hisse senedi, tahvil, kontrat, haklar ve kimlik gibi geniş bir yelpaze altında değerlendirilebilir ve

hayata geçirilebilir. Blokzinciri ağındaki temel dijital varlık "coin" olarak adlandırılmaktadır. Blokzinciri ağları taşıdıkları coin ismiyle daha çok anılmaktadır. Blokzinciri ağı, sadece coin tarzı sabit verileri oluşturma/iletme/saklama ortamı olabileceği gibi üzerinde birden çok görevi aynı anda işleterek daha akıllı uygulamalar (akıllı kontratlar) koşturabilen ağlara da dönüşebilir. Bu kısa yazıda kısaca sadece Bitcoin ve Ethereum benzeri ağlar ile ilgili özet bilgiye yer verilmiştir.

Bitcoin, bir kripto para birimi için herkese açık, merkezi olmayan ve güvenilir bir platform sunarken, Ethereum benzeri pek çok ağ da güvenilir üçüncü tarafa (merkezi sunuculara) ihtiyaç duyulmadan çalıştırılabilen bir işe özel yazılım uygulamaları (akıllı kontratlar) platformu sunmaktadır. Ethereum hayatımıza kattığı akıllı kontrat teknolojisi nedeniyle bazılarınca küresel bir bilgisayar olarak değerlendirilmekte, fakat teknolojisi ve kullandığı protokol sorunları nedeniyle yeterince ölçeklenemediği için bu iddiasını gün geçtikçe kaybetmektedir. Ethereum'un sunduğu akıllı kontrat mantığı nedeniyle, blokzinciri ağları baş döndürücü bir şekilde değişim ve dönüşüm sürecine girmiş, alternatifi olan çok daha yenilikçi ve güçlü pek çok platform için esin kaynağı olmuştur. Yepyeni protokolleri ile çok daha güvenli, ölçeklenebilir ve merkeziyetsiz ağlar her geçen gün artarak blokzinciri dünyasına katılmakta, yerlerini sağlamlaştırmaktadırlar.

Kripto paralar hakkında genel bilgi edinmek için Bitcoin özellikleri örnek olarak verilebilir:

- Transfer miktarı ve hangi adresler (cüzdan adresleri – kimlik bilgisi içermez) arasında transferin gerçekleştirildiği kamuya açıktır. İsteyen herkes bu bilgiye erişebilir.

- Cüzdan sahiplerinin (gerçek) kimliği gizlidir, kendileri hariç herhangi bir otorite tarafından bilinemez. Sadece dolaylı yollardan takip edilme ihtimali vardır.
- Transfer işlemleri toplu olarak bloklara yazılır ve kilitlenir. Bir blok oluştuktan sonra değiştirilemez, güncellenemez veya silinemez.
- İşlem bütünlüğü birbirine bağlı (zincirlenmiş) bloklar şeklinde oluşturulur. Bu zincirin herhangi bir şekilde kırılması mümkün değildir.
- Her bir düğüm, tüm işlemlerin bir kopyasını saklar. Herhangi bir düğümün sistemden çıkması veya eklenmesi kayıt bütünlüğüne zarar vermez.
- Düğümler, kripto para madenciliği yaparlar. Transfer işlemlerini blok haline getirip zincirin oluşmasını sağlarlar ve karşılığında da Bitcoin kazanırlar.
- Sistem kötü niyetli saldırılara karşı kendini koruma gücüne sahiptir. Bu güç, kriptografinin sağladığı imkanların akıllı bir algoritma ile hayata geçirilmesi sayesinde oluşur.
- Bir kişi sahip olduğu varlıkları, sahtekarlık yapacak şekilde birden fazla kişiye transfer edemez.
- Bir kişi hem A hem de B kişisine aynı varlığı aynı anda transfer edemez. Çift gönderim (double spending) işlemi gerçekleştirilemez.

Her gün gelişerek ve farklılaşarak ilerleyen blokzinciri teknolojileri ve kripto varlıklar, oldukça hızlı yaygınlaşmakta ve hayatımızın her alanında yer edinmektedirler. Blokzinciri teknolojilerinin ve kripto varlıkların potansiyelini, yeni girişimler ve arge çalışmalarıyla yerel ve küresel ölçekte birçok alanda uygulamalar ve teknolojiler geliştirmek ülkemiz adına çok önemli kazanımlar sağlayacaktır.

Singapur Siber Güvenlik Ekosistemi

Singapur 1965'te Malezya'dan ayrılarak bağımsızlığını ilan etmiş, 5,6 milyon nüfusa, 721 km2 yüzölçümüne sahip bir ada devletidir. Kişi başına düşen gelir sıralamasında 64 bin dolar ile Dünyada sekizinci sırada yer almaktadır. ITU (International Telecommunications Union) tarafından yayınlanan küresel siber güvenlik sıralamasında Dünyada altıncı, Asya'da ilk sırada yer almaktadır.

2016 yılında yayınlanan Singapur Siber Güvenlik Stratejisi'nin ana amacı "Dirençli ve güvenilir bir siber ortam yaratmak" olarak belirlenmiştir.

Singapur'da siber güvenlik alanında yapılan çalışmalarda hükümetin en üst düzeyde desteği göze çarpmakta ve Siber Güvenlik Stratejisi'nde Başbakan Lee Hsien Loong tarafından kaleme alınmış bir önsöz yer almaktadır.

Bu önsözde Loong stratejinin çatısını oluşturan noktalara değinmiş ve aşağıdaki

konuları öne çıkarmıştır:

- Singapur dünyada bilgi teknolojilerini en fazla kullanan uluslar arasındadır.
- Singapur'da insan sayısından fazla telefon hattı mevcuttur.
- Siber tehditler ve ataklar her geçen gün daha gelişmiş bir hal almaktadır.
- Singapur Siber Güvenlik Kurumunun diğer kurum ve özel sektör paydaşlarıyla işbirliği yaparak öncü bir rol oynayacaktır.
- Hükümetin yalnız başına başarılı olması mümkün değildir, ticari kuruluşlar müşterilerinin; bireyler de kendi kişisel verilerinin korunmasından sorumludur.
- Siber suçlarla mücadelede uluslararası işbirliklerinin içinde olunacaktır.
- Hükümet siber güvenlik alanında kariyer yapmak isteyen vatandaşları için eğitim olanakları sağlayacaktır.

1.Singapur Siber Güvenlik Stratejisi Kapsamı

Singapur Siber Güvenlik Stratejisi dört ana başlık üzerine inşa edilmiştir. Bunlar:

- Dirençli bir altyapı inşa etmek
- Daha güvenli bir siber uzay yaratmak
- Enerjik bir siber güvenlik ekosistemi geliştirmek
- Uluslararası işbirliklerini güçlendirmek

1.1 Dirençli Bir Altyapı

Singapur Siber Güvenlik Stratejisine göre dirençli bir altyapı geliştirilebilmesi için aşağıdaki eylemlerin hayata geçirilmesi gerekmektedir:

- Kritik sektörler için CII (Critical Information Infrastructure) Koruma Programı geliştirilecek

Bilgisayar Y. Müh.
Hüseyin Fırat
TPAO Yönetişim ve
Bilgi G. Md.

- Tepki verme ve Kurtarma planları iyileştirilecek
- Sektörler arası ortak çalışma başarısını ve bağımlılıkları analiz etmek üzere siber güvenlik tatbikatları gerçekleştirilecek
- Singapur Siber Güvenlik Kurumu'na CII'leri korumak için daha geniş yetkiler sağlayan Siber Güvenlik Kanunu (Cybersecurity Act) yayınlanacak
- Hükümet, sistemlerini bireylerin ve resmi verilerin korunabilmesi için gelişen tehditlere karşı güçlendirilecek.

1.2 Daha Güvenli Bir Siber Uzak

Singapur Siber Güvenlik Stratejisinde daha güvenli bir siber uzay oluşturmak için aşağıdaki adımların atılması gerekmektedir:

- Daha güvenli bir siber uzay hükümet, özel sektör, bireyler ve toplumun ortak sorumluluğunda oluşturulacak
- Ulusal Siber Suç Eylem Planını (Temmuz 2016'da oluşturulmuş) hükümet uygulamaya alacak
- Küresel kuruluşlarla, diğer devletlerle, endüstri paydaşlarıyla ve internet servis sağlayıcılarla beraber çalışarak zararlı trafik tanımlanacak ve azaltılacak
- Sivil ve ticari kuruluşlar üyelerinin siber güvenlik farkındalık seviyesindeki artışı desteklemek için iyi uygulamaları ödüllendirecek

1.3 Enerjik Bir Siber Güvenlik Ekosistemi

Enerjik bir siber güvenlik ekosistemi oluşturmak için aşağıdaki maddeler listelenmiştir:

- Hükümet, endüstri paydaşlarıyla ve Institutes of Higher Learning (IHL) ile işbirliği yaparak siber güvenlik iş gücünü artıracak
- Güçlü şirketler geliştirilerek ve girişimci (start-up) firmalar desteklenerek en iyi çözümlerin yerelde var olması sağlanacak
- Akademi ve endüstri arasındaki bağlar kuvvetlendirilecek.

1.4 Güçlü Uluslararası İşbirlikleri

Singapur Siber Güvenlik Stratejisi'nde birbirine ticari ve finansal bağlarla bağlı dünyamızda, uluslararası işbirlikleri ortak küresel siber güvenlik için olmazsa

olmaz olarak görülmekte ve stratejinin en önemli unsurlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Uluslararası siber güvenlik ve siber suç konularında ASEAN'a (Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği) etkin bir şekilde destek vererek, bölgesinde çok önemli bir ticari merkez olan Singapur'un siber güvenliğinin yine bölgenin diğer ülkeleriyle beraber sağlanabileceğinin altı çizilmektedir.

2. Singapur Siber Güvenlik Yasası

2018 yılında yürürlüğe giren bu yasa Bilgisayar Kötüye Kullanım Yasası'nın tamamlayıcısı olma özelliğini taşımaktadır. Yasa kapsamında yer alan önemli konular aşağıdaki gibidir:

- Kritik bilişim altyapılarını (CII) tanımlayarak bu yapıların yöneticilerine siber saldırılardan korunmak için düşen sorumlulukları belirler.
- Siber tehdit ya da siber olayların araştırılması ve önlenmesi için gerekli çalışmaları yapabilmesi için CSA'ya gerekli yetkileri sağlar.
- Kritik bilişim altyapı sahiplerinin ve hükümetin, siber saldırılardan korunabilmek için önemli bir adım olan, daimi olarak işletmesi gereken iletişim çerçevesini belirler.
- Penetrasyon testi yapan firmalara ve Siber güvenlik operasyon merkezi (SOC) işleticilerine bu hizmetleri sunabilmek için lisans zorunluluğu getirir (Lisans sağlayıcı CSA).
- Sadece lisans ile sunulabilen hizmetlerin lisanssız sunulması durumunda \$50k ve 2 yıl hapis cezası getirir.

3. Singapur Siber Güvenlik Kurumları

Singapur'da siber güvenlik alanında, kesişen yetki alanlarında faaliyet gösteren farklı kurumların yetki karmaşasının önüne geçecek bir adım atılarak Singapur Siber Güvenlik Kurumu en yetkili makam olarak kurulmuş ve siber güvenlikle ilgili neredeyse bütün yetkiler bu kurumun çatısı altına toplanmıştır.

3.1 Singapur Siber Güvenlik Kurumu (Cyber Security Agency of Singapore- CSA)

2015 yılında kurulan Singapur Siber Güvenlik Kurumu siber güvenlik stratejisini izlemek ve yönetmekten sorumludur. Başbakanlığa bağlıdır

fakat Haberleşme ve Bilgi Bakanlığı tarafından yönetilmektedir. Başlıca görevleri aşağıdaki gibidir:

- Kamuda siber güvenlik farkındalığının artırılması,
- Siber Güvenlikle ilgili düzenlemelerin, politikaların ve uygulamaların geliştirilmesi,
- Güçlü bir siber güvenlik ekosisteminin inşa edilmesi,
- Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezinin oluşturulması,
- Kritik Bilişim Sistemlerinin (CII) korunması ve siber güvenliğin geliştirilmesi,
- Geniş ölçekli siber olaylar karşısında ulusal çalışmaların koordinasyonu,
- Hükümet, endüstri, akademi ve bireyler arasındaki ve ayrıca uluslararası ölçekte gerçekleştirilecek çalışmaların koordine edilmesi.

3.2 Singapur Siber Güvenlik Konsorsiyumu (Singapore Cybersecurity Consortium- SGCSC)

Endüstri, Akademi ve Kamu kurumlarının işbirliği yapabilmeleri için oluşturulmuş bir platformdur.

3.3 Singapur Polisi Siber Suçlarla Mücadele Birimi

Singapur Polisi Siber Suçlarla Mücadele Birimi, Bilgisayar Kötüye Kullanım Yasası kapsamında belirlenen ve kolluk kuvvetlerince yerine getirilmesi gereken sorumlulukları üstlenmiştir.

3.4 Akıllı Ulus ve Dijital Hükümet Ofisi

Kasım 2014'te "Dijital hükümet, dijital toplum ve dijital ekonomi" yaratmak amacıyla kurulmuştur. Ulusal Yapay Zekâ Ofisi'ni bünyesinde bulundurmaktadır ve Ulusal Yapay Zekâ Stratejini hazırlama sorumluluğunu üstlenmiştir.

3.5 Bilişim Teknolojileri Standartları Komitesi (ITSC)

1990 yılında kurulan Bilişim Teknolojileri Standartları Komitesinin üniversiteler, özel şirketler ve kamuda çalışan yaklaşık 300 gönüllü üyesi mevcuttur. Çalışma alanları şunlardır: Yapay zekâ, Blok zincir, Bulut Bilişim, E-finance hizmetleri, Yeşil Bilişim, Sağlık Bilişimi, Tanımlama Teknolojileri, IoT (nesneağı), Multimedya Sunumu, Güvenlik ve Gizlilik Standartları

Bilişim Teknolojileri Standartları Komitesi'nin üyeleri ISO (Uluslararası Standartlar Organizasyonu) tarafından yürütülen standart çalışmalarında

katılımcı ya da gözlemci statüsünde yer alabilmektedirler. Üyeler ondan fazla standardın oluşturulmasında katkıda bulunmuştur.

3.6 Singapur'da Uygulanan Başlıca Siber Güvenlik Standartları

Bazı durumlarda Bilişim Teknolojileri Standartları Komitesi tarafından oluşturulmuş standartlar uygulamaya konulurken, bazen de ISO standartlarının Singapur'da doğrudan kullanılması yoluna gidilmiştir. Bu standartların başlıcaları şöyle listelenebilir:

- SS 584 : 2015 Çok Katmanlı Bulut Bilişim Güvenliği Düzenlemesi
- SS 587 : 2013 ICT Ekipmanlarının Kullanım Ömrünün Sonlanmasının Yönetimi
- SS 618 : 2016 İleri yaştaki bireyler için kullanıcı arayüzü tasarımıyla ilişkin yönergeler
- SS 564 : Part 1: 2013 Yeşil Veri Merkezleri Birinci Bölüm: Enerji ve Çevre Yönetimi
- SS ISO/IEC 27001 : 2019 Bilgi Teknolojisi- Güvenlik Teknikleri- Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemleri - Gereklilikleri
- SS ISO/IEC 27002 : 2019 Bilgi Teknolojisi- Güvenlik Teknikleri- Bilgi Güvenliği Kontrolleri için Pratik Uygulamalar
- SS ISO/IEC 21878 : 2019 Bilgi Teknolojisi- Güvenlik Teknikleri- Sanal Sunucuların Tasarım ve Gerçekleştirimi için Güvenlik Rehberi

4. Singapur'da Gerçekleşen Siber Güvenlik Vakaları

4.1 Kan Bağışı Veritabanına Sızılması

Sağlık Bilimleri Kurumu'nun (Health Sciences Authority - HSA) çalıştığı firmalardan SSG'ye ait sunucudaki zafiyet nedeniyle 800.000 kan bağışçısının bilgilerine internetten erişilebildiği tespit edilmiştir (2019). Bu bilgiler arasında isimler,

vatandaşlık numaraları, cinsiyet, kan bağış bilgileri bulunmaktadır.

Sistemlerdeki açıklık 13 Mart 2019'da Amerikalı bir uzman tarafından tespit edildiğinde, bilgilerin 4 aydır internete açık durumda olduğu anlaşılmıştır. Uzman, Personal Data Protection Commission (Kişisel Verilerin Korunması Kurumu)'u haberdar etmiş ve bilgileri herhangi bir üçüncü tarafa iletmeyeceğini belirtmiştir. SSG sunucunun internetle bağlantısını keserek muhtemel veri sızıntısı girişimlerinin önüne geçmiştir.

4.2 Kamu Çalışanlarının Bilgilerinin Ele Geçirilmesi

19.03.2019'da bir Rus siber güvenlik şirketi 50.000 adet kamu çalışanına ait e-posta hesabının karanlık bilgiğinde (dark web'de) yayınlandığını bildirmiş ve bunların 119'una yayınlanan şifre bilgileriyle giriş yapılabildiğini tespit etmiştir. Ayrıca Singapur Bankalarına kayıtlı 19 bin kredi kartı bilgisi de yayınlanan veriler arasındadır. Bu rapor üzerine bilgileri sızan personelin şifreleri derhal değiştirilmiştir. Singapur Siber Güvenlik Kurumu tarafından yapılan açıklamada hesap bilgilerinin kamudaki sistemlerden değil; etkinlik, promosyon, alışveriş portallarından ele geçirildiği ifade edilmiştir.

4.3 SingHealth'e Yapılan Siber Saldırı

2018 yılında ülkenin en büyük sağlık hizmetleri grubu olan SingHealth siber saldırganların hedefi olmuştur. SingHealth bünyesinde, 4 hastane, 5 uzmanlık merkezi ve 8 poliklinik yer almaktadır. Bu olay Singapur'da meydana gelen en büyük siber saldırı olarak değerlendirilmektedir. Siber saldırganlar 1,5 milyon vatandaşın kişisel verisini, 160 bin hastanın reçete bilgisini sızdırmayı başarmışlardır. Saldırı esnasında saldırganların tekrarlayan sorgularla Başbakan Loong'un verilerine ulaşmaya çalışmaları saldırının gelişmiş ısrarcı saldırı (APT) olması ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Olayın ardından, Soruşturmacılar Kanunu kapsamında Siber Güvenlikten Sorumlu Bakan S. Iswaran tarafından bir komite oluşturulmuş ve bu komite 31.12.2018 tarihinde 458 sayfalık detaylı bir rapor sunmuştur. Soruşturma Komitesinin raporuna göre siber korsanlar tarafından SingHealth Sunrise Clinical Manager (SCM) veritabanı hedeflenmiştir. Bu veritabanına sağlık çalışanları Citrix arayüzü üzerinden erişebilmekte ve Integrated Health Information Systems Private Limited ("IHIS") şirketi bu sistemleri yönetmektedir.

Raporda verilerin sızdırılmasına varan olayların kronolojik sıralaması şöyle verilmektedir:

- Personele gönderilen ortalama e-postaları vasıtasıyla 23 Ağustos 2017'de sistemlere girilmiştir.
- Aralık 2017'ye kadar herhangi bir işlem gerçekleştirilmemiştir.
- Aralık 2017-Haziran 2018 arasında yatayda yayılma girişimlerinde bulunulmuştur.
- Çok sayıda kullanıcı ve yönetici hesabı ele geçirilmiştir.
- Citrix sistemlerine sızarak veritabanlarına ulaşılmıştır.
- 11-12-13 ve 26 Haziran 2018'de IHIS bilişim personeli SCM veritabanına başarısız giriş denemeleri fark etmiştir.
- Saldırganlar 26 Haziran 2018'de doğru kullanıcı adına ulaşarak 27 Haziran itibari ile veritabanını kopyalamaya başlamışlardır.
- 4 Temmuz 2018'de bir IHIS sistem yöneticisi SCM veritabanına yapılan şüpheli sorgular tespit etmiştir.
- Diğer bilişim yöneticileriyle bir araya

gelerek bu sorguların tekrarlamaması için önlemler almışlardır.

- Bu önlemlerin ardından saldırganlar veritabanına bir daha erişememişlerdir.
- 11 Haziran - 9 Temmuz 2018 tarihleri arasında durumdan haberdar olanlar şunlardır:

- ✓ Bilişim sistem yöneticileri
- ✓ Orta düzeyde bilişim takım yöneticileri
- ✓ Güvenlik grubu

- 9 Temmuz 2018'de IHIS üst yönetimine, 10 Temmuz 2018'de ise Siber Güvenlik Kurumu'na (CSA), SingHealth üst yönetimine, Sağlık Bakanlığı'na bilgi verilmiştir.
- 10 Temmuz gecesinden itibaren IHIS ve CSA ortaklaşa araştırma ve iyileştirme çalışmaları yürütmeye başlamıştır.
- 20 Temmuz 2018'de kamuoyu duyurusu gerçekleştirilmiştir.
- SMS, mektup, telefon görüşmeleri ve

online kanallar kullanılarak vatandaşlar durumdan haberdar edilmiştir.

- 2.16 milyon hasta ile iletişime geçilebilmiş, rapor oluşturulduğu sırada yüzde 2.9 una henüz ulaşılamamıştır.

Soruşturma Komitesinin hazırladığı raporda yer alan bulgular ise şunlardır:

- Personelin bilgi güvenliği farkındalık seviyesi ve eğitimi bulguları değerlendirip cevap verebilecek seviyede değildir.

- Sistem yöneticilerini bağlayıcı nitelikte herhangi bir olay müdahale ve bildirim çerçevesi yürürlükte değildir.

- SingHealth bilişim altyapısında zaafiyetler ve yanlış yapılandırmalar mevcuttur (2fa yok, kaynak kodda hatalar mevcut, güncellenmemiş işletim sistemleri mevcut, sızma testi sonuçlarına göre aksiyon alınmamış).

Raporun ardından iki IHiSPersoneli işten çıkarılmış (bir sistem yöneticisi, bir bilgi güvenliği yöneticisi), birinin de görev yeri değiştirilmiştir. Kişisel Verilerin Korunması Kurumu SingHealth'e \$250K; IHiS'e \$750K ceza kesmiştir. Symantec, olayın arkasında Whitefly adlı bilgisayar korsanı grubunun olduğunu açıklamıştır.

5.Singapur ve Türkiye Siber Güvenlik Ekosistemlerinin Değerlendirilmesi

Singapur gerek düzenleyici faaliyetler gerekse de siber güvenlik olayları karşısında aldığı aksiyonlar ile siber tehdit dünyasının karşısında bütünsel bir yaklaşım ortaya koyma yolunda önemli adımlar atan bir ülke olduğunu göstermiştir. Bunda ilk siber güvenlik eylem planını 2005 senesinde oluşturmuş olması ve günümüze taşıdıkları deneyimi doğru yönetmeleri de etkili olmuştur. Singapur ve Türkiye siber güvenlik stratejileri kapsam açısından karşılaştırıldığında çok benzer ifadelerle yer verildiği görülmektedir. İki ülkenin en son yayınladıkları siber güvenlik strateji belgelerinde tüzel ya da özel bütün dijital sistemler kapsama dahil edilerek stratejilerin tüm siber ekosistemi kapsamına özen gösterilmiştir. Strateji belgelerinde dikkate değer bir farklılık olarak değerlendirilebilecek nokta, Singapur

siber güvenlik stratejisinde ifadelerin daha nesnel kullanılmasına özen gösterilmiş olmasıdır. Örneğin Singapur strateji belgesinde, hükümet bilişim bütçesinin yüzde 8 oranında siber güvenlik yatırımlarına ayrılacağı net bir şekilde ifade edilirken, Türkiye strateji belgesinde bu tarzda bir söylem bulunmamaktadır.

Singapur siber güvenlik strateji belgesinde siber güvenlik konusundaki tek ulusal otoritenin Singapur Siber Güvenlik Kurumu (CSA) olarak belirtilmesi de yetki karmaşalarının önüne geçilmesi açısından önemlidir. Daha önce IDA (Infocomm Development Agency) ve Singapur İçişleri Bakanlığı altında yer alan SITSA tarafından yürütülen faaliyetler tek bir çatı altında toplanarak enerjinin ve tecrübenin bölünmesinin önüne geçilmiştir. Ayrıca Singapur Ulaştırma ve Bilgi Bakanı, Siber Güvenlikten Sorumlu Bakan olarak da görev yapmakta ve siber olaylarda bakan nezdinde incelemeler yürütülmektedir. Ülkemizde ise düzenleyici ve denetleyici kurumlarla alakalı henüz netleşmemiş noktalar vardır.

Singapur Siber Güvenlik Kurumu tarafından kritik bilişim altyapıları için bir eylem planı 2019 yılında yayınlanmışken, maalesef ülkemizde bu konuda yapılmış bir çalışma mevcut değil.

Singapur siber güvenlik stratejisinde İçişleri Bakanlığı'na, kanunların siber suçlarla uyumlu olup olmadığını, yeni gelişen teknolojilerin siber suçlular için mevcut yasalarda boşluklar yaratıp yaratmadığını düzenli olarak kontrol etme görevleri tanımlanırken; ülkemizde böyle bir sorumluluk değerlendirmelere dahil edilmemektedir. Singapur'da yayınlanan Siber Güvenlik Yasasında penetrasyon testi hizmeti veren kurumların Siber Güvenlik Kurumu tarafından denetlenerek, edinecekleri sertifikalar ile hizmet verebilmeleri mümkünken ülkemizde sızma hizmeti sunan firmaların böyle bir sorumluluğu bulunmamaktadır.

Singapur Siber Güvenlik Ekosisteminin Tarihsel Gelişimi

1993: Bilgisayar Kötüye Kullanım Yasası (Computer Misuse Act) yayınlanıyor.

1997: SingCERT (Singapur Bilgisayar Olaylarına Müdahale Ekibi) Bilgi Teknolojileri ve Haberleşme (Infocomm) Kurumu (IDA) tarafından kuruluyor.

2005: Bilgi Teknolojileri ve Haberleşme (Infocomm) Kurumu (IDA) Güvenlik Ana Planı yayınlanıyor (2005-2007). Kamu sektöründe temel yetenekleri geliştirmeyi amaçlıyor.

2008: IDA ikinci Ana Planı yayınlıyor (2008-2012). Kritik Bilişim Altyapılarının güvenliğini geliştirmeye odaklanıyor.

2009: Singapur Bilgi ve Haberleşme Teknolojileri Güvenliği Kurumu (SITSA) İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak kuruluyor. Kritik Bilişim Altyapılarını siber tehditlere karşı hazırlayacak planları geliştirmek ana sorumluluğunu oluşturuyor.

2012: Kişisel Verileri Koruma Kanunu yürürlüğe giriyor.

2013: Kişisel Verileri Koruma Kurumu kuruluyor (IDA çatısı altında).

2013: Ulusal Siber Güvenlik Ana Planı yayınlanıyor. Bu sefer özel sektörü ve bireyleri de kapsayacak bir plan geliştiriliyor.

2013: Ulusal Siber Güvenlik Arge Programı başlatılıyor. (Şu anda CSA ve Ulusal Araştırma Enstitüsü yönetiyor.)

2014: Ulusal Siber Güvenlik Merkezi (NCSC) SITSA'nın bir parçası olarak kuruluyor. Sektörler arası bağlantıları sağlayarak ve siber durum farkındalığını sürdürerek geniş kapsamlı, birden fazla sektörü hedef alan siber olaylara ulusal seviyede cevap verebilmeyi hedefliyor.

2015: Singapur Siber Güvenlik Ajansı (CSA) Başbakanlık ofisinin altında kuruluyor. Yönetimsel olarak Haberleşme ve Bilgi Bakanlığı'na bağlı. Siber Güvenlikle ilişkili tüm birimler bu çatı altına toplanıyor; Singapur Siber Olaylara Müdahale Birimi (SingCERT) IDA'dan ayrılarak CSA'ya bağlanıyor, Ulusal Siber Güvenlik planının hazırlanması ve geliştirilmesi görevlerini yürüten SITSA tamamı ile CSA bünyesine katılıyor.

2015: İçişleri Bakanlığı tarafından INTERPOL'le koordineli çalışılmasına da olanak sağlayacak Siber Suç Gücü (Cybercrime Command) polis kuvvetlerinde teşkil ediliyor.

2016: İçişleri Bakanlığı tarafından Ulusal Siber Suçlarla Eylem Planı yayınlanıyor.

2018: Siber Güvenlik Yasası yürürlüğe giriyor.

2019: Operasyon Teknolojileri (OT) ana planı CSA tarafından yayınlanıyor.

Bilişimle Engelleri Kaldırmak Mümkün Mü? Neden Engelsiz Bilişim?

Dr. Öğr. Üyesi
M. Özhan KALAÇ
Manisa Celal Bayar
Üniversitesi İ.İ.B.F.

Türkiye’de engellilerin profiline ilişkin veri toplama ölçütleri zamanla dönüşüm göstermektedir. TÜİK tarafından 2011 yılında gerçekleştirilen Türkiye Nüfus ve Konut Araştırması dahilinde Washington Grubu ölçütleri dikkate alınarak oluşturulan engellilik modülüne yer verilmiştir. Bu araştırmaya göre süregelen hastalıklar hariç olmak üzere, nüfusun yüzde 6,9’u, en az bir engeli olduğunu ifade ederken, nüfusun, yüzde 3,3’ü yürümede veya merdiven çıkmada/inmede, yüzde 1,4’ü görmede, yüzde 1,1’i duymada, yüzde 0,7’si konuşmada, yüzde 2’si yaşitlarına göre öğrenmede/basit dört işlem yapmada/hatırlamada/dikkatini toplamada, yüzde 4,1’i taşımada/tutmada zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Cinsiyet bazında bu oran erkeklerde yüzde 5,9, kadınlarda ise yüzde 7,9’dur.

2011 Nüfus ve Konut Araştırmasına göre en az bir engeli olan 6 yaşın üstündeki nüfusun yüzde 23,3’ü okuma yazma bilmeyen kişilerden oluşmaktadır. Diğer bir ifadeyle, genel nüfus için okuma yazma bilme oranı yüzde 95,5 iken en az bir engeli olan nüfusun okuma yazma bilme oranı toplamda yüzde 76,7 olarak bulunmuştur. Bu oran erkeklerde yüzde 89,1 iken kadınlarda yüzde 67,6 olarak ortaya çıkmıştır. Engelli bireylerden yüzde 19’u ise okuma yazma bilmekle birlikte, bir

okul bitirmemiştir. Sonuç olarak engelli bireylerin yaklaşık olarak yarıya yakını (yüzde 42,3) bir eğitim almamıştır.

2,2 milyon hane ve 9 milyon kişi üzerinde yapılan 2011 Nüfus ve Konut Araştırması (2013: 79) temel işgücü göstergeleri incelendiğinde; işgücüne katılım oranı nüfus genelinde yüzde 47,5 iken, engelli nüfusta yüzde 22,1 hesaplanmıştır. Nüfus genelinde işsizlik oranı yüzde 7,9 iken; engelli nüfus içinde işsizlik oranı yüzde 8,8 hesaplanmıştır. Engel gruplarına göre işgücüne katılım oranları incelendiğinde ise görmede zorluk çekenlerin yüzde 23,2’si; duymada zorluk çekenlerin yüzde 18,5’i; bir şeyler taşımada veya tutmada zorluk çekenlerin yüzde 18,1’i; yaşitlarına göre öğrenmede, basit dört işlem yapmada, hatırlamada veya dikkatini toplamada zorluk çekenlerin yüzde 16’sı; yürümede, merdiven çıkmada veya inmede zorluk çekenlerin yüzde 15,1’i; konuşmada zorluk çekenlerin yüzde 12,9’u işgücüne katılmaktadır.

Tüm bu istatistiklerden görülmektedir ki, engelli nüfusu toplam nüfusumuz içinde önemli bir yere sahiptir. Bu istatistiklerin yanında etkilenen kesimin sadece engelli vatandaşlarımız değil aynı zamanda onların birinci dereceden yakınları olduğunu düşünürsek engellilere yönelik bilişim

hizmetlerinin hitap ettiği kesimin ne derece önemli bir nüfus olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu engelli vatandaşlarımızın eğitim hayatına ve ekonomik hayata katılımı da oldukça düşüktür. İşte bu nüfusun gerek eğitim seviyesinin yükseltilmesi gerekse istihdama katılabilmesini sağlamadaki en önemli araçlardan biri hiç şüphesiz ki bilişim teknolojileri ve hizmetleridir.

Ayrıca, engelli bireylerin özellikle kamu kurumlarının vermiş oldukları hizmetlerden daha etkin şekilde yararlanabilmelerindeki neredeyse tek yol bilişim teknolojileri ve hizmetleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Konuya Uluslararası yasal düzenlemeler açısından baktığımızda, en önemli yasal dayanak Türkiye'nin de imzaladığı "BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme"dir. 30 Mart 2007 tarihinde ülkemiz tarafından imzalanan ve onaya ilişkin süreç de tamamlanarak 28 Ekim 2009 tarihinde Türkiye açısından yürürlüğe giren sözleşme, devletlerin engelli kişilere yönelik ayrımcı uygulamalarını yasaklamakla birlikte, engelli kişilerin toplumsal yaşamda fırsat eşitliğini yaşayabilmeleri için

erişilebilir bir çevre yaratmak üzere Devletlerin atacakları adımları belirlemektedir.

BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nde ilk olarak "Fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel çevreye, sağlık ve eğitim hizmetlerine, bilgiye ve iletişime erişimin engellilerin tüm insan haklarından ve temel özgürlüklerden tam yararlanmasını sağlamadaki öneminin kabul edileceği" maddesi yer almaktadır. Bu kapsamda en önemli unsurlardan birisi de hiç şüphesiz ki internet ve bilişim teknolojileridir.

Engellilerin bilişim hizmetlerinden yararlanmasındaki en önemli sorunlardan biri olan erişilebilirlik konusu ise 9. Madde de detaylı olarak ele alınmıştır. Bu madde ve ilgili fıkraları şu şekildedir:

Madde 9 Erişilebilirlik

1. Engelli kişilerin bağımsız olarak yaşayabilmeleri ve yaşamın bütün yönlerine tam olarak katılabilmeleri için Taraf Devletler, engelli kişilerin başkaları ile eşit olarak kentsel ve kırsal alanlarda kamuya açık olan veya sağlanan fiziksel ortama, ulaşım, bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemleri dahil olmak üzere bilgi ve iletişime ve öteki tesislere ve hizmetlere erişimini sağlamak için gerekli önlemleri alacaklardır. Erişim konusundaki engeller ve güçlüklerin belirlenmesi ve kaldırılmasını içerecek bu önlemler, başka hususlar yanı sıra aşağıdakiler için geçerli olacaktır:

(b) Elektronik hizmetler ve acil hizmetler de dahil olmak üzere, bilgi ve iletişim araçları ve diğer hizmetler.

(e) Kamuya açık binalara ve öteki tesislere girişin kolaylaştırılması için rehberler, okuyucular ve profesyonel levha lisanı çevirmenleri dahil olmak üzere yardımcı kişi ve araçlar temin edilmesi;

(f) Engelli kişilerin bilgiye erişiminin sağlanması için bu kişilere başka uygun biçimdeki yardım ve destek sağlanmasının teşvik edilmesi;

(g) Engelli kişilerin İnternet dahil olmak

üzere yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanmalarının teşvik edilmesi;

(h) Erişilebilir bilgi ve iletişim teknolojileri ve sistemlerinin, bunlardan asgari maliyetle yararlanılabilmesi için erken aşamada tasarlanmaları, geliştirilmeleri, üretilmeleri ve dağıtılmalarının teşvik edilmesi.

Görüldüğü üzere BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nde taraf devletlere engelli bireylerin bilgi teknolojilerine ve iletişim araçlarına erişebilmeleri ve kullanabilmeleri konusunda önemli sorumluluklar getirilmiştir.

Sonuç olarak, bilişim teknolojileri ve hizmetleri, engelli bireyler açısından bir taraftan

eğitim, istihdam, sosyal ve kültürel hayata katılabilmeleri için vazgeçilmez bir araç olurken, bir taraftan da kendilerini geliştirerek edinebilecekleri önemli bir meslek olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca bilişim teknoloji ve hizmetlerinin engelliler için evrensel tasarımda olması bu hizmetleri sağlayanlar için yasal bir zorunluluk, engelli bireyler için ise temel bir haktır.

İşte bu nedenler Engelsiz Bilişim diyoruz ve Engelsiz Bir dünya İçin Bilişimle Engelleri kaldırmaya çalışıyoruz.

Zor Zaman Liderleri, Kalpten Bağlı Çalışanlar ve Ş.İ.İ.R Yaklaşımı

“Ve fırtına dindiğinde nasıl hayatta kaldığını, bunu nasıl atlattığını hatırlamayacaksın. Aslında, fırtınanın gerçekten dinip dinmediğinden emin olmayacaksın. Ama şurası kesin. Fırtınadan çıktığında fırtınaya giren kişi olmayacaksın artık. İşte fırtınanın esprisi tam olarak budur.”

Haruki Murakami

Her şey yolunda giderken yönetim ilkelerini uygulayarak şirketi, insanı yönetmek kolaydır. Ama işler her zaman böyle yürümez. İstenmedik, beklenmedik olaylarla karşılaşır, günlük sıradan yaşamımızda önemli farklılıkların içine düşeriz. Tıpkı, Dünya Sağlık Örgütü’nün 11 Mart 2020 tarihinde koronavirüsü pandemi olarak sınıflandırması ile başlayan bu dönemde olduğu gibi.

Her şey yolunda giderken lidere pek ihtiyaç duymayız; ne zaman ki işler zorlaşır, belirsizlik artar, kritik kararlar zamanı gelir, liderlik ortaya çıkar. Kriz, lider yaratır.

Ümit Erdem

*Çalışan Bağlılığı ve İç İletişim Uzmanı,
Engage&Grow Global
Lisansiyeli, Yönetici Koçu*

The HR Observer’de yayınlanan bir röportajında* Yönetim Danışmanı Dave Ulrich, içinde yaşadığımız zamanı, 4 aşaması olan bir trafik kazası metaforuyla anlatır.

1. Kaza ve ilk yardım: Çarpışma gerçekleşti. Duygular yüksek, ortam kaotik. İlk tepkiler; kanı durdurmak ve “yaralıyı kurtarmak” Pandeminin ilanında organizasyondan organizasyona değişmekle birlikte, bu ilk aşamaydı.

2. Ambulans: Kazazedeler hastaneye naklediliyor. Duygusal destek zamanı; “iyileşeceksin”ler, doğru yere, doğru zamanda ulaştırma çabaları.

Pandemide çalışanlara ve ailelerine destek, iyi hissettirme, iş’te “anı anlama” çabalarımız

3.Hastaneye varış: Uzman ellere teslim, gerçek tedavinin başlaması. Pandemide, gidişatı kontrol altına almak. Şirket kaynakların dağılımı, çalışan ve müşteriye ilgilendiren stratejik kararların alınması, uygulanması

4.Eve dönüş, iyileşme ve yeni dönem: Kazazedeler evlerine döndü. Bazen kayıp büyük (belki bir uzuv), bazen daha az. Ancak özenli bakım ve yeni hale alışma zamanıdır.

Pandemide 2021 ve Covid19’u geride bıraktığımızda içinde bulunduğumuz yeni dünya bu: Yeni alışkanlıklar, yeni kimlikler ve kurallar iş dünyasını bekliyor.

* <https://www.thehrobservers.com/covid-19-implications-interview-with-dave-ulrich/>

Geçici olana değil, kalıcı olan ŞİİR'e bakış: Uzaktan Liderlik, Kalpten Bağlılık

İçinden geçtiğimiz bu olağanüstü dönem, uzaktan çalışmanın, iş hayatının önemli bir parçası olacağını gösterdi. Uzaktan ekiplerin yönetimi, her şeyin yolunda gitmediği bu zamanlarda lider ihtiyacını ortaya çıkarıyor. Gelin, zor zamanlar liderinin 3 temel insani özellik odağına Ş.İ.İ.R'e birlikte bakalım.

Şeffaflık: Şeffaf iletişim, bilgiyi paylaşmak güven ve samimiyeti artırır. Konuşulması gerekip de konuşulmayan her şey ilişkiyi soğutur. Liderin şeffaflığı, çalışanların durumdan kendilerine pay çıkarma ve sorumluluk alma duygusunu artırır. Gizlilik, güdülenmeyi azaltır, yanlış bilginin yayılmasını sağlar. Bilgi önemsenmektedir. Zor zamanların lideri, önemser.

İlişki odaklılık: Zor zamanda sadece iş sonuçlarına odaklanmak yerine ekibin hatta ekipteki bireylerin duygularına önem vermek fark yaratır. Herkesin her şeyi açıklıkla sorup, çözüm aradığı ortamı yaratmak; ilişki kurmanın ötesine geçmektir. Yeni normalde sürdürülebilir çalışma modelini kurgulamak için gereklidir. İş/yaşam dengesi geride kaldı artık, çalışanların sağlığı ve mutluluğunu sağlayacak en verimli çalışma modelini bulan liderler, kazandırır.

Reformist bakış: Öngörülemezlik arttıkça, yaratıcılık artar! Nobel ödüllü Kahneman, kitabı "Hızlı ve Yavaş Düşünmek"te, zihnimizde 2 farklı yazılımın yer aldığından söz ediyor. Düzenek 1 hızlı çalışır, az dikkat gerektiren işlerden sorumludur. Bu sezgisel, kısa yol ne zaman sıradışı veya tehlikeli bir şey hissetse Düzenek 2 hemen duruma yardımcı

olmak üzere otomatik olarak devreye girer. 2. Düzenek, düşünce dediğimiz, yavaş ve istemli, izlenim ve sezgileri değerlendirme becerisine sahiptir. Her şey yolunda giderken tembellik eden Düzenek 2, gerçek çalışma motivasyonunu krizde bulur. Bugün yaşamımızdaki birçok buluşun, yeniliğin ve teknolojik gelişmenin çıkış noktasının krizlere hatta savaşlara dayanması bundan. Zor zamanlar potansiyeli ortaya çıkarmak, gerçek performansı yakalamak ve yeniden şekillendirmek için fırsat sunar. Liderlere düşen ekiplerinin bu dönemde, yaratıcılıklarını diri tutmak ve bunu yeni iş modellerine, artan performansa ve birlikte başarıya hissine dönüştürmektir.

Kalpten bağlılık bu ŞİİR'in neresinde derseniz merakınızda haklısınız. Bağlılık, "çalışanın işine karşı duyduğu coşku ve adanmışlık seviyesini tanımlayan bir yönetim kavramı" olarak tanımlansa da, yazması kolay, yaşatması zor bir harman. Yukarıdaki üç insani odak, bağlılığı gerçekten tanımlayan şey; yani kalbimizde işe dair saklı olan fikirler, umutlar ve hayallerdir.

Bağlı çalışanlar işlerini ve şirketin performansını önemser ve çabalarının bir fark yarattığını hisseder. Çalışanlarınız bu zor zamanda: "Benden büyük bir şeyin parçasıyım, burada yaratıcılığımı kullanıyorum ve en yüksek performansıyla çalışıyorum. Hangi koşullar altında olursak olalım, yöneticim beni dinliyor, güveniyor. Burada önemseniyorum" diyor mu?

Japon romancı Murakami "Fırtınadan çıktığında, girdiğin kişi olmayacaksın" diyor, atasözümüz de ekliyor: "Kurt kışı geçirir ama yediği ayazı unutmaz." Liderlerimizin özündeki gücü ortaya çıkardığı, yapılanların akıl ve kalplerde iş hayatının gelecek güneşli günlerine örnek oluşturacağı zamanlar. Her soruna ve karara insan çerçevesinden; ŞİİR merceğinden bakarak ilerleyen yeni liderler zamanına hoş geldiniz.

Hastaneler Sağlıkhaneye Dönüşür mü?

Sağlık hemen bütün ülkeler tarafından kabul edilmiş evrensel ve anayasal bir haktır. Çok derine girmeksizin, ülkemizde de 'sağlık hakkının' en az iki bileşeni olduğunu söyleyebiliriz. **Sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı ve sağlıklı olma hakkı.** Diğer yandan, Dünya Sağlık Örgütü sağlığı; **“sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, bedence, ruhça ve sosyal yönden tam iyilik hali”** olarak tanımlamaktadır.

Dr. Cenk TEZCAN
Medikal Fütürist

Her iki tanım arasındaki anlam farkından fazlası, ne yazık ki anayasal hak olarak tanınan sağlığın, devletler ve sağlık sunucuları tarafından tamamen ve sadece “hastalık” sağaltımı tarafında değerlendirilmesi ve sistemin bireyleri, sadece “hasta” oldukları zaman tanınması, değerlendirmesi ve müdahale etmesi keyfiyetini getirmektedir.

Tamamen hasta ve hastalık üzerine yoğunlaşan bir sağlık sisteminin, toplumsal gelişim konusunda sınıfta kalması kaçınılmazdı. Keza, geldiğimiz noktada dünyada yaşayan her 4 kişiden biri kronik hasta, dünya çapında sağlığa harcanan para ise 2020 itibarı ile 8 trilyon Amerikan Doları'na (Dünya GSMH yüzde 10'u) yaklaşmış durumdadır. 2030 senesi için yapılan tahminler bu rakamın 11 trilyon Doları aşacağı yönündedir.

Hastalıkların önlenemediği ve buna rağmen maliyetlerin sürekli artış eğiliminde olduğu mevcut sistemin başarısızlığı, rakamlardan da anlaşıldığı gibi aşıkardır. İşleri düzeltmek için, yeni düşünce kalıplarına, yeni iş modellerine, yenilikçi çözümlere ihtiyacımız var.

Bu açıdan bakıldığında, çözümlerin en önemlisi, “hasta olmama” refleksinin topluma kazandırılmasıdır. Toplumun büyük kısmını tehdit eden kronik hastalıkların çoğu, yaşam biçimi ve yaşla ilgilidir. Sağlık harcamalarının yüzde 70-75'i de kronik hastalıklara harcanmaktadır. Buna göre, anayasada “sağlıklı olma” hakkı karinesini ciddi olarak devreye sokmamız gerekiyor.

Artık dünyada sağlıkta dönüşüm, hastalar

için daha çok ve daha büyük hastaneler yapmak anlamına gelmiyor. Tersine, insanların hastaneye daha az gidecekleri, hatta hastaneden uzak duracakları sistemler inşa etmek üzerine çalışıyor yenilikçi ülkeler.

Geleceğimizi etkileyecek sağlık ile ilgili trendlere göz attığımızda;

1. Demografik değişiklikler
2. Kişiselleşen bir sağlık
3. Kişiye özel bir sağlık
4. Biyoteknoloji ve
5. Dijitalleşmenin etkili olacağını söyleyebiliriz.

Demografik olarak insan ömrünün uzadığı bir gerçek. 1900'lu senelerin başında 42 civarında olan doğumdan ölüme ortalama yaşam, günümüzde 80'leri aştı. Tıptaki gelişmeler ve biyoteknolojik uygulamalar sayesinde 2030 senesinde doğacak çocukların ortalama 100 yaşına kadar yaşayacağını söylüyoruz. Bu umut verici bir açıklama olsa da, yaşlanma ile artan kronik hastalıkların ve emekli olarak yaşanacak 35-40 senenin olumsuz etkilerini bertaraf edecek çözümler geliştirmeliyiz.

21. yüzyılın başından itibaren hayatlarımızı dönüştüren dijital teknolojiler, aslında yukarıda bahsettiğimiz dönüşümü gerçekleştirmek için en büyük destekçimiz. Sensörler, giyilebilir teknolojiler, nesnelerin interneti, web 3.0, veri mühendisliği, yapay zekâ; kişiselleşen bir sağlık anlayışına yelken açmamızı sağlayacak.

Sağlıkla ilgili yeni düşünce kalıplarından belki de en önemlisi, 21. yüzyılda insanların **kendi**

sağlıklarından sorumluluk almak zorunda olması. İnternetin bilgiye erişim konusunda sağladığı demokratikleşmeden beridir, zaten insanların bir kısmı, düne nazaran sağlıklı yaşam alışkanlıkları edinmek için çok daha fazla çaba gösteriyor. Birçok insan, sağlık verilerini ölçen akıllı saatler, bilezikler kullanıyor.

İnternetin ve algılayıcı teknolojilerinin hızlı gelişimi, kişilerin/hastaların verilerini 7/24 uzaktan takip etmemizi, gerektiğinde müdahale edebilmemizi, sağlıkları hakkında bilinçlenmelerini ve sorumluluk almalarını – ki bu kısmı geri ödeme kurumları tarafından talep edilecek – ve özellikle kronik hastaların teşhis ve tedavilerinin uzaktan yönetilebilmesini sağlayacak. Önümüzdeki 10 senede, milyarlarca algılayıcının, giyilebilir, yutulabilir, vücuda eklenebilen teknolojiler aracılığı ile bu amaçla kullanılacağına şahit olacağız. Günümüz akıllı saatlerinin birçoğu, EKG çekiyor, SpO2 ölçüyor, attığımız adımı, uykumuzun süresini ve derinliğini hesaplıyor, hayatla bağdaşmayan kalp ritimlerini veya düştüğünüzü acil birimlere haber veriyor.

Gelecekte sağlık hizmetleri kesin bir şekilde hastanenin dışına çıkacak. Bugün sadece hastalıklar ve hastalar üzerine odaklanan sağlık sistemi, insanların hastalanmaması için çalışan bir kurguyu da üstlenecek. Hastanenin dışında; mobil sağlık şirketleri, teknolojik evde bakım şirketleri, Uber'in sağlık versiyonu, sağlıklı yaşam temelli sağlık sigorta firmaları gibi birçok yeni oyuncuyu da sahada görecekiz.

Günümüzde sağlıkla ilgili kullanabileceğiniz 100.000 üzerinde sağlıklı ve formda olma akıllı telefon uygulaması var. Hamilelik ve adet takibinden tutun, kendi kendinize yapabileceğiniz renk körlüğü testi, duyma testi ve hastalık belirtisi sorgulayan ön-tanı uygulamaları mevcut. Tabii ki bunlar doktorların yerini almayacak ancak ne zaman doktora gitmeniz gerektiği konusunda sizleri yönlendirecekler.

Yapay zekâ sağlığın birçok seviyesinde kullanılacak. Sizden veri toplayan akıllı sistemler, veriyi bilgi haline getirecek ve mesajlarla sağlığınıza/hastalığınıza daha iyi yönetmenizi sağlayacak. Dijitalleşen sağlıkta, bilgi tarihinde ilk kez

doktorun ekranına yansıtılacak. Demokratikleşen verinin (dünya ile uyumlu çalışan bir veri ağından bahsediyorum) kullanımı ile, diyabeti ve yüksek tansiyonu olan 65 yaşında Japon bir kadının ülkemizde meme kanseri tedavisi aldığı anda, hangi ilaçların daha yararlı ve/veya zararsız olduğunu sistemden almak ve uygulamak mümkün olacak.

Kök hücre çalışmaları ve doku mühendisliği, organların laboratuvar ortamında yaratılabileceği bir gelecek vaat ediyor. Sinir hücrelerinin yeniden oluşturabileceği, felç durumunun ve Alzheimer, Parkinson gibi hastalıkların ortadan kalkacağı konuşuluyor tıp dünyasında. Genetik testlerin hangi hastalıklara yatkın olduğumuzu söylediği, anne karnında genetik cerrahi müdahalelerde bulunduğu, CRISPR tekniği ile hastalıklı DNA parçalarının sağlıklı olanla değiştirileceği bir geleceğe yelken açtık.

DNA yapımıza uygun ilaç ve besinlerin üretildiği, şişmanlamadan istediğimiz her şeyi yiyebileceğimiz, yan etkileri olmayan ilaçları kullanacağımız bir gelecek bekliyor bizi.

Ancak bütün bu saydığımız eğilim, teknoloji ve uygulama, tek başına ölümü geciktirmekten daha fazlasını sağlamayacak. Sağlıklı yaşamayı bir davranış değişikliği haline getirmemiz, sağlıklı yaşam alışkanlıkları edinmek zorundayız. Yeterince su içmeyi, kaliteli ve yeterli bir uyku alışkanlığı edinmeyi, aktif bir yaşamda, sağlıklı ve dengeli beslenmeyi ve günlük stresimiz ile baş etmeyi yaşam rutinimiz haline getirmeliyiz. Dijital teknoloji tüm bunlar için dışarıdan yardım almamızı olanaklı kılıyor. Ancak o zaman, yaşamı uzatma şansı bulacağız!

Son söz olarak, Tıp biliminin de, ölümün geciktirilmesinden ziyade yaşamın uzatılması ve kalite seviyesinin artırılması yönünde odağını genişletmesi gerektiğini dikkatlerinize sunmak isterim.

Sağlıklı yaşamlar kurmak üzere...

Geçerken Uğradım

Yıllar önce Köyceğiz'e gitmiştim. Sıcak bir yaz günüydü, geçerken uğramıştım. Nasıl bir yer diye merak etmiştim. Sahile gitmiş, biraz yürümüşüm, kimse yoktu, sıcaktı. Öğleden sonra saat iki civarındaydı, güneş tepemdeydi. İn cin bile top oynamıyordu. Sonra biraz şehrin içerisine doğru yürüdüm, bir müddet çevreye baktım. Bu kadar yeter deyip, ayrılmıştım. Hızlıca gezdiğimi düşünmüştüm. Hep yaptığımız gibi, hızlıca! Sanki bir an önce bitmesi gereken bir vazife gibi, hızlıca! Sanki sadece gittim demek için...

Yıllar sonra yine geldim. Bu sefer "bir bakıp gidecektim" yapmadan, gerçekten görmek istiyordum. O kadar kitap okuyunca insan biraz farklılaşıyor tabii. Acele yaşanan hayat sizin olmuyor, öğreniyorsunuz. Ne kadar çok yer gezdiğimiz listesi kimse için bir şey ifade etmiyor. Sonuçta görmek kişinin kendisiyle alakalı. Hayatı görmek, fark etmek ..

Neden görmek gerekiyor?

Hayata, dünyaya, hatta evrene baktığınızda bunları görüp algılayabilen tek canlının insan olduğunu anlıyorsunuz. Diğer canlılar sadece kendilerinin farkındalar ve yaşamlarını sürdürme içgüdüleriyle hareket ediyorlar. İnsan yaşama içgüdüğü yanında farkına varma, merak, anlamlandırma yeteneğine sahip. Yani bu evren bizim için var.

İler Akinoğlu
Fizik Y. Mühendis,
Yaşam Koçu, Yönetim Uzmanı

Elinde fotoğraf makinası olunca daha farklı bakarak geziyor insan, bakmak değil görmek için geziyor. Fark etmek, anları yakalamak, "hayatı" yakalamak için.

Sahilin sabahını merak ediyordum, neler görebilirdim? Dünden beri ne değişmişti? Bir küçük kasabada fotoğraf çekmek için üç gün kalmıştım. Yeniden gitsem yine farklı fotoğraflar çekeceğime inanıyorum. Çünkü hayat durağan değil, hep sahne değişiyor, fark eden için.

Bilerek bakmak,
Bilerek yaşamak.
Aslında hiçbir "an"ın tekrarı yok,
Her anın kıymetini bilmek, her anı gerçekten yaşamak.

Sabahın ilk ışıklarını yatakta karşılamak israf olurdu, hemen giyindim sahile koştum. Güneş yavaş yavaş yükselirken, bir sürü renk ziyafeti oluşur, karanlık gittikçe küçülür, hayat canlanır. Temiz bir hava, içime doyaya çektim. Yürüdüm, yalnız değildim, başkaları da vardı. Üç dört köpek çimlerin üzerinde etrafa bakıyordu. Biraz uzaktan dolaştım, tırtım mı ne? Sonra sahile geldim. Günün ilk saatlerinde beni hangi tablo bekliyordu?

Günlük programımda tekneyle gezi vardı. Sonra saat 10' da tekneye bindim. Teknenin önüne gidip oturdum, elimde makinam, küfür küfür esen bir rüzgar, dalgalar, sürekli değişen manzara...

Yolumuz üzerinde, dağa oyulmuş kral mezarları vardı. Eski inanışa göre insanın mezarı ne kadar yüksekte olursa o kadar Tanrı'ya yakın

Rüya gibi bir tablo!

Daha çoğu var.

olmuş ve o yüzden kayalara kazılmış kralların ve önemli insanların mezarları...

Ama artık krallar yoktu, yardımcıları yoktu, hatta o halklar bile yoktu!

Kimler gelmiş kimler gitmiş, ne kavgalar, ne çekişmeler, aşklar, kinler, nefretler, hırslar...

Hiçbiri artık yok. Sadece kayalara oyulmuş ibret vesikaları var.

Geriye kalan; Doymak bilmeyen hayvani güdülerimizin tatmini veya insan olmak, her insanın önündeki seçim bu.

Zihnimizin içinde hiç bitmeyen bir mücadele, bizi kural tanımaz yaratıklar gibi davranmaya çağıran zevkperest, sorumsuz, intikamcı, dürtüsel, konforcu, bencil ve başına buyruk “ilkel” yanımız ile “öteleri” arzulayan, hayatta anlam bulmaya mecbur insani yanımız arasında. Hangisi kazanır?

Sahi ne anlatmak istiyordu bu kaya mezarlığı?

Yeniden göl, deniz bağlantısı yolu üzerindeki seyahate döndüm. Denizin renkleri, tabiatın renkleri insanların renkleri...

Aslında her yerde gökkuşağı var

Bu sefer renklerin bayramını görmeye gelmiştim. Ne istediğimi biliyordum. Hangi saatte sahilde yürüyeceğim, gün doğumundaki renkleri nerede göreceğim, gün batımı, altın saatler, mavi saatler... Ne çok saat şekli varmış meğerse!

Peki, insan olmak gezisine nereden başlamak lazım? Böyle bir yer biliyor musunuz?

Hadi ben söyleyeyim; Kendimizden, hatta beynimizden!

Sırları henüz tam olarak çözülmemiş ama çözülen kısmı bile hayranlık veren ve insan olma yoluna ışık tutan yer.

Bilgisayar gibi mi?

Hayır, hayır çok farklı.

Geziye devam ...

Duvardaki Gözcü

Sanırım en çok gün doğumlarını seviyorum. Bu en başından beri böyleydi. Peki en başı ne zamandı? İşte bu konuda biraz kafam karışık. Çok da önemli değil gerçi, çünkü gün doğumlarını izlemek zevkli ve karşımdaki engin çölün siyahtan sarıya dönüşünü gözlerken geriye kalan her şey bir miktar önemsizleşiyor. Genelde günün erken saatlerinde hiç rüzgar olmaz. Tüm dünya sessiz bir soluğa dönüşür. Nadir çıkan fırtınalar karanlık saatleri daha çok seviyor. Tıpkı zihnim gibi, aydınlık ve karanlık arasında bitmeyen bir gelgitin yaşandığı bir dünya bu.

Çölde her şey çok net. Kafa karıştıran görüntülere maruz kalmam veya anlamlandıramadığım hareketlilikler fark etmem çok nadir oluyor. Yanlış anlamayın, çölün çok hareketsiz ve tekdüze olduğunu söylemiyorum.

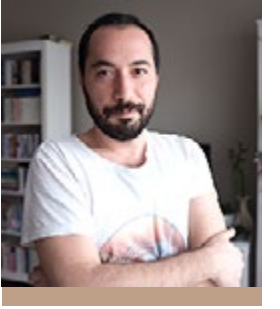
Aksine ona yeterli dikkati vererseniz oldukça karmaşık ve kendi içinde adeta bir organizma gibi devinen ve sürekli yenilenen yapısına şaşıp kalırsınız. Bu biraz da benim işim. Yani başka türlü benim için pek mümkün değil. Seçme şansım olsaydı yine bütün gün bu çölü seyretmeyi tercih ederdim herhalde. Başka ne yapılır çok bilmiyorum. Yani bundan fazlası olmalı elbet. Çöl dışında da bir dünya olmalı. Orada gün doğumları çok daha farklı olurdu değil mi? Başka yerlerde yıldızlar farklı gözüküyordur muhtemelen ya da ne bileyim belki de tilkiler başka renktedir en azından.

Tilkiler demişken; gördüğüm her tilkiyi sayıp sınıflandırdığımı biliyor muydunuz? Cinsiyet, yaş, vücut ısı, hareket yönü gibi bazı temel bilgiler bunlar. Esas işimin yanında çok da önemli bir sorumluluk değil. Yine de bu tilki istatistiklerinin zihnimde birikmesini, bir çizelgeye dönüşmesini ve yeni bir gün doğumundan sonra kaç tilki göreceğime dair yaptığım tutarlı tahminleri seviyorum. Tahminlerim gün geçtikçe daha da doğru oluyor. Tilki hareketliliğinin çok da rastlantısal olmadığını fark ediyorum. Günün erken saatlerinde genç erkek tilkiler daha sık görülüyor. Hava sıcaklığı belli bir düzeyin altında olursa daha yaşlı tilkiler görmek

olası. Burada sayısız çıkarımımı paylaşarak sizi sıkmak istemem ama nedense bugünlerde aklımda tutabildiğim tek şey bu istatistikler. Bir de köstebekler, sürüngenler ve kuşlar var. Tabii seyrek de olsa bitkiler de manzarayı biraz renklendiriyor. Sonuç olarak dediğim gibi; tilki gözlemek yapmam gereken bir yan görev. Esas görmem gerekenler farklı.

Kabalığımı bağışlayın lafı fazla uzatıyorum bazen. Öncelikle nerede olduğumdan bahsedeyim. Biz buraya "sınır", gözlem noktalarımızın üzerinde yükselen bu yapıya da "duvar" diyoruz. Çoğul konuştuğumu fark ettiniz sanırım. Evet, biz gözcülerin sayısı bir hayli fazla. Kesin konuşmak gerekirse 117 gözcüyüz. Hepsini tanıdığım ve hepsiyle haberleştiğim söylenemez ama yine de bir kısmıyla irtibat halindeyim. Doğuda ve batıda bulunan yakın gözcülerle bazen teyitleşiyoruz. Çok da ihtiyaç olmuyor gerçi. Yine de doğudaki gözcüleri biraz kıskanmıyor değilim çünkü gün doğumunu benden önce ve tamamen farklı bir açıdan görüyorlar. Duvarımız yekpare bir yapı değil. Yıllar içerisinde bir hayli de zarar gördü. Çöl rüzgarı çok serttir. Göz açıp kapayınca kadar duvarın bazı bölümleri yıkılır, ama biz de tam bu yüzden burada duruyoruz. Gözcü kullanmak duvarı onarmaktan daha uygun maliyetli olmalı.

Yıkıntıların arasından sınırı geçebilecek ve geçemeyecek olanlar net bir şekilde tanımlı. Yeterli süre duvarda bulunursanız bu oldukça kolay bir işe dönüşüyor. İtiraf etmeliyim ki benim ilgi alanım esas

Onur DİNÇER*

onurdincer983@gmail.com

olarak duvarın arkasına geçmeye izni olmayanlar. Tilkiler, yılanlar ve kuşlar geçiş iznine sahip. Çölün taşıdığı bazı cansız nesneler de öyle. İnsanların arada sırada sınırın ötesine ya da üzerimize gönderdikleri nesnelerin hareketleri ve hızları zaten çok belirgin ve onları durdurmak benim için pek de zor değil. Bu oldukça keyifli bir oyuna dönüşüyor bazen. Benim için günün eğlencesi.

Evet, insanlar... İnsanların sınırını geçemiyorlar. Yani buna izin vermiyoruz. Onları durdurmak için farklı protokollerimiz var. Çok karmaşık bir şey değil gerçi.

Gözlem noktamdan yaklaşık 2 kilometre ilerisini görebiliyorum. Yaklaşık diyorum çünkü ışık koşulları, nem miktarı ve rüzgarın taşıdığı kumlar gözlemi etkileyebiliyor.

İşte! Tam zamanında. Bugün şanslı gününüz olmalı. Size bir örnekle açıklayayım hemen. 1870 metre ilerideler ve yaklaşıyorlar. Vücutlarının yaydığı ısıyı siz de görebiliyor olmalısınız. Henüz yaş, cinsiyet, uyruk gibi bilgileri görüntüleyemesem de bu yaklaşanlar yüzde 92 ihtimalle insan. Hareketlerini fark ediyor musunuz? Ne kadar seriler. Tilkilerin aksine çok net bir hedefe yönelmişler ve yaklaştıkları açı yakınlarımdaki bir gediği planladıklarını düşündürüyor. İstersem 50 metre sağa ve 50 metre sola gidebilirim. Bu gözlem yapmam için nadiren gerekiyor. Tam ortada durduğum sürece benden hiçbir şey kaçmaz! Batıdaki gözcü bir ileti gönderiyor, "görüyor

musun?" diye soruyor. "Evet görüyorum" diyorum. "yüzde 87" diyor. "Hayır" diye düzeltiyorum, "yüzde 96". Şimdi mesafe 1600 metre. "Tamam" diyor. "O iş sende". Sanki demese bilmeyecektim. İstesem onları 1500 metre civarında durdurabilirim ama o zaman toplamam gereken veriler eksik kalır.

Çölü geçmek isteyen 10 ve daha fazla sayıda insan için farklı yöntemlerimiz var. 25, 100 ve 500 için de öyle. 500'den sonra çok bir şey değişmiyor. Tek yapmamız gereken geçmeye niyetlenenleri durdurmak, sadece nasıl yapacağımız kısmında farklı protokoller devreye giriyor. Hepimiz görevimizi biliyoruz. Bugün gelenler 3 kişi olmalı. İkisi net bir şekilde görülüyor. Diğer kişiyi bazen görüyorum, bazen kayboluyor. Bu ilginç, muhtemelen arkada bir görülen bir kaybolan daha küçük yaşta. Gelenlerin aracı yok. Görüntüyü engelleyen şey ne anlayamıyorum ama acelemiz yok, birazdan her şey belli olur.

Evet bir kadın ve bir erkek. Erkek büyük ihtimalle 28, kadın 25 yaşında. 7 yaşında olanı neden göremediğimi anladınız mı? Gerdikleri beyaz örtünün bir ucunda kadın bir ucunda erkek var. Paçavrayı hararetle sallıyorlar ve yukarı kaldırıyorlar. Küçük olan bazen bu örtünün arkasında kalıyor. Sanki bu benim fark etmem için yapılan bir hareket. Açıkçası bu beni özel hissettirdi. Hemen yönergelerimi kontrol ediyorum hızlıca. Böyle bir hareket için tanımlanmış bir protokol bulamıyorum.

Şimdi iyice yaklaştılar, yüzlerini görebiliyorum musunuz siz de? Yüz ifadelerindeki telaş ve korku rahatlıkla okunuyor. Bu şaşırtıcı değil, gelenlerin büyük çoğunluğunda aynı ifade var. Uyruk ve iltimas protokollerine uyup uymadıklarına bakıyorum. Tam tahmin ettiğim gibi, uymuyorlar. Küçük olanla ilgilenmiyorum. Esas durdurmam gerekenler adam ve kadın.

Hemen mesafeye uygun kalibredeki silahımı seçiyorum ve hedeflere yöneltiyorum. Her ikisini de ilk denememde durdurmam çok büyük olasılık. Kesin konuşmam gerekirse şu an için yüzde 96,82.

Mesafeleri 200 metreye düşüyor. 0,764 saniye arayla adam ve kadını durduruyorum. Bunu beklemiyordum işte. Seçtiğim mermi kadının içinden geçince küçük olanı da durduruyor. Protokollere bakıyorum. "Birini yanlışlıkla bir kere durdurduysan sonsuza kadar durduğundan emin ol" diyor yönerge. Arka arkaya 3 mermi daha gönderiyorum vakit kaybetmeden ve herkesin durduğundan emin oluyorum. Küçüğün hareket yönünün son anda değişmesinden kaynaklı bir hata bu. Bazen oluyor. Net konuşmak gerekirse yüzde 6. Neden bilmem; küçük kızın kadın olana fazla yakın durmak gibi bir eğilimi vardı. Gerçi artık bir önemi kalmadı.

Uzun zamandır takip ettiğim 9 aylık tilki mermi sesinden sonra hızla güney doğuya yöneliyor. Bu hareketini "rutin dışı" olarak kodluyorum ve istatistiğe katmıyorum.

İşte en özel an! Biz gözcüler buna "kalibrasyon" ve "hizalama" diyoruz. Her ateşlemeden sonra yaptığımız bir şey bu. 5 saniye içinde üzerinde bulunduğum kızakta 3,5 metre sağa 3,5 metre sola gidip geliyorum. Termal kameramı tam aşağı ve tam yukarı kaldırıp indiriyorum. Hızlı bir şekilde doğuya ve batıya dönüyorum ve tekrar karşıya hizalanıyorum. Doğudaki gözcüyü hizalanma sırasında bir anlığına fark ediyorum. Yükselmekte olan güneş, yuvarlak metal cisminin üzerine düşüyor. Bu noktadan bir yıldız gibi gözüküyor. Muhtemelen ben de batıdaki gözcüye aynen böyle görünüyorum. Onun kamerası şu an bana odaklanmış durumda. Muhtemelen hizalanmamı raporluyor. Şimdi raporlama sırası bende. Görüntü kayıtlarını ve kişilere dair verileri zihnimden alıyor ve kodlanmış kanallardaki adreslere gönderiyorum. Adreslerin ulaştığı noktalarda bir bozulma ya da kirlilik olmadığını teyit ediyor, verinin sağlıklı bir şekilde doğru şifreyle karşıya ulaştığından emin oluyorum. Şimdi kalibrasyonumun son aşamasındayım. Zihnim kararıyor, kararıyor, kararıyor. Tıpkı bir çöl fırtınasının aniden dinmesi gibi.

Sanırım en çok gün doğumlarını seviyorum. Bu en başından beri böyleydi. Peki en başı ne zamandı? İşte bu konuda biraz kafam karışık...

Nesneağı veya Nesnelerin İnterneti Nedir?

Koray ÖZER

TBD Yayın Kurulu
Başkan Yardımcısı

Nesneağı (İng. Internet of Things, Fr. Internet des objets) internete ve birbirine bağlı nesneler topluluğudur. Nesnelerin interneti de denen nesneağı kavramı ilk kez Kevin Ashton tarafından 1991 senesinde ortaya atılmıştır. Nesneağlar nesneler, nesneleri birbirine bağlayan ağlar ve nesnelerden elde edilen veriyi kullanan bilgisayarlar olarak üç ana bölümden oluşur. Bugün yalnızca internetin değil ondan çok daha büyük bir ağın yani nesneağının da içinde yaşıyoruz. Evimizdeki televizyonlar, cep telefonları, akıllı saatler, akıllı kameralar, fotokopi makineleri, buzdolabı, fırın, çamaşır makineleri gibi pek çok cihaz nesneağının bir parçasıdır. Uzmanlara göre 2025 yılında 75,44 milyar nesnenin (cihazın) internete bağlı olacağı tahmin edilmektedir.

Nesneağları edilgen değil etken yapıdadır. Nesneağında nesnelerce üretilmiş bilgi, bir bilgiişlem süreci sonunda kendi kendine kural koyarak verdiği hizmeti iyileştirebilmektedir.

TBD Bilişim sözlüğünde (<https://bilisimde.ozenliturkce.org.tr/>) nesneağıyla ilgili bazı terimler aşağıda sıralanmıştır:

- nesneağı ... Internet of Things (IoT)
- nesneağı ... IoT
- nesneağı arama motoru ... Internet of Things Search Engine (IoTSE)
- nesneağı aygıtı ... IoT device
- nesneağı aygıtına sızma ... hacking IoT device
- nesneağı güvenli tedarik zinciri ... IoT-secure supply chain
- nesneağı kuralı ... IoT protocol
- nesneağı mimarisi ... architecture for IoT
- nesneağı tabanlı ortam ... IoT-based environment
- nesneağı üzerinden iletişim ... communication over IoT
- nesneağı veri çözümlemesi ... IoT data analytics
- nesneağı-karma bulut bütünleştirme ... hybrid clouds integration with IoT
- nesneağında insan-veri etkileşimi ... human-data interaction with IoT
- nesneağının güvenliği ... IoT security

Yayın Kurulundan

- Bilişim Kültürü Dergisi, Türkiye Bilişim Derneği (TBD)'nin bir yayınıdır.
- Dergiye ilişkin çalışmalar, TBD Yönetim Kurulunca oluşturulmuş Yayın Kurulu tarafından, Yayın Kurulu Başkanı yönetiminde yürütülür.
- Dergi, TBD Tüzüğünde belirtilen amaçlar doğrultusunda, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında belirtilen genel ilkeler çerçevesinde, çağdaş uygarlık çizgisinden sapmadan, toplumsal kalkınmaya ışık tutacak özgür düşünceleri yansıtacak şekilde yayın yapar.
- Ana ilke olarak, Dergi; ülkemizde bilişim kültürünün yaygınlaştırılması ve bilişim toplumu yolunda gerekli bilincin yaratılmasına yönelik her türlü düşünceyi destekleyerek bu düşüncelerin kamuoyu ile paylaşılmasına olanak vermek üzere, bu konularda kaleme alınmış yazıları yayımlar.
- Dergiye gönderilen yazılarda Türkçenin özenli kullanımı göz önünde bulundurulmalıdır; ayrıntılı bilgi aşağıdaki bağlantılarda bulunmaktadır.
<http://bilisimde.ozenliturkce.org.tr>
<http://www.ozenliturkce.org.tr>
- Bir yıl boyunca yayımlananlar arasından, Türkçe kullanımına özen gösteren en iyi yazının yazarına Bilişim Dergisi Yayın Kurulu'nun belirleyeceği "Özenli Türkçe" ödülü verilir.
- Yazılarda dipnot ve kaynakçaların belirtilmesi gerekmektedir.
- Yayımlanan yazıların her türlü sorumluluğu yazarına aittir.
- Dergiye gönderilen yazıların yayınlanıp yayınlanmayacağına Yayın Kurulu karar verir.
- Yayın Kurulu yazarlardan düzeltme isteyebilir.
- Yayımlanan yazılar için telif ücreti ödenmez.
- Dergi, Bilişim kültürü oluşumuna katkıda bulunacak yarışmalar düzenler (Ör. Bilimkurgu Öykü Yarışması).
- Dergi, TBD Yönetim Kurulu'nun onayı ile Yayın Kurulu'nun belirleyeceği zamanlarda yayınlanır.

50 TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ 1971 **yıl**
TEKNOLOJİ ÜRETEN TÜRKİYE

Buluşma Yeri ve Saati :
Anıtkabir Bayrak Direği
Saat: 11:15

22 Nisan 1971 Yılında kurulmuş olan Türkiye Bilişim Derneğimizin bu sene **50.** yılını kutluyoruz.
22 Nisan 2021 Perşembe Saat 11:30 'da
ATA'mızı ziyaret ederek mozoleye çelenk koyacağız.
Tüm üyelerimizi ve bilişimcileri aileleriyle birlikte törenimize katılmaya davet ediyoruz.
TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

TEKNOLOJİ ÜRETEN TÜRKİYE